

DİRİLEN İSKELET

DIRILEN İSKELET

Birinci Cihan harbi yıllarında mehtaplı güzel bir sonbahar gecesi... Saat on bir... Dükkânları kapanmış Direkler arası caddesinde yalnız birkaç çayhanenin iktisaden kısılmış lâmbaları fersiz gözler gibi yorgun neş'esiz yanıyor. Gölge içine kümelenmiş beş on müşteri cigaralannı pırıldatarak kasvetli ve ağır konuşuyorlar... Ufak sarsıntılarla titreyerek sokaktan bir bisiklet geçiyor. Üzerindeki genç bütün kuvvetini pedallara vermiş son sür'atle gitmeğe uğraşıyor.

Çayhanelerin birinde iki delikanlı arasında:

— Bisikletle geçeni gördün mü? — Evet...

— Kim olduğunu tanıdın mı?

— Hayır...

— Doktor Ferhat Bey...

— Bu kadar acele nereye gidiyor? Bir hastası mı var?

— Onun nereye gittiği pek mühim bir sır.. Kaç haftadır uğraşıyorum. Ne olduğunu anlıyamıyorum...

— Anlıyamadığım bir sırrın mühim olduğunu nasıl keşfediyorsun?

— Keşfe lüzum yok., iş meydanda...

— Meydanda olan bir şey nasıl sır sayılabilir?

— Öyle ise dinle...

— Dinliyeceğim.. fakat martaval istemem...

— Şimdi bu doktor Ferhat doğru şurada Kırk Seymenler civarındaki Tayfur Beyin konağına gider...

— Bu pek sâde bir şey.

«

— Sâde mi peynirli mi sonra anlarsın...

— Kıymalı ise yüz dirhem kes...

— Alay etme...

— Alay etmiyorum... tabur geçiyorum...

— Dinleyecek misin? Susayım mı?

— ' Ben uzun bir lâfı put gibi dinlemekten sıkılırım. Müsaade et arada bir benim de çenem oynasın. Devam buyurunu... Doktor Ferhat, Tayfurun konağında ne yapıyor? anlıyalım...

— Şimdi Tayfur Bey sokak kapısının önünde elinde bisiklet alesta Ferhadı bekler...

— Ey sonra?

— O da makinesine atlar., iki bisikletli sıkı sıkıya yolu tuttururlar...

— Nereye?

— Topkapı, Silivrikapısı, Mevlânekapısı işte böyle kale kapılarından birine...

— Garip şey., gece yarısı...

x

- Evet gece yarısı... «
, — Kale kapılarında ne yapıyorlar?
— Sur haricine çıkıyorlar...
— Sur haricinde ne var?
— Ne var bilmiyor musun?
— Ne bileyim .. Çok türlü şey var...
— Sur haricinde bir türlü şey var...
— Nedir?
— Mezarlık...
— Beyefendilerin gece yarısı mezarlıklarla alış verişleri?
— İşte benim de merak ettiğim bu ya...
— Aldanmış olmiyasm? Onların böyle vakitsiz mezarlığa gittiklerinden kat'iiyen emin misin?
— Gözümle gördüm...
— Gördün de bir şey anlıyamadm mı?
— Hayır...
— Ne gördün?
— Tayfurun komşusu Nihat Bey...
— Malûm...
— Beni bu meraklı gece macerasına karıştıran işte o oldu...
— Nasıl?
— Haftada birkaç gece Tayfurla Ferhat bisikletlerle uzun bir gezinti yaparlarmış. daima el ayak çekildikten sonra., daima arkalarında koltuktan geçme iri çantalar ile.. esrarlı bir sessizlik ve ihtirazlar içinde... Fenerlerini yakmadan yola çıkarlarmış...
— Hırsızlığa çıkıyorlar desek ikisinin de hal ve şanları aleyhlerinde böyle bir zehap husulüne mânidir. Keşfi kubura gidiyorlar desek o doktor Ferhat, insanın kanla işler etten, kemikten ibaret bir makine olduğundan başka bir şeye inanmaz yani dirinin de ölünün de mâneviyetine itikat etmiyen bir zamane gencidir.
— Dinle...
— Dinliyorum... Hem de büyük bir merakla...
— Nihat Bey bunların nereye gittiklerini merak etmiş... Bir gece o da kendi bisikletine atlamış hiç sezdirmeden arkalarından gitmiş. Mevlânekapısından dışarı çıkmışlar. O da takipte devam etmiş... Ulu mezarlığın harap duvarı önüne gelmişler. İki gece yolcusu bisikletlerini salla sırt edince bu ahret karanlığının kesafetine karışıp kaybolmuşlar. ..
— Acayip şey . Garip şey...
— Asırlık serviler rüzgârdan hazin nevhalar koparıyor, surun yıkık burçlarından baykuşlar gülüyor, nereden geldikleri belirsiz daha başka ıslık, inleme, hişt, pist gibi esrar dolu sesler duyuluyormuş. Nihat Bey mürekkep koyuluğıyla taşları örter zifirî karanlığa bakmış, mezarlığın muhtelifperdelerdeki sözcülüğünü dinlemiş, garip bir tevahhuşla titremiş.. Fakat büyük bir metanet göstermeğе uğraşarak, gecenin bu korkunç esrarım relroek için bisikletinin karpitti fenerini yakmış. (Projektör) gibi önüne tutmuş, servilerin kımıldıyan gölgelerine karışarak

bazı haşşalâtm cilvelendiğini ve insanla canavar arasında zebaniye benzer şekillerin dansettiklerini görmüş... Pek fena korkmuş"

— Haydi sen de işin içinde mübalâğa var. Nihat Bey zebaniyi nereden tanıyormuş da orada görünce bilmiş?

— Zebanilerin bazı eski kitaplarda resimleri yok mu?

— Çocuk olma. hangi ressam yahut fotoğrafçı cehenneme girip çıkarak zebanilerin resimlerini yapmış?

— İnsanlar görmedikleri şeylere muhayyileleriyle birer şekil vermezler mi? Ahrete müteallik dünyada ne kadar resimler yapıldığını bilmiyor musun? Cennetteki Tuba ağacının resmini mızraklı ilmihalde görmedin mi? Cehennemin, büyük meleklerin, hıristiyan itikadınca cennetin kapıcısı olan (Sen Piyer) in, şeytanların, ifritlerin müzelere giren meşhur tablolarını hiç seyretmedin mi?

— Şeytanın yalnız resmini değil canlısını da gördüm...

— Nerede?

— Pandomimalarda, Şehzadebaşı tiyatrolarında., kuyruklu, hayvanlar gibi tepeden iki uzun kulaklı, dışarı sarkık kırmızı dilli simsiyah zenci bir şeytan., zebani de ona benzer. Onun boynuzları da vardır. Ağzı bir kulaktan bir kulağa geniş., dişleri kazma gibi., yüzü gayet korkunçtur. Bu kaba tasvirleri eskiden çarşıda kapalı dükkânların önünde kurulan resim sergilerinde, Sahaflarda satılan kitaplarda görürdük. Bunların tabiatten istinsah edildiğine inanacak kadar safdil değiliz. Fakat bizde de görmedikleri şeyleri icat da Avrupalılardan aşağı kalmıyan halk sanatkârları vardır. Bizde halk (Herkül) ün, (Asil) in, (Perse) nin kim olduğunu bilmez fakat Köroğlunun. Şah İsmailin, Arap Üzeninin resimlerini görünce tanıyanlar çoktur... Eski Arap ve Acem şairlerinin, sanatkârlarının muhayyileleri bu esatiri sahada çok eserler doğurmuştur. Ne ise vefatımızda elinde ateşten topuzlarla kargımıza çıkınca zebani hazretlerinin dünyada gördüğümüz resmine benzeyip benzemediğini anlarız. Sen şimdi zebaniyi, şeytanı geç., sözüne gel Nihat Bey mezarlıkta böyle alelacâyip mahlûkat gezindiğini görünce ne yapmış?

— Fena halde korkmuş. Bisikletine atlayınca haydi babam fertik...

— Ne tabansız insanmış, neye kaçıyor? Mezarlığın içinde Tayfurla Ferhat var. Bağırsa işitirler. Zebaniler, ifritler onlara dokunmayıp da Nihadı mı boğacaklar? Ey sonra?

— Sonrası Nihat vakayı hikâye etti. Beni bütün bütün meraka düşürmek için daha zihin karıştıracak şeyler söyledi...

— Seni meraka düşürüp de ne yapacak?

— Tayfurla Ferhadı bir gece birlikte takip etmek teklifinde bulundu. İki kişi olursak birbirimizi cesaretlendiririz, dedi. Teklifini kabul ettim, Onların yolculuğa çıkmaları muhtemel olan bir gecede Nihadm evinde iki bisiklet haşşırhıyarak bekledik. Ferhat yine böyle acele ile geldi. Tayfur onu kapı önünde istikbal etti, o da bisikletine atladı. Hemen yola saldırdılar. Kendimizi göstermemek için arada icabı kadar mesafe bıraktıktan sonra biz de makinelerimize sıçradık. Takibe koyulduk... Mezarlık yolcuları bu defa Mevlevihane değil Siüvrikapısı yolunu tutturdular., mezarlık hududuna gelince yine bisikletlerini omuzlıyarak içeri daldılar, biz de

arkalarından hırsızlama adımlarla yürüdük. Gökte ikinci terbia girmiş; küçük bir ay vardı. Takibimizi sezdirmemek için yine beynimizde mesafeyi açtık. Bu ahret bahçesine daldık... Lâkin ayaklarımıza dolaşan otlar, çalılar, birkaç parçaya bölünmüş mezar taşları, çukurlar, tümsekler, iki üç adımda bir birer siyah mania gibi önümüzü kesen serviler., ilerlememizi pek güçleştiriyordu. Gece vakti ölüleri çiğniyerek yürümesi insana türlü vehim veriyor. Sanıyorduk ki pınları takip ettiğimiz gibi bizim de arkamızdan gelenler var. Bazan fena adım atarak uğradığımız sarsıntılarla yere kapanacak gibi oluyor. Bir mezar taşıle kucaklaşıyorduk. Bisikletlerin demirleri omuzlarımızı eziyordu. Aramızdaki mesafenin uzunluğuna rağmen önümüzde gidenleri seçebiliyorduk. Ferhatla Tayfur, sırtlarında taşıdıkları bisikletlerin (Furş) lan (Gidon) lan arada bir mehtabın aksile parıldıyarak servi gölgelerine bata çıka gidiyorlar ve ikide bir de müzakere eder gibi duruyorlardı. Birkaç defa mezar kovuklarına doğru eğilerek dikkatli dikkatli baktıklarını farkettiler. Gecenin bütün vuzuhu yutarak siyah esrara kalbettiği, korkular doğuran heybetli garabeti içinde yine hişt, piste benzer fısıltılar başladı. Bazan da kalblerimizin darabanlarını duyacak kadar her şey susuyordu. Fakat bu derin sükûnun da o kadar fasih bir lisanı vardı ki, bu sessizlikten de ürküyor, uzuvlarımızda bir kesiklik duyuyorduk.

Nihayet Nihat etrafımızı saran mânevi eşhasa işittirmek ihtirazından titrer gibi yarı anlaşılır bir sesle:

— Feyzi her adımda bir ölünün kafasına basıyormuşum da hemen ayağımın altından bir şikâyet ve bir lanetleme sesi çıkacak sanıyorum... dedi...

Servilerin muzadı taaffün kokularile meşbu ve bilmem içine ölü kemiklerinden, tefessuhlarmdan ciğerlerimizi sikan, kalblerimizi ezen nasıl bir ağırlık karışmış rutubetli bir hava arasına görünmez bir el gibi yüzümüze dokunuyor, burnumuza doluyor, tüylerimizi ürpertiyordu.

Birdenbire hafif bir kapı gıcirtısına benzer şikâyetli bir hüznle bir servi inledi. Uzaktan bir gece kuşu tannan bir nevhayla cevap verdi.. Bu meş'um nâle akisler yaparak etrafımızda dalgalana, dalgalana söndü. İçimizi üşüttü, damarlarımızı dondurdu.

Nihat yine ürkek ve titrek sesile:

— Feyzi uğursuz kuşun feryadı bana ne gibi geldi biliyor musun?

— Ne gibi geldi?

— Ey ehli kubur uyanınız esrarınızı çalmak için sizi çiğniyerek üzerinizde dolaşan bu küstahları çarpınız... Malikânenizden kovunuz...

Nihat daha sözünü bitirmeden iri bir tekenin sakallı gölgesini görmemiz akabinde hançerevî boğum boğum kalın, hırıltılı melemesini işittik. Bu esrarengiz mezarlık hayvanı o kadar yakınıımızdan geçti ki, hafif mehtaplı zemin üzerinde teressüm eden sivri çatal sakallı şeytanî başın ayaklarımızın arasından dolaşarak kaybolduğunu gördük. Bu makinesiz film ürkütücü bir hızla işledi. Geçen şeyin bir hayal olmadığını, görüşlerimizin ayniyetinden anladık. İkimiz de aynı şekli görmüş, aynı korkunç sesi işitmiştik. Nihat benden ziyade korkmuş olmalı ki, gölgenin, bacakları arasından seri iTeçiş esnasında sendeledi Hemen yüz üstü yere kapandı.

- Canım ne var bir gölgeden bu kadar ürkecek. Besbelli civar kasaphanelerden birinin tekesi otlamak için mezarlığa girmiş olacak... Hem seni temin ederim ki, ilk gidişinde Nihadın gördüğü zebani de yine bu hayvandan başka bir şey değil.
- Sen gel gece vakti o sakallıyı mezarlıkta gör de bak ne olursun... Farzedelim ki, bu bir keçidir. Fakat o ölüm dekoru içinde en masum hayvan ecinlileşiyor, rastgeldiğini çarparak esatiri müthiş bir canavar kesiliyor.
- Henüz sizi çarpmadı ya?
- Nihadın sukuttan dirseği zedelendi...
- Bunu çarpılma mı sayıyorsunuz?
- Of, galiba kolum kırıldı, dedi., sonra karşıdan epey uzaklardan karaltılar peyda oldu. Dikkat ettik. Öyle bir sürü sakallının bize doğru geldiklerini gördük.
- Koyun, keçi sürüleri olmalı...
- Olmalı tâbirinde kat'î bir mâna yok. Binaenaleyh ürkmüş yüreklerimiz, korkmuş gözlerimizle durarak böyle aslı müphem sürülerin yanımıza kadar gelmesini bekliye mezdik. Hemen kararı firara verdik. Nihadın incinmiş koluna girdim. Kendiminkinden başka onun bisikletini de bir parça yükledim. Mezarlıktan ı çıktık. Bu takibimizle hiç bir hakikate eremedik. Merakımız birkaç derece daha arttı. Yılmaz kutup seyyahları gibi ikinci, üçüncü, dördüncü seferlere hazırlandık. Fakat beyler her nedense böyle garabet ve esrar dolu gece yolculuklarının arasım bir müddet ı çık kestiler. Son defa sıra ile üç dört gece bekledik. Konaktan bisikletler ı çıkmadı. Evvelâ bu gecikmenin sebebini anıhyamadık. Sonra Tayfurun rahatsızlığını işittik. Acaba delikanlı, kabristanın şeametine mi uğradı? Ölümler sırlarını anlamıya gelen dirilerden hoşlanmazlar. Belki Tayfur bir hayalet şerrine uğramıştır, dedik. O zamandanberi gece seyahatine çıktıkları yoktu. Bu acele gidişten yine ölümleri ziyarete başladıkları anlaşılıyor.
- Bu garip hikâyende hiç bir alay, mübalâğa yok ya?
- Seni temin ederim. Sözlerimin eksigi var fazlası yok., macera pek garip., her türlü tasavvurun fevkinde bir garabet.,.
- Kardeşim Feyzi beni de meraka düşürdün ...
- Bu muammayı hal için sen de bize iltihak eder misin?
- Ettim gitti...
- Üçleşirsek hakikate ermek ümidi artar...
- Şüphesiz. Hem ben sizin gibi keçileri zebani sanarak kaçan tabansızlardan değilim... İşin sonuna kadar sebatan ayrılmam. Haydi bu geceden tezi yok... Feyzi saatine bakarak:
- Bu gece vakit geçti...
- Böyle esrara ermek için vaktin geçliği erkenliği hesaba katılır mı? Anlaşılan onlar gece yansından sonra kabristanda bulunmak hesabına hareket ediyorlar.
- Çok çalçenelik ettik. Ferhadı görür görmez hemen arkasından koşaydık belki takibe yetişebilirdik. Şimdi çoktan onlar kale kapısından dışarı çıktılar...
- Hangi kale kapısından? v

- Söyledimdi ya... Hangisi olduğu malûm değildir. Her defa başka bir kapıdan çıkıyorlar...
- Herhalde gidelim. Konağın önünü bir kolaçan edelim. Belki bir mâni zuhurile bu akşam henüz çıkmamışlardır...
- Sana bizden ziyade merak sardı galiba?..
- Ne diyorsun birader?.. Tayfur Beyefendi kıratında bir kibar zade ile doktor Ferhat gibi" bir fen adamının arkalarında iri çantalarla gece yanları mezarlıklarda ne işleri var? Kaçakçılık mı ediyorlar? Hırsızlık mı, büyücülük mü?
- Hazırda bir bisikletin var mı?
- Biraderimin rüzgâr gibi bir (Pöjo) su var... Siil'nmiş, yağlanmış hazır duruyor... Yalnız lâstiklere hava vermekten başka bir işi yok.
- Zaten Nihat da beni bekler.. Ferhadm arkasından hemen yola çıkmadığıma belki de hiddetlenmiştir.
- Haydi öyle ise evvelâ Nihada uğrtyalım. İcabı hale göre bir karar veririz... haydi... haydi., durmayalım...
- İki delikanlı çayhaneden dışarı fırladılar...
- Hızlı adımlarla caddeyi boyuna yürüyorlar, mesafe kaybetmemek için hiç konuşmuyorlardı. Tepelerinden nurlar saçan ay sokağı hafifçe gümüşle galvanalamıştı. Önlerinden koşan gölgelerine yetişmeğe uğraşır bir acele ile koşuyorlar; lâkin öncülük eden o iki seyyal insan şekli her adımda daha ileri atılarak aralarındaki mesafe daima aynı ölçüde kalıyordu. Şehzadebaşının tuhafiyeci ve saireci dükkânları kapalıydı. Enli saçağın gölgesine gömülmüş bir sıraya oluklu çinko kepenklerden bazıları kulak zedeliyen bir hırıltı ile iniyordu. Cami hazîresi pencerelerinden iri kavuklu, harap, metruk mezar taşları tarihimizin vakur bir devrini tesbit eden taş kesilmiş bir müze gibi mehtabm yarı güne benzeyen esrarlı beyazlığı altında heybetli bakıyorlardı. Nihayet Feyzi sükûtu bozarak:
- Sadi! şu demir parmaklıkların arkasındaki ölümlere bak., ay ışığı ile mezar taşı gölgelerinin birbirine girift şekillerinde yüreğimi titreten bir meal okuyorum... Ve zannediyorum ki o şeytanî keçilerin çatal sakallarını hemen hemen göreceğim.
- Yüreğini sıkı tut. O kadar vehimli olma. Şehir içindeki mezarlardan böyle korkarsan sonra sur haricindekilerle ne yapacaksın?..
- Bukağılı dedenin önünden saptılar. Nihat, Tayfur ile kapı karşı komşuydu. Hanenin ziline dokununca hemen birkaç saniye içinde kapı açıldı. Nihat Bey gece seyahati için giyinmiş, hazırlanmış sinirli, öfkeli bir halde karşılarına çıktı. Eliyle avlunun bir köşesinde dayalı duran bisikleti göstererek:
- Bravo Feyzi., bir saattenberidir boğucu helecanlar içinde seni bekliyorum. Neredesin fbilah aşkına? Tayfurla Ferhat muammalı, dehşetli gece seyahatine çıktılar. Bu gece gökte 'bedrî tam var. Mehtap o kadar kuvvetli ki, takibe çıksaydık mutlak esrarın mühim kısmına ererdik. Karanlıklarda gittik bir şey anlıyamadık. Böyle muvafık bir geceyi kaçırdığımıza çok meyusum...
- Feyzi itizarla arkadaşının arkasını sıvayıp yanaklarını okşıyarak:
- Meyus olma... Bak sana bir arkadaş daha getirdim.

Bu esrarlı, leylî mezarlık seyahatini anlattım. Sadi bizden ziyade meraka düştü. Hemen şimdi takibe çıkalım ısrarile iki ayağımı bir pabuca koyuyor... Nihat, sinirli sinirli çırpınarak:

— Artık geçti., onlar gideli bir saat oluyor. Yine arkalarında koca çantalarla bisikletlere atladılar. Rüzgâr gibi uçtular. Bu gece hangi' kale kapısından çıktılar? Ne tarafın mezarlığında esrar arıyorlar? Keşfi kabil değil ki o semte saldırarak takibe çıkalım...

— Esefetme. Onlar mehtap demiyorlar, karanlık demiyorlar bu pek acayip seyahatlerinde devam ediyorlar. Bu gecekinin son uhrevî ziyaretleri olmadığına yeminle seni temin edebilirim... Onlar yine çıkacaklar., yarın gece olmazsa öbür gece., daha öbür gece. Üç gece sonra., beş gece sonra mutlakbemutlak çıkacaklar.

— Çıkacaklar amma ben çok sabırsız bir adamım. İçimde bu merakla yaşamak bana âdeta işkence geliyor.

— Bir insan bir muammayı ne kadar merak ederse onun halli zamanında da o kadar büyük zevk duyar...

— Fakat bundan sonra gelecek ilk fırsatı kaçırmamalıyız...

— Kaçırmayız... Şimûî Sadi de beraber uçümüz bu takip keyfiyetini ehemmiyetle müzakere ederiz. Tesadüfedeceğimiz güçlükleri ve onlara karşı alınması lâzım gelen tedbirleri düşünürüz.

Nihad Bey:

— Buyurunuz., buyurunuz. Birer kahve, çay içelim. Uzun boylu konuşalım. Çünkü meselenin çekilecek her türlü zahmete değeri var., teklifile misafirlerini orta katta bir odaya aldı. Sadi Bey içeri mehtap giren açık bir pencereden dışarı bakarak:

— Bu İstanbul ne kadar yansa, ne kadar harap olsa, değişse hiç bir felâket onun simasından asırların vermiş olduğu asaleti büsbütün silemiyor. İşte bakınız şu Tayf

DİRİLEN İSKELET

fur Bey konağının ayın nurları altında aldığı orta çağı andıran manzarasına bakınız. Bunun zeman binalarına benzer bir yeri yok. Tamamile Frenklerin (Manoir) dedikleri kadim binalara benziyor. Mezarlık servilerinin, çitlenbikleri'nin, sarmaşıklarının uhrevî, kasvetli »siyah istilâları altında boğulmuş... Bu ölü bahçesine nazır pencereleri sık ve yukarıdan aşağıya bütün kafeslerle örtülür. Etrafım saran şey duvar değil âdeta kale hisarı... İçeride kalan serviler sanki bu mahsur kalmaktan sıkılarak başlarını hapishaneden dışarı aşırıma uğraşıyorlar., sanki içeride dirilerin, ölülerin gizlemeğe çalıştıkları bir sır var. Zannedersiniz ki, burası insanlara mahsus bir mesken değil terkettikleri kafes kemikleri şu kabristanda çürüyen ruhların âramgâhıdır. Feyzi de pencereye yaklaşarak:

— Sahi birader Baktıkça insanın kalbine ürküntü geliyor... Tayfur zengin çocuktur. Şişlileri, Nişantaşlarını bırakıp da acaba neden konaktan ziyade cinli, perili, meş'um bir tekkeye benzeyen bu korkunç damın altında oturuyor?

Nihat, Sadiye dönerek:

— Hiç konağın içine girdiniz mi?

Sadi hâlâ gözlerini, zihinleri vehimle dolduran manzaradan ayırmıyarak cevap verdi:

— Hayır... Nihat devam etti:

— Konağın içi dışı gibi değildir. Öbür taraftan Mar maraya karşı olan nezareti fevkal dedir. Ve her tarafı bir saray gibi m kemm l d  selidir. Bazı odaları birer küçük bedestan zannolunacak kadar antikalar ile doludur. Hele büyük salon kıymetli kıymetsiz acayip eşya ile süslenmiş, g  r  lme  ge seza bir dar  lgaraiptir. Tayfur Avrupanm meşhur, şehirlerini gezmiş, hatır ve hayala gelmez garibelerden her ne görmüşse onların birer numunelerini salonunda taklide uğraşmıştır..

Sadi — ben Tayfurla sel  mla  ırm amma böyle i  ten i  e hususiyet halini bilmem.

Nihat — Pek ziyade garaip meraklısı bir çocuktur. «Espirtizm»,     leri.» münasebette bulunmak, telsiztelgraf, telefon merakı, seyyaratla muhabere iddiası, fennî gayri fennî her türlü delilik bu çocukta vardır... Kom    mdur. Bir çok mecnunane hallerine vâkıfım., fakat   yle sıkı fıkı samimî görüşülecek bir mahlûk değildir...

Sadi — Bu delikanlı hakkındaki merakımı gittikçe artırıyorsunuz. Onun bu gece mezarlık ziyaretleri de bu bin bir türlü deliliklerinden biri olacak... Fakat nasıl etmiş de bu doktor Ferhadı da kendine uydurmuş. Ben onu ' pek ciddî bir genç olmak üzere tanırım...

Nihat — Kom    mun aleyhinde dedikodu yapmasını sevmem. Lâkin doktorun bu aile ile münasebeti hakkında pek nahoş rivayetler duyuyorum... Ağızdan kulağa   yle kötü kötü sözler fısıldanıyor ki... aslı var mı? yok mu? bilmem. Günahı s  yliyenlerin üzerlerinde kalsın...

Sadi — Böyle Avrupalılaşmak sevdasındaki serbest fikirli adamlar bu mahallelerde rahat barınamazlar. En fena dedikodulara hedef olmaktan kurtulamazlar...

Feyzi — Tayfurun zati hakkında sonra konuşursunuz. Şimdi bu acayip çocuğun hareketindeki muammayı halle uğraşalım..

Nihat — Merakınız ciddî ise üçümüz elele vererek bu muammayı pek çabuk hallederiz.

Feyzi — Nasıl?

Nihat — Evvelâ her rahatsızlığı göze aldırmak ve hiç bir yorgunluktan yılmamak lâzım...

Sadi — Zaten için lezzeti orada... Bu rahatsızlıkların, yorgunlukların ne olduğunu söyleyiniz., tekliflerinizin hiç birine kar  şı itirazda bulunmıyaca  ımıza işte size evvelden söz veriyoruz...

Nihat — Bu Tayfurla Ferhadm gece hareketlerinde hiç

18 D  R  LEN   SKELET

bir ittirat yok.   htimal ki yarın ak  şam yine giderler. Belki ^A      gece, dört gece sonra...

Feyzi — Hakkın var...

Nihat — Binaenaleyh   iz yarından itibaren her ak  şam bana misafir olursunuz. Allah ne veriyse yeriz. Avluda alesta      bisiklet bulundururuz. Pencere arkasından onları g  zetleriz.   kisi konağın kapısından çıkar çıkmaz. Mz de makinelerimize atlar, mesafelice onları takibe koyuluruz. Olmaz mı?

Feyzi s  z   biraz latifeye bozarak:

• — Niçin olmasın? Zaten ben karın doyurmak için akşamları düşecek yısı arıyorum. Sen kabul ettikten sonra muammanın halline kadar buraya kapılanmak benim canıma minnet...

Bu esnada oda kapısından ihtiyar bir uşak görünerek:

— Beyefendi misafir geldi. Müsaade ederseniz yanınıza çıkmak istiyor...

Nihat çatık bir suratla: | — Kim?

— Mahalle camimin müezzini... Ev sahibi iki misafirine dönerek:

— Ne dersiniz? gelsin mi?

Feyzi — Niçin gelmiyecek.. gelsin. Biz konuşacağımızı konuştuk. Kararımızı verdik. Bir dakika sonra, eski bir abaya sarınmış kır sakallı, derbeder sarıklı ihtiyar bir softa içeri girdi. Eli göğsünde boyun keserek dervişane bir selâmla alçak bir sedirin ucuna ilişti.

Nihat Bey — Merhaba müezzini baba...

Müezzini — Merhaba evlât...

Nihat Bey — Hayır ola...

Müezzini — Yok., hiç bir şeyde hayır kalmadı.. Üzerimizden bir gazabı ilâhi esiyor.. Bu gidişin ilerisini iyi görmüyorum... Biliyorsunuz. Camii şerifin müezzini de benim DİRİLEN İSKELET i 9

imamı da, kayyumunu da, siliyorum, süpürüyorum.. Beş vakit ezanı okuyorum. Bazı geceler kendi kesemden iki kandil yakıyorum... Cemaat gelmiyor., bize böyle günlerde Cenabı hakka yalvarmazsak, onun evine uğramazsak ne zaman ibadet edeceğiz? Haktan mağfiret (diliyeceğiz?... Topal hafızı bilirsiniz. Mevlût okur, mukabele okur; aşır okur geçinirdi. Evveliden camie o gelirdi. Yatsı namazlarında ikimiz cemaat olur, edayı salât eder ve ikişer sure okurduk. Hafız sizlere ömür hakka yürüdü. Artık cemaat gelmiyordu. Fakat halkın bu imansızlık teseyyübüne alıştık. Cemaat gelmese de camii şerifkudsiyetini muhafaza ediyordu"

Nihat Bey — Ne oldu? camii şerifin kudsiyetini ihlâl edecek bir hal mi vuku buldu?

Müezzini gözlerini sulandıran bir hüznle: — Camiyi depo yapacaklarmış.. geldiler. Çizmelerle gezdiler... Gittiler. O gece sabaha kadar okudum. Namaz kıldım. Dua ettim. Cenabı hakka ve bütün civar evliyaulâhaha yalvardım. Tazarruum nezdi baride müstecap oldu. Çok şükür bir daha gözükmədiler... Şimdi şikâyetim başka taraftan., komşumuz olacak o Tayfur Bey midir? Menfur Bey midir? Bu çocuk Firavun gibi Cenabı Hakka şirk koşuyor. Konağın damı üzerinde türlü türlü aletler.. Güya onlarla dünya yüzüne ne kadar yağmur düştüğünü ölçmüş. Hava yarın iyi mi' olacak fena mı? anlarmış... Hâşa sümme haşa Allahm işine karışılır mı? Beyin lalası Halil Ağa müslüman bir adamdır. Gelir bazan benimle dertleşir... Beyin bu kâfirane cür'etlerinden yana yakıla şikâyet eder... O söylüyor. Tayfur, damın üzerine bir alet koymuş gök yüzile konuşuyormuş. Konakta bir odası varmış. İçeriye kimseyi koymazmış... Duvarlarda düğme gibi bir şeyler, teller, yuvarlaklar., sonra bir masanın üzerinde yine teller, borular, semaver gibi aletler, gramofon borusu, iri şekerci külâhı gibi ağızları geniş bir takım nesneler... Bunların

DIRILEN İSKELET

ortasına oturmuş, kulaklarına ufak birer tekerlek yapıştırmış... Etrafı dinlermiş... Bu Âlemin dört köşesinde ne oluyor, ne bitiyor hepsini iştirmiş... Bu hal ehli keramete mahsustur. Ne haddine bir takım abdestsiz, taharetsiz herifler, bir takım kefare ve keferemizâc insanlar boruların önlerine oturup da kulaklarına araba beygirlerinin göz kapakları gibi tekerlekler koyarak semavatı dinlesinler. Esrarı ilâhîye ersinler. Bu cür'etkârlar karınlarının gurultularını duyarlar da gökten ses geliyor sanırlar. Sadi Bey sükûta tahammül edemiyerek:

— Müezzin Efendi, bunlara telsiztelgraf, telsiz telefon diyorlar. Her millet bu yeni fenler için çalışıyorlar... Türk gençlerinin böyle şeylerle uğraşmaları neden kabahat olsun?..

Müezzin baba bir iki istiğfardan sonra:

— Kabahattir. Gûnahtır. Şirkidir...

— Neden?

— Şeriatımız telli telgrafı kabul etti mi ki telsizini makbul sayalım.

— Medenî milletler neler icat ediyorlarsa onları bilmeye ve onlara uymıya mecburuz.

Müezzin yine istiğfarlarla:

— Hiç bir vakitte kefareye uymıya mecbur değiliz.

— Görüyorsunuz ya onlar gökte uçuyorlar. Biz yerde kalırsak halimiz yaman olur...

— Uçsunlar... Onlar kâfirdir. Çünkü uçmak küfürdür. Çünkü uçmak kuşlara, melâike mahsustur. Bizim uçmamız matlup olaydı Haliki Taalâ Hazretleri insanları kanatlı yaratırdı. Mademki Cenabı Hak bizi uçmak için yaratmamış ona inat uçmak şirkidir... Evet uçuyorlar., görüyoruz uçuyorlar., uçuyorlar amma şimdiye kadar kaç bin kâfirin dehşetli sukutlarla toprak üzerinde kafaları dağıldı. Beyinleri patladı.. Gâvur inadı yine uçuyorlar., uçuyorlar

DIRILEN İSKELET

amma bu ısrarın sonunda nasıl müthiş ilâhî musibetler zuhur edeceği malûm değildir..

Nihat göz ucile Sadiye işaret ederek:

— Müezzin baba sen Tayfur Beyden şikâyet ediyordun. Sonra söz başka cihete atladı... Yine esasa gelelim...

Müezzin zihnini toplamıya uğraşır gibi biraz düşünerek:

— Ha evet, bu netameli çocuktan bahsediyordum. Bu acayip mahlûk ruhlarla da muhabere ediyormuş... Bu ne küstahlık, bu ne cinnet! daha doğrusu ne yalan, ne martaval., onun konuştuğu rahmani ruhlar değil habis ruhlardır. O bey şeytanlarla görüşüyor... Görürsünüz. Bu çocuk en soununda çıldırır... Ahrete ait esrarı faşetmek ervahı şerîfeye memnudur., onlar dünya hususatına, da hiç karışmazlar., bu mübarekleri masa başına çağırıp da onlarla bu alçak dünyanın fıski fücuna dair müzakerede bulunmak iddiası menfur bir hezeyandır. Masa başına gelenler, dirilerle beraber konyak, şarap içenler şeytanlardır... Yüksek ruhlarla vuslat evliyaullaha mahsustur... Damlara teller germek, teneke borular, bir takım aletler koymakla

onlarla görüşülmez. Bu rahmanilere ancak teşbih tehlil, zikir ve ibadetle mülâki olunabilir.. Göklerin esrarım keşfe uğraşmak Allahm muradına muhalif iblisane bir harekettir... O esrar bu dünya gözile görünmez., eğer Cenabı Mevlâ onları bize bildirmek isteyeydi bize başka türlü göz başka türlü his, başka türlü kuvvetler verirdi. Behey gafil birkaç camdan ibaret dürbününü .göklere çevir. Arkasına geç.. uğraş bakalım ne göreceksin? Aylar, güneşler, yıldızlar, birbirini takip eden menziller, menziller, menziller... Git., git Benatünna's devri evvel, devri sani, devri salis ilânihaye

git., git bakalım ucunu bucağını görebilir misin... Müezzinliğime bakıp da beni hakir görmeyiniz. Ben Cafer Hañlebinin rahlei arifanesinde okumuş bir adamım. Allahm esrarı bu dünyanın oyuncak dürbünleriyle görünürmü? Hâñ

22

DIRİLEN İSKELET

şa hâşa o nasıl Allahtır ki, esrarñihilkati dürbünlerin, dört paralık camları önünde bu ahmak beşere râm olsun... Fiñrenkler dürbünlerle göklere baktılar, baktılar da bize ne söylediler? Daima birbirini cerhederek martaval okudular. Bunlar daima nifak üzere kalacaklar, hiç bir zaman ve hiç bir hakikat üzerine beyinlerinde ittifak hâsıl olmıyañ çaktır.. Efendim ziyaretimden maksat size ilâhi ilimlerden bahsetmek değildir. Bu benim iktidarımın, haddimin kat kat fevkindedir. Biz daima mekteplerimizdeki yüksek ilimler derslerini Bedros'a verdik. Yankoya verdik Müsü Hofñmana, Müsü Koklana verdik. Neticede böyle olduk. Serî, ilmî hususatta bir müslümana, bildiğini, bilmeyen diğer «bir müslümana bildirmesi farzdır. Geçen ramazan Bayazıt camii şerifinde vazetmek istedim. Ağzı açar açmaz derhal beni çalyaka ettiler. Dünyevî hususattan bahis açacak değilsin. Camaate yalnız islâmın binasını, şartlarını talim ve tefhim edeceksin., dediler...' Sonra gazetelerde okudum gördüm ki halk terbiyeyi gidip tiyatrolardan öğrenecekñmiş. Maazallah maazallah tiyatrodan, zuhuriden, Karagözden edep öğrenmek...

Sadi — Hakkı var hocafendi halk camilerden dinî, dünyevî, terbiyevî pek çok şeyler öğrenebilir.. Nasıl ki, bu gün Avrupada hristiyan ahaliye kiliselerde çok faideli yenilikler telkin ediliyor. Lâkin bir şartla., eski dedikodu mevza usulünü terketmeli.. vaizlerin kafaları asrî dirayet, malûmat ve yüksek fikirlerle mücehhez olmalı. Kürsüye çıkar çıkmaz müsbet ilimler aleyhinde tuğyan etmeğe, telsiz telgrafın telefonun, tayyarenin, teleskopun, mikroskoñpun, tiyatronun sinemanın içtinabı vacip şeytan icadı şeyler olduklarını söylemekle halka ve hususile islâmiyete hizmet edilmiş olmaz...

Müezzin derin derin göğsünü geçirerek: — Evlât sus., sizin gibi gençlerle bu zemin üzerinde mñbahase etmek sevdasında değilim. Çünkü faydasız olñ

DIRİLEN İSKELET

23

duğunu bilirim. Ne kadar münakaşada bulunsak ne ben sizi ikna edebilirim, nede siz beni imanımdan döndürebilirsiniz. İnsan beşerdir. Bazan şaşırır. Bilmem nasıl oldu da söz istemeden bu vadiye döküldü.... Demin de söylediğim, gibi maksadı ziyaretim başka idi. Tayfur Bey gökten düşen yağmurları ölçsün, karları tartsm, yarın hava

güzel mi olacak? fena mı şeytanla görüşerek gaipten haber versin.. göklerle muhabere etsin belki Cenabı Allah bu günahlarını affeder. Fakat kabristana taarruzda bulunmasın... İşlemekte olduğu bu günahı görüp de sükût etmek elimden gelmiyor... Sadi — Vay Tayfur Bey kabristana taarruzda mı bulunuyor?..

Hoca içini çekerek:

— Hay., hay...

— Nasıl? Ne suretle? Rica ederim Hocafendi anlat... Müezzin zikreder .gibi gözlerini yumdu. Başını sağa sola çırpmdirarak:

— Gece kabirleri karıştırıyorlar.

— Müezzin baba yanlış görmiyesin?

— Yanlış değil evlât, yanlış değil.. Vakit geceydi, fakat kaç defa ayan beyan gördüm. Tayfur o Ferhat isimli doktorla beraber konağın kabristana açılan küçük kapısından hırsız gibi çıkıyorlar. Mezar kovuklarını karıştırıyorlar., dertleri, maksatları nedir? Anlıyamadım. Müslümanlara bu dünyanın ne üstünde rahat kaldı., ne altında...

Üç delikanlı artan meraklarının kıvılcımları gözlerinden saçılarak birbirine bakiştılar. Muammanın garabeti gittikçe büyüyordu.

Müezzin teessürünün sadrî iniltileri içinde devam etti:

— Birkaç defa niyetlendim. Karşlarına çıkıvererek: «Bu yaptığınız şey dine, imana muhaliftir.» demek istedim. Lâkin bilirim Tayfur Bey kibirli, azametli bir çocuktur. Zengindir. Sözü, hükmü caridir. Onun yanında benim gibi

24

DIRILEN İSKELET

bir müezzin parçasının ne ehemmiyeti olur., belki mukabele~ leten haşin bir muamelede bulunur. Kötü bir lâkırdı söyler. Kalbimi kırar. Güddüğüm dâva büyüktür. Ben de dayanamam. Mukabele ederim. Kendim tahkire uğramakla beraber ölüleri de taarruzdan kurtaramamış olurum korkusile sustum. Lâkin bu sükût bana çok giran geliyor. Düşündüm, taşındım, p'ze müracaatı evlâ buldum. Nihat Bey zatîâliniz Tayfurun hem komşusu, hem de dostusunuz, ikiniz de bir yaşta gibisiniz. Tâbirimi affedersiniz, zamane gençleri birbirlerini iyi anlarlar. Bendenizi hiç söze katmadan ona nasihat veriniz. Fen namına, terakki, medeniyet namına her ne uğurda olursa olsun makabirle oynamak iyi değildir. Toprağın altına çekilmişleri bu dünya işlerine karıştırmaya, onlardan sır anlamıya uğraşmanın neticesi hafazanallah pek fenaya varacağını anlatınız...

Müezzin sustu. Murakabeye varır gibi yine gözlerini yumdu. Üç genç mütteki, saf adamın samimî yesinden müteessir oldular. Evet Tayfurun mezarlarla mühim bir işi olduğu bedahet derecesine varıyordu.

Müezzin Efendi murakabesinde bir iki tekbirle inledikten sonra gözlerini açarak:

— Çocuklarım mu'tekit olduğunuzu ve benimle eğlenmiyeceğinizi bilsem size mühim bir ifşada bulunacağım...

Sadi — Baba efendi elhamdülillah üçümüz de müslüman evlâdınız. Ve mutekidiz, Maneviyatla eğlenen hafif meşreplerden değiliz. Ulûm ve fûnunu hazıraya hürmet

dahilinde istediğinizi söyleyiniz. Bizi irşad ve memnun etmiş olursunuz... Bu maddiyatın maverasında bir esrar âlemi bulunduğunu inkâr edemeyiz. Size tuhaf bir şey söyleyeceğim. Bunun tesadüfveyahut maneviyattan hangisine atfedileceğini bilmiyorum. Siz buraya gelmezden evvel üçümüz biz de Tayfur Beyin mezarlıklarda ne aradığı muammasının halliyle meşguldük. .Bunu konuşuyor, bunu düşünüyor

DİRİLEN İSKELET

25

duk. Sizin de aynı meseleye dair görüşmek üzere buraya gelmeniz garip bir tesadüf değil midir? Müezzin efendi derin bir hayretle:

— Tesadüf değil oğlum tesadüf değil... bu hal bizi ikaz içir^A maneviyatın bu surette tecellisidir. Çünkü buraya ben kendiliğimden gelmedim. Beni veliyullâhtan bir zat gönderdi.

Üç delikanlı, safvetini taşıran ihtiyar müezzinin bu son sözünü gözleriyle birbirine tefsir etmek için yine bakiştılar. Nihayet Nihat sordu:

— Müezzin baba, sualimi affedersiniz. Siz veliyullahla münasebette mi bulunuyorsunuz?

Bir tasdik süzgünlüğüle başı göğsüne düşen ihtiyar: " — Eyvallah... '

— Onlar size fikir ve iradelerini ne vasıta ile bildirirler?

— Âlemi mânada...

—i Demek buraya böyle bir emirle geldiniz...

— Evet... Bu mesele ile meşguliyetiniz esnasında gelmem keyfiyetteki mâneviyeti size izah için kâfi değil midir?

— Filvaki.....

Gençler hâlin garabeti önünde bir müddet düşündüler.

Sa'di sükûtu bozarak:

—| Hangi velivul'lah tarafından geliyorsunuz?

— Komşunuz Bukağılı dede hazretleri tarafından...

— Getirdiğiniz mânevi emir nedir?...

— Dede hazretleri dün gece âlemi mânada ziyaretleTİle bu hakiri müşerrefve dilşad buyurdular...

— İradei mâneviyeleri nedir?

— Pek celalli idiler: «Frengâne tecrübeler yapmak sevdasile islâm kabirlerini abdestsiz nâpâk ellerile karıştıran o Tayfura bizzat veya bilvasıta söyle., küstahlığında bundan ileri varmasın., söz kâr etmediği surette gel bukağılarımı çöz..» buyurdular...

Müezzin bu sözleri o kadar büyük bir iman samimi

26

DİRİLEN İSKELET

yetile söylüyordu ki, rüyasında ihtiyarın böyle bir tebel-lûğa muhatap olduğuna gençlerin şüpheleri kalmadı. Adamcağızın safvetine hürmeten bu (Psikolojik) meseleyi kur-calamıya lüzum görmiyerek Sadi:

— Peki... Başüstüne Müezzin efendi merak etmeyiniz, elimizden geldiği kadar nasihat vererek Tayfuı Beyi ikaza uğraşırız...

Müezzin Efendi kendi kendini dinlemeye gelen Bukağlının ruhunu arar gibi açık pencereden, mehtabın gümüş örtüsü altında pür esrar uyuyan kabristana bakarak:

— Oğullarım dikkat ediniz. Tayfur Bey bu kâfirane fiilinde ısrar ederse neticenin dehşetini göreceksiniz...

Üç genç, Bukağılı Dedenin böyle bir tebliğle müezzine görünmesini bir keramet saymaktan yani rüyayı gösterenden ziyade görenin pek samimî itikadından husul bulma ruhi sübjektif bir keyfiyet olduğuna kanidiler. Lâkin kendilerini büyük bir cazibe ile işgal eden bu garip mesele üzerine Müezzinin de bu suretle roûracaati meraklarını bütün bütün tutuşturdu.

Kararları veçhile ertesi akşam Sa'diyle Feyzi Nihadm evinde toplandılar. Üç bisiklet avluda aleste duruyordu.

Üç genç her biri bir pencere önünde, gözler Tayfurun sokak kapısına dikili büyük bir beşarete bağlanır gibi uzun, sıkıntılı, sabır ve tahammülü yakan intizar saatleri geçirdiler. ..

Konağın kapısı açılmıyor değildi. Lâkin beklediklerinden başkaları girip çıkıyorlardı. Bir gece, iki gece, üç, dört gece hep böyle., gece ileri ledikçe karşıkı kapıyı tarassut için üçünden biri pencere önünde gözcü kalarak nöbetle uyuyorlardı.

DIRILEN İSKELET

27

Nihayet beşinci gece Feyzi pencere önünde nöbet beklerken sevinçle arkadaşlarını uyandırarak:

— Kalkınız., kalkınız müjde... Doktor Ferhat bisikletle geldi., işte konağa giriyor...

Bu uyandırma üzerine üçü de yangın haberi alan itfaiye neferleri süratle hazırlanarak bisikletlerinin başına indiler...

Hepsinin cebinde dolu rove'lverleri ve makinelerindeki lerden maada birer elektrik fenerleri vardı. Şimdi üçü de araladıkları kapıdan birer küçük çarpıntı ile karşıkı konağı gözetliyorlardı. Nihadm hesabına göre Doktor Ferhat bu gece mu'taddan bir saat kadar geç kalmıştı.

İçeride de epeyi durdular. Acaba niçin çıkmıyorlardı? Yoksa bir mâni haylûletiyile bu gece esrarengiz seyahatlerinden vaz mı geçmişlerdi?...

Üç arkadaş bu endişedeyken konak kapısının iri kanatlarından biri menteşeleri üzerinde gacırdıyarak açıldı. Tayfur önde, Doktor Ferhat arkada makinelerini ellerinde yürüterek sokağa çıktılar. Kısa külotları, diz çorapları, sırtlarında iri çantaları yine esrarlı seyahate doğru yollanacaklarını gösteriyordu.

Saat biri geçiyordu. Bisikletlerinin fenerlerini yakmadılar. Ufukları kapalı dar sokakların havasında henüz görünmiyen ikinci terbi'deki küçük ayın hafif ziyası gecenin koyu karanlığını kırarak ortalığa şafakımsı bir aydınlık serpiyordu.

Meraklı yolun seyyahları bisikletlerine atlamadılar. Caddeye çıkımadılar. Arka yollardan konuşa konuşa telâşsızca gidiyorlardı.

Kırk beş elli adım ara verdikten sonra takipçiler de yola düzıldüler.

İki refikinin ortasında yürüyen Sa'di:

— Arkadaşlar bu takibimizde gayet ehemmiyetli davranmak lâzımdır ..

DİRİLEN İSKELET

29

28

DİRİLEN İSKELET

Feyzi — Şüphesiz...

Sadi — Salla pata bir iş yapmıyalım...

Nihat — Bir plân dahilinde hareket edelim... Meselenin en mühim ciheti takibimizi onlara sezdirmemektir.

Feyzi — Bunun için ne yapmalıyız?...

Sadi — İzzeti nefis meselesini bir tarafa bırakalım. İçimiz'de en iyi bisiklete binen kimdir?

Feyzi — Üçümüz de fena binmeyiz., lâkin senin her ikimize üstünlüğünü inkâr edecek kadar da kalp vicdanlı değiliz...

Sadi — O halde bisikletlere binince ben otuz metre kadar ileriden gitmeliyim. Siz birbirinizden ayrılmıya rak bu mesafe dahilinde beni takip etmelisiniz.

Nihat — Neye iyi o?

Sadi — Evvelâ üçümüz beraber takip edersek çabuk görülürüz. Arkalarından bisikletliler geldiğini hissederlerse belki kuşkulanırlar. Sırlarına eremeyiz. Bir bisikletli öndekileri daima rüyet mesafesi dahilinde bulundurmakla beraber kendini onların nazarlarından koruyabilir., saniyen şimdi önümüzdekiler hangi yolları takiben hangi sur kapısına gideceklerini bilmiyoruz. İstanbulun hücre mahal lelerindeki o dar, dolambaç sığan" yollarını düşününüz. Biri birine yakın üç iğri büğrü köşe dönerek önümüzden kay bolurlarsa belki artık onları bulamayız. Bizim o semtlerde dolaştığımız yok. Oralarda ömrümüzde hiç geçmediğimiz sokaklar var. Binaenaleyh ben size piştarlık edeceğim. Benim işaretlerime göre hareket edersiniz. İcabında üçümüz birleşir ve yine ayrılırız...

Öndekiler hâlâ yayan gidiyorlardı. Kendi tensibi veçhile Sa'di ileriledi Ötekiler münasip bir mesafede gerilediler. Tayfurla Doktor arka sokaklardan yürüye yürüye camiin köşesinden eski Saraçhane caddesine çıktılar. Parka doğru ilerliyorlardı. Birdenbire cadde genişleyip m esafe açılınca hâlâ haz n fakat yirmi dakika evvele nisbeten artan ay ışığında ön dekilerin nazarlarından gizlenmek güçleştiğini gören Sa'di sokak başını terketmiyerek bekledi. Araya hayli bir mesafe verdikten sonra arkalarına düştü.

Onlar tramvay yolunu takiben Deve hanına doğru gidiyorlardı. Fatih camii hizasını geçtiler. Meyilli yan sokaktan Edirnekapoi caddesine çıktılar. Hemen makinelerine atladılar. Sa'di adım adım öndekileri takiple dönüp dönüp ellerile arkadakilere de işaret ediyordu. Arkadaşlarına derhal istical kumandası verdi. Takipçiler de caddeye ve sonra bisikletlere fırladılar. Üç kısma ayrılan bu beş genç hemen in cin olmıyan تنها cadde üzerinden, kaldırım taşlarının vücutlarına verdiği mütemadi ihtizazlarla sarsıla sarsıla uçuyorlardı.

Beyoğlu caddesinden geçerseniz yüksek metin binaların çehrelerinde memleketin uğradığı m temad; felâketlerden bir haraplık eseri görmezsiniz. Bu mesaibin ağırlığı altında inleyen, çöken, biten İstanbuldur.

Yüzlerinden rüzgârdan başka bir himmet elinin silindiği sefalet pudrası altında kağşamış bu barakacıklar aralarına karışan mezarlık parmaklıklarıyla sıralanarak sarkan saçakları, dökülmüş kafesleri ve alil kambur bel vermiş vaziyetleriyle caddenin iki tarafını dolduruyordu. Memleketteki tagaddi zorluğu ve ticaretin iflâsım (Kâşeksi) ye uğrarak küçülen dükkâncıklardan anlamak pek kolaydı.

Zincirli kuyuyu, geçtiler. Öndekiler takip olunduklarını anlamadan, arkalarına dönüp bakmadan bacalarının bütün kuvvetlerini (Pedal) lara vererek koşuyorlardı., fakat çukurbostan duvarının ortasına doğru gelince birdenbire durdular. Sa'di sol taraftaki çeşmeye yirmi otuz adım kala sokağın cüz'î inhinasından istifade ile sağ tarafa sindi. İşaret vererek arkadakileri de durdurdu.

Makinelerinden birine bir sakatlık ânz olmuş olmalı

LO

DIRILEN İSKELET

ki, birkaç dakika onu tamire uğraştıktan sonra yine bin, diler. Yola düzıldüler. Çukurbostanı geride bıraktılar. Yine sol taraftaki çeşmenin önünden yukarı kale kapısına doğru hızlandılar.

Cadde enli, az meyilli ve iki tarafı dolambaçsızdı. Öndekilerin nazarlarından gizlenmek güçleştiğini gören Sa'di çeşmenin karşı köşesine saklandı. Ve arkadaşlarına yaklaşma işareti verdi. Nihatla Feyzi hemen yetiştiler...

Sa'di — Şimdi takibimizin müşkül kısmına geldik., onlar kale kapısını bulmayınca biz bu köşeyi terkedemeyiz. Çünkü görülürüz...

Nihat — Onlar kapıdan çıkınca hemen arkalarından yetişemezsek önümüze açılan dört yol ağzından hangisine gittiklerini nasıl anlıyacağız?

Sadi — Eğer sur caddesinden Topkapıya doğru giderlerse pek uzun bir mesafeye kadar kendilerini uzaktan görmek kabildir. Eyüp cihetine saldırırlarsa yine gözlerimizin önünden pek çabuk kaybolamazlar... Hamidiye köyüne uzanan mezarlık caddesine dalarlarsa yine nazarlarımızın istikametinden çarçabuk kaçamazlar., fakat orta kahvenin yanından inen dördüncü mezarlık yoluna kaçarlarsa kendilerini pek kolay göremeyiz amma diğer üç yolda vücutlarından eser sezemesek o çarpık cihete gittiklerini anlarız...

Sa'di hem seri bir telâffuzla fikir >eyan ediyor, hem de gözlerini ileriye uçan bisikletlerden hiç ayırmıyordu.

Öndekiler kapının tonozuna yaklaşmak üzereyken:

Sa'di — Haydi şimdi uçmalıyız... Biribirimizden ayrı gitmeye de lüzum yok...

Filhakika üçü tulânî bir hat üzerinde bir sıraya uçtular. Öndekiler kapının siyah çerçevesi içinden kaybolduktan az vakit sonra onlar da yetiştiler. Kale kapısını haricî sura bağlayan kaldırımını iri minder büyüklüğünde taşlardan döşenmiş kuru köprüden dört yol ağzına aktılar...

Hemen birer birer yollar bütün dikkatlerle gözden ge

DIRILEN İSKELET

ox

çirmeğe başladılar. Feyzi elini Hamidiye köyüne giden sağdan ikinci yola uzatarak:1 — İşte... İşte omuz omuza kaldırımların çukurlarına gire çıka dalgalanarak gidiyorlar...

Yolun iki tarafında ormanlık gibi dikilen sık mezar taklarında, gençlere ayakta bakan hassas, sinirli birer ölü manzarası vardı. Dirilerin bile ölü halini aldıkları gecenin bu sükûn ve sükût saatinde huzurlarını ihlâlâ gelenlerin kim olduklarını anlamıya uğraşıyorlar zannolunuyordu.

Feyzi — Ne müthiş oluyor... Gece yarısı böyle uçsuz, bucaksız büyük mezarlıklardan hiç geçmemiştim. Yüz binlerce ölünün içinde birkaç diri ne kadar yabancı, ne kadar zayıf, ne kadar ürkek kalıyor...

Nihat — Şu kabirlerin içinde yığın yığın çürüyen kemiklerden başka bir şey olmadığını bilmiyor musun? Önündeki'lere baksana hiç ürküyorlar mı?

Feyzi — Onlarm biri filozof, öbürü doktor., bu iynıan sızlara kemik nedir? diye sorarsanız size bunun fosfat ve klorür döşo, karbonat döşo ve ilâahire terkiyatını söylerler...

. Nihat — Yalan mı? Mesele başka türlü ise bizi ikna et...

Feyzi — Ben ne cami vaiziyim, ne filosofum, ne doktorum., ne kimyagerim... Kimsenin itikadını düzeltmekle vazifedar değilim. Herkes zihninin varabildiği kadar düşünür. Aklının erdiği inandır., fakat şu tepelerden denizlere kadar inen bu nihayetsiz mezarlıklarda ölümün asırlardan beri toplanmış bir maneviyeti, bir heybeti var Sessiz dişle rile cesetleri yutan bu çukurların üzerine insanların vehmi öyle korkunç garibeler yığılmıştır ki, mezarlık deyince yüreğinde soğuk bir tevahhuş duymıyan insan bulunmaz.. Avamın cadıları, hortlakları hep buralardan çıkar. Cinleri,

32

DİRİLEN İSKELET

perileri itikatsızları, hürmetsizleri çarpmak için hep buralarda dolaşır... ,

0 Nihat — İşte itiraf ediyorsun. Avamın bu mezarlıklara yığıldığı vehim diyorsun. Sonra bu vehimden ürküyorsun.

Feyzi — Bu çukurların içinde eriyen ve eriyecek bütün varlıkların esrarı gömülü., mezar deyince en kâfir, en münkirlerin yürekleri titrer diyorum sana:

Nihat — Ben mezarlardan avamî bir korku ile titremem... Ha insan kemiği ha hayvan kemiği. Kurban bayramında etini yedikten sonra kemiklerini bahçeye gömdüğünüz koçun mezarından neye korkmuyorsun?

— Ben kuru lâfa itibar etmem.

— Kuru lâf değil... Hissimi söylüyorum...

—> Hakikaten bu ölüm tarlasından korkmuyorsan sana şimdi şuradan geniş bir mezar kovuğu göstereyim. Gir içine yat... Yoksa bana karşı başka türlü iddianı ispat edemezsin. ..

— Her nerede olursa olsun yere kazılmış bir çukurun içine girip de topraklara bulanmak hoşuma gitmez...

Biraz önden giden Sa'di:

— Lâfa yekûn çekiniz. Biz buraya böyle iddialar için değil başka maksatla geldik. Öndekileri gözden kaybedeceğiz. Buralaım öyle bir «Akustik» hali var ki, küçük bir lâkırdı büyüyor. Dalgalanıp gidiyor. Seslerimizi öndekilere işittirirsek iş falso olur...

Soldaki çeşmeyi sağdaki mezarıcı kulübesini geçmişler su terazisinin önüne gelmişlerdi... Birer büyük sandığa benziyen perdeleri 'Çarpılmış kârikadim mezarlar istifsiz gayri muntazam bir yığıntıyla iki tarafı dolduruyor, şakulî vaziyetlerini kaybetmiş bazı taşlar fısıldaşan iki insan gibi baş başa vermişlerdi.

Henüz semtürreise yükselemiyerek arkadan akseden ay francılası şeklindeki nuru baygın küçük kamer eşyayı asıllarının bir kaç misli büyütüyor, servileri yerlere uzanır
DIRİLEN İSKELET

33

mış müthiş birer gulyabani yapıyor, fesli kavuklu taşların zemine düşürdüğü acayip gölgelerle mezarlığın korkunç bir karikatürünü çiziyordu.

Üç delikanlı sayeleri birer deve kadar tümseklenen bisikletlerinin üzerinde yolun müsait cihetlerini arıyarak, taşdantaşa hoplıyarak nefes nefese gidiyorlar. Gittikçe diriler şehrinde uzaklaşıp ölümler malikânesine dalıyorlar. Kabirlerin muammalarındaki esrar, sükûnetlerindeki heybet artıyor. Sanki adım adım başka bir âleme yaklaşıyorlar. Başka bir hilkate karışıyorlar, seyyarelerden birine yükleniyorlar.

Feyzi birdenbire:

— Nereye gidiyoruz Allah aşkına?...

Sa'di — Öndekilerin gittikleri yere...

Feyzi — Onlar hangi esrara ermeğe koşuyorlar?

Sa'di — Bilmem... Şimdi öğreneceğiz...

Feyzi — Biz bu takibe tuhaf bir merakla eğlence şeklinde başladık. Fakat böyle vakitsiz bu ölüm tarlalarının içinde dolaşp ahret kokusu aldıkça çocukluk ettiğimizi anlıyorum. .. Nihat — Neden?

Feyzi — Birader bu mezarlar dirilere biofer kucak kemikten başka hiç bir sır vermezler... Şimdiye kadar bu esrarın arkasından koşanlar beyhude yorulmuşlardır. Belki kimyagerler bir gün altunun bir cismi mürekkep olduğunu ispat ederler fakat hiç bir fen adamı, hiç bir kimse ölüye ahretin esrarını söyletmez.. Tayfurla Ferhat budalalık ediyorlar, bir muhalin peşinden gidiyorlar.

Sa'di — İşte iyi ya biz de bu budalalığın nev'ini anlıyoruz. Yoksa şu mezarlardan karşımıza bir zevzek ölü çıkıp da onun bize:

«Buyurunuz şuraya., birer kahve cigara içelim de öbür dünya hakkında size güzel bir konferans vereyim» demiyeceğini pekâlâ biliyoruz...

hi

DIRİLEN İSKELET

Şimdi Hamidiye köyüne doğru genişliyen ufuk gittikçe esrarlı, hafif, rüyalı bir nur ile açılıyor, yolculara maverada toplanıp bekleyen ruhlarla görüşmiye gidiyorlarmış gibi bir vehim geliyordu.

Sa'di âni bir hareketle makinesinden yere atlıyarak yavaşça:

— Dikkat... Öndekiler bisikletlerden indiler... Galiba menzil burası., bakalım ne yapacaklar?

Dedi. Arada tahminen iki yüz metreden ziyade bir mesafe vardı. Fakat yol genişliyerek servilerin haylûletlerinden kurtulmuş olduğu için Tayfurla Doktorun

hareketleri seçiliyor, hafif ay ışığı arkadan vurduğundan öndekileri gösterdiği nisbette geridekileri onlardan saklıyordu.

Üç arkadaş aradaki mesafeyi muhafaza ederek bekledi/ ler.. İleridekiler karşı karşıya bir müzakerede idiler. Lâd mesafenin uzunluğundan hiç bir lâkırdı işitilemiyordu...

Beş altı dakika konuştuktan sonra besbelli kararlarını verdiler. Makinelerini sırtlayınca sağ tarafyani Eyüp ciheti mezarlığına daldılar...

Sa'di — Haydi kaçrrmıyalım. Piştarlığı yine bana veriniz daima servileri mezar taşlarını siper alarak ilerliyelim...

Nihat —| Yoldan mı ilerliyelim? Kabristanın içinden mi?

Sa'di de bunu düşünüyordu. Hareket işareti vererek:

— Durmayalım. Onların mezarlığı girdikleri noktaya kadar yoldan gidelim. Başka türlü takip edersek o mezar taşı ormanlığı içinde beyleri gözden geçiririz.....

Bisikletleri ellerinde yürüterek hızlıca ilerlemeye başladılar. ...

Sa'di kaldırımların bozukluğu içinde sarsılan sesile diyordu ki:

— Onlar bizi uzaktan bu yol üzerinde görseler yolcu sanırlar., fakat kabristanın içinde kendimizi seçtirirsek taTjiû kuşkulanırlar...

DİRİLEN İSKELET

35

Nihat — Nereden saptıklarına iyi dikkat ettiniz mi?

Sa'di — Evet., evet... Çitlenbik midir? meşe midir? kabristan sınırında bir top ağaç var. İşte tamam o hizadan girdiler...

Üç daMka sürmedi. Top ağaca vardılar. Mezarlık zemini az bir meyilden sonra birdenbire aşağı dikleniyordu. Taşların gerilerinde siperlenerek ileriye baktılar. Ne bir mırıltı işittiler, ne de önlerinde hareket eden bir karaltı gördüler ...

Nihat, meyusane:

— Kaybettik ma?

Küçük ayın ziyası bayırın çukuruna düştükçe sönüyor, hiç bir şey seçtirmez bir vuzuhsuzluk içinde kararıyordu...

Sa*di engin karanlığın bu kesafetini gözleriyle delmdye uğraşarak cevap verdi:

— Henüz takibimizin ümit kesecek bir anında değiliz... Lâkin zorluk başladı. Şimdi üçümüz arzani bir hat üzerine açılarak kendimizi göstermemiye dikkat ede ede aşağı inelim. Onların karaltılarını gördüğümüz veya seslerini işittiğimiz zaman sinelim. O vakit yalnız birimiz yaklaşsın. İkimiz alargada dursun., fakat dikkat ediyor musunuz?Evvelden garbe doğru giderken şimdi şimale döndük. Ay aydınlığı arkamızdan vururken şimdi yanımızdan geliyor.. Onların nazarlarından korunmak daha güçleşti... Ona göre itina lâzım...

Üç delikanlı bisikletlerini omuzlıyarak hırsız adımlarile meyli inmeğe başladılar.

Yazın kavurmuş olduğu kuru otların, dikenlerin, çalılıarın arasından sonbahar yeşilliği sürüyordu. Sinesinde çürüttüğü insan etiyle yağlanan toprağın ağır havasını servilerin, kekiklerin antiseptik kokulan tadil ediyor fakat teneffüsün her yudumunda uhrevî bir rayiha ciğerleri sıkıyor ve daima kalpleri iki dünya sınırında gezmildiğini hatırlatan bir hüznle eziyordu.

Bir ara seyrelen serviler, ağaçlar yine sıklaştı. Bazı

nakışlı, yazılı taşlar upuzun toprağa gömülerek kaldırım teşkil etmiş, bazı büyük pehleli mezarları zemin, kamilen y"ve sanki bütün hüviyetlerle yutmak için mütehasir bir sarılma ile kavrayıp kendine çekmişti.

Sıklaşan gölgeler küçük ayın ışığını şimdi büsbütün boğuyor gibiydi. Karaltılar heyulâî ve gayri arzı şekillerle korkunçlandı. Şimdi gözler, kulaklar, (burunlar, zihinler hayat dışında ihtisaslarla doluyorlar. Başka şeyler görüyorlar, işitiyorlar, kokluyorlar, düşünüyorlar. Kendilerini esrar dolu bir âlemin eşiğinde buluyorlar gibiydi.

Üç genç sekiz on metrelik arzani bir hat üzerine, adımlarını terazileyerek, etrafı süzerek inmekteLERKEN sağ uoda bulunan Feyzinin helecandan kısılmış bir sesle:

— Hişt... Hişt... Dediği işitildi.

Ortada giden Nihat sordu:

— Ne var?

Feyzi — Dinle işitirsin...

Nihat dinledi. Hart, :hart, hart sanki yılan kadar cesim bir kurdun büyük bir gütüğü gemirmesi gibi muttarit bir ses duydu.

Üçü de duydular. Bütün dikkatleriyle kulak verdiler... Şimdi o hart hartlara arada bir homurtu gibi nahoş bir ses daha karışıyordu. Hiç bir notaya gelmiyen, nev'i tayin edilemiyen bu sedalar gündüz ortasında alelade bir surette işitilse belki kulaklara bu kadar vehim doldurmazdı. Fakat gittikçe sönen bir ay, gittikçe çukurlaşan bir mezarlık, esrarla heybetlenen karaltılar., bütün bu dekor içinde asap üzerine insanı garip bir tevahhuşla titretecek fena bir tesir yapıyordu.

Sa'di öbür ucda, yani seslerin göldiği cihete en uzak noktada bulunduğu için sordu:

DİRİLEN İSKELET

37

— Ne oluyoruz?

Nihat — Acayip, korkunç sesler geliyor...

Sa'di — Nereden?

Nihat — Geldiği yer belli değil... Belki etrafımızdaki mezarlardan ...

Sa'di — Ölü ses vermez. Hele şu kabirdeki kemiklerin lisana geldiği hiç görülmüş bir hâdise değildir. Yürüyelim. • •

Feyzi hat istikametindeki hareket noktasını terkle Niñhadın yanma gelerek:

—| Ya cadılar? Hortlaklar?... Sessiz mahlûkat mıdırılar?

Sa'di — Böyle şeylere inanıyor musunuz?

Feyzi — İnanıyordum amma şimdi içime şüphe geldi. Bu rivayetleri hep toptasak ansiklopedilerden büyük ciltler vücade gelir... Bunların hepsi asılsız mıdır?

Sa'di — Şüphesiz...

Feyzi — Avrupa uleması içinde bile bunlara inananlar var... Bu meşhur isimleri benim kadar sen de bilirsin... Ruhiyata, maneviyata ve ulûm müsbiteden hariç kalan

tabiattaki meçhul kuvvetlere dair yazılmış ciddî eserleri okumamışsa da işitmiştir.

Sa'di — Azizim bu meselenin burada münakaşasını münasip bulmuyorum. Ne vakit tarih _ tabîî âlimleri hortlak efendiyi veya cadı hanımı yakalarlar, boyunlarına zinciri takarlar, hayvanat bahçesine getirirler, neden dolayı ve ne suretle hortladıklarının tarihçesini lâzım gelen vuzuh ile anlatarak kafeslerinin üzerine asarlarsa bunun bir hakikat olduğuna herkesle beraber ben de amenna derim. Şimdi bu bahsin sırası değil., yürüyelim. Öndekileri kaybettik.

Nihat — Sahi... Nereye sıvıştı onlar? Hiç sesleri çıkmıyor. ..

Feyzi — Ya çarpıldılarsa?

Sa'di — Böyle ahmakça söz istemem. O kadar defadır

38

DİRİLEN İSKELET

ti

buralara geliyorlar çarpılmadılar da bu gece mi ecinniye, hortlağa uğrayacaklar?...

Hart, hartlar yine duyuldu. Feyzi Sa'diye:

— İşidiyor musun?

— İşidiyorum...

— Bu acayip ses nedir? Nereden geliyor?

— Aşağıdakilerin görmeyeceklerini bilsem şimdi elektrik fenerile etrafı arardım...

Nihat — Olmaz... Hem aşağıdakileri kuşkulandırmış oluruz. Hem de...

Delikanlı sözünü bitirmeden sustu. Sa'di sordu:

— Ey hem de?...

Bu defa lâkırdıyı Feyzi itmam ederek:

— Hem de hortlağı kızdırmış oluruz. Çünkü onlar aydınlık sevmezler. Yarasa tabiatlıdırlar. Bir rivayete göre de cadı kocaman bir yarasa imiş...

Sa'di — Haminnenden iyi hikmet dersleri almışsın.

Feyzinin tereddüdü üzerine durdular. Bir müddet hart hartları dinlediler. Ses bazan duruyor, bazan yavaşlıyor, bazan artıyordu...

Sa'di nihayet sordu: t

— Feyzi gelmiyecek misin?

— Bu sesler içime acayip bir korku getirdi. Bile bile çarpılmak istemem doğrusu...

Sa'di — Nihat sen?

Nihat — Ben de biraz korkmuyor değilim. Fakat sen yürürsen refakat ederim...

Sa'di — Feyzi biz Nihatla gidiyoruz. Sen burada tek başına kal... Bakalım korkan mı çarpılacak? Korkmıyan mı?

Feyzi telâşla: v ~

— Ben gitmeyince tabîî sizi de salıvermem...

DİRİLEN İSKELET 39

Sa'di — Biz seni gitmeye icbar etmedikten sonra sen bizi kalmak için nasıl zorlayabilirsin?

Feyzi — Arkadaşlık böyle olur. Anca beraber kanca beraber...

Yine sustular. Hafif ıbir rüzgâr servileri fısıldattı. Uzaktan bir kahkaha kuşu acı istihzasını gecenin esrarı içine saçarak güldü.

Güldü, güldü, sanki:

— Delikanlılar korkmayınız .Burada ben varım. Çar  p  rsanız yine böyle g  lerim... Demek istiyordu. Meş  k   hortlak yine homurdadı. Sa'di birdenbire sinirlendi. Hemen yenden bir taş kavriya  raf   bütün kanının feveranile, sesin geldiği tarafa fırlattı.. Nihat ile Feyzi mezarlığın bütün habis ruhlarına kar  şı ilânı harp demek olan bu son derecede küstah hareketten fena halde ş  şıarak gözler taşın düştüğü noktaya matuf çarpılmış gibi   yle kaldılar.

Sa'di kendisi de bu c  r'etinin neticesinden kopacak kıyameti anlamak ister bir merakla nazarını karanlığa dikti. Eli rovelverde bekliyordu.     n  n de tecess  sten k  rp  lmıyan gözlerinin önünde, biraz ileride bir karaltı kabardı. Hortlak zırtlak her ne ise bu canlı bir şeydi.   şitilen sesin ş  imdi kesilmiş olmasına göre hart, hartları yapan mahl  k  n bu olduğu anlaşılyordu.      insan ve tou meçhul, müteharrik karaltı kar  şı kar  şıya durdular. Sa'di aşağıdaki Tay  furla Ferhadı   rk  tmemek için bu mezarlık canavarı tarafından hücum vuku bulmadıkça ateş etmemeğe karar vermişti...

     refik bu canlı karaltının ne olduğunu merak ettikleri gibi galiba o da gece yarısından sonra kabristanda bu   l   sükûtu içindeki inziva rahatını > bozanların kimler olduğunu anlamak için bakıyordu.

Hemen bir dakika süren ve iki tarafın biribirini se  e  medi  i bu elim muvaceheden sonra hortlak sanki:

40

D  R  LEN   SKELET

— Ne benden size zarar gelsin ne sizden bana... Filosoflı  ile ağır açar yokuştan aşağı yürüdü, kendinin habis bir mahlûk olmadığını anlattı.

Nihat — Galiba mezarlığın serinliğini, otlarını, kekiklerini ahırın bozulmuş havasına, mahbusiyetine tercih eden bir   k  z...

Sa'di avuçlarının içinde boğduğu bir kahkaha ile:

—   k  z değil koca kulaklı bir e  ekti. Fark etmediniz mi?

Feyzi göğsünde birikmiş korkuyu birkaç puflama ile boşalttıktan sonra:

— Bunun bir öküz veya merkep olduğunu haydi kabul edelim. Ya o hart hartlar neydi?

Sa'di — Hayvan hart, hart yerden ot koparıyor, burnuna toz, diken doldukça hızla nefes verip dışarı defetmek istiyordu. Seni bu mübarek yerde donunu ıslatacak kadar korkutan zavallı bir merkebin işte bu kadar tabiî hareketleriydi. Oh eşekten korkan adama yalnız kahkaha kuşları değil mezarlardaki   l  ler bile g  ler...

Mezarlık bayın altında kaybolan karaltının arkasından hâlâ gözlerini ayıramayan Feyzi:

— Uydurup benzetip söylüyorsunuz. O hayvan mıydı? Ne idi? Yüzünü kulağını nasıl far kettiniz? Ben k  r değilim ya hiç bir şey se  emedim...

Sa'di — Ne olursa olsun o bizden korkup çekildi ya ş  imdi i  imize bakalım...

Üçü de mezarlık bayırının bir dere gibi çukurlandığı vadimi seçebildikleri kadar tarassut ede ede bir sıraya inmeğe başladılar. *'c

Feyzi — Ah., ah bu nihayetsiz karanlık Kâğıthane yoluna, Bahariye dergâhına kadar uzanır., gözönünden kaybettiğimiz Tayfurla Ferhadı bu ölü mahşerinin içinde artık nerede bulacağız?...

Sa'di birdenbire: .

DİRİLEN İSKELET

41

— Sus... Sus . Bir ses işitiyorum..

Şimdi üçü birden etrafa kulak kabarttılar. Evet hafif bir inilti, mırıltı gibi bir şey duyuluyordu. Rüzgâr mıydı? Kuş mu? Başka hayvan mı?

Nihat — Mezarlığı sükût ve sükûnet yeri zannetmek pek yanlış bir şeymiş... Vehim verici ne kadar acayip sesler duyuluyor...

Sa'di — Çürüyen cesetlere üşüşen hayvanlar vardır. İSırtlanlar, porsuklar, dağ fareleri ve daha neler... Bu geniş imarette maişet aramıya gelirler. Tabiat hiçbir yeri boş ve âtıl bırakmaz...

Feyzi — Şimdi burada bir sırtlanla karşı karşıya gelmek hoş bir şey olmaz... Belki deminden rastladığımız bu nevidendi.. Belki bir mezarda ölü kemiriyordu...

Sa'di — Hepimizin ceplerimizde dolu rövelverler var.. Üç babayiğit bir porsukla baş edemezsek yuf bize...

Nihat vehleten haykırmak istedi:

— Gördünüz mü?.. Gördünüz mü" Sa'di — Neyi?

Nihat — Şurada., şurada., en karanlık noktada bir:şey parladı söndü. .

Feyzi — Mezarlığa nur iniyor...

Sa'di — Bu, frenklerin (feu follet) dedikleri şeydir... yalnız mezarlıklarda olmaz. Süprüntülüklerde de olur. Bataklıklarda da... Hayvani ve nebatî maddelerin çürüdükleri yerlerde fosfor idrojenden yükselen ânî bir şu'yledir.

1 "J?"

Nihat parmağıyla işaret ederek:

— İşte., işte bir daha oldu., ve sönmedi. Hâlâ devam ediyor...

Bu defa parlayan şeyi Sa'diyle Feyzi de gördüler... Elektrik ziyasına benzeyen musaffa bir aydınlık sütunu çukurda, mezarların arasında dolaşıyordu.

42

DIRİLEN İSKELET

Sa'di bunu görünce:

— Ha., bu, frenklerin (feu follet) dedikleri değil.... Bu âdeta bizim Tayfur'la Ferhad'ın elektrik fenerleri... Mezarlıktaki araştırmaları her ne neviden ise işte bu çukurda ona başladılar... Müjde beyleri yakaladık^A, aman ses etmeyiniz., merak ettiğimiz sırra bu gece ereceğiz... Yavaş yavaş siz arkamdan geliniz. Dur dediğim noktada durunuz. Hortlaktan, çarpılmaktan korkmayınız. Bakınız onlara hiçbir şey olmamış. Biz niçin ortaoyununun «ahıta petası» gibi çarpılalım. Hem biz onlar gibi uhrevî mahfazalarını karıştırarak ölüleri gücendirecek, cadıları kızdıracak bir maksatla gelmedik. Aman aman yokuştan aşağı adımlarınızı hesaplı atınız.

Omuzlarımızdaki bisikletlerin sikletleri altında kayarak, düşerek mevcudiyetimizi onlara ihsas etmiyelim.

Şimdi muvazeneli adımlarla ve nefeslerini bile ağır alarak büyük bir ihtiyatla iniyorlar, indikçe aşağıda iki kişinin konuştuğu yukarıya aksediyordu.

Seslerin yarı vuzuh peyda ettiği bir noktaya kadar yaklaştılar. Ve âdeta bir tiyatronun paradisinden sahneyi seyrediyorlarmış gibi muvafık, balkon umsu bir mevkie geldiler. Mezar taşlarının arkasına saklandılar. Önlerindeki pek meraklı temaşanın bu gizli seyircileri göz ve kulaklarını bütünü dikkat ve hayretleriyle mezarlık esrarının ilk faslına verdiler...

Gözleri önüne açılan manzara hakikaten" insanın asabına fenalık, vücuduna ürpermeler getirecek müthiş bir muamma mahiyetinde idi.. Tayfur ile Ferhat, pehlesi kırık bir sandık gibi devrilmiş, yanı açık bir mezarın önü , ne karşı karşıya çömelmişler. Elektrik fenerlerinden biri*/ nin ziyasını kabrin kovuğuna vermişler, ötekini harice...

DIRILEN İSKELET

43

Önlerinde bir yığın ölü kemiğini., karıştırıp, karıştırıp' birşeyler konuşuyorlar. Mesafe, kelimelerin onda ikisini,, üçünü eritiyor, Bununla beraber meallerindeki muam̄maî muğlaklıktan sarfınazar edilirse cümlelerin çoğu işitiliyor yalnız kat'î mâna anlaması müşkül .

Mezar taşlarının arasında elektrik ışığı ile birbirine karışan alaca gölgeler içinde şeytanî bir suret alan Tayfur, önündeki kemik yığınının bir kısmını avuçlayarak: — İnsan yarasa iken cisim ve dimağın tedricî tekemmülü tâyrani olaydı şimdi hep cennet kuşları gibi uçacaktık. Yarasa, kuyruğunu iki yandan kaplayan ince deriyi hem dümen hem de (paraşüt) yani siperîi sukut olarak kullanır., tayyarecilerin henüz bundan niçin örnek almaAklarına şaşıyorum. Yarasa, memeli ve kanatlıdır. Tayyarecilik tekemmül) ede ede insanın vücuduna takılır iki kanat ile bir kuyruktan ibaret bir şekilde basitleşecektir. Ve çocuklarımız yürümeğe başladıkları zaman uçmak ta öğrenecekler ve kuş yavruları gibi pürneşe cıvıldayarak damdan dama havalanacaklardır. (Elindeki kemikleri oynatarak) asıl maksadım (esabiül'yed) ile' (esabiül'kadem) arasındaki farkı göstermektir. Malûm ya yarasanın kanadı fevkalâde büyümüş bir eldir. Parmakların arasındaki perde kanat teşkil ediyor. / Doktor Ferhat — Şimdi bu nazariyeleri bırak. İşimizi görelim. Yine mezarlardan aradıklarımızı bulamadan sabahı edeceğiz. Ölülerin ruhları artık beni muazzep etmeğe başladı. Tayfur — Rica ederim dinle, birkaç cümle ile sözümü bitireceğim. Sonra asıl mühim işimizi göreceğiz... Bu Kü'reiarz bir cennet değil belki ona mahreçtir. Çünkü cennet olan seyyarelerde insanların uçması lâzımgelir... Bu mezarların içinde cennet cehennem arıyoruz. Halbuki tabiat ezeli ve değişmez büyük kanunlarını her fert hakkında istisnasız tatbik eder. Sevapkâr, günahkâr neticede

44

DIRILEN İSKELET

hepimiz yanacağız. Günah içinde sönen dünyalar fen darpılı kızıl nar halinde maddî manevî tefessühatındaı kurtulup tasfiye gördükten sonra tekrar hayata doğar., ihtiyarlığın sonu ölüm ve cifedir. Hayatın evveli ateştir...

Sa'di usulcacık arkadaşlarına:

— Ne saçmaviyat...

Nihat — Peki ama bu garip felsefeyi tevsik eder gibi elinde tuttuğu ölü kemikleri ne oluyor?

Feyzi — Bu tuhaf hikemiyattan dem vurmak için konağı bırakıp ta gece yarısı mezar başına gelmekte ne mâna var?...

Nihat — Biraz sabredersek belki her şeyi anlarız. İfadelerine nazaran insan kemikleri karıştırmaktaki maksatlarına henüz girişmediler...

Sa'di — Öyle mütefenninlerimiz, ediplerimiz, filozoflarımız vardır ki benzerleri ne Hütte çıkar ne Cinde... Aman aman dinliyelim...

Tayfur, avucundaki kemiklerden iki küçüğünü ayırarak: —

>•' □

— İşte selâmlar arasındaki nisbet. Bunları insicama' koymak ne müşkil...

Ferhat kemiklere bakarak:

— Bu nisbet (azm□□ka'bere) ile (azm□□zend) in ucundan başlar, son selâma kadar devam eder. Binaenaleyh bi□ze aynı ölünün parmakları lâzım...

— Oh bu mümkün mü monşer?/! Çürüyen cesetlerin kemikleri birbirlerine karışır... /

— Fakat son izamı toprak oluncaya kadar şekli hüviyeti ferdiyesini muhafaza eder...

— Biliyor musun yarın kıyamette bir mezardan yalnız bin Mehmed adlı çıkacağını söylerler., böyle binlerce Ahmedin Mehmedin içinden yalnız birisinin izamı ferdiyesiyle uğraşmak...

— Kaç zamandır ellerimizle mezar kaza kaza tırnak□

DİRİLEN İSKELET

45.

larımız arasını ölü toprağıyla doldurduk. Sana birşey teklif edeceğim ama...

— Nedir?

— Taze bir ölü üzerinde bir tecrübe yapsak?

— Hiç bir dehşetten çekinmem. Fakat bunun çok mahzurları var., evvelâ senin taze ölü dediğin kaç günlük bir şeydir biliyor musun? Haftalık, on beş günlük, belki bir aylık... Şu toprak yığınlarının altında bunun en tazesini nasıl keşfedeceğiz?

Saniyen burada musluklar,.. mermer teşrih masaları, antiseptik eczalar, âletler yok... Salisen yakalanırsak kanunen cezaya çarpılırız. Biz işK mizi kuru kemik üzerinde bitirmeğe bakalım.

Kemikleri karıştırarak bir müddet düşündüler. Dok□□tor Ferhat gözlüğünü düzelterek bir kemik muayene ettikten sonra:

— Faturamızın kaydına ufakların mevcuduna bakv Bu kemikler işimizi görecektir mi anlıyalım...

İkisi baş başa eğilerek:

— Selâmı evvel., selâmı sâni.. selâmı intihâî...

Gibi anlaşılabilir bir takım tabirler ile ince bir hesa□. ba giriştiler. Her ne ise sayı düzgün gelmiyor daima yerden kemik alıyorlar avuçlarındakilerle tatbik ediyorlardı. Onlar böyle ölü kemikleriyle satranç oynar gibi meşgul olurken Sa'di:

— Hep bu gördüğüm işittiğim şeylerden bir hakikat anladım sa arap olayım...
Nihat — Bunlar ispiritizme falan derken büyücülüğemi başladılar acaba?
Feyzi — Ben başka türlü hissediyorum. Zaten böyle bir şeyler de duymuştum.
Nihat — Ne duymuştun?..
Feyzi — Bu kal'a burçlarından birinin altında Kos* tantin zamanında gömülmüş
tılsımlı bir define varmış.. A

46

DİRİLEN İSKELET

Sa'di — Bu masalı Rumlara duyur da başımıza bir mesele çıkarsınlar...
Feyzi — Ne meselesi çıkacak.. Rumlar Yanyada Te pedelenli Ali Paşanın elli
milyonluk definesini arayıp durmuyorlar mı? *
Nihat — O tılsımlı define ile bu ölü I kemiklerinin münasebeti?

!

Feyzi — Tılsımı bozmak için bir ölü eli lazımmış.
Sa'di — Eğer Ferhat'la Tayfur böyle aptalca avamî hülyaların arkasından geziyorlarsa
yuf onların gençliğine, asriliğine...
Aşağıdaki manzara yine yukarıdakilerin sözlerini boğazlarında bıraktı. Tayfur elini
mezar kovuğuna sokarak iki tarafı yumru koskoca bir uyluk kemiği' çıkardı. Ferhat'a
uzatarak: /

— İşte sana bir (azmı fahz)... /

Doktor yerden aynı cinsten bir uzun kemik daha Tcaldırdı. İkisini birbirine ölçtüler.
Ve sonra sordu:

— Acaba bu iki (azmı fahz) aynı insanın mı?

— Bu benimki daha kaim. daha uzun, daha iri... Bu oldukça taze, seninki ağarmış,
tekallusa yüz tutmuş...

— Haydi deneyelim. Hangisi daha sağlam anlaşılır. Meç talimi yapar gibi iki kemiği
birbirine çarptılar.

Üçüncü müsademedede doktorun (azmı fahz) ı kırıldı. Sağlam çıkanı boylu boyunca
çantaya koydular.

Yine önlerindeki uhrevî mahfazanın kovuğuna el daldırdılar. Çıkardıkları kemikleri
ortaya döktüler.

Doktor — Süleymatı sagireden sonra amudu fıkariî ru kabîye kadar olan kısmın
üzüntüsünü ne yapacaksın?

Tayfur — Edla' kasiye için bir kederimiz yok ya?

Doktor elini mezara sokup çıkararak:

— İşte bir azmı terküh... dedi. A A y Bu esnada siyah, kesif bir bulut
küçük kameri tama

miyle yuttu. Mezarlık, yüreğe bilinmez nasıl. şeamet

DİRİLEN İSKELET

47

dolduran bir karanlığa boğuldu... Doktorla Tayfur'un bulunduğu mevkîe nazaran otuz
beş kırk metre kadar aşağıdan ufak bir şimşek çaktı., bir iki saniye mezartaşları
gündüz gibi aydınlandı. İki arkadaşın yüzlerinde ve ke mik yığınının üzerinde âni bir
ışık oynadı. Söndü. Yine her şey karardı. Aynı zamanda bir hışıltı da oldu. Gecenin

hudutsuz karanlığı içine dalgalanıp uzanan baykuşun kahkahası da bu şeamete dem tuttu... .v.v

Doktor elindeki köprücük kemiğini ~ yere fırlatarak ufak bir halecanla:

— Bu nedir?

Tayfur hayretle etrafı gözden geçirip dinliyerek:

— Korkuyor musun?

— Korkmuyorum. Fakat görüp işittiğimiz şeyin bir hayalet olmadığına eminim...

— Azizim hayalet hakikata çok benzediği zamanlarda insanı aldatır. Belki de korkutur... 0

— Bunun bir hayalet olmadığını tekrar ediyorum., çünkü benim görüp işittiğimi sen de görüp işittin...

— Evet...

— Sem'î ve basarı bir (bersam) in aynı anda ikimizde de birden vukuu bu pek ender bir hâdise sayılır...

— Hayalet değilse belki bir (feu fellet) dir...

— (Feu follet) bir noktada parlar söner ve ses vermez.

— Aman doktor sen de kocakarılaşma. Mezarların korkunçluğu avam içindir. Bu vehimli korkudan şairler, ressamalar, musikişinaslar sanat için hisse çıkarırlar. Hep bu güzel sanatlar kupkuru maddiyet üzerine işlemez. Onlar mezarlara esrarlı mahiyetler verirler. Ölülerini söyletirler. Bu dünyanın sekenesine öbür dünyadan da panoamlar gösterirler. Şu etrafımızdaki çukurlar da hep şu önümüzdekine benzemiyorlar mı? İçlerinde kuru kemik yığınının başka ne var?.. Bunlardan ruhlar, cadılar, hortlaklar çıkaran hep avamın şairiyetidir... İnsaniyetin büyük

48

DIRİLEN İSKELET

çocukları da hakikî miniminiler gibi masal severler.. Huırafat onların en tatlı zihnî gıdalarıdır...

Birdenbire yine o küçük şimşek çaktı. Ve bu defaki aydınlığı hayli sürekli oldu.

\

Tayfur — Hava bulutlandı. Galiba yağmu^A yağacak... Bu hakikî şimşek olmalı...

1

Doktor — Hakikî şimşek değil bu başka birşey.. hiç gök gürlemesi işitilmiyor. Hem dikkat etmiyor musun., mezarlığın her tarafı aydınlanmıyor., parıltı yalnız bizim tarafa doğru vuruyor... Ve şimalden geliyor...

— Bu ne olabilir?

— Bilmem...

— Herhalde tabiatın fevkinde bir hâdise değil insanî bir şey...

— Ecnebi donanmalarının havada gezinen projektör sütunları olmasın...

>:, — Ziya Kâğıthane deresi istikametinden geliyor. Orada donanma tasavvuru garip olmaz mı?

— Şimşek tayyarelerden gelmesin?

— Onların motor gürültüleri iki saatlik yoldan duyulur... Öyle bir şey işitmiyoruz.

Bu esnada yine alev birbiri ardınca iki defa tutuştu. Mezarlığın bir kısmını gündüz etti söndü.

Bu tabîî bir hâdise değil gayri tabîî bir şeydi. Beylere istiğrapla karışık hafif bir korku geldi. Gözlerinin önünde bir şey oluyor fakat sebebini tayin edemiyorlardı. Doktor, kimler tarafından işitilmekten korktuğunu bilmez tuhaf bir ihtiyatla yavaşça:
— Elektrik fenerlerini söndürelim. Parıltının menbaını kolay tayin ederiz.

DİRİLEN İSKELET ' 49

Fenerleri söndürdüler. Beklediler. Hiç bir şey parlamadı.

Doktor — Acayip şey., bu şimşek sanki bizimle eğleniyor...

Tayfur — Ne o doktor sesin titriyor., oh meselâ korkuyor musun?

— Korkmuyorum., kızıyorum...

— Niçin?

— Etraftan bizimle eğlenenler olmasın diye...

— Kim eğlenecek? Bu vakit buralarda kim bulunur?

— Kim bilir? Elin işsiz, güçsüz haytaları çok... Hemen o anda gevrek, âhsnktar, billûrî bir şellâle şi

kırdısıyle medid bir kahkaha duyuldu.

İki refik karanlıkta bir müddet birbirinin gözbebeklerini arayarak bakıştıktan sonra:

Doktor — O ne?

Tayfur — Kahkaha kuşu...

— Kahkaha kuşu gülmek için bu kadar münasip bir saniyeyi intihap etmeyi bilmez...
< >

— Bazan insanı hayretlere düşüren böyle garip tesadüfler olur...

— Tesadüf haydi peki fakat baykuşun kahkahasında kulaklara şeamet dolduran bir acılık vardır. Bundaki ahenk, letafet yüreğimi gıcıkladı... Bu genç, güzel bir kadın gülüşüne benziyor...

— Haydi doktor sen de sesinden bir kadının gençliği anlaşılın lâkin bu delâlet güzellik hususunda her zaman sadık bir netice vermez. Ben yüzü güzel sesi çirkin, sesi güzel yüzü çirkin kadınlar bilirim. . Her şeyden sarfı nazar bu zaman kabristanda bir güzel kadın tasavvuru akla sığmaz. Şimdi bize gülse gülse ancak baykuşlar, cadılar güler...

Yine o anda (Jüpiter) in meş'alesi yandı. Bu sefer iki refik alevin kaydandığı menbaı iyice gördüler., bu şim

ÖÜ DIRELEN İSKELET

şek otuz beş kırk metre kadar ileride, cami maksuresi gibi sekiz on mezarı içine almış yüksek bir sedin arkasından fıskırıyordu... \

Doktor şimdi bu defa helecanı\saklanamaz ve daha muhterizane bir sesle:

\

— Artık bunun lamı cimi kalmadı. \

— Nenin? \

— Alev bir mezardan çıkıyor... \

— Evet bunu inkâr edemem... \

— Yalnız tasdik para etmez bu garibeyi izah lâzım gelir...

Her ikisi de mütehayyir, mütereddit birbirinden makul bir izah beklemekte iken yine aynı istikametten hazin, eninlerle titreyerek uzanan hüngürtüler gelmeye başladı. Yeis ve ıztırabın son perdelerinde çarpman bir kalbin matemlerini tercüme eden bir ağlama... Öyle müessir bir ağlama ki işitip te ağlamamak kabil değil...

Tayfur vücudunun en ince asabına kadar ruhunu titreten bir teessür duydu. Semavî fakat cehennemde inleyenlerin ahlârlarından akseden bu musikinin sihriyle sarsılarak:

— Yoook bu her türlü tahmin ve tasavvurun fevkine çıkıyor... Bu eninlerle beraber kalbimde birbirine sarılmış yılanların burgulduklarmı hissediyorum. Bu ağlamalar bana fevkattabîa geliyor. Lâkin gece vakti şu ölüm diyarı dekorunun

korkunçluğundan istifade ederek bize oyun yapanlar var. Bizimle eğleniyorlar...

Doktor, göz ve kulakları esrarın geldiği cihete matuf ve âdeta ürkmüş bir halde:

— Tabiatın fevkinde bir hâdiseye hiç ihtimal vermez misin? Meselâ yüzde., bir iki...

— Hayır...

— En müsbet ilim ve fen sahalarında henüz aydımlaııtılamıyan karanlık noktalar var...

DİRİLEN İSKELET

51

— Ne demek istiyorsun? Sen, bu taşıdığımız ruh kafesinin bütün esrarını görmüş., en ince asap damarlarını cımbızla karıştırmış bir fen adamı acelelen izahı nâkabil bir vak'a karşısında hemen beni cadıların, hortlakların vücutlarına imana mı davet ediyorsun?ı

Ağlama hazin dalgalarla gecenin karanlığı içinden süzölüp hâlâ geliyordu... Bir müddet daha dinlediler. Nihayet Tayfur dayanamıyarak:

— Bu eninler hafakanla göğsümü tıkıyor. Ben gidip bu kakhkahaların, ağlamaların çıktığı mezarı arayacağım...

— Çocuk olma., bekle...

— Niçin bekliyeceğim? Neyi bekliyeceğim?..

— Farzedelim ki bu tabiat üstü değil tabîî bir iştir. Bizimle eğlenenler var... Fakat düşünelim ki. bizimle niçin eğlensinler?

— Sonradan saffetimize gülmek için... Doktor sesini fısıltı derecesine indirerek:

— Ben bu vak'ada güldürücü hiç bir hal görmüyorum. Gülmek güldürmek için böyle vakitsiz peşimize takılıp ta buralara kadar kim, kimler gelir? Böyle bizi tetııhişten maksatları düşmanlıktan başka ne olabilir? Biz iki canız. Bakalım onlar kaç kişidir? Ve nasıl silâhlarla mücehhez bulunuyorlar?..

Doktorun bu sözleri yabana atılacak gibi değildi. Tayfur düştüğü sinir buhranı içinde ne düşüneceğini bilmiyordu. Bununla beraber cebinden rövelveri çıkarıp tetiğe alarak:

— Birader, bu gizli seslerin faileri hortlak veya insan olsunlar mademki onları düşman telâkki ediyorsun. Bu hakkını ben de teslim ederim. Sen de silâhını tetiğe al. Her türlü ihtimale karşı hazır bulunalım...

Ferhat ta bu kumandaya derhal itaat gösterdi... Lâkin mezardaki müstehzi onların bu hazırlıklarına derhal kandilli kakhahasını salıverdi.

52

dirileN iskelet

Tayfur titriyerek: A

— Of, karanlıkta açılan bu meş'um ağızın gülmesine de ağlamasına da artık sinirlerim tahammül etmiyor.. Haydi, yavaş yavaş geri geri tepeye doğru çekilelim... Doktor gözleriyle karanlığı delmeğe uğraşarakA

— Ağır ağır avdete bizi bırakırlarsa?

— Kimler?

— Bu gülüp ağlayanlar... |

— Niçin bırakmasınlar?

— Cin insan elbette bu garip tezahürde bir sebep var... Latifelerini kısa keserler ise teşekkür ederiz. Nahoş cilvelere kalkarlarsa halimiz haraptır...

— Birbirimizi yüreklendirecek yerde cesaret kesecek şeyler söylüyorsun...

— Hiç bir tehlike küçük görülüp gösterilmekle savulmaz. Biz şimdi onların malikânesindeyiz.. etrafımızda beşerî, şeytanî ne türlü pusular var bilmiyoruz... Mezarlık, karanlık, ürkütücü meçhul sesler... Kabirlerden çakan şimşekler, istihzalar, matemler, hep bu tehditkâr tezahürlerden zihinleri donan iki refik kaçmak mı, kalmak mı? yoksa silâhlariyle bu hasımlara karşı bir muharebe mi açmak lâzımgelseğini çabucak tayin edemediler.

Hakikati anlıyarak tehlikeden kurtulmak nasıl kabil olacaktı?

İki delikanlının korkuları şimdi gittikçe derinleşiyordu. İçlerinde karanlıktan ürken çocuklar gibi ince bir titreme vardı. Fakat bu tevahhuşlarını açıktan açığa birbirine itirafa sıkılıyorlardı. Bu medfenlerin arasında, hakikaten dolaşan rahmani, şeytanî ruhlar var mıydı? Ölü kemiklerini karıştırmakla bunları kızdırmış mı oldular? Belki bu gazup ruhlar, o çukurların içindeki dağılmış vücut kafeslerinin sahipleri idiler... Bu ervah kızınca iddia

DİRİLEN İSKELET

53,

olunduğu gibi mezarlarına hürmetsizlik edenleri çarpıyorlar mıydı?

İki arkadaş böyle rivayetleri, itikatları hep masal diye dinlerlerken şahidi oldukları şu garip hal karşısında şimdi avamın vücut verdiği bu hâdiseleri sıdka kizbe ihtimali olan bir kaziye suretinde muhakemeye uğraşıyorlardı.

Onların içinde kıvrandıkları bu müşkil hale acır gibi en hassas, en titrek yürekten taştan bir ağlama karanlığı ince ve ruha işleyen matemle inletmeye başladı.

Tayfur'un sinirlerine sar'alanır gibi bir taharrüş geldi. Kendini tutamadı:

— Oh Ferhat, onlar ruh ise biz insanız. Onlar ölü ise biz diriyiz... Bu görünmezlere nisbeten muzaaf bir mevcudiyeti haiziz. Ya'ni hem ceset hem ruh sahibiyiz... Şu karşımızda cilvelenen şeyler vehim olsun, hakikat olsun, sania olsun niçin bu kadar korkuyoruz? Bir ölü dirilmez. Bu ilmen, fennen, aklen sabit olmuş bir hâdisedir. Fakat bir diri ölebilir. Binaenaleyh bu ölümler biz dirileri öldürürlerse kendilerine benzetmiş olurlar., ruh ruha yine onlarla kozumuzu pay edebiliriz... Yine aynı noktadan üç yaylım şimşek çaktı. Arkasından o zeklenen kahkahanın hevenkleri karanlığı ihtizaza getirdi...

Tayfur şimdi kendini hiç tutamadı. Sanki uğradığı âni bir cinnetin hezeyanlariyle karanlığa haykırarak:

— Kahkaha dirilerin hakkıdır., ve belki de sen bir dirisin. Ölü, hayata karşı olan son sırtışını donmuş dudaklarında ebedî bir takallusla mezara götürür. Ölü hayatın bütün yalanlarına derin fakat sessiz güler., ve dünyanın tekmil felsefelerinden kuvvetli bu tebessümüyle gömülür... Toprağın üzerinde kalan bütün hısımlar ve akrabası ona ağlarken ölü yerin altında gülerek çürür... Her şey fânî, iskeletin dişlerinde tahaccür eden bu tebessüm

54

dirileN: iskelet

ebedîdir. Üç dört bin sene sonra mezarlarından çıkarılan firavunların kemik kafaları bugün tahtlarından kovulan hükümdarların akıbetlerine hâlâ gülüyorlar... Senin ara sıra çaktırdığın şimşekten ben korkmam. Çünkü yıldırımdan eski zaman cühelası korkardı. Yeni zaman adamları berki yakalayıp hapsediyorlar. Hattâ ondan küçük bir kutu içinde bir parça benim cebimde var... Nasıl şeydin? Ben de seni görmek isterim... dedi.

Tayfur küçük (projektör) ünü bütün o esrarın cilvelendiği noktaya çevirdi. Elektrik ışığının aydınlatığı manzaranın dehşeti karşısında ikisinin de gözleri büyüdü. Ağzları açıldı. Boğazları kurudu. Sinirleri boşandı. Alevler, sesler çıkan uhrevî aile maksuresinin arkasından bembeyaz kefenlere bürünmüş, yalnız yüzleri meydanda, bir sıraya üç iskelet, öbür dünyadan bakan siyah çukur gözleri, düşmüş burunları, etsiz, dudaksız sade kuru dişlerden çevrilmiş ağızlarıyla gülüyorlardı...

Tayfur arkadaşının bileğinden tutup tıkana tıkana sıkarak:

— Hayalat mı bu? Ne görüyorum? Kefenler içinde dimdik üç ölü . . . Kılıflarının kara deliklerinden müstehzi, tehditkâr bize bakıyorlar...

Ferhat aynı şiddetle refikinin elini sıkarak onun korkusuna iştirakini anlattıktan sonra:

— Senin gördüklerini aynen ben de görüyorum. Hañyalât değil., hakikat değil., ne olduğunu anlayamadığımız ve hiç bir zaman anlayamayacağımız dünya ile âhiret arasında bir garabet... Bu olsa olsa yalnız bir suretle izah olunabilir...

Tayfur artan ra'seleriyle hâlâ doktorun bileğini sıkarak:

— Nasıl?

— İkimiz de cinnetin eşiğinde dimdik bir teşevvüşe

DIRILEN İSKELET

55

uğramış olabiliriz., şu gördüğümüz canlı ölümler., akılları tam kimselere gözükmeyenler sanırım...

Tayfur ra'selerin diline sirayetiyle kekeliyerek:

— Eğer delirmenin eşiğinde isem ben bu kapıdan içeri girip tam çıldırmak isterim., dedi.

Rövelverini üç kefenli iskelete tevcihle: dan, dan, dan ateş etti...

Cadılar, hayalâtlar silâh kurşunları karşısında erirler, dağılırlar esire karışmış; lâkin bunlar ne kaçtı, ne dağıldı, ne de yerlerinden kıpırdadı. Sırtkan, anut, çukur gözlerinin sebatkâr tehdidiyle hâlâ dimdik bakıyorlardı. Kurşunlar adalesiz, kalpsiz, damarsız kuru kemik vücutlarının bir tarafından girip öbür yanından çıktı mı? Yoksa

nâkabili nüfuz kalın zırhlara çarpar gibi üzerlerinden akıp yerlere mi düştü?.. Bu belli değildi... Yalnız bu gayrı fânilere kurşun tesir etmediği ve etmiyeceği anlaşıldı. Nefsinin müdafaası yolunda son şiddet, son çare, son silâhını kullanıp ta tehlike karşısında aczini anlıyan bir zavallının ümitsizliği ve artık gel öldür, ne yapacaksan yap teslimiyetiyle Tayfur titrerken üç kemik vücudun maverai bir ahenkle birleşen ve baykuşları ürpertecek en acı kahkahaları koptu. Bedbaht delikanlı Ferhat'ın kolları arasına düştü. Kendini kaybetti...

..
8

Ertesi günü Kırk Sekbanlar mahallesine garip, müheyyiç, halkın dedikodusuna müsait zeminde bir haber yayıldı. Türlü tefsirlerle ağızdan ağıza dolaşiyor, her işiten bir:

— Hiyyy aman Yarabbi...

İle küçük dilini yutarcasına nefesini içeri çekiyor, söz

56

DİRİLEN İSKELET

her dudak arasında ballanarak dal budak salıvere sahvere mahalleden mahalleye, semtten semte yayılıyordu.

Tayfur beyle Doktor Ferhat büyü yapmak için gece mezarlıklardan ölü kemiği toplarlarken çarpılmışlar...

En büyük merak Sa'di, Nihat, Feyzi'yi bu üç delikanlıyı sarmıştı. Çünkü akıllar almıyan, her türlü muhakemeleri şaşırtan hakikata benzemeyen maamafih gözlerinin önünde cereyan eden o müthiş sinamaya hayretten, korkudan titriyerek seyirci olmuşlardı.

Tayfur kefenli iskeletlerin üzerine rövelverini boşaltıp ta tıpkı (tir) de yani nişan atmak salonunda daneyi geyiğin alını ortasına isabet ettirince hayvanın acı bir şada koparması gibi o püesrar ölümler de kahkaha salıvermişlerdi. Bu nasıl olmuştu?

Garabet daha doğrusu şeamet Tayfur'un bayılmasına netice verince Feyzi iki çenesi birbirine çarparak:

— Arkadaşlar ukalalık istemem. Siz alabildiğine itikatsızlık edebilirsiniz. Lâkin ben gözlerimin önünde geçen bu mezarlık mucizesine inanmaya mecburum... Bu üç iskeletin ağlamalı, kahkahalı davetleri, teşvikleri üzerine bu mezarlığı dolduran bütün ölümlerin üzerimize yürümüyeceklerini ne biliyorsunuz? İlkönce Tayfur bayılır. Sonra Ferhat çarpılır. Daha sonra bu temaşanın son saf seyircileri yani biz yengece döneriz. Bir merak saikasıyla buraya kadar geldik. Göreceğimizi gördük. Daha ötesini merak etmek cinnettir. Ölümler sırlarını öğrenmeğe gelenlerden hoşlanmazlar., haydi bakalım. Şuradan sıvışalım. İmansız geldik. Allaha şükür imanlı gidiyoruz...

Sa'di — Bu zavallı gençleri bu elîm hal içinde bırakıp gitmek insaniyet midir?

Feyzi — Mezarlığın şeametine, gazabına uğramış kimselerin içine karışıp ta aynı uğursuzluğa tutulmak istemem. Onların buraya ne fikir ile mezar karıştırmaya, kemik toplamaya geldiklerini biliyor musunuz?

DİRİLEN İSKELET

57

Sa'di cevap vermedi. Nihat da gözü aşağıda sükûtle dinliyordu.

Feyzi devam etti:

— Bu kefenli üç âhiret sekenesinin kemikten yüzlerini gördük., gülüp ağlamalarını işittik. Bu tezahürlerine mahremiyetimiz bakalım onların hoşlarına gitti mi? Şimdi şuradan usulca sivişmek isterken bu cür'etimizden dolayı bizi çalyaka ederek:

«Efendiler nereye? Burada temaşa ettiklerinizi başkalarına anlatmıya mı gidiyorsunuz? Hayır bu olamaz. Sırrımıza erenler burada kalırlar.» Değmiyecekleri ne malûm?.. İşte görüyoruz ki dünyanın altında da üstünde de ihtilâl var., bu kadar asırlardanberi sessiz, şikayetsiz medfenlerinde çürüyen ölümler galiba kanunu ezeliye itiraz etmek için baş kaldırıyorlar. Ahiretin bu beyaz orduları dünyanın yeşillerinden, kızıklarından çok dehşetli...

İki arkadaşı, Feyzi'nin bu saçma sapan görünen fakat hakikatta birçok noktaları ma vakaa tevafuk eden diskurunu dinledikleri esnada maksurenin arkasından dikilen İskeletler kaybolmuştu. Doktor Ferhat kabristanın gece şeametinden bir ayak evvel kurtulmak için bazı uzuvlarını ovarak, bazılarını silkerek, refikini ayıltmağa uğraşırken ve Tayfur da azıcık kendine gelip te edilen hitaplara cevap vermeğe başlarken tıpkı eski cadılı haile sahnelerinde görüldüğü gibi yine ayni noktadan üç nöbet alev taşmış ve kefenli üç kemik kafa Tayfur'un ayılıp gittiğine razı olamayacaklarını anlatır bir ısrar ile yine maksurenin arkasından boylu boylarınca gözükerek kahkahaya ve sonra ağlamaya başlayınca Feyzi:

— Tayfur'la Ferhat bu iki maceraperest cür'etlerinin cezasını çşkıyorlar.. üzerlerine ölümlerin gazaplarını celbettiler... Bu bedahete karşı ahmakça ısrar edip te ayni hale uğramak istemem. Onlara muavenette bulunmak inşaniyetperverliğiyle burada kalıp ta mezarlık sekenesiyle

58

DİRİLEN İSKELET

kontra gidecek iseniz size Allahısmarladık., ben selâmeti hemen buradan ayrılmakta buluyorum. . demişti.

Bu akıl almaz, fennî kafaların ciddiyetlerine sığmaz, izahı kabil olmaz vak'a karşısında ne diyeceklerini şaşırان Sa'diyle Nihat da Feyzi'nin mantığını kabulde muztar kalarak hemen kabristanı terke mecbur olmuşlardı.

Büyük yola çıkıp ta bacaklarının bütün kuvvetlerini* pedallara vererek kaçarlarken: Feyzi — Oh hele çarpılmadan kabristanın şeametinden kaçıyoruz. Lâkin henüz kendi kendimize geçmiş olsun demeğe korkuyorum. Çünkü henüz geçirmediğimiz. Arkamızdan kefenli bir sürü iskelet koşuyor sanıyorum... Hâdiseler yerinden uzaklaşıyoruz ama iki tarafımız mezarlık hâlâ onların malikânesindeyiz... O mübarekler için tayyîmekân hiç bir şey değildir. İsterlerse şimdi bizi derhal enselerler...

Sa'di — Büyük bir insaniyetsizlikte bulunduk. Ben hâlâ bu itikattayım. İki ırkdaşımızı o kadar elîm, mühlik bir vaziyette bırakıp kaçmak mertliğe yaraşmaz.

Feyzi — kalaydın ne yapabilecektin?.. İşte gördün ya bunlara kurşun kâr etmiyor...

Hiç zarar vermeden yağmur danesi gibi üzerlerinden akıp gidiyor. İnanılmaz bir hâdiseye şahit olduk. Fakat biliyorum sen hâlâ mutakit değilsin. Dua bilmezsin. Aşır okuyamazsın. Gazaba gelmiş bu ölümleri hangi kuvvetle kaçıracaksın? Bana sorarsan

bu kefenlileri haklı buluyorum., çünkü beylerin ne maksatla kemik karıştırdıklarını biliyor musun?

Nihat — Biz onların bu garip maksatlarını öğrenmek için geldik. Fakat hiç bir şey anlayamadan gidiyoruz...

Üç delikanlı böyle enine boyuna konuşa konuşa fakat hiç bir cihetten meselenin ucunu kulpunu bulamıya rak sabaha karşı bitap eve düştüler. Yatak, yorgan aramadan her biri bir tarafa serildi. Vak'anm heyecaniyle dimağları uyuşmuş gibiydi. Yorgunluk her şeye galebe

DIRİLEN İSKELET

59'

etti. Gençlik uyku gıdasını cebirde müsamaha göstermedi. Daldılar.

v

Gözlerini açtıkları vakit odayı güneşin nur ve hara retiyle dolmuş buldular., şimdi kıpışık bakışlarla birbirinden soruyorlardı:

— O, geceki macera ne idi? Rüya mı? Hayal mi? Efsane mi? Birisi bunlara sihir mi yaptı? Esrar mı içirdi? Haşhaş mı yedirdi?

Hiç bir tabire gelmez bir rüya, hiç bir hakikatla tefsir olunmaz bir macera., fakat yalan değıl... H    , h     derin bir uykudan sonra bu, gece vak'ası bütün intibaa     tiyle, bütün dehşetiyle zihinlerinde yaşıyordu. ş     gözlerini yumunca kefenli iskeletleri g        . Kahkahalarını, giryelerini işitiyorlardı.

Sa'di — Biz vak'anm seyircisi idik. Üzerimize bir şeamet sıçratmadan hele kurtulduk. Fakat asıl macera sahipleri ne halde? ld    r mi? D        r mı? Tayfur'un konağına birini yollayıp ta hakikati anlasak...

Nihat, ihtiyar uşak İşhak ağıy mal       almaya g        .

Feyzi — Sa'di sen aklını beğenmiş bir adamsın. ş       de inanmazsın., s       bakalım ş        n hale ne dersin?

Sa'di — Gayri tabiî bir hal derim...

Feyzi — Gayri tabiî ama vaki...

Sa'di — (İspirtizme)        de g           akla, fenne uymaz bir     garaip var...

Feyzi — Sen bana ş     s     ki bedaheten g          n        cereyan eden bir vak'ayı mahza akla, fenne uymadığı i     inkâr mi edeceğız?

Sa'di — Birader      mezardan kalkıp g      , ağılamaz., o g             takır takır      iskeletti. Bilirsin ki g       i     kalp l      ,     r l      , g       l      . H      

60

DİRİLEN İSKELET

b       takımıyle bir ağız, bir şada cihazı l      . Daha doğırusu hayat l      ...

Feyzi — Sade kemikten          bu      mahlûk ş        da g       ağılamadılar mı?

Sa'di — Evet...

Feyzi — Ya bu      kuru kafanın g           mucizeyi kat'iyen inkâr edeceksin ya tasdik: «Evet işittim iskelettiler g      r ama      g      .» gibi sa     bir l           kabul etmem...

Sa'di — Dahası var...

Feyzi — Nedir?

Sa'di — Gördün ya iskeletlerin bürünmüş oldukları kefenler yepyeni ve sakız gibi beyazdı...

Feyzi — Evet..

Sa'di — Peki., bir ölü etleri kamilen çürüyüp dökümlünceye kadar mezarda yatar da kefeni o tefessühattan hiç müteessir olmıyarak böyle deliksiz, lekesiz bembeyaz nasıl kalır?

Feyzi — Sen muhakemeni hep akla, mantığa, fenne, tabiiyata uydurarak yürütmek istiyorsun... Hiç (fevkatıtabia) ya yanaşmıyorsun. Azizim fevkalâde bir şaz karşısındayız. ..

Sa'di — Benim fikrimce fevkattabia olmaz. İnsanlar akıl erdiremedikleri şeylere böyle derler... Onlar, kanunıtabiat haricinde vukubuluyor zannettikleri garaibe bu namı verirler. Halbuki kanunıtabiat haricinde hiç bir şey vukubulmaz...

Feyzi — Kanunu tabiat haricinde hiç bir şey vukubulamıyacağıma bu kadar kat'iyetle emin olduktan sonra o, üç kuru kafanın önünden titriyerek bizimle beraber nah kuyruk neye kaçtın? Mademki tabiaten ölünün diriye tecavüzü imkânsız imiş ne için yanlarına giderek bunun kazıp bir rüyetten başka bir şey olmadığını isbata himmet etmedin?

1. «* 1. | .[» . j

Sa'di — Ölünün mezardan çıkması, dile gelmesi tamamiyle tabiat kanunlarına muhaliftir. Fakat mademki bu gayri mümkün karşımızda bir imkân şekline girdi. Mutlak bunda bir şeytanet var... Onlar bize tehditkâr gözüktüler. Böyle şeytanî bir meçhuliyetin üzerine gitmekte büyük bir tehlike olabilir. Maahaza fikrime uyararak bana cesaret veren birkaç kişi daha olsaydı belki üzerlerine yürümekten de çekinmezdim ..

İshak ağa Tayfur'un konağından şu haberi getirdi:

— Beyler gece yarısı bisikletlerle gitmişler. Ortalık ağırırken bir kira arabasıyla avdet etmişler. Fakat aman Yarabbi ne halde birinin bacağı kırılmış ötekinin kolu... Konağa doktorlar, çıkıkçılar, girip çıkıyorlar. Birçok zevat istifsara geliyorlar... Beyler büyük bir şeamete uğramışlar., fakat keyfiyetin içyüzü her ne kadar gizli tutuluyorsa da ihtiyar müezzin hakikati ezan gibi mahallelinin kulağına okumuş... Abdestsiz eller ile mezarda kemikleri karıştırılan bütün ehli kubur bu tecavüzden sıyanetlerini istirhamen Bukağılı dede hazretlerine müracaat etmişler.. Hazret te âlem mânada müezzine görünerek sandukaya merbut bukağıyı çözmesini emretmiş. Müezzin baba aldığı emri derhal ifadan sonra mescitte alenen:

— Dedenin zincirini çözdüm. Bu gece vukubulacak hale intizar ediniz.. Tayfurla doktor konağa sağ dönmiyeceklerdir., demiş. Bu ihbarından soara iki gencin konağa kırık dökük lâkin berhayat avdet ettiklerini öğrenince müezzin Bukağulunun evliyaca sabrına şaşmış. Bu geceki felâketin ilk ihbarı manevî olduğunu ve bu kâfi-rane cür'etin tekerrürü halinde cezanın son şiddete varacağım anlatmış,..

Hep bu lâkırdılara seksen mübalağa, türlü garibeler karışarak vak'a ortada çalkanıyormuş...

Sa'di — Bakınız üç iskeletten sonra meseleye bir de

DIRILEN İSKELET

veli girdi. Rüyada müezzine görünmüş. Bukağını çöz demiş. Müezzin baba her şekilde rüya görebilir. Fakat dikkat etmişsinizdir ya dede hazretlerinin bukağısı sandukanın parmaklığına bağlanmıştır. Hazretin lâhitteki kademi mübareki serbesttir. Manevî taynranlarına bu zincir parçası mâni olamaz., demir halkalar ile bir veliyullahm değil herhangi bir ölünün ruhu hapsedilemez. Bu hakikat pek bahir iken kürek mahkûmu gibi dedenin sandukasını zincire vurmaktan batını, zahirî ne mâna çıkarılır? O, veli ki indeliktiza uhrevî mahfazasını terketmek istediği vakit müezzin gibi bir dirinin muavenetine muhtaç kalıyor. Bu aciz onun şanı velayetine nasıl yaraştırılır? Müezzin efendiden sormalı dedeyi tekrar zincire vurdu mu? Yoksa salma mı bıraktı? Bu mühim hususu anlamak çarpılmaya müstahak mahalle günahkârlarının selâmetleri namına elzemdir.

Münakaşa böyle uzamakta iken Nihat bey (kart dö vizit) inin üzerine:

«Dün geceki pür esrar maceranızın garip bir suretle temaşageri olduk. Meraktan ölüyoruz. Ziyaretimizin kabulüne imkân varsa tasdie hazırız.»

İbaresini yazdı. Ev sahibi bu satırları iki refikma göstererek:

— Ne dersiniz? Bu kartı Tayfur'a göndereceğim.. Kabul edilirse belki merakımızın halline medar olacak bazı şeyler öğrenmiş oluruz.

Nihat'in bu fikri tasvip olundu. Kart gönderildi.

Az vakit sonra: «Buyursunlar.» cevabı geldi. Üç arı"kadaş kadîm usulü mimarîmizin son numunelerinden bu tekkekârî meskenin yağhane direkleri üzerine tutturulmuş geniş avlusuna girdiler. Genç bir uşağın delaletiyle

DÎRÎLEN İSKELET

63

uzun merdivenlerden çıktılar... Geniş sofalardan geçtiler. Konağın birçok aksamı tekrar şık camekânlarla bölünmüş, fazla pencereler kapatılmış, tavanlar değiştirilmiş, boyalar, İstampalar, kâğıtlarla duvarlar tazelandirilmiş... Her taraf genç esvabı giymiş kocakarılar gibi yeni usulde mefruş...

Misafirler hastaların yattığı mabeyin odasına alındı. Tayfur'la Ferhat karşı karşıya iki ceviz karyolaya uzanmışlardı. Vücutlarında çarpılma, yüzlerinde büyük bir ıztırap eseri yoktu. Fakat henüz betleri benizleri yerine gelmemiş ve gözlerinden derin bir hayretle karışık korku durgunluğu hâlâ zail olmamıştı. Elan dimağları geniş odanın loş havasında sırttan üç iskeletle meşgul gibiydi...

Ferhat'ın sargılı kolu görünüyor, Tayfur'un kazazede bacağı yorganın altında duruyor, fazla olarak alnı da gazellerle sarılı bulunuyordu.

Misafirler hastaların yüzlerini görmeğe müsait üç koltukluya yerleştikten sonra Nihat geniş bir memnuniyet tebessümüyle:

— Sizi çok iyi gördüm. Felâket mi diyeyim? Şeamet mi? Uğraştığınız garip macera hakkında o kadar mübalağa ettiler ki sizi lakırdı edemiycek bir halde bulacağımızı zannettik...

Tayfur yorgun ezik bir tebessümle mukabele ederek:

— Bilirsiniz, mahallelinin eskidenberi aleyhimize bir bedhahlığı vardır. Tamamen çarpılmadığımıza çok kişi meyas... Eyüp ölüleri bizi işte bu kadar çarpabildiler.

Bilmem hiddetlerini yenemiyerek bu gece oradan buraya gelmeye üşenmeyip te infiallerini itmam ederlerse o da talihimize...

Sa'di — Beyefendi mahalle mutaassıplarını o kadar kızdırıyorsunuz ki delisinden velisine kadar hepsi fena halde aleyhinizde., ve en son aleyhtarınız büyük manevî yetten haberiniz var mı?

Tayfur — Duyduk., duyduk., aleyhimize tahriken Dedenin bukağusunu çözmüşler...

Doktor Ferhat yüzünü buruştura buruştura bağlı kolunu aşağı yukarı oynatarak:

— Emekleri pek te boşa gitmedi., mezarlıklara çok seferlerimiz var dün geceye gelinceye kadar iskeletlerin tehdidi şeametine uğramamıştık...

Feyzi — Bu mucize karşısında henüz hiç biriniz ıslahı nefis etmemişsiniz., fennî, manevî mahiyetini izah edemediğiniz bir hâdiseden hususuz hafif bir eda ile bahsediyorsunuz.

Ve sonra delikanlı kaç zamandır düştükleri merakı, başladıkları takibi ve nihayet dün gece şahidi oldukları tabiat üstü tezahürü, korkularını firarlarını hep tafsîlâtiyle anlattı., ve sonra sordu:

— Bütün mezarlık sekenesini aleyhinizde ihtilâle davet eden iskeletlerin yaman tehditlerinden nasıl kurtuldunuz?

Doktor Ferhat geçirdikleri vartanın dehşetini imaen dudaklarını ısırp başını sallıyarak:

— Karşımızda cümbüşlenen manzara bir sinema şeridinden aksetmiyordu. Çünkü böyle sadalı bir makine henüz icat olunamadı. Hayalât değildi. Hakikat hiç değildi. Çünkü her ikisini de olabilmek için lâzımgelen zıt şeraitten birer kısım vardı. Fakat insan kendini bir tehlike önünde görünce onun vehmî birşey olduğunu biraz anlasa bile yine korkuya galebe edemiyor. İşte Tayfur'un bayılması bu kabildendi. Ben de ne düşüneceğimi şaşırılmışım. Helecandan gittikçe hissiyatım bulanıyor, dimağıma bir duman çöküyordu. Ben de kendimden geçersen bizi kim ayıltacaktı? Karşımızda oynayan hakikî hayal mahiyeti itibariyle menfidi. Lâkin tehlike müsbetti. Biz onlara kurşun attık tesir ettiremedik. Fakat bu üç kefenli bizi kahrkahlariyle öldürebilirlerdi.

DİRİLEN İSKELET

60

Feyzi — Evet., evet... Sizin elinizde bir müdafaa çareniz vardı. Rövelverleriniz. Silâh ateşinin para etmediğini görünce hayal hakikat her ne ise hasımlarınıza karşı hayatınızı koruyamayacak bir aciz içinde kaldınız... Korkunuz arttı.

Doktor Ferhat bey yatağının yanındaki tütün iskemlesinden bir tutam cıgara aldı misafirlerine birer tane fırlattıktan sonra bir de kendisi yakarak:

— Onların kurşundan müteessir olmadıklarını görünce bilâkis korkum hafifledi. Bu sözden hiç bir şey anlamayan misafirler birbirine bakışınca Ferhat:

— Yüzlerinizde taaccüp emareleri görüyorum. Çünkü sözümü garip buldunuz.

Kurşundan yaralanıp ölmek için canlı olmak şarttır. Bu iskeletler ruhla müteharrik değiller. Kurşun beden kafeslerinin bir tarafından girer öbür yanından çıkar. Bazı kemikleri zedelese bile bunlarda esas uzuvlardan birinin sektedar olması veya

büyük bir damarın açılmasıyla bizim bildiğimiz suretteki (fizyolojik) mevtin husulü mümkün değildir...

Nihat müteaccip gözleriyle Ferhat'ı süzerek:

— Demek bu iskeletlerin canlı olmalarını kabul etmiyorsunuz?

Ferhat — İskelet nasıl canlı olur a beyim? Şu sandalyenin, masanın, etajerin dirilmeleri ihtimali varsa iskelet te canlanabilir. İskelet yalnız bedenî insanînin kupkuru bir kafesidir. Geçmiş bir hizmetinden başka hayatla münasebeti yoktur.

Nihat — O halde bu gördüklerimiz nasıl hareket ediyorlar? Nasıl gülüp ağlıyorlardı?

Ferhat — Meselenin muğlaklığı, muammanın canı işte burada...

Feyzi — Yine ulu orta itikatsızlık ediyorsunuz... Siz hep maddiyet üzerine konuşuyorsunuz. Manevî bir kuvv

66

DİRİLEN İSKELET

vetin, görünmez bir ruhun, bir iskelete hulûlen cilveleneceğine niçin ihtimal vermiyorsunuz?

Ferhat — Görünmez bir ruhun bir cismi tahriki yalnız masa başına toplanmış (ispiritizme) çilerin tahtı tasdiklerinde kalan bir keyfiyettir. Yoksa bir ruh veya herhangi bir kuvvet gelsin mezardan kemikleri toplansın birbirine raptetsin. Sonra bu kefenli çatıyı insanları tehdidi den ağlatsın. Güldürsün, bunu ne maddiyet kabul eder ne maneviyet, ne akıl, ne fen...

Feyzi — Böyle akılla fenne uymıyan kuvvetlerin meçhuliyeti önünde hüküm vermek tehlikelidir. Bir şey ki akıl ile kabili muvazene ve muhakeme değildir birçok hususlarda yanılan, kısa kalan müdrikemizin delâletini hakikat sanmamalıyız...

Ferhat — Aklımız ile muhakeme etmez isek ne ile düşüneceğiz beyefendi?... Ben hüküm vermiyorum. Böyle bir şeyi aklımın kabul etmediğini söylüyorum...

Feyzi — O halde aksini isbat etmelisiniz...

Doktor Ferhat derin bir işmi'zaz ve kuvvetli bir sesle:

— Edeceğim...

— Oh dinliyoruz. Hepimizi minnettar bırakırsınız...

— Fakat bugün değil. Şu saatte olamaz... Şu kolumuzun, bacağımızın incikliği geçsin. Vak'a mahalline bir daha gideceğiz O iskeletleri göreyim karşımızda bir daha dirilsinler...

— Çarpılmaktan korkmuyor musunuz? Bu defa böyle hafif inciklerle kazayı atlattınız belki ikincide büyük bir felâkete uğrarsınız...

— Bizi onlar çarpmadı. Kemik parçaları insan çarpmamaz... Biz kendi ahmakça telâşımızdan ayıldık, bayıldık. Yerlere kapandık. Mezar taşlarına çarptık. Kaçarken bisikletten kaldırımlara yuvarlandık... Öyle tabiat üstü bir manzara ile karşılaşınca aklımızı Hidalimizi kaybettik.

DİRİLEN İSKELET

67

— Siz kaçarken onlar arkanızdan koştular mı?

— Hayır., nereden göründülerse hep o noktada kaldılar. Onların ancak mezar şeddinin arkasından sırtı bilen birer kukla olduklarını işte bundan anlıyorum. Fakat

hareket ipleri kimin, kimlerin elindedir? İşte bu hakikati keşfetmek için her şeyi göze aldıracağım...

Tayfur — Ölü, diri her kim iseler bizi korkutanlardan intikam alacağız. Böyle asılsız garaipen ürkerek kaçtığımıza nedametle şaşıyorum... Biz efkârı batılanm düşmanınız. Çocukların, budalaların titreştikleri şeylerden biz de helecanlara uğrayalım. Vallahi düşündükçe kendi kendimden arlanıyorum... Cadı, hortlak, karakoncoloz, Çarşamba karısı ve daha böyle miniminilerden ak saçlılarına kadar cühelayı titreten türlü türlü isimler var. Bu hayalatı bugünkü fennin kuvvetli nurları tanıtmadı. Hele vilâyetlerde, kasabalarda, köylerde mezarlık üzerine uydurulmuş isbatlı şahitli ne menkıbeler söyleniyor. Rumeliden Romanyaya, Macaristana, Lehistana, Rusyaya, Almanyanın ciheti şarkiyesine doğru uzanmış ve asırlardanberi zihinleri alt üst eden âlimleri, cahilleri uğraştıran ne vukufla vücuduna ve ne de ademine karar verilemeyen bir (vampir) meselesi vardır. Vampiri görenler, ona ısırılanlar dopdolu. Hiç bir kasabalı göremezsiniz ki ecdadından biri böyle bir kazaya uğramamış olsun... Vampirler gece mezarlarından çıkarlar, yakalı yabildikleri dirilerin boyunlarından ve karınlarından kanlarını emerlermiş... Birkaç asır evvel Fransız papazları vampir vak'alarına dair (Sorbon) un tasdiki altında eserler neşretmişler. Bu sahifelerde en itikatsızların tüylerini ürpertecek neler de neler... Hayat faturasından ilmî, hayatî mevkii olmıyan bu mahlûkat kan emdikten sonra mezarlarına döner yatarlarmış. Assl garabet bu emme emilme keyfiyetinin fizyolojikî tesirindedir. Kan emen bu ölüler mezarlarında semirirler, yağlanırlar, kuv

68

DIRILEN İSKELET

vetlenirlermiş, emilen diriler günden güne sararıp solarak nihayet kabristana gideri ermiş. Dirilerin kanma susamış bu müthiş düşmana karşı kasaba ahalisi ilân harp ile gece mezarlıkları bekler vampiri yakalayınca sadrını açıp yüreğini kopardıktan sonra İaşesini büyük ihtimamlarla yakarlarmış. Çünkü iyi yanmazsa ceset yine diri' lirmiş... Velveleleriyle asırları dolduran bu rivayetler hep yalan mı? Mezarlıklardan tutulup yürekleri sökölerek yakılanlar acaba hangi mahlûklardır? Herkesin ismini işitip cismini göremediği bu garibelerden niçin müzelerde birer numune yok... Hortlak, vampir ne şekildedir? Üç ağızlı, çifte burunlu, yüz dişli, kanatlı mıdır? Kaç ayak üzerine yürür? Canlı mahlûkat envamdan hangisine mensuptur? Bir ölü hortladıktan sonra kozaya giren tırtıllar gibi mezarında nasıl şeklini değiştirir? Erkeği dişisi olur mu? Çiftleşirler mi? Tutulup yakılmazsa ilânihaye yaşar mı? Karıncaya, örümceğe, en ufak haşarata dair ciltler dolduran naturalistier, vakit vakit mezarlıkları kasabaları alt üst eden bu müthiş canavardan niçin birkaç satırcıkla bile bahis açmıyorlar? Müsbet ulûm ve fününun bu sükûtuna karşı gelme her gün yeni yeni tefsirlerle yürüyor. Taze taze vak'alarla yüreklerimiz titretiliyor. Bu garip itikat yalnız şarkta değil dünyanın her tarafına münteşirdir. Avrupa lisanlarında (Revenant) ve (Mantome) ve (Esprit) ve (Spectre) ve daha böyle bir sürü kelime vardır ki mer'î fakat nâkabili lems garibeleri ifade ederler. Fennin tetkik cımbızıyla tu tulamıyan bu mevhumata dair ciltler ciltler doldurulmuş ve belki bugün bahis, münevver kimseler arasında eskisinden pek fazla hararetle bir

münakaşa devresine girmiştir. Bugünkü (ispiirtizme) çiler bu hayalâtm fotoğraflarını almak derecesinde iddialarında terakki gösterdiler. Karanlıklara nüfuza uğraşan fennin yeni meşalelerine karşı bu muzlim şeyler bütün inatlarıyla belki daha DİRİLEN İSKELET

69

asırlarca ve belki de ebediyyen sebat göstereceklerdir. Çünkü medenî, vahşî bütün memleketlerin viraneleri, harabeleri, kal'aları, surları, hanları, hamamları, şatoları, ormanları, dereleri, dağları, vadileri, mezarlıkları, hayat kanunları haricinde yaşayan bu mahlûkatla doludur. Ve bunları bu kökleştikleri yerlerden silip süpürmek hiç bir fennin, hiç bir dehânın haddi değildir. Küçüklüğünüzdenberi dedenizden, büyük ananızdan, teyzenizden, halanızdan, amcanızdan az mı cadı, peri hikâyesi dinlediniz? En şayanı itimat, en ciddi, ağır başlı, en muhterem kimseler bunlarla kaç defa karşı karşıya geldiklerini veyahut esrarengiz bir surette cilvelerine uğradıklarını size anlatmadılar mı? Bunların hayırlarını görenler az, serlerine uğrayanlar çoktur. Bu mahlûkatla geçinmesi zordur. Çünkü çabuk incinirler. Fakat neden bilmem yine insanların bulundukları yerlere sokulurlar. Bazı medenî milletler gibi beğendikleri meskenleri parasız işgal ederler. Artık o hanenin cephesine (tekin değildir) levhası asılır. Gidip te onlarla birlikte oturmak gayri kimin haddine... Geceleri evde gürültüler, patırdılar olur. Boş odalarda koşuşurlar. Taşlıkta, mutfakta kuyu başında tıklar, tıklar nalınlarla gezinirler... Pat, küt, gacır gucur kapıları açarlar kaparlar... Bazı eşyayı karmakarışık dağıtırlar. Kendilerine mahsus işaretlerle hane sahibinden kurban, şerbet isterler... Bazı sefilleri mezbeleden hoşlanırlar. Geceleri oralara süprüntü dökmek maazallah çok tehlikelidir. Bazıları temiz ve titiz mizaçtır. Makarları silinip süpürülmezse hürmetsizleri tenbelleri tecrimen çarparlar. Çengele çevirirler. Daha muzırları, daha sokulganları vardır. Bunlar hanenin bir köşesinde ikametle iktifa etmezler. Ağrı, sızı türlü dert halinde ihtiyaçların vücutlarına yerleşirler, aşk, seveda ateşi savletiyle gençlerin damarlarına, delilerin dimağlarına dolarlar... Bunlar için süknâ kanunu, adliye, icra daireleri para etmez.

70

DİRİLEN İSKELET

Cin ilminde mütehasşıs ehli hüddama müracaat edilir. Bu musallatların müslümanı, gâvuru, yahudisi, çingenesi vardır. Dinî ve cinsî mensubiyetlerine göre hoca, papaz, haham, falcı, sihirbaz kiptiler çağırılır. Müslimleri hep arapçaya vâkıf olmalı ki işgal ettikleri vücutlardan daima o lisanla ihraçlarına uğraşılır. Pabucu, destan büyük, cüppeli, sürmeli püfcüler gelir. Her cümlesi (uhruc) ile başlayan uzun bir dua okur. Hoca bu cin mikroplarının hastadan intikal suretiyle kendi vücuduna üşüşmelerinden korktuğu için titrer, celâllanır, haykırır. Bu tehlikeli nefes için ücreti fazla ister. Ve görüşmek üzere onları ayrıca kendi meskenine davet eder... Fikirlerini anlar... Kaç yüz kuruşa terki sükna edebileceklerini sorar... Bu hastalıklardaki en fena ihtilat gâvur perisinin müslüman vücuduna hululüdür. Maazaliah böyle bir âfet vukuunda hocanın öd ağacıyla papazın günlük tütsüsü birbirine karışır... Bu iki duman arasında hasta sararır, solar. Sıfırı tüketir... Havas

ehlinin tehditkâr rivayetlerine bakılırsa cami, türbe, kilise, havra, tavanarasmdan bodruma kadar meskenlerimiz, vücutlarımız bunların hulullerinden masun değildir. Gece üzerlerine uğramamak için destursuz adım atmamak. Daima dört yana okuyup üfleyip gezmeli, pencereden dışarıya bakmamalı, bir şey fırlatmamalı ve her kımıldanısta bu gözlere görünmezlerin şerlerinden titremeli .. Mademki mesele bu kadar nazik ve tehlikelidir acaba niçin hvddam vasıtasıyla bir yolu bulunup ta bu hırçın mahlûkatla bir muahede akdolımmuyor? Dünya yüzündeki hudutlarımız ayrılmıyor? Nereleri onların, nereleri bizim anlaşılın... Bu çarpanlar bizim konakta da kaynayıp ta;;iyorlarmış... Görenler çok. Burada" doğdum. Büyüdüm Fakat henüz niyeti cemalleriyle müşerrefolamadım. Evin içinde kimin kalçasına sızı girse, kimin bir tarafı seyirse. kim bir uğursuzluğa uğrasa onlardan hep onlardan bilinir. Geçenlerde

DİRİLEN İSKELET

71

ansızın bir kedimiz öldü. Hayvanın mevti onların üzerlerine siymiş olmasına hamlolundu. Ben ya bir hayır veya serlerine uğramak için dolaşırım. Ve ne kadar cin, peri nizamnamesine muhalif hareketler varsa on kat sunıturlusuna giderim. Bilmem neden bana aldırıyorlar. Kocakarılar önünde sonunda onların bir fenalığını çekeceğimi söylüyorlar.

10

Doktor Ferhat, Tayfur'un bu uzun diskurunu cıgara dumanlarına boğarak dinledikten soma-

— Her şey itikada bağlıdır. Kendini hasta zanneden hastalanır. Vehim fena şeyler doğurur . Halkın hakikatle arası iyi değildir. Daima gıdasını hurafelerde arar. Fen, ilim düsturlarından kuvvet almamış, harsî terbiye görmemiş, tecrübî muhakemeye alışmamış dimağlar için cinleri, perileri, ruhları, cadıları kaldırırsak pek yavanlaşan hayatın şi'riyeti kalmaz. Meselâ dünyadan sonra bir âhiret olması cehennem korkusuyla beraber yine mutakitler için ne büyük bir tesellidir. Halk yalın kat hayattan hoşlanmaz. Daima ölümün, karanlığın ötesinde bir şeyler olmalı. Üzerinde yaşadığımız bu hayat sahnesinin etrafı da esrarla sarılmış bulunmalı. Her şeyi bize ayan eden gündüz vuzuhu makbul değildir. Gördüğümüz bu âlemin içinde göremediğimiz bir diğeri bulunduğu vehmiyle oyalanmalıyız... Ruhla vücut gibi her şey muzaaf olmalı... Gayrı maddiyette hiç bir vücut tasavvur olunaınadığı için evvelden ruhları cismanî farzederlermiş. (Volter) nükteli bir tenkitle der ki: Gayetle müphem bu mefruz cismaniyete bir derece tayini kabil olamamasına mebni ruhlar gitgide her nevi maddiyetten büsbütün tecrit edildi... Fakat geride sağlam olarak ne kaldığı da malûm değildir.»

7 2

DİRİLEN İSKELET

Volter'in dediği gayrı cismanî ruh bugün ispartizmeçilerin ellerinde yine cisimleniyor. (Magnezyum) ışığı ianesiyle objektife giriyor, plâğa aksediyor. Sonra camın üzerinde biraz ölüye, biraz diriye benzer, şiş suratlı, pat burunlu, iri baygın gözlü, azayı vechiyesinin hudutları müphem, nâmuayyen yamrı yumru bir şey lâkin

herhalde bir cisim görüyoruz. Bu hangi mezardan kalkıp lütfen adesenin önüne kadar geliyor? Ruhun çürüyen kalıbı vukubulan davete icabet için derhal nasıl tecessüt ediyor? Hep bunlar bu işi sanat edinenlerin hokkabazlıklarıyla oluyor. Ölmek her gün yüzlerce vukuunu gördüğümüz bir emri tabii... Fakat dirilip mezardan çıkmak, yine insanlar arasına karışarak türlü vasıtalarla onlarla görüşmek çok merak edilecek bir hâdise... İşte ruhiyun namını alanlardan bir takım şarlatanlar insanların bu meraklarından şayanı hayret bir iş çıkarmanın yolunu buluyorlar... Eğer ispritzmacıların ölüleri dinliyorlarsa cadıların medfenlerinden kalkmalarına niçin o kadar şiddetle itiraz ediyoruz? İkisi de aynı hâdise değil mi? Biz inanırsak onlar cür'etlerinde o kadar ilerliyeceklerdir ki bir gece gazinoda otururken bir (medyum) gelip te:

— Köşebaşmdaki mezarlıkta merhum pederinizin ruhu görüşmek için sizi bekliyor. Dediği vakit bu davete hiç şaşmıyacağız... Eğer dünya ile âhiretin arası bir mezar umkundan ibaretse bu hiç bir şey değil . Biz cahil, saf insanlar daima olmayacak şeylerin olmasını isteriz. Tabiatın ezeli, ebedî kanunları dahilindeki akıl ve muhakemeyi durduran hâdiselere şaşmayı bilmeyiz... Kazanın vüs'ati, hadsiz ve hesapsız ecram hareketleri Güneşlerden gelen ziyaretlerin hayat verici tesirleri, her muhite göre taazzuv eden hayatın ta'dada gelmez eşkâlde tenevvüü... Bunlardaki azameti, kudreti, intizamı, hendeseyi görmezler. Şaşmak için isterler ki hep bu kanunlar tabî cereyanlarının hilâfına

DİRİLEN İSKELET

73

hareket etsinler. İsterler ki bir ölü kellesini koltuğunun altına alarak gezinsin. İsterler ki Ay bir balon gibi Arzın sathına inerek tekrar yükselsin... İsterler ki bir deve insan doğursun. İsterler ki bir kadın bir kaplumbağa dünyaya getirsin. Su boğmasın. Ateş yakmasın. Denizin üstünde karada yürünüyor gibi ayaklarımızla tıpış tıpış gezilsin... Çaresiz bir hasta bir nefeste ayağa kalksın... Bütün bu sözleri o âna kadar derin bir sükûtle dinleyen Sa'di gözlerinin zeki bakışıyle doktora dönerek:

— Beyefendi bütün bu teşrihatmızdan memnun ve müstefit olduk. Fakat asıl merak ettiğimiz noktanın lütfen izahını rica ederiz... ,

Tayfur istifhamli bir duruşla söze karışarak:

— Merak buyurduğunuz nokta nedir?

— Eğer bu hususun sizce mahremiyeti muktazi ise cesaretimi affedersiniz...

— İnayet buyurunuz., anlıyayım...

— Gece yarıları bu kadar külfet ve zahmetlere girerek sur harici mezarlarında kemik karıştırmaktan maksadı âliniz?

Tayfur, Doktorun yüzüne baktı. Bu sualin cevabını dosdoğru vermekte bir mahzur olup olmadığını birer ince tebessümle birbirinden sordular. Nihayet hane sahibi:

— Efendim bu meseleye hariçten bakılırsa pek merak verici bir şekilde görünüyor. Halbuki bu, haddi zatında ne büyük bir sırdır. Ne de o kadar meraka değer bir şey...

— Eğer ifşasında bir beis yoksa hakikatin izahiyle bizi... Nasıl söyleyeyim bir büyük meraktan değil âdeta azîm bir elemenden kurtarmış olacaksınız...

Tayfur küçük bir tebessümle:

— Efendim ben evimde ve hariçte her ne yapsam bu mahalleliye merak olur ve her hareketim takbih edilir...

Bazı kimselerin âleme uymıyan bir takım merakları

74

DİRİLEN İSKELET

hattâ delilikleri olabilir. Bunları ayıplamak pek ayn> şeydir.

Sa'di — Şüphesiz...

Tayfur — Mezarları karıştırmaktaki maksadımı garip bulmamanız şartiyle size ifşa edebilirim...

— O ciheti endişe etmeyiniz. Sizinkileri gölgede bırakacak bende de pek tuhaf meraklar vardır... Mizacen birbirimizden pek uzak değiliz sanırım beyefendi...

Tayfur, incinmiş bacağını yorganın altından yüz buñruşukluğuyla birkaç defa kımıldattıktan sonra ağır ağır

başladı:

— Avrupaya seyahatim esnasında Pariste bir salon gördüm. Malûm ya bir salon tefrişi yalnız para ile olmaz. Bunun için evvelâ hüsnü tabiat, sonra çok vukuf, malûmat, tecrübe, ihtisas ister... Bu âdeta mühim bir fendir. Fiyatça kıymeti her ne kadar büyük olursa olsun elinize geçen her eşya tefrişata karıştırılamaz.

Vukufsuzca intihap olunmuş bir şey zevkinizdeki noksanı, acemiliği derhal gösterir...

Meşhur Fransız edibi (Teofil Gotye) İstanbul seyahatinde Abdülmecidin sarayını

gezdiği vakit odaların birinde, anahtarla kurulunca küçük bir denizde gemiler hareket eden bir oyuncak saat görmüş... Yaman bir tenkit ile diyor ki: «O saat böyle mükellef bir saraya değil belki sanatta zenginleşmiş bir bakkalın evine yaraşır.,.,»

İşte bu kabilden eşyanın zevki,, tarihi, sanat ahengini bozan bir üslûpsuzluk

hemen işî falso eder... Avrupa, Amerika zenginlerinde türlü merak vardır. Kimi

tabloya, kimi heykele, kimi altın, gümüş, tunç sanat eserlerine çiniye, halıya, ipekli mensucata ilh... iptilâ gösterirler. Sonra kolleksiyoncuların cinnetleri her türlü ölçüyü

geçer. Zîkıymet, antika, âdi akla gelmez şeyler cem' ederler. Milyonerlerin her

biri işte böyle bir merakla malûldür. Bu uğurda sarfedilen milyonlar her türlü

tahminin fevkindedir. Azizim şimdi Avrupa da

DIRİLEN İSKELET

75

züğürtledi. Amerikanın bu yolda eşya cem'ini zevk edinen ağniyası eski dünyada bu

neviden ne kadar hazineler varsa memleketlerine çekiyorlar. Bazı zenginlerin otelleri

âdeta birer sanayii nefise müzesidir.. Pek zengin olmayıp ta bu hastalığa tutulanlar

vardır. Şöyle böyle kimseler için bu yıkımdır. Bu yolda eşyanın kıymetleri ekseriya

nisbî, itibarîdir. Bugün meraklısı için beş bin lira eden bir şeyi alelacele satmak

isterseniz beş yüz lira tutmaz. Bizim Türkler arasında da birkaç kolleksiyoncu

bulunduğunu işitip dururum. Fakat böyle zatların vefatlarında para ihtiyacıyla

kıvranan verese hemen antikaları satışa çıkarırlar. Memleketimizde bu nevi eşyanın

değerlerini takdir edecek ve hususiyle böyle (lüks) merakı uğruna kucak kucak para

verecek zenginler bulunmadığından hazineler kıymetindeki o nefis şeyler birkaç

madrabazın elinde çürür, kapatılır, zayi olur gider. Benim salonumda da babadan

kalma kıymettar bazı şeyler bulunur. Antika halı, çanak çömlek evanı sevdası bende vardır. Arasıra Bedestanları, çarşıları, antikacıları dolaşırım düşürebildiğim şeyleri toplarım. Avrupada zengin fakat hilkaten, aklen haricî anilmerkez denilen bir zatın bir takım garaip mecmaı olan salonunda gördüğüm ve her keşi tethiş eden bir şey tuhafıma, âdeta hoşuma gitti. Tasavvur buyurunuz. Salonun bir köşesinde geniş bir nöbetçi kulübesi, içinde, sırtına hamam sileceği gibi beyaz bir kefen almış takır takır bir iskelet.. Elinde bir kum saati tutuyor... Kulübenin üstünde şu ibare yazılı: Ömrünün ölen saniyelerini sayıyorum. Benden korkma. Ben senin derinin içindeyim... Bu kafesten uçan ruhum da sendedir. Ben sende mazimi görüyorum. Sen kemik alnımın üzerinde istikbalini oku. Bir gün dirileceğim. Söyleseceğiz.. Fakat bu mucizeden sonra yaşamıya caksın...

76

DIRILEN İSKELET

I

Bu «mistik» yazılar hakkında hane sahibinden izahat rica ettim. Şu cevabı verdi: «— İtalyada büyük mezarlıklardan birinin (şapel) inde aynen cephesinde bu ibare yazılı bir kulübenin içinde böyle bir iskelet varmış... Genç papazlardan birisi mesleğine uymıyacak küstahane bir cür'etle küçük kilisenin تنها bir gününde içeriye güzel bir kız atmış. Tamam dudak dudağa arganûnu aşkın derin perdelerinde inlerlerken iskelet tevbihkâr râşeler içinde lisana gelmiş... Korkudan kız ölmüş, papaz çıldırmış...» Ben bu vak'ayı tarihî bir kitapta okumuştum. Kilise tarihleri bu yolda hurafeler ile doludur. Mahza ben tahkikat yapmak için bu mucizenin mahalli vukuuna kadar gittim. İhtiyar papazlar bu garibenin sıhhatini bana temine uğraştılar. İskelet aziz, mübarek adamların kemiklerinden kurulursa bu türlü manzaranın rezaletine tahammül edemiye rek mutlaka haykırırmış. Tabî ben bu masala inanmadım. Fakat haneme böyle remzî bir bekçi koymak bilmem neden zevkimi okşadı. İşte bu noktaya iskeleti diktim. Hayli senedir ki bu karakol kulübesinde bu muhterem ölü hanemin namusunu bekler. Lâkin evimde onu kızdıracak bir iffetsizlik vukubulmamış olmalı ki bağırdığını hiç işitmedik... »

Ev sahibinin bu sözlerini dinledim. Ben de az çok garabet meraklısı olduğumdan salonumun bir köşesine "bir nöbetçi kulübesi yerleştirerek içine kefenli bir iskelet koymak hevesine düştüm. Salonlarda kıymetli kıymetsiz her türlü tezyinat eşyası bulunabilir. Fakat azizim düşününüz bir kere kulübesinde elinde kum saatiyle "bekliyen bir ölü., buna hemen hiç bir yerde tesadüfolunmaz. Gören bir kere istiğrabmdan, haykıracak., çocuklar dehşetten titreşecekler. Eşyadan hangi şey zairlerin üzerinde bu, büyük tesiri yapabilir? Evet., evet karar verdim. Ben de salonuma böyle bir bekçi dikeceğim. Fa

DIRILEN İSKELET

77

kat aile namusunu bekletmek için değil., kendi garaip perestliğini tatmin için... Lâkin gönlümü hoş edecek bu fanteziye meta nerede satılır? Böyle bir hal hangi fabrikaya, hangi ticarethaneye sipariş edilir? Buna müşteri olacak Parisli mösyö ve benim gibi haricî anilmerkez akıllı dünyada kaç kişi bulunur? Güçlük baş gösterince

arzum daha ziyade büyüdü. Fikrimi doktora açtım. Düşündü: Hiç bir imalâthane böyle bir sipariş kabul etmez. Ve zannederim ki bu kanunen memnu olan bir şeydir. Çünkü herhangi bir sebeple bahçenizi kazdırtır iken insan kemiklerine tesadüf etseniz keyfiyeti derhal müddeiumumîliğe haber vermek lâzımgelir. Mezarlığın gayri mahallerde insan enkazı bulunması mektum kalmış bir cinayet eseri olabilir.» dedi. Güçlük burada başladı. Fakat önüme çıkan maniaların hiç birinden yılmadım. Bin müşkilâtla doktoru ikna ettim. Kendimiz bir insan iskeleti çatmaya karar verdik... Bu kafesi kurmak için muhtaç olduğumuz keresteyi mezarlıklardan başka nereden tedarik, edebiliridik? Bazı ulu kabristanlarımızdan geçerken ortaya saçılmış kemikleri bastonumun uciyle çok defa kovuklara ittiğimi biliyorum. Avrupa mezarlıklarında mermer salipler, sütunlar, heykellerle donanmış bir park görürsünüz. Bizde oradan buradan çökmüş çukurlar. Açılmış kovuklar... Böyle bir maksat için istediğiniz kadar kemik toplıyabilirsiniz. Lâkin beyefendiler biliyor musunuz âzası tam bir insan kafesi kurmak için büyük küçük tamam yüz doksan sekiz parça kemik toplamak iktiza ediyor. İşte hep çatılarımız bu kadar parçadan eklenerek yapılmış birer hilkat binasıyız... İnsan kafesinin omurgası amudu fıkârîdir. İki parça kuyruk sokumundan başka tamam yirmi dört fıkarat lâzım... Çatı yanı göğüs kafesi bunu nüzerine kurulacak... Kıhf(baş) bunun üzerine oturtulacak, kollar, kalçalar buna raptedilecek ilh... Bu amudu tabiî şeklinde vücuda getirmek için fi

8

DİRİLEN İSKELET

karat, beyninde nisbet lâzım... Mezarlık mezarlık dolaşıp kovuk karıştırmaktan maksadımız işte bu... Bir takım düzmek için bulduğumuz kemiklerm bazıları nisbet siz büyük bazıları küçük... Bazıları fazla çürük, kırık... Kol ve bacak kemikleri gibi büyüklerini bulmakta o kadar güçlük çekmedik. Lâkin küçüklerini yani pek miniminilerini hep ele geçirerek yüz doksan sekiz parçayı tamamlaması güç... Ne ise pek az eksikimiz kaldı. Bize kaçık deyiniz, ne isterseniz söyleyiniz. Başladığımız bu işi başarmadan bırakmıyacağız... Birkaç hafta sonra salonda yol yol beyaz ve kırmızıya boyalı bir nöbetçi kulübesi içinde elinde kum saati tutan' kefenli bir iskelet göreceksiniz...

Sa'di — Beyefendi hariçten ve bir müteassıp nazariyle bakılınca bu hareketiniz garip görünebilir. Bahusus maksadınızı anlamadan size mezar kovuğu karıştırırken tesadüf edenler aleyhinizde türlü dedikodulara meydan verecek zehaplara düşebilirler. Biz bile meraktan ölüyorduk. Bu sarih ifadeniz ile bizi âdeta büyük bir elemenden kurtarmış olduğunuz için teşekkürler ederiz...

Feyzi — Beyefendi müsaade ederseniz bendenize merak olan mühim bir cihet daha var. Onu da sormak isterim...

Tayfur — Buyurunuz...

Feyzi — İtalyada mezarlık kilisesinde vukubulan tabiat üstü halin konağınızda aynen tekerrüründen korkmuyor musunuz?

Tayfur — Neden korkacağım? İskeletin dirilmesinden mi? Tuhaf söylüyorsunuz beyefendi. İtalyadaki vak'a şüphesiz bir masaldır. Böyle hurafelere insan kulak assa efkârı batılaya mağlûbiyetle hareketlerini tahdit ede ede küskütük bir budala olur.

Âşıkane deraguşlardan münfailen ölü dirilmez beyefendi. Bizim ulu mezarlıklarımızda yatanlar gece gündüz kim bilir bu neviden ne kadar
DIRİLEN İSKELET

79

sarmaş dolaşlara şahit oluyorlar... Hiç biri çukurundan başını kaldırıp ta:

— Tuuu utanmazlar! demiyor...

Doktor — Beyefendi İtalyadaki vak'a tekerrür edemiyen mucizelerdendir. Evvelden güya böyle şeyler olurmuş .. Şimdi yirminci asrın fen adamları önünde artık iskeletler canlanamazlar... Kadîm kilise hurafelerinin her biri bir sebep üzerine uydurulmuş. Belki bu da bazan tabutlardaki genç kız cenazelerine kadar tecavüzden çekinmeyen ateşli papazlara göz dağı vermek için tertip edilmiş bir şeydir...

Sa'di — Evvelden bizim Feyzi (Raybuyyun) dan bir çocuktü. Dün gece mezarlıkta korktu. Birdenbire imana geldi. Fakat göğsü vehleten o kadar fazla itikat bağladı ki kocakarıları güldürecek şeylere bile artık inanır oldu.

Tayfur — Ben mezarlıktaki iskelet oyununun perde arkasına gizlenen hayalcilerini yakalamadıkça rahat edemeyeceğim.

Büyük bir taaccüple gözleri büyüyen Feyzi:

— Demek gece o mezarlığa bir kere daha gideceksiniz...

Tayfur yorgan altından ayağını oynatarak:

— Ayağınım ağrısı geçer geçmez., bir kere değil, muammayı halletmek için kaç defa icap ederse o kadar gideceğim... Bakalım kabristana, masa oynatan, ruh davet eden, tecessüt yapan ispiirtizmeciler mi gelmiş? Anlıyallım. . Beyler isterseniz hep birlikte gidelim... Bu işte çokluğun faydası vardır. Zararı yoktur.

Sa'di — Memnuniyetle... Nihat — Hayhay...

Tayfur — Feyzi bey sizin sesiniz çıkmıyor... Feyzi — Vazgeçiniz. Böyle şeyde inat olmaz. Çocukluk lâzım değil...

Tayfur — Bizi niyetimizden vazgeçirmeğe uğraşma

80

DIRİLEN İSKELET

DIRİLEN İSKELET

81

ymız çünkü beyhudedir. Biz mutlak gideceğiz. Siz yalnız gelip gelmiyeceğinizi söyleyiniz.

Feyzi — Hakikati ben de merak etmiyor değilim... Ervahla muharebenize iştirak etmemek üzere beraber gitmek isterim. Hiç olmazsa şöyle bir tarafa çekilip nasıl çarpılacağınızı seyretmiş olurum...

11

Tayfur'un pederi Hikmetullah Paşa, Yunanistanda kalan cesim çiftliklerle ecdattan ahfada her intikalinde gittikçe eriyen bir servet bırakarak vefat etmişti. Tayfur, eski hanımefendiler tipinde, çocuğunun üstüne titriyen her hareketini mazur gören, her arzusunu yerine getirmeyi validelik vazifesinden bilen bir ananın elinde alabildiğine şımarık büyüdü. Şöylece bir tahsil ile mektebi mülkiyeden çıktı. Memuriyete iltifat etmedi.

Hilkaten pek sefih bir çocuk değildi. Lâkin rehber sizdi. Her ne görse öğrenmek hevesine kalkar az vakitte ondan bıkar diğer yeni bir arzuya düşerdi. Her Şey ile uğraştı. Ciddî hiç bir Şey   renemedi Validesi oğlunun bu binbir çeşit meşalesini zekâsının fevkalgaye taşkınlığına hamleder dururdu.

Küçük beyin arasıra edipli i, Őairliği de tutardı. Zamanın ediplerinden hemen hiç birini beğenmez, mevcut olmıyan başka bir   sl p, başka bir tefekkür usulü ica diyle uğraşır. Birkaç satır için haftalarca didinir. Vakıa d    n   , tarzı tahriri kimsenin yazdığına benzemez. Sözlerinde zihinleri boğan siyah bir derinlik vardır. Öyle m   kilpesendane yazar ki ne demek istediğini kendi bile anlıyamaz...

Nevhevesler içinde bu merakla bocalıyan gençler çoktur. S z l p s z l p bütün fikirlerin, bütün   sl pların üzerinden uçmak isterler. Bu kendi zevkleri için ya zan nevheveslere mahsus bir fantaziyedir. Mai et derdi le bir gazete idarehanesinde heyeti tahririye masasına oturan bir muharrir    günde bu tuhaf illetten Őifayap olur. Çünkü orası âdetâ bir yazı  rs d r. Kuyumculuk eder gibi satıra bir inci yerleştirmek için yarım saat düşünmeğe vakit yoktur. C mlerler vazıh, selis olacak., binlerce karilerin anlayacakları açık bir dili yazma a mecbursunuz. Muharrirli in ne demek olduğunu bilmiyen bu fanteziyec  çocuklar bazı mecmualara fahr  yazı gönderirler... Bedavacılı ı k r sanan müdürler o, kuş dili makalelerin sui h zmından m teverrimen ölen mecmualarını nihayet matbuat mezarlığına gömmek acısma uğrarlar. Bu hakikat birçok emsaliyle sabittir.

Bütün bu me  g liyetleri arasında Tayfur'un genç kalp ve zihninde a k perisi de sığınacak bir yer buldu...

Konakta bir  h retlik vardı. Nasıra, güzelce bir Tatar kızı. Siyah  ekik gözleri ufak burnu, dolgun penbe yanakları hazin bir letafetle Tayfur'un gönlünü çekti. Kız mahzun güzelliğiyle beye her bakışında sanki:

— Ben de seni seviyorum...

Derdi. Nasıra konakta bir paşa kızı gibi terbiye gördü. Okur, yazar, çalar,  a ırır... Hassas, zeki fakat karanlık ruhludur...  nsandan ka ar. O cinli h nkahm içinde, kuytu yerlerde dalgın dalg m dolaşır. Karanlık gecelerde hafif peri adımlarıyla en korkunç yerlerde gezinir.

Konak halkı bu kızın tekin olmadığına karar vermişti. Çenesi düşük kocakarı M ride hanım derdi ki:

— Bu kız karışıktır. Bu her saatte her yerde gezer çarpılmaz. Çünkü bütün periler onun amcaları teyzeleridir. Kimden korkacak?.. Derya padişahının oğlu bu kıza   ıktır.. Nasıra, hiç bir insan kocaya varamaz. Çünkü peri ışığı kıskanır... Vay olur bu kızı almaya heveslenen delikanlının başına...

Kocakarının bu istihracına gülen Tayfur derya pa 

82

DIRİLEN  SKELET

BİRİLEN  SKELET

83

di ahmm oğlu ile rekabete çıkmayı pek zevkli buluyordu. Kıza a ılmak için fırsat kollamaya ba ladı. Bir gece arkasına düştü. Nasıra, konağın gündüz bile gezilmekten

korkulan küflü, uzun, dolambaç maltalıklarında alışkın adımlarla mumsuz dönüp dolaştıktan sonra demir parmaklıklığı siyah sarmaşıklarla örülmüş mezarlığa nazır bir pencerenin önüne oturdu. Dalgın düşünüyordu. Derya padişahının oğliyle sevişmeye mi geldi? O kadar kasvetli, تنها bir yeri intihaptan maksadı ne idi? Yavaş yavaş yumuşak adımlarla yaklaşıp birdenbire:

— Nasıra., dedi.

Kız bu nagihanî hitaptan hiç ürkmüyerek en tabî sesiyle cevap verdi:

— Efendim...

— Ne yapıyorsun burada?

— Hiç...

— Hayır., hiç değil., burada oturup düşünüşünde bir sebep var... Çok dalgınsın. Fakat böyle yerde herhalde neşeli bir şey düşünülmez. Gönlünün matemini mutlak bana söyleyeceksin...

— Bey farzediniz ki buraya mahzun gönlümle hasbihal etmeğe gelmiş olayım., efendi zademsiniz.. beyimsiniz. Lâkin cebren gönlümün esrarım döktürmek salâhiyetini haiz değilsiniz... En hakir bir esirin bile kendince masum sırları olabilir. Bunlar bütün insanlarca mukaddes tutulmak lâzim gelir sanırım...

— Nasıra senin o masum gönül esrarınla ben o kadar alâkadarım ki..

— Niçin susuyorsun?

* — Ne söyleyeyim beyim?..

— Bu âna kadar ağızlarımız birşey söylemedi. Yalnız gözlerimizle konuştuk., ben bu vasıta ile kalbimin en derin esrarını sana döktüm. Anlattım., sanıyorum...

Nasıra şimdi sesinde biraz heyecan dalgalanarak:

— Beyefendi gözlerinizde arasına bazı ifadeler okudum. Fakat bunlara diğer türlü mâna vermek aklımdan geçemezdi. Çünkü bunu haddimin fevkinde bilirdim...

— Gözlerimin sakit ifadelerini meşkûk bulabilirsin. Fakat şimdi ağzımın sarıh itirafına ne diyeceksin? Nasıra seni seviyorum...

Nasıra başını sarmaşıklı pencereye dayadı. Bütün vücudunu sarsan küçük hıçkırıklardan başka cevap veremedi..

Tayfur biraz şaşırarak:

— Ne o? Ağlıyorsun., kederli şeyler için ağlanır... Aşkımın seni bu kadar meysus edeceği aklıma gelmezdi...

Nasıra inliyerek:

— Bey ben bir ahretlik parçasıyım. Siz bir beyefendisiniz... Küfüvsüz gönüllerin aşklarından ekseriya felâket doğar...

— Ne demek istiyorsun Nasıra?

— Aşk sizin için bir eğlence benim için bir elemidir.

— Benim aşkım sana niçin elem oluyor?

— Ben bir kere sevmek ve sonra ölmek isterim.

— Oh pek garip bir mahlûksun Nasıra... Seni cinler zaptettiğini söylerlerdi de inanmazdım.. Yoksa hakikaten/ dedikleri gibi.,peri padişahlarından birinin oğluna nişanlı mısm? Bu sarmaşıklı pencerenin önünde onunla görüşmeye mi geldin?..

*Ş?

— Oohh.. Beyefendi Oohhhh sizin gibi asrî bir genç böyle kocakarı sözlerine elbette inanmaz. Benimle eğlenmek için böyle söylüyorsunuz...

— İnanayım inanmıyayım.. seni o peri padişahının* oğlundan kıskanıyorum... Gönlüm böyle bir efsaneye bile tahammül edemiyor...

Nasıra, Tayfur'un nefesi yüzünü yakacak kadar ken

\1

84

DİRİLEN İSKELET

dine yaklaştığını görerek birdenbire geri çekildi. Kızın bu ihtirazı genç beyi sinirlendirdi:

— Ne kaçırıyorsun?.. Sevdiğimi anladın da kendini naza mı çekiyorsun?

— Oohh bey elbette kaçacağım...

— Niçin?

— Çünkü bu âna kadar bir erkek vücudiyle temasa' gelmedim...

— Peri padişahının oğlundan başka...

— Ne peri ile., ne insanla...

Tayfur kızm belinden kavramak için bir ikinci hamle gösterdi. Nasıra aynı şiddetle geri atıldı.

Bu defa delikanlı sesinde bir infial titriyerek:

— Beni daha ziyade tahriş etmek için böyle yapıyorsun sanıyorum... Yoksa diğer türlü bir fikir ile benden kaçtığını bilsem?...

Nasıra karanlığa yaşlarını saça saça göğsü kabarıp inerek:

— Bir hizmetçi kıza işte böyle ilânı aşk edilir...

— Hakikî aşkta derece yoktur. O bir sultana da böyle ilân edilir. Sana da, ötekine de...

— Beyefendi ben cemiyetin yüksek sınıfına mensup bir kız olaydım muhabbetinizin ilânından beş dakika

. sonra bana sarılmak cesaretini gösteremezsiniz. İtirafı. niza bir cevap almak lüzumunu hissederdiniz. Tayfur bir bozgunluk sarartisiyle geri çekilerek:

— Ha Nasıra affedersin bunu sormaya unuttum. Çabuk cevap ver., benim için pek acı da olsa hakikati söyle., işte titriyerek bekliyorum...

— Beyefendi hizmetçi gibi konuşmayacağız; küçük bir müddet için bir ahretlik olduğumu unutacaksınız değil mi?

— Bu sözler neden icabediyor bilmiyorum. Zaten

DİRİLEN İSKELET

85

ben sana hiç bir gün bu konakta ahretlik nazariyle bakmadım...

— Olabilir fakat şu saatteki aşk ilânınızda bir efendilik, bir amirlik olduğunu inkâr edemezsiniz... Ben seni seviyorum. Hemen bana râm olmalısın tarzında davrandınız.

— Aldanıyorsun Nasıra., pek aldanıyorsun.. bugüne kadar senin gözlerinde kendime karşı bir muhabbet okumuş olduğumu söylemedim mi? İşte bunu tarafından bir itiraf

sayarak uzun söze lüzum görmedim... Söyle., hür bir vicdanla söyle., zehabım yanlış mı?

— Beyefendi rica ederim., bana müsaade veriniz. Cevabımı birkaç gün sonra alırsınız...

|] Ne demek? Gönlünün benden hoşlanıp hoşlanmadığını bilmiyorsun da bunu birkaç gün sonra mı anlıyacaksm? Söyle. «Seviyorum» de. Bu tek kelime benim için kâfidir.

Kız gönlünün meyelâniyle hafi bir kuvvet arasında eziliyormuş gibi başını sarmaşıldı demir parmaklığa verdi. İçinin aşevleriyle birkaç defa kıvrandı.. Bu şekil ve gayri iradî itirafher nevi sözden kuvvetliydi. Tayfur derin bir aşkla sevildiğini anladı. Yine kızın belinden sarılmaya atıldı. Fakat Nasıra bu defa da bütün şiddetiyle silkinip kaçarak:

— Beyefendi kimin tarafından olursa olsun bir kızm ilk ilânda bir muhabbeti ka*bul etmesi terbiyeye muvafık değildir. Lâkin ben söylemek istemediğim bir şeyi hal ve tavrımla gayri iradî anlattım...

Dedi. Hıçkırıklara boğuldu Tayfur şimdi nazik, muh*teriz bir uzanışla sevgilisinin saçlarını okşamak istiyerek:

— Terbiyece kırk yıl evvelki kızlara benzemeğe kalkıyorsun. O zamanlar geçti. Mazi âdeta masal oldu. Sevda meselesinde şimdi bir genç kız bir genç erkeğe her

86

DİRİLEN İSKELET

hissini açık söyleyebilir... Hakikî gönül irtibatları böyle riyasız itiraflarla teessüs eder. Bu şimdi ayıp değil mem*duhdur.

— Beyefendi ben öksüz bikes bir Tatar kızıyım. Burada ancak sayenizdfe bir hüviyete malikim .. Siz bir Paşazadesiniz. Aramızda yerden göğe kadar bir uçurum var...

— Oh Nâsıracığım darılma amma saçma söylüyorsun. Şimdi insanlar arasında böyle farklar kalmadı... herkes Hazreti Adem sülâlesindendir.

— Hayır., hayır beyim... Bu farklar hâlâ vardır. Ve eskisi gibi derindir. Şimdi valideniz hanımefendiyle şurada kulübede oturan çöpçünün anası Nazife kadın müsavi midir? Ve çöpçü ile siz aynı seviyei içtimaiyede misiniz?

— Böyle karanlıklarda kendikendine düşüne düşüne tuhaf fikirler peyda etmişsin. Farzı muhal olarak aramızda böyle içtimaî bir hendek tasavvur etsek bile emin ol Nasıra benim aşkım her türlü uçurumları doldurup düz*leyecek bir ulviyettedir...

— Ah beyim ah Paşazade olmanız beni çok korkutuyor...

— Niçin? Nâsıracığım niçin?

— Pederinize çekersiniz diye...

— Ne demek? Pederimin çok fena bir adam olduğu hakkında kanaatin mi var?

— Paşalar nikâhlı nikâhsız çok evlenirler de...

— Hesabında çok yanılıyorsun., beni babama benzetmen büyük haksızlıktır. O, zamanının adamı imiş.. ben de bu devrin çocuğuyum.. Ben yaşta iken pederim belki sekiz defa evlenmiştir. Lâkin işte görüyorsun ya ben hâlâ ergenim.

— Ben ölünceye kadar bir erkeğin yegâne zevcesi olmak isterim...

DİRİLEN İSKELET

87

— Benim emelim de bu... Sekiz karı ortasında sürülen hayat şimdi horozlar için bile mayup görülüyor...^A

Tayfur bütün hararetiyle kızın narin vücudundan kavradı.

Nasıra — Olmaz., bırak...

Tayfur ergenliğinin olanca ateşiyle kükreyerek:

— Bırakmam., bırakamam...

— Bırak., bırak nikâhsız senin olmak istemem.

— Nasıra ilk nikâh kız ile oğlanın gönüllerinde, vicdanlarında kıyılır... Bizim nikâhımız çoktan oldu bitti.

— Şeriatsız birleşen gönüllerin cezasını daima kızlar çeker...

Kızcağız kendinden iki defa kuvvetli bu aşk kıskaçlarının arasında beyhude debelendi. Çırpındı. Bağıramazdı. Sesine koşacakların karşısında beyi böyle bir tecavüzle itham kendinin o aile içinde manevî ölümü demekti... Senelerdenberi gizli bir muhabbetle Tayfuru seviyordu. Namusu, iffeti, saadeti, hayatı pahasına o konaktan atılmak istemezdi. Bütün müdafaası gittikçe sönen hazin bir iniltiden ibaret kaldı. İstinasını teskinden başka bir kaygusu olmıyan bir yırtıcı canavarın pençesine düşmüş bîçare bir av gibi bekâretinin kanlı mevtiyle merhametsiz âğuştta kendinden geçti.,.

12

Tayfur ile Doktor Ferhat'ın incikleri bir haftada iyileşti. Bu defa beş arkadaş pürsilâh, küçük bir çete halinde, mezarlık hortlaklarıyla vuruşmak için karanlık bir gecede bir otomobil ile yola çıktılar. Ta vak'a mahalline inen mezarlık hududunda arabadan çıktılar.

Her tarafı adım adım dinliyerek bayır aşağı yürüdüler. Bu defa yakından hart hurtlar duymadılar. Gecenin karanlığı içinde daha muzlim uğursuzluklar saçıyor zan

f8

DİRİLEN İSKELET

nolunan baykuş ötüşmeleriyle, havlamalar horoz ööüöleri, Eyüp damlarında döğüşen kedi miyavlamaları gibi bir şeyler duyuluyor sahanın genişliği içinde hep bu sesler yayılıp bayılıyor yine derin bir sükût avdet ediyordu.

Zuhurat gecesi kemiklerini karıştırdıkları mezarın önüne geldiler.

Tayfur— Etrafta hiç bir depreşme yok. Acaba iskelet opereti kaçta başlayacak?

Feyzi — Rica ederim istihfaf etmeyiniz. Burası mezarlık... Şu çukurlarda dindaşlarımızın, ecdadımızın kemikleri var.. Böyle mübarek bir mahal için «operet» tabiri büyük bir hürmetsizliktir.

Tayfur — O Feyzi bey cadılardan evvel siz kızmaya başladınız. Azizim benim mübarek mezarlara, ölümlere hiç bir sözüm yok. Ben hortlaklara söylüyorum. Onları kızdıralım ki bir ayak evvel meydana çıksınlar da çarpışacak mıyız? Ne yapacağız? Anlaşılsın...

Bu edilen lakırdıların etrafta yaptığı tesiri anlamak için bir müddet sustular. Karanlığı dinlediler., hiç bir yandan bir infial, hiddet eseri görülmedi .. Her ciheti kaplıyan ölüm esrarengiz, ebedî sükûtuna bürünmüştü.

Tayfur — Biz bu hortlak efendileri, cadı hanımları nasıl selâya davet edeceğiz?...
Doktor — Galiba hasımlarımızın bu gece oyun vermek için hazırlıkları yok...
Tayfur — O halde buradan boş dönmek için biz de işimize bakalım...
Doktor — Eksik kemiklerimizi tamamlıyalım değil mi?
Tayfur — Evet., yine o mezarı açalım. Bu mezar ile o iskelet operası arasında bir münasebet var.
Pehlesinin yanı düşmüş, altı açılmış kabrin önüne geldiler. Elektrik fenerlerini âhiretin bu kapkara menâ

DİRİLEN İSKELET

89

i'ezlerine çevirdiler. Yetişebildikleri kadar elleriyle, bastonlarının çengelleriyle bu eski mezarın kurumuş muhteviyatını dışarı çektiler. Aradıkları amudu fıkardan bir kaç parça ve ba'zı kemiklerle takımı itmam edecek parçalar buldular...

Feyzi şimdi kemiklerin ne için toplanıldığını bildiği halde yine Tayfur ile Doktor Ferhat'ın bu hareketlerini ölüme karşı bir hürmetsizlik, mezarlara bir tecavüz suretinde telâkkiden kendini alamıyarak:

— Tayfur beyefendi karnı tok, sırtı pek olan insanlar işsizlikten ne yapacaklarını bilemiyerek türlü türlü meraklara uğradıklarını işitirdim ama şimdiye kadar bu nev'ini duymamıştım. Ah beyim ah., böyle mezar karıştıracağınıza sizde keşke kelebek, böcek vesaire kolleksiyonu yapmak sevdasına düşeydiniz ne olurdu... Ben bu merakınızın sonunu pek uğurlu görmüyorum.

Tayfur Feyzi'nin bu saffetine ince bir istihza ile cevap verdi:

— Birader şu kovukların içinde çürümeğe mahkûm [olan bu kemikleri biz buradan alıp eve götüreceğiz. Ecza ile temizledikten sonra bunlardan bir insan kafesi çatacağız. Salonumuzun en muteber bir köşesine yerleştireceğiz. Ölüyü mezardan kaldırıp tekrar doğduğu yere götürüyoruz demektir. Bundan ne fenalık tasavvur ediyorsunuz?

— Beyefendi ölü mezarda yaraşır. Diri evde... Çünkü cesedin bir an evvel çürüyüp toprak olması matlûptur...

— Feyzi bey ruha inanıyorsanız cesede hiç ehemmiyet vermemeniz lâzımgelir.. çünkü müddeti hayatımızda da cesedimiz aynı vücut değildir. Daima değişir. Hayat daimî temsil ve aşınmadan başka bir şey midir? Bir sene zarfında neler yiyip içiyoruz? Bunlardan ne mikdarını def ve ifraz ediyoruz? Ve ne mikdarı ne kadar müd?

90

DİRİLEN İSKELET

det için bedenimizde kalıyor? Altmış yetmiş yıl içinde her saniye hariçten mübadele ile işleyip değişen bir makinenin hangi zamanını asıl itibar edeceğiz? Hüceyrâtın. aşınıp teceddütten kalması mevt demektir. Biz eskiden beri devam edip duran bir galat hissi tesiriyle makine durduktan yani uzviyetimiz faaliyetini ebediyen tatil ettikten sonra hâlâ vücudumuzun hayatla alâkasını kesmiş olmasına bir türlü inanamıyoruz. İşte bu galattan birçok batıl fikirler doğuyor. Cadı, hortlak ve emsali asılsız şeyler halk arasında itibar buluyor. O derecede ki eskiden ve hâlâ bazı kavim ve kabileler mezarlara yiyecek, içecek, giyecek, şeyler ve kullanacak ev eşyası koymakla ölüleri hayatın levazımına muhtaç sanmak gafletinden uya

namamışlardır. Hayat durduğu andan itibaren vücut cifeye döner. Ve bu hususta artık bir koyun, bir maymun, bir insan cesedinin arasında fark kalmaz. Hepsi tabiatın aynı kanununa teb'an çürür.

Bu yolda aralarında yine birçok münakaşa geçtikten sonra Doktor Ferhat bey karanlıklar içinde hayalât seçmeğe uğraşarak:

— Şaşılacak şey., geçen defaki görünüşlerinde yalnız biz onlardan korkmamışız.

Onlar da bizden ürkmüş olmalılar ki bu gece kıpırdamaya cesaret edemiyorlar...

Sa'di — Belki bu akşam daha ustalıkli bir numara oynamaya hazırlanıyorlar...

Tayfur — Geçen defa biz iki idik. Onlar üç idiler... Yine adeden bize galip gelmek için belki başka cadıları, aleyhimize teşvik* uğraşıyorlar.

Doktor — Bu karanlık geceye o küçük şimşekler çok yaraşır ama etrafta hiç bir şey parlamıyor.. şöyle yavaş' yavaş o «âteşgede» maksureye doğru yürüsek?...

Feyzi — İhtiyat edelim., ihtiyat... Ben bu sükûta iyi. mana veremiyorum., bu sessizlik beni en gürültülü te

DIRİLEN İSKELET

91

zahürlerden ziyade korkutuyor., bizi müthiş bir pusuyal, düşürmek niyetinde olmasınlar? | Nihat — Bunlarda da harp hud'ası var mıdır?

Tayfur — Şüphesiz. Çünkü son vefat edenlerin içinde' çok fennî harp muallimi var,

Sa'di — Öyle ise artık diriler rahat otursunlar da her' milletin ölüleri harp etsinler...

Nihat — Tuhaf olur. Meselâ mezar taşlarının tarihlerini okuyup üç yüz on sekizlileri silâh başına çağırmak...

Sa'di — O zaman Bismark, Kavur, Gladuston gibi eski diplomatlar da masa başına...

Tayfur — Bırakınız Allahaşkma bu adamların diplomaside isimleri* çıkmış. Bir zamanlar bütün âlemin siyaseti bu meşhurların ellerinde idi. Bu fende doğru bir yol takip etmeyi hileydiler yirminci asrın ilk rub'u böyle kanlara bulanmazdı. Bütün bu fenalıkların köklerini eski vakitlerde aramalıdır. Bu zamanın bu umumî kıtalinden ben hep bu adamları mesul tutuyorum ..

Nihat — Ölmüş meşhur kumandanlar harbe girişirlerse büyük Napoleon'dan dolayı Fransızlar kazanırlar...

Sa'di — İşte o zaman İngilizler bu yaman adamın (Sent Elen) adasındaki kemiklerini (Panteon) a iade etmiş bulunduklarına pişman olurlar...

Böyle konuşa konuşa vakit geçirdiler. Sabah perilerinin serin nefesleri gelmeye, tanyeri ağarmağa başladı. Kuş cıvıltıları mevkiin hüznü üzerine ağaçlardan neşe saçıyorlardı. Ne mezarlardan depreşen oldu. Ne de şuradan buradan bir tehdit sadası duyuldu.

Tayfur — Akıl alır şey değil., mezarlık o mezarlık, biz yine o adamları. Geçen gece ne yaptıksa bu gece de yine aynen onu tekrar ettik. O geceki kabahatimize tahammül edemeyip te bu akşamki küstahlığımıza böyle derin bir sükûtle müsamaha göstermek... İşte düşünüp düşünüp te halledemediğim bir ikinci muamma da bu...

92

DIRİLEN İSKELET

Doktor — Tamamiyle gündüz olsun., etrafı karış karış dolaşalım. Muammanın anahtarını bulamazsak ta belki küçük bir iki vidasını olsun yerinden oynatmış oluruz.

Güneş doğdu kabristanın enli yapraklı devedikenle ri, ısırganları üzerinde parıldaayan şebnemler şafakla s  :nen yıldızlar gibi kayboluyorlardı. Be  arkadaş, altından  im ek  aktı ını görmüş oldukları maksureye doğru yürüdüler.

Burası sekiz on insan kalıbının anasını tabiata ter ketmek için dinlendiği etrafı demir parmaklıklı mustatil bir setti. Cenuptan irtifaı bir metre yoktu fakat bu mevkiin bayırlı ı münasebetiyle şimalden hemen iki metreyi a ıyordu.

Tayfur arkadaşlarına bu derin ciheti göstererek: —  şte  im ek buradan  akıyordu... dedi. Hepsi dikkatle baktılar. Bu m nhat yerde, duvarın dibinde göze çarpacak hiç bir fevkal delik görmediler. Toprak hiç örselenmemiş, zeminin enginli inden başka bir oyuk, bir çukur da yoktu...

Doktor — Buradan demirci ocağından fışkırır gibi saf bir alev çıkıyordu. O işleyen kırık acaba nereye kurulmuştu? dedi.

Herkes bu suale bir cevap düşünürken Tayfur bey yandan sedin kenarına  ıktı.

Mezar taşlarını okumaya uğraşarak:

— Bakalım bu maksure içinde kimler yatıyor., erenlerden, velilerden kimseler var mı?..

Hepsi fırlayarak mustatilin etrafını dizildiler. Kitabeleri okumaya uğraşıyorlardı. Ba ı koca sarıklı, ikibu   uk ar mlık bir mermer  st vanenin altında yatan Kengriv  hatip Feyzullah Efendi, Mantumu Gıyasettin,

DİRİLEN İSKELET

93:

zevcesi Emine  erife hanım, biraderi Mehmet Ağır ve^A diğerleri., tarihi vefatları 1269, 1281, 1290 ilh... Dünya evinden birer birer göçüp âhiret yurdunda toplanmış bir aile halkı... :

Doktor — Bu muhterem aile içinde hortlayacak bir günahkâr göremiyorum. Hatibin vefatı yetmiş seneyi bulmuş. Öteki  l lerin arasında da kefeni solmamış bir tazesi yok... Buraya en son geleni kırk yıl evvel toprağa girmiş...

Feyzi —  u maksurede yatanların kemikleri bile kalmamıştır. ..

Tayfur — Biz araştırmamızı, tetkikimizi bu noktadan yürütecek değiliz...

Nihat — Ne*demek istiyorsunuz?

Tayfur — Biz, mezarlarından kalkıp bize oyun yapan  l ler aramıyoruz. ' >.

Feyzi — Ya ne arıyoruz?

Tayfur — Evvelâ mevkiin böyle bir oyuna sahne olma taki kabiliyetini tekkik edeceğiz. Sonra burada aktörlerin izlerini arayacağız., bunlar tecessüt etmiş ruhlar değildir. Sizin, benim gibi iki ayakla yürüyen, iki gözle gören, ci erle teneffüs eden, dima la düşünen mahlûklardır., facialarını mezaristanda oynamaktan başka  hi retle bir münasebetleri yoktur...

Feyzi — Mezarların içinde diri adam arama taki taharriye aklım ermez...

Tayfur — Ben mezarların içinde diri adam aramıyorum... Bu kabristan san'atk rlannm izlerini bulmaya uğraşıyorum...

Sa'di — Beyefendi fikrinizi anladım. Siz daima müsbet noktalar üzerinde yürümek istiyorsunuz.

Tayfur — Teşekkür ederim Sa'di Bey siz anladınız. Artistler sahnelerini bu Hatip Feyzullah Efendinin maksuresi arkasında intihap ettiler. Niçin? Çünkü burası âde

DİRİLEN İSKELET

ta kazılmış bir siper daha doğrusu iki duvar arası toprakla doldurulmuş bir tabye gibi mahfuz... Yukarıdan ne kadar kurşun atılsa zaviyei meyyite dahiline işlemez...

Feyzi kendini zaptedemiyerek:

— Hey gidi hey... Ben bu lâflardan hiç bir şey anıyamıyorum...

Sa'di — Niçin?

Feyzi — Çünkü o gece görünen iskeletler setin arkasına saklanmadılar. Yüz yüze meydanda durdular. Sizin attığınız kurşunlara kahkahalar ile güldüler...

Tayfur — Esası kavrayamıyan zihinler için mesele biraz muğlak görünüyor. Bunu size tamamiyle anlatmak uzunca izahatla olur. Buna şimdi vakit yok...

Feyzi — Meseleyi bana anlatabilmek için evvelâ sizin anlamış bulunmanız lâzımgelir... Halbuki siz de benden fazla birşey bilmiyorsunuz. Hep meçhulât üzerine faraziyat yürütüyorsunuz. Bu karanlık işin içinde müsâbet nokta bulmak kabil midir?

Nihat — Bu maslahat Mısır'daki asarı atika hafriyatından ziyade ehemmiyet kesbetti. Çünkü orada birçok yerleri kaza karıştıra elbette bazı şeyler bulmağa, öteberi keşfiyata muvaffak olursunuz. Fakat burada bütün bu medfenlerin muhteviyatını dışarı boşaltsak akşamdan gülüp ağladıktan ve gezinip şimşekler çaktırdıktan sonra tekrar mezarına çekilerek uyumuş bir cadiya tesadüf edemeyiz.

O aralık kabristanda arakiye üzerine ufak yeşil sarıklı, abalı, seyrek sakallı, zayıf çalık benizli bir adam peyda oldu. İpinden tuttuğu bir koyunu otlatmak için toprağın en çimenli tarafını arayarak dolaşüyor hem de edilen sözlere kulak kabartıyordu. Hayvanı otlu bir yere bağladıktan sonra beylere yaklaşarak el göğüste dedevari, merhabalı bir selâmla:

— Başlarınız sağ olsun Abeyefendiler cenazeniz mi

DİRİLEN İSKELET

95

var? Erkenden buraya toplanmışsınız. Lahit yaptırtmak istiyorsanız (eliyle Eyüp cihetini göstererek) mezarcılar şuradaki kahvededir. Daha gelmemişlerse kahveci Ömer ağaya söyleyiniz o çarçabuk hepsini buldurtur.

Tayfur bu (sabah dedesini) yukarıdan aşağı uykusuz, yorgun gözleriyle süzerek:

— Dedem çok şükür cenazemiz yok... Dede derin bir tekbir ile:

— Bugün olmazsa yarın... Buraları bizi bekliyor. Dünya fâni, âhiret baki...

Zaten sinirleri gergince olan Tayfur:

— Baba ne cenazemiz var, ne de bu yakınlarda ölmeğe niyetimiz...

— O, niyetle olmaz evlât çağırılma hep gideceğiz. Yarma sağ çıkacağını kimse bilmez. Hayat nedir? Bir küçük soluktan ibaret birşey.. Bakınız şurada uyuyanlara

— Bu uyuyor dediklerinin içinde yerlerinde rahat yatmıyan afacanlar da var...

— Estağfurullah.. Estağfurullah o nasıl söz?

— Nasıl olacak basbayağı söz.

— Burada çok Evliyaullah, meşayih, âşıkîn, muhibân vardır. Bahusus ehli cezbeden Hallacı Mansur hazretleri şurada yatar...

Tayfur dik bir nazarla:

— Hallacı Mansur kıyamette çıkacak derler...

— O kıyametteki başka., bu .namda ona mütekaddim olanlar vardır. Farsın Beyzâ şehrinde halife Muktediri Billah zamanında gelmiş erbabı cezbeden bir Mansur Hallaç vardır. Buradaki Bursavîdir. Hep bu zevatııma-neviye toplanırlar. Mübarek kandil gecelerinde zikrederler. Biz tehlillerini aşağıdan duyarız.

Tayfur bey bu adamın ağzından kendi taharrisini

96

DİRİLEN İSKELET

tenvir edebilecek bir söz almak için bu defa tatlıca bir tebessümle:

— Dede Efendi siz bu kabristanda geceleri olan biten şeylere az çok agâh olmalısınız...

— Eyvallah.. Eyvallah...

— Geceleri buralardan zikirler işitiliyor...

— Eyvallah...

— Daha neler oluyor?

— Kandil kandil nurlar iner...

— Kadir • gecesi, kandil gecesi, cuma gecesi hasılı herhangi bir gece bu mezarlıkta kemik kafalı, kefenli ölülerin gezindiğini görenler, bunların gülüp ağladıklarını

işitenler var mı?

— Eyvallah.. Eyvallah... Ezcümle bu fakir...

— Bu bapta bize biraz malûmat lütfeder misiniz?

— Buralarda geceleri kurukafalar kum gibi kaynarlar., bazan tabur olurlar...

Abdestsiz dolaşanları çarparlar. ..

— Sesleri duyulur mu?

— Bazı geceler ilâhi okurlar. Âmin çağrışırlar... Ocak yakarlar...

— Ocakta ne pişirirler?

— Kim bilir kendilerince bir aş., belki helva, belki âşura...

— Helvayı, aşureyi tenavülden sonra hazmı taam:

için belki şu çayırılıkta birdirbir oynarlar... Dede istiaze ile ellerini kaldırarak:

— Yok., hâşâ., böyle bahiste istihfaf caiz değildir...

— Helva pişirip tabur olduktan sonra birdirbir oynamalarında ne mahzur tasavvur olunur? Kabristana dair hep bildikleriniz bu söylediklerinizden ibaret midir?

— Daha çok esrara vâkıfım...

— Lütfetmez irisiniz?

— İfşaya izin yoktur... Fakat bütün civar halkının

DİRİLEN İSKELET

malûmu olan vak'alar vardır. Meselâ buralarda kelleleri koltuklarında iki arap dolaşır. Sarhoş Apti, Alüfte Sünbül hortladılar... Ehli kubur,,bu iki günahkârın kavga ve şamatalarından bîhuzurdur...

— Demek komşu rahatsızlığı âhirette de var...

— Dünya komşuluğu muvakkat fakat buradaki müebbeddir... Geçenlerde gece vakitsiz ağrısı tutan zevcesine ebe çağırarak için buradan kestirme gitmek isteyen Lûtfi Efendiyi üç beyaz kefenli kovalamış...

— Üç beyaz kefenli mi?

— Evet...

— Demek mezarlıklarda da geceleri aşağıki mahalâlerdeki kadar vukuat oluyor?

— Evet.. Beyefendi evet... Bazı ruhlar şerir olurlar. Kalıplar dinlenseler de onlar rahat durmazlar... Bu beyaz kefenliler üç ortak kadınmışlar.. birbirini kıskanmaktan hortlamışlar...

— Bu üç hortlak hanımın mezarları nerede?

— Bunlar Merkez Efendi civarında hortlamışlar. Hazretin gazabıyla buraya sürülmüşler ..

— Çok şey. bu ne kadar vukuat... Bir de mezarlık zabıtası lâzım...

Tayfur bey bir Müstantik gibi isticvap etti. Dede söyledi, söyledi. Fakat çoğu ipe sapa gelmez şeylerdi. Bu bir küfe çürük sözden iki, üç sağlamını bulup çıkarmak kabil olmadı. Yalnız bu üç ortak hortlaklarla beylerin mezarlık maceralarmdaki üç kefenli arasında adeden bir tevafuk görünüyordu. Fakat bundan bir hakikat çıkabilir miydi? Gittikçe iş masallaşıyor, hakikat, efsaneler içinde boğuluyordu. Civarda dolaşan adamların herhangisinden sorsanız gece mezarlıkta kefenlilerin gezinmesine, kürü kafaların lisana gelmesine, ateşler parlamasına, şimşekler çakmasına hiç istiğrap eden görülüyor, hep bu garibeler âdi, cari, daimî vukuattan sayılıyor. O su

DİRİLEN İSKELET

rette ki bu âhîret sekenesinin de aşağıki mahallelerin ahalisi kadar hırçınlıkları var. Onlar d?ı komşu komşuya dalaşıyorlar, semtten semte sürülüyorlar. Gece yolcu çeviriyorlar. Zikrediyorlar, ilâhî okuyorlar. Namaz kılıyorlar. Onların da âbidleri, fasikleri var.. Dünyanın bütün iyilikleri, fenalıkları, zevkleri, elemeleri, ihtirasları, sevdaları günahları orada da mevcut... Hemen hemen yerin altındakiler de üstündekiler gibi yaşıyorlar. O halde Alla?hım ölmek neye yarayacak?.. Hayatın mihnetlerinden, fedalarından kurtulmak için intihar edenler beyhude zahmete girmiş oluyorlar...

Şimdi bu üstleri apaçık hurafelerin üzerine kurulacak esastan doğru bir netice çıkarılabilir mi? Fakat dünyada böyle olmıyan, içine masal karışmıyan ne var?.. En medenî, en muvaffak milletlerin tarihleri de böyle değil mi? Devlerin kaleler bina ettiklerini, dişi kurtların insan yavrularını emzirdiklerini ve daha bu kabilden tarihlerde neler, neler okumuyoruz. Her müverrih bu eski efsaneleri yeni kitabında

tekrar etmiyor mu? Hilkat günün denberi süren hep bu yalanlar ne için? Adem oğlunun hakikattan ziyade masaldan hoşlandığı için., değil mi? Hayatın bütün cazibesi işte bu yalanlardadır...

İçinde bulunduğumuz hayat bizim için muammaların en büyüğüdür. Ve henüz dahil olmadığımız ukba âlemi şüphesiz daha muğlak bir sırdır. Münevver güneşin altındaki bu seyyareye türlü türlü mânalar verdikten sonra gözlerimizi kapadığımız saniyeden itibaren her varlığın üzerine simsiyah ve ebedî bir perde indirerek:

— İşte ölüm budur...

Dersek kimseyi memnun etmiş olmayız... Tayfur böyle söylendi, söylendi ve en sonunda dedi ki:

— Kimsenin itikadını incitmemek için, hayatı ölümle taz'îf edenlere birşey demiyorum... Fakat insafediniz.

Şu çukurlara gömülü kuru kemiklere isnaden göz önünde uydurulan bunca garibelere aldanmayı da insanlığıma yediremiyorum... İftira daima merduddur. Fakat ölüleri böyle dedikodulara karıştıran müfterilerden büsbütün nefret ediyorum... Ben bu tahkikatın arkasını kesmeyeceğim., tesadüf edeceğim manilerden yılmıyacağım. Ya onlar beni çarparak iz'açlarımdan kurtulurlar. Ya ben sağlam bir netice yakalıyarak gönül rahatına ererim... Mutlak bu iki suretten biri olacak... Ey mezarlar hariçte gezinenlerin sözlerini işitip anlıyorsanız beni dinleyiniz. Mademki kandil, cuma, pazartesi gecelerinde buralarda şenlik oluyormuş bu mübarek akşamlarda daima gelip aranızda bulunacağım., dirilerin hamakatlerinden çok meyusum. Onlardan ümidimi kestim. Tenvirimi sizden bekliyorum... Bugün salı., bu cuma gecesi yine buradayım...

14

O cuma gecesi için ziyaret i kubur hazırlığı başladı. Bütün arkadaşlar bu üçüncü gece seferine iştirake muvafakat ettiler. Yalnız Feyzi muteriz bulunuyordu. Hepsini akıl  ihtiyata davete uğraşarak:

— Bu âlem garaip dünyasıdır. Fennen, ilmen, aklen esrarı hilkatten hangisinin künhüne vusul müyesser oldu ki siz bu kabristan hâdisesinin meçhuliyetini keşfe uğraşıyorsunuz. Çocukluk etmeyiniz. Tekin olmıyan yerler, mahiyetleri meçhul gizli kuvvetler vardır. Mezarlıkları büsbütün maneviyetinden âri sanmak hatâdır.

Çarpılmak kelimesi uydurulmuş manâsız bir söz değildir... Hangi merakın şevkiyle olursa olsun mezarlardan gizlice kemik toplamak ölülere sarikane bir tecavüz demektir. Ölüye hürmeti her din, her kitap emrediyor; ölü deyince bunun kabirdeki kemiklerini muhterem tanımazsak nesi-

ne hürmet eAmiş olacağız? Ah, ah! ruh niçin gözlere görünmüyor diye mevcudiyeti hakkında şüphe götürür bin türlü itirazlara kalkışıyoruz. Ruh gözle görülür, el ile tutulur birşey olsa onu derhal çal yaka ederek çubukları sık bir demir kafese tıkıp birkaç kuruşa seyrine baktırtınız. Ben bu kemik sirkatinin akıbetini hayırlı görmüyorum.

Feyzi uzun uzadıya itirazlarla Tayfur'u bu sevdadan vazgeçirmeğe çok uğraştı. Fakat muvaffak olamadı. Çünkü şimdi mesele yalnız kemik toplamak sadeliğinden çıkarak canlanan iskeletlerin esrarını anlamak gibi pek muğlak bir safhaya girmişti.

Feyzi kimseye söz kâr ettiremediğini görünce meselenin cazibesinden o da kendini kurtaramıyarak o cuma gecesı için yapılacak sefere iltihakta muhtar kaldı.

Perşembe gününün cumaya dönen gecesinde nısıfıleylden sonra hepsi bir otomobile doldular. Yine mezarlık hududunun aynı noktasında indiler.. Şoföre, ortalık ağarsa da bir yere savuşmıyarak herhalde avdetlerini beklemesini sıkı sıkıya tenbih ettikten sonra kozalaklı bahçeye daldılar...

Âhiretin zulmetine' yine gece karanlığı çökmüştü. Lâkin bayırın dikliğine artık ayakları alıştı. Nerede hendek, çukur var biliyorlar, elleriyle hangi serviye, mezar taşına dokunmak lâzım geldiğini tayîn ediyorlardı. Yüreklerinde pek eskisi kadar haşyet te kalmadı. Bu beka bahçesini pek yadırgamaz oldular... Kalplerine, civar mezarların kendilerini artık çok yabancı bulmadıkları zannı da geliyordu.

Pehlesi düşük kabrin önüne indikleri esnada hemen yanıbaşlarından denecek yakın bir serviden bir gece kuşu son nefestekilerin ıstırap iniltilerine benzeyen hu., hu., hu., lafını zairlerin tepelerinden aşağı saçtı...

Feyzi bîihtiyar titriyerek:

DİKİLEN İSKELET.

]01

— Bu gece, bu uğursuz kuşun bu kadar yakından «safa geldiniz» dediğini beğenemedim...

Tayfur — O hayvancağız teşrifat kaidesi bilmez... Kimseye ne safa geldiniz der, ne de uğurlar olsun... O, kuşun dilinden bu mânayı sen çıkarıyorsun. Onun ötmesi bizim geldiğimiz saniyeye tesadüf etti. İşte bu kadar...

Hepsi alçak, yüksek birer mezarın yanına, köşesine iliştiler... Şimdi hep karanlığı gözetliyorlar, dinliyorlardı. Yine evvelki gecelerdeki gibi anlaşılmaz fısıltılar içinde mehîb bir sükût., yine mezarlardan servi kokulaıriyle karışık intişar eden ağır ratıp bir hava... Bu seferlerle edilen ülfete rağmen yine yürekleri sıkın uhrevî bir hüzn... Sa'di — Sanki bir tiyatroya gelmişiz gibi dizildik. Perdenin açılmasını bekliyoruz.

Feyzi hemen sinirlenerek:

1

— Birader. Sözüünün basma hiç olmazsa bir lâteşbih ilâve et... Mezarlık tiyatroya benzetilmez...

Sa'di — A kardeş âvamm tiyatroyu bir rezalet yeri sanmaktaki hatâsına iştirakten sen de hâlâ kendini alamıyorsun. Tiyatro hayatın hakikî temsilâtma ma'kes olan bir sanat cilvegâhıdır. Vak'alar bir mütefekkirin dimağî menşurundan tahallül ile oraya akseder. Binaanaleyh sahne, mezar, türbe ve ilh.. her nevi mukaddesatı derâıguş edebilir. Onun için memnu yoktur. Bugün sinema, hayatı, ebkem bir surette fakat her türlü tafsilâtiyle canlandırıyor (*). Her günkü vak'alardan başka orada ilim, fen için de geniş, pek faydalı bir saha meydana geliyor. Bir tohumun toprak içinde nasıl açıldığını, bir nebatın nasıl büyüdüğünü, bir damlacık kanda, ve diğer kültürlü maı (*) Bu romanın yazıldığı târihte sözlü sinema henüz keşfedilmemişti.

I'll

102

DİRİLEN İSKELET

yilerde mikropların nasıl türediklerini, mücadelelerini, yaşayışlarını görüyoruz. Hiç şüphe yok ki sinemanın bizi büsbütün mebhut ve müstefit edecek bir istikbali olacaktır.

Doktor — Etraftan yine hiç bir titizlik tezahürü görülmüyor. Galiba muhterem ölüler bu defa bizi sükûtle riyle üzecekler .. Sırlarını bizden kıskanıyorlar... Hiç depreşmiyorlar...

Feyzi — Affedersiniz. Ufak bir pıtırta duysanız istihzalarla tefsir ediyorsunuz. Hiç bir şey işitmeseniz ona da türlü mâna veriyorsunuz. Sizi nasıl memnun edebileceklerini onlar da anlıyamadılar.

Tayfur —[Geçen defaki ziyaretimde ben onlara bu gece geleceğimi söyledim...

Feyzi — Bundan ne çıkar?

Tayfur — Buradaki ebediyen uyumuş muhterem ölülere hiç bir diyeceğim yok., benim işim hortlaklar, cadılarla. .. Bu afacan mahlûkatın bize görünmek için bazı hazırlıklara ihtiyaçları olabilir fikriyle bu ihtarda bulunmuştum...

O anda, karanlıklardan acı bir kahkaha koptu... İnanan ve inanmıyanı delikanlıların hep birden benizleri atı ti. Amud u fıkâripleri üzerinde soğuk bir ra'se gezindi. Sa'di — Baykuş...

Tayfur — Evet., demin tepemizde öten kuş biraz öteye gitti. Orada gülüyor...

Doktor — Pek te baykuş diyemiyeceğim .. Şimdi hepsi sustular. İki ihtimal arasında düşünüyorlardı.

Tayfur hafifçe titrek bir sesle:

— Galiba nihayet kızdırmaya muvaffak olduk...

Feyzi — Sesinizde bir üşüme var. Korkuyor musunuz Beyefendi...

Tayfur — Üzerimde bir tuhafılık, bir asabilik var. Lâ

DİRİLEN İSKELET

J03

kin korkudan değil... Pek garip bir vak'a karşısında bulunuyoruz. Bunun kâzip bir şey olduğunı u bilmekle beraber insan tesirinden de büsbütün kendini kurtaramıyor...

Feyzi — Bu da korkumuzu te'vüli surette itiraf demektir. '

Tayfur — Kahkahadan korkulur mu?

Feyzi — Bu, bildiğimiz neşeli mânadaki kahkahalardan değil... Ferahlı bir yürekte kopmuyor. Mezarlıktan geliyor.

Tayfur — Mezarlıktan geliyor ama herhalde mezarlardan değil...

Feyzi — Bilmem ki ne tasavvur ediyorsunuz. Evindeki rahat uykusunu bırakıp ta bize kabristanda hortlakları temsil etmek için böyle gece yarılarında sonra ağlayan, gülen kim olabilir? Ve bu garip hareketteki hakikî saiki nedir?

Tayfur — İşte bizim de merak ettiğimiz bu ya... Karanlığı istihzasiyle kamçılayan uzun, ürpertili bir kahkaha sağanağı daha sinirleri titretti. Doktor — Bu gece hep gülüyorlar... Tayfur — Neşeleri var...

Feyzi — Neşelerini, kederlerini sonra anlıyacağız... Tayfur — Ne demek istiyorsunuz? Feyzi — İlk geldiğimiz gece bize kefenleriyle gözüktüler. Bu, işte biz ,varız. Bir daha buraya gelmeyiniz. Tedibimize uğrarsını7, makamında bir ihtardı.

Biz mütenebbih olmıyarak bir daha geldik., büyük bir tahammül ile sustular.

Mevcudiyetlerini ihsas edecek bir harekette bulunmadılar. Fakat üçüncü ziyaretimizde işte artık kahkahalarını tutamadılar. Bu geceki maceramızın sonu feci

olacak sanırım... İşin gidişi onu gösteriyor. Hepimizi de çarpıp çağanoza çevirirlerse hakları var...

Yine birdenbire Çangırılı Hatip Feyzullah Efendinin ailece yattıkları setin arkasından beyaz, bir alev, hava bo

104

DİRİLEN İSKELET

1

DİRİLEN İSKELET

105

zulurken bulutlar arasından çıkan küçük şimşekler gibi parladı. Söndü

Feyzi — Hah gözünüz aydın. Nihayet gazaplarını izhâra başladılar...

Nihat — Yine aynı noktadan ziya fışkırıyor.

Feyzi — İşte, orası tekin değil...

Tayfur — Bunda tekinlik, çiftinlik yok... Görünmek için o noktayı intihap etmelerindeki sebebi size evvelce anlattım... Orası bir zaviyei meyyite teşkil ediyor.

Binaenaleyh buradan atılacak kurşun... duvarın altına gizlenenlere tesir etmez...

Feyzi — Azizim siz aynı şeyi söylüyorsunuz. Ben de size aynı sözleri tekrara mecbur oluyorum... Bunlar zaviyei meyyite dahiline sığınmıyorlar. Boylu boyunca karşımızda duruyorlar. Biz kurşun attıkça gülüyorlar...

Tayfur — Bakalım bu gece iş nasıl olacak?..

Feyzi — Şimdi elli altmış iskelet ellerinde tırpanlarla karşımıza dizilirlerse en babayiğitimizin ödü kopmıyacağına hanginiz temin edebilirsiniz?

Yine acı bir kahkaha ile hepsinin kulak zarları sızladı.

Feyzi — Alimallah istihza ânını o kadar güzel intihap ediyor ki...

Şimdi beş delikanlı önlerinde fevkalâde bir manzaranın inkişafına intizaren gözlerini hatibin aile maksuresine diktiler... Hafif hafif parıltılar görünüp görünüp sönüyordu.

Tayfur — Bu gece herhalde boş dönmiyeceğiz...

Feyzi yürek çarpmtısıyle:

— Ne demek istiyorsunuz? Bu akşam mutlaka çarpılacak mıyız?

Tayfur — Çarpılmak zaten çok korkmadan olur. Korkan düşünsün... Fakat ben o maksatla söylemedim...

Feyzi — Ne maksatla söylediniz?

Tayfur sol böğründen sarkan çantadan küçük bir fotoğraf makinesi çıkararak:

— Boş dönmiyeceğimizi işte bunun için söyledim. Bu mezarlığın insanıyetli hortlakları elbette bu gece bize birkaç manzara lütfederler...

Feyzi hiddet ve rica ile karışık bir galeyanla Tayfur'un koluna sarılarak:

— Aman beyefendi ne yapıyorsunuz?...

— Hiç bir şey... Fotoğraf alacağım ..

— Onlara karşı fotoğrafistimal edilemez. Kızarlar... Ve onların hayalleri muzlim hücreye girmez.

— Mis gibi girer... Çünkü gözün gördüğü her şeyi fotoğraf makinesi de görür.

Çünkü göz de mükemmel bir fotoğraf i cihazıdır «.

Tayfur makinesini arada bir çakan parıltılar üzerine ayar etti.

15

Şimdi bu beş arkadaşın içinde hortlama hâdiselerine karşı yarı imanlılar, şüpheliler, hemen büsbütün itikatı.A sızlar vardı. Feyzi'nin kafasında, gözleri önünde, bedahet mahiyetinde cilvelenen garibeleri büsbütün reddedecek kuvvet yoktu. O, gece yarısı mezarlıkta olmayacak bazı manzaralar gösteren, sesler çıkaran bir takım hokkabazların bulunmalarına ihtimal veremiyordu.

Bu mizaçta çok insanlar vardır. İmanları sağlam bir temel üzerine kurulu değildir. Hiç bir şeyi iyi tahlil ve muhakeme edemezler... Çok defa şüpheler içinde yuvarlanırlar. Fakat inkârdan korkarlar... Mücazat endişesiyle titrerler. İnanmamak tehlikeli olabilir. Lâkin inanmaktan ne zarar gelir?.. Binaenaleyh herçibâd âbâd imanlı bulunmaya uğraşırlar.

İşte Feyzi bunlardan biriydi. Yine bir parıltı oldu.

108

DİRİLEN İSKELET

Bir servi ile iri bir mezar taşı arasından iskelete benzer bir hayal göründü, kayboldu, Feyzi — Sizinle beraber geldiğime pişman oldum... Ayıp değil ya sinirlerim bu asılları meçhul zuhurata tahammül edemiyor.. İşte başladılar...

Tayfur — Korkuyor musunuz Feyzi Bey?

Feyzi — Ne yalan söylüyeyim... Evet...

Tayfur — Mezarlık hududunda otomobil bekliyor... Yokuştan yukarı ağır ağır gidebilirsiniz.

Feyzi — Ya yolda fevkalâde korkunç bir şeye tesadüf edersem?

Tayfur — O da sizin talihinize...

Şimdi Feyzi kalmakla gitmekteki iki tehlikeden ehvenini intihabı düşünüyordu.

Tayfur'un makineyi tutan eline sarılarak:

— Beyefendi rica ederim gözükeceklerin fotoğrafile rini almak sevdasından vaz geçiniz... Çünkü bu cür'etinizle onları çok., pek çok kızdıracaksınız.

Tayfur gülerek:

— Korkmaymız kızmazlar... Çünkü onlar (objektif) in önünde durmaya alıştırlar. Avrupa Amerika (ispir tizme) çileri her zaman bu fevkattabiaların resimlerini çekip gazetelerinde, risalelerinde neşrediyorlar. Mezarların meçhuliyeti içinde çürümedense bu suretle meşhur olmak her veçhile onlar için kârlıdır...

Bu esnada bir şimşek çaktı. Hatibin mezarı arkasından uzun boylu, kefenli bir iskelet sırtarak (reverans) yaptı. Çekildi. Tayfur'un elindeki (enstantane) şimşekle hemsür'at olarak tıklar tıklar işledi. Manzara seri geçti. Fakat o çukur gözlü, dudaksız ağızlı hayal veya hakikat bütün vuzuhiyle gözüktü. Artık bu bedaheti inkâra kimsede mecal kalmadı.

. Feyzi korkudan kekeliyerek:

— Şimdi buna ne dersiniz?

1

DİRİLEN İSKELET

107?

Hepsi birden:

— Âmenna ve saddakna...

Cevabını verdiler...

Bu hayalat üzerine şakalaşanların yüreklerine titreme, dillerine rekâket geldi.

Feyzi — Korkmakta hakkım yokmu imiş? Hepiniz, de acaipleştiniz. İnanmıyorsunuz da neye titr eşiyor sunuz ?.. Ya inanmalı, ya bunun ne olduğunu izah etmeli... Tayfur bey bir şey söylemiyorsunuz?

Tayfur — Sizin adeseñi ayniyenize aksedip kaçan şakacı garibe şimdi benim (şasi) min içinde mahpustur. Benñonu ürkütmeden kırmızı ziya altında eczaya batıracağım. Sonra sevimli kara gözlerini, dişlek ağzını gize doya doya. seyrettireceğim...

Aşağıdan birbiri arkasına üç dört defa şimşek çaktı..

Feyzi iki çenesi birbirine çarparak: —Gittikçe korkum artıyor. Kendime buyuramıyorum. Bu şimşeklerden sonra görünecek şeylere bakmaya tahammülüm kalmadı. Rica ederim biriniz bana yarı yola kadar refakat ediniz. Kendimi otomobile atayım...

Sa'di — Gideceksen uğurlar olsun. Böyle zamanda kimse sana lalalık edemez. Perde açıldı. Ölülerin dirilereñ oynadıkları bu harikulade dramın hiç bir meclisini kaçırmak istemeyiz... Perde kapansın sonra hep birden gideceğiz.

Feyzi — Perde kapanmıcaya kadar hep birden sağ kalacağımıza senediniz var mı?

Aşağıdan gelen bir homurtu ağır ağır karanlığa yayıldı...

Feyzi — Duramıyorum gideceğim., dedi. Tayfur, inkişaf edecek hiç bir manzarayı kaçırmamak için bütün dikkatini elindeki makineye vermişti. Ötekiler de tabiatüstü bir hale intizaren kendilerini unutmuş gibiydiler. Feyzi sözüne hiç aldırman olmadığının göñ

108

DİRİLEN İSKELET

rünce oradan çekilmeyi daha tehlikesiz buldu. Her ihtimale karşı cebindeki rövelverini, elektrik fenerini yoklañya yoklaya yokuşa saldırdı.

Setin altından birkaç ağıldan kahrkahr koptu. Feyñzi'nin kaçışına mı gülüyorlardı? Bir müddet setin altından kaynayan huzmelere baktılar. Homurtuları dinlediler.

Nihat — Feyzi çekildiğine akıllılık etti galiba... Sa'di — Onun ihtirazlarına, itirazlarıñife şimdi sen mi "vekâlet edeceksin?...

Nihat — Birader itiraz değıl., kendimizi pek maceraperest bir vaziyette görüyorum...

Doktor — Nasıl?...

Nihat — Karşımızda bir şeyler cilvelenip duruyor... Biz bunların mezarlardan çıkma mahlûkat olduklarına "inanmıyoruz. Haydi bu safdilliğı kabul etmiyelim. Fakat şu gördüğümüz şeylere doğru bir mâna dañ verebiliyor "muyuz? Meçhul faraziyeler içinde yüzüyoruz. Size soruyorum ki burada niçin bekliyoruz? Mütecessit ruhların veyahut o nama hareket edenlerin fotoğraflerini almak için mi? Yoksa onları kızdırıp kendimize hücum ettirmek için mi? Böyle bir hücum vukuunda kendimizi herhangi bir silâhla müdafaa edebilmek için muhacimlerin ne hilkatte, ne tabiatta şeyler olduklarını bilmemiz lâzımñgelir... Şimdi üzerime bir iskelet atılıp ta beni kefenli vüñcudünün altına alsa onun bilmem kaç mafsallı kemikten parmaklariyle

boğazımı sıkmasına hacet kalmadan korkudan ben ölür giderim. Bu musaraadan sağ çıkacak içimizde bir babayiğit göremiyorum. Hepimiz aynı hale uğrarız.

Tayfur — Bu merhum dirilerin taktiklerini öğrendik. Şeddin haricine çıkamıyorlar...

Nihat — [Buna ne ile hükmediyorsunuz?

Tayfur — İlk görüşlerinde geçen tecrübemizle...

DİRİLEN İSKELET

Nihat — İlk hâdisse kuvvetli bir tecrübe zemini olarımaz...

O anda dik mezarlığın yukarısından:

— Aman Allah aşkına., yetişiniz., bitiyorum., .. İstimdadiyle boğuk boğuk bir ses boşandı. Doktor — Bu ne?

Sa'di — Feyzi can havliyle bağırıyor...

Nihat — Acaba cadılar yakalayıp ta oğlanın kanımı, mı emiyorlar?

Bu suale aşağıdan ağız kalabalığıyla koparı istihzali. kahkahalar cevap verdi...

Tayfur — Sa'di.. Doktor, kardeşlerim itidalinizi kaybetmeyiniz. Fenerlerinizin düğmelerine basınız. Vak'a ye, ri aydınlansın... Ne oluyor? Görelim. Ben makinemi idare ile meşgul olacağım...

Böyle hareket faydalı mıydı? Tehlikeli mi? Onu mu, hakemeye vakit yoktu. İki delikanlı bu emrirt karşısında, manyatizmalanmış gibi hemen fenerlerinin düğmelerine basarak ziya huzmelerini Hatibin mezar şeddine verdiler..

Gözleri önüne açılan manzara en imansızların ödlerini koparacak bir dehşette idi. Kefenli, kemik kafaları, nm üzeri beyaz sarıklı, bir sıraya dizilmiş upuzun beş iskelet tekke dervişleri gibi sağa sola sallanarak:

— Hu., hu hu., hu., hu... Nidalariyle zikrediyorlardı.

Doktor havfve hayretinden elinden feneri düşürerek:

— İşte bu her türlü akıl ve tabiat haricinde bir (fenomen) dedi..

Sa'di derisine sinekler üşüşmüş bir beygir gibi tekmi vücutuyla titriyerek:

— Dikkat ediyor musunuz? Biz beş kişiyiz onlar da beş... Adam başına bir iskelet düşüyor...

Hiç bir söze ehemmiyet vermeksizin (enstantane) siyle meşgul olan Tayfur:

J.1U

XJ± elxXjSzwi

— Beş olsun., altı olsun hepsi şasiye girdi... Yukarıdan taşlar, serviler arasından canhıraş bir istimdatla Feyzi'nin:

— Amanın kardeşlerim beni kurtarınız... Feryadı bir daha duyuldu...

Aşağıda sarıklı iskelet dervişleri hu çekiyorlardı. Bu zikrin âmininde ne olacağı malûm değildi. Yukarıdan Feyzi canı yana yana adam çağırıyordu. Bu dört arkadaş : şüphesiz şimdi iki tehlike arasında bulunuyorlardı. Bu iki dehşetten acaba hangisi daha mühlikti? Bulundukları yerde mi kalsınlar? Aşağı mı kaçsınlar' Yukarı mı?

Sa'di — Ben bu mezarlık tekkesinin müritlerini uzun uzadıya görmeğe tahammül edemiyorum. Baktıkça fena'laşıyorum...

Dedi. Fenerini söndürdü.

Tayfur — Ben bir düzine kadar resim aldım., şimdi karanlıkta neticei hale intizar edebiliriz. .

Nihat — Aşağıdan hücum vukubulursa nereye kaçacağız? Kuş yavruları gibi her birimiz bir tarafa dağılırsak daha berbat oluruz... Bakınız Feyzi dinlemedi. Gitti. Şimdi bizi imdadına çağırıyor...

Sa'di — Zavallının sesi kesildi., ne oldu acaba? Cadılar nefesini mi tıkadılar?

Nihat — Söyleme birader. Öyle bir hal vukuu hepimiz için büyük felâkettir...

Doktor — Aramızdan birisinin bu suretle ziyâ adlî büyük tahkikata, isticvaplara kapı açar...

Sa'di — Yalnız o değil... Onu boğan cadıların bizi sağ bırakacaklarını ne biliyorsunuz?..

O esnada yukarıdan hışıl hışıl, inim inim bir karaltının indiği görüldü...

Nihat — O ne?

Doktor — Bilmem... Üzerimize bir karaltı geliyor...

Sa'di — Bu dost gelişi değil...

DİRİLEN İSKELET

111

Tayfur — Rövelverleri tetiğe alınız .. Karaltı sekiz on metre mesafede durarak yorgun bir &esle:

— Sakın ha silâha davranmaymız. Benim... Hep birden namluları indirerek:

— Feyzi geliyor... dediler. Karaltı yürümeye başlayarak:

— Evet., evet benim... Üzerime ateş etmeyiniz. Zaten ölmedik yerim kalmadı... dedi.

Ağır ağır arkadaşlarının yanına indi. Hemen yere uzanarak:

— Müsaade ediniz. Birinizin dizine başımı koyayım... Sonra Allah rızası için iki yudum su...

Tayfur telâşla:

— Ne gördün? Ne oldun? Feyzi ezile bayıla:

— İnsanın ödü karaciğerinde safra kesesinin içinde midir? Nerededir?

Bilmiyorum... Size temin ederim ki o kese patladı. Ödüm sıcak sıcak içime yayıldı.

Zannediyorum ki artık yaşamıyacağım...

16

Sonra Nihadın kucağına kendini bırakarak bayılmış gibi sustu. Hepsini başına toplandılar.

Sa'di — Birader bayılma kendine gel Şimdi sana su bulmak imkânı yoktur. Ne oldun? Anlat çabuk...

Feyzi baygın baygın:

— Ne mi oldum?.. Hey gidi hey... Hortlakları gördüm. Sizi nasıl görüyorsam fenerimin ziyasıyla işte öyle ayan beyan gördüm...

Tayfur telâşla:

— Nerede gördün? Söyle fotoğrafilerini çekmek isterim...

112

DİRİLEN İSKELET

Feyzi Nihadın kolları arasında silkinir gibi bir ra'şe

geçirerek:

— Nerede mi gördüm?... Babayiğit isen şuradan yirmi otuz adım ileriye açıl... Karşı karşıya gelirsın. Bir tane değil, iki tane değil... Bak sen onların fotoğraflarını mı alırsın? Yoksa onlar senin canım mı alırlar?...

Aşağıdan mütezayit bir cezbe ile gelen «hu! hu!» lart dinledikten sonra Tayfur:

— Evet bu gece ya onlar benim canımı alırlar ya ben onların guguklarını anlarım...

Feyzi — Bu kadar bedahet karşısında hâlâ guguktan bahsediyorsunuz...

Nihat — Anlat Feyzi anlat., bu hortlak dediklerin aşağıda hu çeken kemikten dervişlere mi benziyorlar?..

Feyzi — Hayır hayır., bunlar sakallı başları hacılar gibi kefiyeli, mezarların arasında dolaşıyorlar... İki harap bir kabrin üzerinde oturuyorlardı. Beni görünce ayağa kalktılar.. İşte o zaman sıfırı tükettim. Haykırmaya başladım... Kaçmak isterken ayaklarım köstekleniyordu. Tıpkı müthiş bir kâbustan uyanmağa uğraşır gibi ben beyhude telâş ettikçe arkamdan dört nala koşan küheydanların ayak seslerine benzer bir şeyler duyuyordum... Tayfur korkudan ziyade arzudan titriyerek:

— Ah ah bu kefiyeli hacıları da bir kere (plâk) a alsam., bunlar ister rahmanı olsunlar, ister şeytanî, ister insanî her halde fotoğraf albomuma hakikaten pek nadir resimler ilâve etmiş olurum...

Tayfur Bey elinde fotoğraf makinesiyle Feyzi'nin geldiği cihete doğru saldırarak:

— Haydi doktor., haydi Sa'di bey siz benimle geliniz. Fenerlerinizin kuvvetli ışıklarıyla bu hortlakları arayınız. Bu mezarlığın dervişlerini gördük. Hacıları ile gözlerimizi nurlandıralım. Nihat Beyle Feyzi burada kalsınlar...

DİRİLEN İSKELET

iiiJ

Çok uzaklaşmıyacağız. Daima birbirimizi duyacak mesafede dolaşacağız...

Teklif bütün mezarlıktaki gizli ve aşikâre tehlikelere meydan okur bir cür'ette idi...

Nihat'le Feyzi'nin kopardıkları itirazları dinlemeden Tayfur, Doktor, Sa'di üçü yürüdüler.

Tayfur iki arkadaşını teşci etmek için:

— Evet bu mezarlıkta bir şeyler var... Bu inkâr olunmaz. Hep bu tabiatüstüye benziyen hokkabazlıklar, bizi korkutmak veyahut ki şu saatlerde bu mezarlığa gelenleri ürkütmek maksadiyle yapılıyor. Ben aklımın eremediği_ şeyleri mucize sanacak safdillerden değilim. Evet bu bir hile... Bu işlerin arkasında hilebazlar var... Bunlar mütecessit ruh, hortlak, cin, insan, her ne olurlarsa olsunlar kendilerinden yılmış, korkmuş görünmiyelim... Sonra daha ziyade dalımıza binerler Onların bizim üzerimize tecavüzlerini beklemiyelim... Biz onların üstüne gidelim... Doktorla Sa'di fenerlerinin düğmelerine bastılar. Bu iki küçük (projektör) den karanlıkların içine uzanan huzmeler servi gövdeleri, mezar taşları üzerinde alacalar yaparak kuturları büyüdükçe kuvvetleri azala azala kabristanı ziya ile taramaya uğraşırken Tayfur da rastgeleceği hortlağı adeseye düşürmek için elindeki makineyi alesta tutuyordu...

Oh nihayet kırk beş elli adım ileride dolaşan filhakika kefiyeli sakallı iki garibeye tesadüf ettiler... Bu iki acibe elektrik mehtabiyle tenevvür eder etmez, düşünür gibi

eğmiş oldukları başlarını hemen havaya kaldırdılar... ' Tayfur'un elindeki makine işlerken Sa'di gözlerinin bütün tetkik kudretiyle ileri bakarak:

— Bizim Feyzi hiç mübalağa etmemiş., hortlak cenapları tıpkı dediği şekilde...

Tayfur Fransızca cevap vererek:

— Ça y est (Makineye girdi.) dedi.

114

DİRİLEN İSKELET

DIRİLEN İSKELET

115

Hortlaklar sanki gafil avlanarak kendilerini plâğa kaptırmış olduklarına kızmışlar gibi hemen ziya sütunundan karanlığa kaçtılar.

Doktor — Bu hacılar aşağıki kemik dervişleri gibi insancıl değiller. Aydınlıktan da hoşlanmıyorlar.

Sa'di — Bu kefiyeli mahlûkların dört ayak üzerine yürüdüklerine dikkat ettiniz mi?

Doktor — Tabî... Tayfur — Ne demek tabii?...

Doktor — İşittiğime göre hortlak esatirin (santor) u gibi yarı insan yarı hayvanmış...

Tayfur — Tuhaf şey., demek hortlaklar mezarlarından böyle garip bir istihale ile çıkıyorlar?..

Sa'di — Biliyorsunuz ya (santor) lar insanlarla ettikleri muharebede mağlûp düştüler...

Tayfur — Bu gece darısı bunların başına... Sa'di — Bu mezarlık hacılarına harp açacak mıyız? Tayfur — Elbette...

Aşağıdan hu hular, kahkahalar, arada bir ağlamaya benzer iniltieler geliyordu.

Sa'di — Onları aşağıda yalnız bıraktığımıza iyi etmedik.. Zavallı Feyzi şimdiye kadar belki de korkudan çarpılmıştır.

Tayfur — Bu çocuk büyük annesinden çok masal dinlemiş olmalı...

Doktor — Beşimiz topluca bulunsaydık daha iyi olurdu. Çünkü onlarda da iki rövelver iki fener var...

O aralık arkalarından bir mırıltı duydular... Her şeyde gayrı tabî bir tehlike sezdikleri için dinlediler.. Ayak sesleriyle beraber mırıltılar gittikçe yaklaşıyordu. Tayfur sordu:

— Kimdir o?

Uzak olmıyan bir mesafeden ses geldi:

— Biziz...

Sa'di — İşte Nihat'le Feyzi geliyorlar...

Doktor — İsabet., isabet...

Filhakika ikisi yaklaştılar.. Feyzi inleye inleye:

— Bittim., bittim... Tayfur — Yine ne var?

Feyzi — Kellesi koltuğunda bir arap gördük... Tayfur biraz tuhaflaşarak:

— Sahi mi söylüyorsunuz?..

Feyzi — Ah ah bu mezarlıkta hakikat hayalât, hayañlât hakikat oluveriyor...

Sa'di — Nihat, kafasını koltuğu altında bir bohça gibi taşıyan bu kesik başı sen de gördün mü?

Nihat — Evet yakınımızdan öyle acayip bir karaltı geçti. Lâkin kellesi boynunun üzerinde miydi? Koltuğunda mı ne yalan söyliyeyim pek iyi farkedemedim...

Korktuk. Yanınıza koştuk...

Tayfur — Şimdi uzun söze vakit yok... İskelet dervişleri kefiyeli hortlakları şasilerime hapsedtim. Kelleleri koltuklarında dolaşan araplar varsa bu üçüncü fevkalâde numuneye de rastgelmek isterim. Mezarlıklarda yaşayan, belediyelerce gayrı mukayyet bu diri ölülerin fotoğraflarını neşrettiğim vakit bu çeşitlere eski ve yeni dünyada bütün ispiirtizmecilerin parmakları ağızlarında kalacaktır...

Sa'di etrafı dinliyerek:

— Aşağıda hâlâ deveren devam ediyor.

Sa'di — Etrafımızda dört ayaklı sakallılar dolaşıyor...

Doktor — Piyasaya kesik başlar da çıktı...

Tayfur — Ne duruyoruz? Yürüyelim. Madem ki kefiyeliler ziyadan, insandan korkup kaçtılar. Korkanı takip etmelidir. Şimdi şöyle sağa yürüyelim. Bir devir ile hoyıgoycuların arkalarından bir çevirme hareketi yapalım. Bakalım Hatip Efendi setinin maverasında nasıl bir tezgâh kurulmuş... Alevler hangi ocaktan kaynakıyor?

Sa

116

DIRİLEN İSKELET

P

rıklı ölümler hangi mezarlara girip çıkıyorlar? Yolda kesik başa tesadüf edersek fenimelmatlûp... Sersemin koltuğundan bu meşhur kanlı kelleyi kapabilen alimallah milyonlar olur.. Bu âne kadar hiç bir müze böyle bir nadir ey i teşhir ile müşerref olmamıştır.

Feyzi — Mukaddes ölümlere karşı bu kâfirce gazaya ben iştirak edemem. Burada da yalnız kalamam. Beni kime emanet edeceksiniz...

Tayfur — Seni Allahın birliğine emanet edip gideriz .. Feyzi — Hepimize akıl ve tabiat haricinde bu kadar şeyler gözüktü. Pek müthiş olması muhtemel meçhul bir tehlikeye karşı böyle zart zurtla hareket olunmaz... Aklınızı başınıza alınız...

Tayfur — Biz buraya nasihat almaya değil esrar almaya geldik.,

Sa'di — Oyun bozardık etme Feyzi... Canım hepimiñzinkinden ziyade kıymetli tutman doğrusu kanıma dokañmyor...

Tayfur — Haydi arkadaşlar çevirme hareketiyle iskeletlerin hattı ric'atlarını keselim. Ketiyeyle hortlaklarla birleşmelerine mâni olalım... Nerede bir garibe görürsek takip edeceğiz. Üzerimize atılırlarsa silâh kullanacağız... Haydi. Haydi arş. Biz, yirminci asrın çocukları ahfadımızı artık büyük babalarımızın hurafelerinden kurtarmalıyız... Bilirsiniz ki insanlar her hakikati ve her fikir hürriyetini can vererek kazanmışlardır. Bu cesaret verici nutuk önünde hepsi «arşı; kumandasına teb'an yürüdüler... Feyzi'nin gelip gelmediğine hiç ehemmiyet veren yoktu. Zavallı delikanlı o da yüreğinde o büyük korku ile orada yalnız kalamadı. Cadı selâsma gidenleri takiben yürümeye mecbur oldu. Lâkin en arkada korkak adımlarla ilerliyor, mezarlık cilvekârlarından biri zuhur ederse bütün lisanıñhaliyle:

DIRİLEN İSKELET

]17

şÖZİerİnden damlar

Çok yürümeden kefiyelüerden birine tesadüf ettiler Fakat ne garip! Sosunun altında acayip bir

rTTarİ S3kf^A dÖÜ dÖ L

17

Tayfur — Aziz kardeşlerim. Bu, zararsız bir hortlağa benziyor. İnsandan kaçıyor.

Nihat — İnsanı yalnız bulsa acaba tutup kanını. emer mi?

Tayfur — Bir şey söylesem inanır mısınız?.. Ben bunu kefiyelenmiş keçiye benzetiyorum... Gazetelerde risalelerde okumadık mıydı? Afrika arapları köpeklerin başlarına kefiye sarıp onları insana benzetererek Fransız topçularını aylarca işgal etmemişler miydi? Böyle kefiye^{li}, burnuzlu bir sürü köpeğin arkasından gülle yağdırıp durmuşlardı. Arap hud'asını yalnız Avrupalılar bilmezler ya bazan da böyle Afrikalıların gülünç hilflerine aldanırlar. ..

Nihat — Fransızlarla araplar hali harpte iken böyle bir tuhafılık olmuş. Biz şimdi kimlerle muharebe ediyoruz? Bir sürü keçinin başlarına kefiye saran kimdir? Bundan maksat nedir? Bizden ne istiyorlar?

Tayfur — Bu suallerinizi bir rövelver kurşuniyle halletmek kabildir. . Nihat — Nasü?

Tayfur — Şimdi şu önümüzden kaçanlardan birini

118 . DİRİLEN İSKELET

vururuz. Keçi midir? Hortlak mıdır? Cesedin muayenesinden derhal anlaşılır...

Feyzi boğuk bir âvâz çıkararak:

— Amanın sakın ha... İşte o zaman başımıza kıyamet kopar...

Tayfur âni bir cinnete tutulmuş gibi kimsenin reyini almaya lüzum görmeden rövelverini çekti. O kefiyelüerin üzerine keçi niyetine ateş etti. Ulu mezarlığın içi gümbürdedi. Sanki karanlığa sinmiş bütün ruhlar, cesetler, hortlaklar titredi... Feyzi nim biyhuş, Nihat'ın omuzuna yaslandı...

Hortlak vuruldu mu? Kurşun boşa mı gitti? Bunu tahkik için kimsede ileriye bir adım atmak cesareti görülmüyordu.

Tutulduğu âni cinnetin hükmünden kurtulamıyan Tayfur gayrı şuurîlere mahsus bir savletle karanlığa atıldı. Arkasından doktor ve ondan sonra Sa'di yürüdüler.

Ötekilerden ayrı düşmemek için Nihat, Feyzi'yi ileriye sürüklüyordu; hep ellerindeki fenerlerin ziyalarını karanlığa döktüler. Fevkalâde bir asabiyet helecanıyla Tayfur'un eli kaymış olmalı ki ortada vurulmuş ne hortlak ne keçi hiç bir ceset görülmüyordu... Şimdi sol tarafta kalmış olan Hatibin mezarı cihetinden bu muvaffakiyet^{sizliğe} ahenkli enindar kahkahalar koptu...

Tayfur —Kefiyeli hortlaklar kaçtıysa sarıklı iskeletler işte bu yandan, gülüyorlar... dedi.

O tarafa saldırmak istedi. Fakat DoKtor ile Sa'di kollarına yapışarak:

— Bu mezarlık garibeleri ölü olsunlar, diri olsunlar mademki bize karşı ilânı husumet ediyorlar böyle maksatları, asılları, nevileri meçhul karanlık mahlûkatm üzerine atılmaya seni bırakmayız...

İhtariyle arkadaşlarını zapta uğraşırlarken hemen pek yakınlarından dört ayaklı bir kefiyeli geçiyordu. Bu gari

DİRİLEN İSKELET

119

beye dikkatli bakmak için hepsine birer şaşkınlık geldi. Bu esnada kollarını serbest bulan Tayfur, bu defa itidalini biraz muhafazaya muvaffak olarak rövelveriyle nişar aldı. Kurşunu yapıştırdı. Acı bir feryat koptu. Keçi melemesine, yaralanan uzvunun ispazmoziyle beraber titreyen bir insan sesine benziyordu. Hortlaklar nasıl bağırırlar? Beş arkadaştan hiç biri bunu bilmedikleri için tabî bu o mudur? Değil midir? Tâyin edemediler... İştibildikleri şey nev'ini anlıyamadıkları müztaribane sadadan ibaret kaldı. Çünkü vurulan mahlûk ok gibi bir sür'atle aşağı doğru uçtu. Gözleri önünden kayboldu.

Yine bir hakikata eremediler. Keçi miydi? Hortlak mı? Rövelverin patlaması anındaki haykırışına bakılırsa kurşunu yediği anlaşılıyordu. Fakat nasıl kaçtı? Can alacak bir uzvundan vurulmadı mı? Yoksa bu, hakikaten vücuduna kurşun işlemez bir mahlûkta da insanların bu kaîtilâne tecavüzlerine karşı hiddetinden, nefretinden mi bağırıldı?

Tayfur hiddetle:

— Silâh atmazsınız, attırmazsınız, üzerlerine gitmezsiniz. Gitmeye bırakmazsınız. Dört ayak üzerine yürüyen o sakallı herhalde, kurşunu yedi. Fakat gebermedi. Görüyorsunuz ya., hiç birimiz de çarpılmadık.

Bir inleme duydular. Hepsi kulak kabarttı. Tayfur şimdi biraz sevinçle:

— Anladınız mı bu inilti nereden geliyor? Nihat — İleriden...

Tayfur — İleriden., o malûm., fakat inleyen kimdir?..

Feyzi — Serviden tutunuz da en ufak böceğine kadar bu mezarlıkta her şey inliyor...

Tayfur — Deminden vurduğum mahlûk inliyor... İşte ben böyle iddia ediyorum...

Bu söze Feyzi'den başka itiraz eden olmadı. İddia pek müsteb'ad değildi.

120

DİKİLEN İSKELET

Tayfur devam etti:

— Sesin geldiği tarafa gidelim. Tahminim doğru çıkarsa aradığımız ip ucunu yakalamış oluruz.

İnilti cihetine yürüdüler. Şada hayli fasıla veriyor sonra yine işitiliyordu... Savtî, manasız bir enin... İstırap anlarında insandan da gelebilir hayvandan da...

Elektrik fenerlerinin ışıklarıyla fevkalâde uzun nuraî bir âsa gibi karanlıkları araya araya yürüyorlardı.

Ziya sütunlarının son tenvir hududunda iki sakallı farkettiler. Hayvan yahut hortlak bu defa kaçmıyorlar, at cambazhanelerinde marifet yapan hayvanlar gibi bir mezar setinde ön ayakları üzerinde şahlanmaya benzer bir vaziyette gerilerek bakıyorlardı. Sanki gözlerinde böyle vakitsiz kabristanın huzurunu bozan bu insanların ne çeşit kimseler olduklarını anlamaya uğraşır bir merak vardı.

Tayfur, yine rövelvere davranmak istedi. Fakat bu

defa doktor kolunu tutarak:

— Bunlar bize fenalık edecek mahlûkata benzemiyorlar. Bilâkis bizden kaçıyorlar...
Bize zarar vermeyenleri
niçin öldürmeli...

Feyzi — Tuhaf söylüyorsunuz. Zaten vursanız da öldür emiyorsunuz ki...

İki garip mahlûk leh ve aleyhlerinde edilen sözleri anlamışlar gibi hemen kaçarak karanlığa karıştılar.

İnilti yine duyuldu. Hem bu defa çok yakından geldi. Sesin üzerine yürüdüler...

Elektrik sütunları iki servinin ortasında künbetlenen bir karaltı gösterdi. Üzerine varıp varmamak için tereddüt ettiler. En cesurları birkaç, adım daha attılar.

Doktor istiğrapla:

— Ne görüyorum?

Sa'di iki üç adım daha atarak:

v

— Kefiyelilerden biri oraya uzanmış yatıyor...

DİRİLEN İSKELET

121

Tayfur muzafferane:

— İşte dediğim çıktı. Deminden vurduğum dört ayaklı sakallı son bir gayretle buraya kadar gelmiş, ileri gidememiş yere uzanmış. Şimdi üzerine varınca hakikat anlaşılacak...

Tayfur bu hükmü kendi hesabına büyük bir itminanla veriyordu. Fakat bu garibenin üzerine varması mühim bir mesele idi. Mamafih Tayfur yürümek istedi. Yine kolundan kavrıldılar.

A

Feyzi korkak, titrek:

— Tayfur beyefendi siz buna keçi diyorsunuz. Benziyor. Olabilir. Fakat bir de zıddını düşününüz. Olmaması ihtimali de yok mudur? Bunların birkaçına tesadüf ettik. Adetleri ne kadara varıyor. bilmiyoruz. Bu kadar keçiyi kefiyeleyip te mezarlığa salıveren kimdir? Bunlara keçi diyorsunuz. İskeletlere ne diyeceksiniz? Bilirsiniz avcılıkta bir kaide vardır... Yaralı canavarlardan vurulmamışlardan ziyade korkulur... Çünkü intikamları pek mütTıış olur...

Dört ayağı, kuyruğu, soğan kabuğu renginde tüyleri, yine öyle sarışın sakalı vardı... Boynuzları besbelli kefiye ile örtülmüştü. Evet bu bir keçi idi. Lâkin onu garipleşTiren o kefiye sivri sakalına, uzun kirpikli elâ gözlerine muammaî bir hacılık manzarası veriyordu.

Ona kefiyeyi saran kimdi? Bu garibenin şeklinde, bütün gözler, onun âdi bir keçi yahut hortlak olmasını isbaTta medar olabilecek alâim aramakta iken hayvan başını kaldırdı. Hasımlarına gözlerini dikti. Hepsini birkaç adım geriye sekti. Bu bakışta sanki:

— Beni vurdunuz. Niçin arkamdan geliyorsunuz? j)a_ ha ne yapacaksınız?

Mealinde bir serzeniş var gibiydi .. Sonra hortlak, fenerlerin ışıklarına karşı gözlerini kıpırtırarak kısıp, kısıp meledi. Bu tamamıyla bir keçi sesiydi.

122

DİRİLEN İSKELET

Tayfur — Hayvan postıyla, sakaliyle, bütün şekliyle, sadasiyle: «Ben keçiyim.» diyor da biz hâlâ inanamıyoruz... Başındaki bez parçasının işfaline kapılıyoruz. İşte ben gidiyorum. Kefiyeyi çekeceğim. Boynuzlarını size göstereceğim...

Feyzi, Tayfur'un kolundan çekerek:

— Gitme beyefendi... Tayfur Bey silkinerek:

— Niçin?

— Çünkü bu gördüğünüz mahlûk keçi değil...

— Gözlerime mi inanayım, sana mı?

— Sizi yanına celbetmek için öyle görünüyor. Keçi gibi meliyor...

— Timsahların insanları aldatmak için minimini çocuk gibi ağlama taklidi yaptıklarını biliyordum ama hortlakların aynı işfal ile keçileştiklerini bilmiyordum... Tayfur Bey şiddetli bir silkinişle kolunu Feyzi'den kurtararak hortlağın yanına atladı. Hemen seri bir hareketle başından kefiyeyi çekiverdi. Hayvanın arkaya kulaklarına doğru kıvrılmış iki boynuzu meydana çıktı. Hepsinde bir el forisidir gitti.

Feyzi gözlerine inanamaz bir garabetle alıktı kaldı.

Tayfur — Neyi alkışlıyorsunuz? Benim kahramanlığımı mı? Hortlak hazretlerinin hâlis kanlı bir keçi olmasını mı?

Doktor — Her ikisini de...

Tayfur elinde kefiyeyi sallıyarak: . #

— İşte bu bez parçası bizi bunu hayvanın başına bağlayan şakacı ele kadar iysal edecektir. Hortlakçılığımız burada nihayet buldu. Şimdi adliye memurluğu vazifemiz başladı.

Tayfur Bey keçiye yaklaştı. Artık ona bir düşmanlığı olmadığını anlatmak için yüzünden boynundan, ağır

DİRİLEN İSKELET

123

ağır kuyruğuna doğru bütün vücudunu okşamaya başladı. Hayvancağız bu nüvazişe itaatle melul melul bakıyordu. Alt kalçaya doğru gezdirirken eline kan bulaştı.

Tayfur — Vah, vah zavallıyı işte burasından Avurmuşum. Günahı bu kefiyeyi ona saranın boynuna...

Sa'di — Efendim bu yapma hortlak keçi ile uzun uzun meşgul olacak vaktimiz yok. Bu sahtekârlığın tebeyyünü üzerine hemen sıcağı, sıcağına iskeletlerin guguklarını keşfe koşmalıyız.

Yaralı keçiye haline terk ile fenerlerinin nur sütunlarını Hatip Efendinin mezarı tarafına çevirdiler. Tuhaf şey artık oradan ne kahkaha geliyordu; ne ağlama...

Sıralanan beş iskeletten de eser yoktu. Mehtabı birer tavus kuyruğu gibi gittikçe açılarak aşağılara uzanan ziyaları takiben bütün dikkatleriyle etrafı araştırırlar iken yokuş aşağı uçar gibi koşuşan birkaç beyazlı gördüler...

Doktor — Veminelgaraip bunlar ne?

Tayfur — İskelet oyununun büyük sanatkârları.

Sa'di — Dikkat ediyor musunuz? Sahne üzerinde 1 «dans serpantin» oynar gibi kanat açarak koşuyorlar.

Tayfur — Evet evet kelebek gibi uçuyorlar.

Doktor — Belki de hâlâ bize kefenli ölü korkusu vermek için son komedilerini temsil ediyorlar...

Sa'di — Ah kimdir bunlar? Kimdir? Bize karşı bu kadar oyun ne için?

Tayfur — Hortlağın kefiyesini çekip altından keçiyi çıkaranlar elbette bunların kefenlerini soymaktan da korkmazlar... Bu hakikat iskeletleri canlandıran, keçileri hortlak yapan o keskin zekâlar için keşfolunamıyacşk bir şey değildir...

Şimdi uçuşan bu insan cesametindeki iri mezarlık kelebeklerini fenerlerinin aydımlıklariyle kovalayarak hep< birden arkalarından boşandılar... Fakat arada hayli mesafe vardı.

124

DİRİLEN İSKELET

Kovalıyanlar kaçanların bulundukları noktaya geldikleri zaman ötekiler gözden tamamiyle kaybolmuşlardı. Tayfur feneriyle her tarafı araştırarak:

— Nereye kaçtılar?

Feyzi dalgın dalgın: f

— Çıkmış oldukları mezarlara girdiler...

Tayfur — Hâlâ mı avamî cadı, hortlak itikadı üzerine hareket edeceğiz?

Feyzi mağlûbiyetinin acısıyla yüreği sızlayarak:

— Siz kendi fennî, felsefî nazariyenizle hareket ediniz de kefenlilerin nereye kaçtıklarını bulunuz...

Tayfur — Feyzi bey hilesi tutulan hokkabazın artık oyununa itibar edilmez...

Feyzi — Hangi hileyi tuttuğunuzu anlıyamadım.

Tayfur — Yaralı keçi şurada duruyor. Kefiyesi de işte elimde...

Feyzi — Binbir gece masalları hoş hurafelerdir. Fakat kimse onları aldanmak için okumaz.

Doktor — Bu pek acayip mezarlık temsilinin usta oyuncularını hûynî hacette. ortadan kayboluvermek için elbette kendilerine münasip kulisler hazırlamışlardır. Bu sahne onlarındır. Biz ise buraların yabancısıyız ...

18

Sağa baktılar. Sola baktılar. Aşağı indiler yukarı çıktılar. Bu kefenli, kanatlı cadıları nereye kaçırdıklarını keşfedemediler. Yine bu gece taharrileri sabaha kavuştu. Ortalık ağarıyordu.

Tayfur — Yine gündüzü ettik. Fakat bu gece boşuna sabahlamadık. Elimizde bu kefiye ile o yaralı keçi varken bu oyunun hünerverlerini çalyaka etmekten hiç ümidimi kesmem...

Sa'di — Hükümünüz doğru., bu iki emare ile her

İSKELET

125,

şey keşf olunabilir... O halde keçiyi kaçırmamak için bir ağaca bağlamalıyız..*

Nihat — Yaralı hayvan nereye gidecek?

Doktor — Yarası pek ağır değildi...

Bağlamak için yanma koşullar fakat hayvanın yerinde yeller esiyordu.

Feyzi geniş bir memnuniyet tebessümüyle :

— Bence mesele hiç muğlaklığını kaybetmemiştir.. Kelebekleri uçurdunuz. Keçiye kaçırdınız Elinizdeki bez, parçasıyla bakalım hangi hakikata ereceksiniz. Tayfur — Haydi şöyle aşağı doğru inelim. Sabaha kadar ölü kisvesine bürünmüş pür esrar mahlûklarla uğraştık. Şimdi biraz da dirilerden tahkikat yapalım. En umulmadık yerden çok mühim şeyler öğrenilir. Biraz yokuş indiler. Zemin oldukça düzlendi. Mezarlık hududunda irili ufaklı yedi sekiz hane gördüler... Aradıkları esrar acaba bu damlardan birinin altında örtülü miydi? Kapılara, pencerelere dikkatle baka baka evlerin önünden birkaç defa aşağı yukarı geçtiler. Bir tarafa meyleden bir menzul gibi çarpılmış, kapılamaları mantar kesilmiş, yer yer mezarlardakileri andırır bir fecaatle kaburgaları sayılan birbuçuk katlı bir evceğizin, kafesi dağılmış yırtık perdeli penceresinden ak saçların ortasında sırttan bir kocakarı çehresi görüldü. Beyler bu bânûya gece tesadüf etmiş olsaydılar belki: — Aradığımız cadıyı işte bulduk... Sevinciyle kurşunu yapıştırırlardı. Kocakarı boğazını temizlemek için bir iki defa öksürdüktan sonra yırtık perdenin ucunu başına örterek penA cereden uzandı: — Hu efendiler bana bakar mısınız? istifhamiyle seslendi.

Tayfur usulcacık yanındakilere:

126

DİRİLEN İSKELET

— Sabahleyin senin suratına bakanın kırk yıl işi rast .gitmez... dedi. Sonra bu sabah cadısına yüksek sesle cevap vererek: — Bakarız. Niçin bakmıyalım büyük hanım... Kocakarı — Siz polis misiniz? * Tayfur, arkadaşlarına bellisiz bir göz kırptıktan sonra: — Evet biz polis hafiyesiyiz... Bu ne zarafet, ne ke. ramet... Nasıl anladınız? Kocakarı — Ben doğdum doğalı İstanbul kaldırımını çiğniyorum. Anlamaz mıyım hiç... Siz buraya olan bitenleri tahkike geldiniz değil mi? — Evet büyük hanımcığım... Ne biliyorsanız Allah ırı: zası için söyleyiniz... Kocakarı iri bir nefes boşaltarak: — Celleşanehu! efendi and verme., benim içimde lâ'. kıldı durmaz zaten yalvarmasan da söyleyeceğim... — Teşekkür ederiz. — Geceleri mezarlıkta silâhlar pathyor... Daha neler oluyor neler .. — Evet çok şeyler oluyormuş... ' — Hacı Zahid'in karısı Nebile için mezarında hortladı diyorlar. O karıyı sağlığında damadiyle söylerlerdi. Günahı üstünde kalsın. (Entarisinin yakarını ısırarak) Vebal istemem. Vebal istemem. Zaten benimki başımdan artıyor... İşittiğimi söylüyorum... Elin ağzı torba değil ki çekip de büzesin. Haklı söyler. Haksız söyler. Uydurur söyler. Yaraştırır söyler... Vaktiyle beni de kaynımla söylemediler miydi?. Çeneleri tutulsun., tutuldu. Çoğu toprağın altına girdi Girdi ama ne bileyim7 Çeneleri mezarlarında da durmuyor... Âhiret evinden hâlâ ortalığı birbirine katıyorlar .. İşte

böyle dedikodu üzerine benimki beni helaki (talâk) selâse ile bıraktı... Sonra yine ateşime dayanamadı. Yandı. Yandı. Ayaklarıma kapandı. Ço[#] cuklar gibi hüngür hüngür ağladı. Ben ettim sen etme

DIRİLEN İSKELET

127

dedi. Benim yüreğim yufkadır. İçim götürmez. Tekrar varmak için ben peki dedim ama şeriat razı olmadı. Hülle lâzımgeldi Kör, çipil, mendebur bir herifbuldular. Bir gecelik nikâh kıydılar., ikimizi de bir odaya kapadık.. ne çıkarsa kelden körden çıkar. Mıymıntılığına bakmadı da musibet beni yakamdan döşeğe çekmeğe başladı. Ben olmaz diye avaz avaz haykırdım. O, illâ Allahm emri yerine gelecek ısrariyle bağırır... Eski kocam dışarıdan bizi dinler .. Homur homur bin bir ya sabır çeker..

Doktor, Tayfur'un kulağına:

—Bu menhus karı bize iki yeni havadis vermek için bütün kirli mazisini dinletecek... Tayfur — Büyük hanımcığım., bir gün geliriz de inşallah iki fincan kahvenizi içerek bu eski dertlerinize dair uzun uzadıya konuşuruz.

— Ah olur civanım olur. Ev benim değil sizin, buyurunuz inşallah.,.

— Bugün, sade geceleri şu mezarlıkta geçen vukuata dair malûmat vermenizi rica ederiz...

Kocakarı şimdi biraz alışkanlıkla başında perdenin ucunu kaydırarak:

— Beyefendi bu sene mezarlıkta hortlaklar çoğalmış... Bu da iâşe ekmeklerinden oluyor diyorlar., yiyip te sağ kalanlar kuduruyor, ölenler hortluyor muş. .

Tımarhaneler dolmuş. Kabristanlar da doldu. Her gün cenaze.. cenaze., artık topraklar insan almıyor .. Kârlarına kesat ölü yıkayıcılarla mezarcılar ihya oldu. hep bu fenalıklar niçin oluyor biliyor musunuz? Zemane karıları pek çok doğuruyorlar. Bir takımları çocuklarını dünyaya getirir getirmez boğuyorlar. Viranelere, kuyulara atıyorlar. Lâğımlara tıkıyorlar., muharebeler, renk renk türlü çeşit hastalıklar adem oğlunu tarlaların ekinleri gibi biçiyor., fakat yine dünya insanla doluyor. Kıtılık oluyor.. Herkes birbirini yiyor., fena adamlar dünyadan gittikten sonra

128

DIRİLEN İSKELET

âhirette de rahat durmuyorlar., ben kırk yıldır şu mahalledeyim. Bu senelere gelinceye kadar cadı, hortlak vukuatının bu kadar çoğaldığını bilmiyorum..

Beyefendiler sekiz on tavuğum var. Evveliden beş on yumurta alırdım. Şimdi

yumurta nerede?.. Her gün tavuklarımdan bir ikisini eksilmiş buluyorum. Güya

mezarlardan çıkan cadılar çalışırlarmış. A artık ne yapacağız? Ölüsü dirisi hırsız.,

geçinmesi pek zor oldu., ah ben biliyorum ben biliyorum., hep bu işleri diriler yapıp ölülerin üstüne atıyorlar... Ah ne diyordum. Bu gece kabristanda dan dun tabancalar

atıldı. Bilirsiniz ya... Bilmem kaç sene evveli idi. Böyle dışarıda silâhlar

gümbürderken pencereden başını dışarı çıkaran Eyüp imamı vuruldu. Hakkuran

kafesi gibi bir evceğizim var. Benim değil Allahın. Her kimin varsa Rabbim

bağışlasın., içeriye kurşun girecek diye ödüm kopuyor. A a insan kim vurduya gider.,

arayan soran yok., bilmem nasıl oldu bugün buraya sizin yolunuz düştü... Ne polis,

ne candarma, ne zaptiye... İstersen soyul., istersen vurul., gelip te halin nedir diyen yok...

Sa'di — Hanımnine bu geceki patırdıdan ne duydun?

— Ne duyacağım sütçü Cemal'in keçisini vurmuşlar...

Doktor — Cemal de keçilerini gece mezarlığa niçin salıveriyor?

Kocakarı — Ah ne yapsın? Keçiler sütlü, ot, yem pahalı... Hayvancağızlar otlasmlar diye salıveriyor... Fakirlik., geçinme dünyası bu... Ona bazı derin hocalar: Keçilerini kabristana salıverme. Hayvandır bu mezar falan bilmez küçük büyük kabahatini oraya, buraya salıverir. Taşların üzerlerinde yazılar âyetler var. Hayvanlara bir şey olmasa da bir gün mutlak sahipleri çarpılır.» yolunda nasihatlar verdiler. Ali'nin karısı Ayşe öyle ölü, diri, mezar falan bilmez. Aptaldır. Dilimin döndüğü kadar ben de söyledim. A keçinin tersi siyah leblebi gibidir. Kokusuna bayılırım. O pislik sayılmaz ki..

1

DIRİLEN İSKELET

129

Evde kabın kaçağın içine her tarafa leblebilerini dökerek gezerler. Kurudan kuruya bir şey bulaşmaz.» dedi. Bu da lakırdı mı ya? Fareninki de kurudur ama gönül bulandırır...

Tayfur büyük bir sabırsızlıkla:

— Hanım sen bu gece olanları anlat., keçi, fare terslerini lafa karıştırma...

— Anlatacağım. Sözüm oraya gelecek.. Bu gece, Cemal de karısı Ayşe de keçileri ahıra kapadık. Dışarıya salıvermedik diye bin yemin ediyorlar...

Tayfur — Salıvermemişler de keçileri dışarıda nasıl vurulmuş?

Kocakarı sesini alçaltıp mütevahhiş bir tavır alarak:

— Ah işte yavrucuğum bu da bir esrar., bazı geceler gizli bir el ahırın kapısını açıp bütün hayvanları dışarı salıveriyormuş. Daha tuhafı var ama söylemeye korkuyorum. Evimde yalnızım. Oğlum askere gitti. Şehit düştü, dediler. Gelinim ben kocasız oturamam diye aldı başını savuştu... Bana derdimi söyletmeyiniz (ağlıya rak) yirmi sekiz senedir dulum. Benim canım yok mu?

Sa'di — Hanım şimdi derdini lâfa katma., söyledik ya onu bir başka gün gelip uzun uzadıya dinleriz... Kocakarı baygm baygm:

— Laflaflı açıyor da... Gönlüm de sizden pek hoşlandı da., eş dost kalmadı. Evde yalnızım. Kiminle konuşayım?.. Gün olur ki görüşmek için odundan adam ararım... Rabbime çok şükür bugün sizi gönderdi... Kırk bir kere maşallah da maşallah hepiniz de tosun gibisiniz.

Sa'di — Teveccühünüze teşekkür ederiz. Fakat hanım siz de tombul tombulsunuz...

Kocakarı ezgili gevrek gülerek:

— Ah ne şuhluğum kaldı. Ne tombulluğum. Siz beni evveli görmeliydiniz...

Yüzüme bir bakan döner bir daha bakardı;

130

DIRİLEN İSKELET

DİKİLEN İSKELET

Sa'di — Şimdi neniz var ki? Hâlâ pek âlâsınız... Kocakarı hazin, inleyen bir sesle:
— Dert beni yıprandırdı. Gönüm, içim karardı. Evvelki şenliğim yok...

Sa'di — Kendinize bir iyi yoldaş bulsanız neşeniz yine avdet eder...

Doktor Sa'di'nin kulağına:

— Kocakarıya güzelliğini o kadar ballandırma sana «içeri buyur» derse sonra ne yaparsın?

Sa'di — Vekâleten sizden birini gönderirim... Hâlâ geçer akçe olduğunu anlatmadıkça kocakarının ağzından sır alınmaz...

Tayfur — Büyük hanım daha tuhafı var amma evimde yalnızım söylemeğe korkuyorum dediniz alt tarafını açmadınız.

Kocakarı — Sırasıyla hepsini söyliyeceğim.. ha ya zahir evimde yalnızım korkuyorum. Bu gece keçiler ahıra ne halde dönmüşler biliyor musunuz? Hepsinin başı kefiyeli.. hayvanlar ne de acaip olmuşlar görseniz. Tıpkı Hacı babama dönmüşler. Allah rahmet eylesin bilmem hangi tarihte idi dedem Hacdân öyle baş kefiyeli, gözleri sürmeli geldi. Evin kapısını yeşile boyattık. Hacı yağları süründük tehniye yaptık...

Tayfur Sa'di'nin kulağına:

— Bu kocakarıda lâfvar arama ağzından işe yarayacak iki söz almak için ikiyüz çürük martaval dinlemeli...

Doktor — Allah Allah şaşılacak şey., kim bağlamış keçilerin başlarına kefiyeleri?..

Kocakarı — Güya ötekiler...

Tayfur — Ötekiler kim?

Kocakarı — Mezarlardan çıkanlar...

Tayfur — Mezarlardan çıkanlar mı var?

Kocakarı — Duyduğumu, gördüğümü söylemeğe korkuyorum. Çünkü evim mezarlığın içinde. Belki bir gece

beni de çarparlar... Gece yarısı bu kefiyeli keçilere rast gelenlerin ödleri kopuyor. Mezarlıkta hortlaklar dolaşıyor diye türlü korkunç hikâyeler işitiliyor, dedikodular oluyor. Şeytan gibi sabahleyin karşıma çıktınız. Beni söyletiyorsunuz. Mezarların arasından ışıklar parladığını kaç defa gördüm. Kahkahalarını, ağlamalarını, ah-ü figan-ıların işittim... (Sesini alçaltıp gözlerini büyüterek) Beyaz kefenlilerin birbirlerini kovaladıklarını pencereden seyrettim... Gördüğünü kimseye söyleme böyle göre göre erer evliya olursun diye bana tenbih ettiler... Fakat ben ne kadar dilimi tutmaya uğraşsam muzibin biri önüme çıkıyor beni söyletiyor... Bu gece çıkan kefenliler nereye kaçsalar beğenirsiniz?

Tayfur bir sevinç çarpıntısıyla:

— Nereye kaçtılar büyük hanımcığım?..

— Bânû hanımın bahçe kapısından içeri girdiler... üç miydiler? Dört miydiler?

Karanlıkta pek iyi sayamadım...

— Bânû Hanım kim?

— Didon Sıtkı Paşanın kızı. Tanımaz mısınız?

— Bu isimde bir paşa işittiydim ama kızını tanımıyorum. ..

— Paşa çoktan ölmüş... Frenge çok benzermiş te onun için adını didon koymuşlar... Bu Bânû hanımı Bebeğin üstündeki Amelikan mektebinde okutmuşlar... Adı müslüman... Kaç göç yok... Beyoğlu matmazellerine benziyor. O da babasının kızı... Ona da didon hanım demeli... Ona birkaç kız daha misafir gelir... Fingir, fingir, fingir mahalleyi yerinden kaldırıp oturturlar... Günahları üstlerinde kalsın., delikanlılara büyü mü yapıyorlar? Ne yapıyorlar.. Sütçünün Ayşe kaç defa kapılarının önünde, bahçelerinde ölü kafaları görmüş...

Tayfur âdeta helecanla:

132

DIRİLEN İSKELET

— Büyük hanımcığım Didon Paşanın kızı bu Bânû Hanımın evi nerede? Kocakarı dört kapı aşırı bahçe ortasında soluk aşı boyalı küçük, harap bir ev göstererek:

— İşte orası... Tayfur taaccüple:

— Koskoca bir paşa kıзма böyle evde oturmak yaraşır mı?

— Burası kendi evi değil.. Azadlı dadıları Arap Gece Safa'nın evi.. Kendilerinin Cihangirde döşeli dayalı koskoca konakları var. Birkaç kere gittimdi. Bütün dünya tabak gibi ayak altında... Bahçeler, havuzlar, fıskiyeleler, güller, kameriyeler yalancı cennet... İçinden çıkmasını canım istemedi. Şimdi konakta ecnebi zabitleri oturuyor. Bunlara haydi yallah etmişler... Buraya üstlerindeki üstünde, başlarındaki başında böyle dımdızlak koltuklarında birer bohçacıkla geldiler. Alelacele sığınacak kendilerine göre bir kira evi bulamamışlar.

Tayfur — Öyle yüksek bir mektepten çıkmış, Cihangir gibi ferahlı bir semte alışmış bir Paşa kızı bu âhiñret köyünün kenarında nasıl oturuyor?

Kocakarı — İlâhi bey o kız gam, keder tutmuyor; dünya umurunda değil., kah kah kah kih kih kih başına kendi gibi tazeleri topluyor. Vallah zıp zıp taşı gibi sıçırıyorlar... Sokakta görseniz bilemezsiniz. Erkek zannedersiniz. Arabın bahçesi büyüktür. Bânû'nun kolları omuz başlarına kadar açık, baldırları meydanda, elinde uzun saplı süzgeç gibi delik delik bir şey., o duvar senin, bu duvar benim top mu oynuyorlar? Ne yapıyorlar? Anıyamıyorum...

Tayfur — Topu kiminle oynuyor?

Kocakarı — Dedim ya... Mektep arkadaşları mıdır? Nedir? Kendi gibi hoppa kızlar, buraya misafir geliyorlar., bazı defa genç oğlanlar da geliyor. Kimine ağabeyimin

DİKİLEN İSKELET

133

kaynı diyor. Kimine halardm oğlu diyor. İçyüzünü Mevlam bilir. Günahları üstlerinde kalsın... Kaçar yaşında herifler bilmem ki?.. Şimdi dünyada bıyıklı adam kalmadı. Suratlarına ot mu tutunuyorlar? Ne yapıyorlar?

Kocakarıdan bundan ziyade malûmat almak mümkün olmadı. Daima küçük bir hakikati bin '«haşv» in içinden eleyip çıkarmak lâzımgeliyordu.

Kadına teşekkür ederek yürüdüler...

19

Evin önünden biraz açıldıktan sonra Tayfur neşeli bir dalgınlık içinde:

— Bana ipin ucunu yakaladık gibi geliyor... Bu mezarlık cadılarının elebaşısı Didon paşanın kızı Bânû hanım olsa gerek...

Sa'di — Biz bu meselede cadı ararken taharrimizin neticesinde bir meleksima ile karşı karşıya gelirsek çok şaşarım.

Tayfur — Nasıl etsek te şu Bânû hanıma bir çatsak?.. Nihat — Gidelim çat çat kapıyı çalalım., izahat istiyelim...

Sa'di — İlin kapısını çalıp izahat istemeğe ne hakkın' var? Pek hışırca bir muamele olur...

Nihat — Hışırca ne demek? Kaç gecedir bizi mezarlıklarda maymun gibi oynatıyorlar...

Sa'di — Cadı oyununu oynayanların bu kızlar olduklarına elinde hüccetin, delilin var mı?

Nihat — İşte şu kocakarı kemali saffetle bize söyledi. Dün gece kefenli cadılar Bânû hanımın evine girmişler., kapılarının önünde kaç defa ölü kafaları görmüşler...

Bunlar neye delâlet eder?..

Doktor — Bunlar, yüzde elli, Bânû hanımın ve refikalarının bu cadı oyununun failleri olduklarına delâlet

134

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

İİ5

eder. Lâkin meselede en evvel bir saik, bir seoep aramalıdır. Bu kızlar, bu müthiş komedyayı bize niçin oynadılar?..

Tayfur — Yalnız bize mi oynadılar? Yoksa her gelene geçene oynuyorlar mıydı?

Nihat — Geçen defaki gelişimizde tesadüf ettiğimiz dede kıyafetli adamın söylemesine nazaran gece yarısı ağrısı tutan karısına ebe çağırmaya giden Lûtfi efendiyi de kovalamışlar ya?

Feyzi — Pek yanlış düşünüyorsunuz. Birkaç kız bu pek korkunç oyunu bu kadar muvaffakiyetle nasıl oynatabilirler? Evvelâ bu ciheti tenvirden işe başlamalısınız...

Ben buna hiç ihtimal vermiyorum. Böyle şeyi aklım almıyor doğrusu...

Tayfur — Feyzi Bey biz senin gibi düşünmüyoruz. Sen daima meseleyi bir muamma kisvesine sokmaya uğraşıyorsun. Halbuki geçen defa bize pek muğlak görünen bu bilmecenin birkaç mühim noktası gün gibi aydınlandı. Sütçü Cemal'in ahırını açıp hortlak süsü vermek için keçilerin başlarına kefiyeler sararak mezarlığa salıverenler bu kızlardan başka kimse değildir...

Feyzi — Böyle kat'iyetle söylemek için elinde delilin var mı diyorum sana?

Tayfur elini havaya kaldırarak: — İşte delilim... dedi.

Yaralı keçinin başından çıkarmış olduğu kefiyeyi gösterdi.

Feyzi — Bu bez parçası iddianıza nasıl delil olabilir?

Tayfur — Bu bez parçasının iddiamı isbata o kadar kat'î bir delâleti var ki... Hakikati şimdi hepiniz anlıyacakınız...

Tayfur bey bezi iki eliyle hepsinin gözleri önünde

açarak:

— İşte bakınız bu, renkli ketenden ufak bir masa ör-

tüsü... Eski fakat esâsında şık bir şey imiş.. Bu nevi eşya Eyyubun bu sütçü, mezarcı evlerinde bulunmaz. Bunun kibar bir konaktan çıkmış olduğu hiç söz götürmez...

Feyzi — Bu kadarı iddianıza kat'î bir delil olamaz... Tayfur — Bu kadar değil dahası var... (Bezin bir köşesini göstererek) Bakınız burada altın sarısı (koton perle) ile işlenmiş İngilizce bir ibare var. (okuyarak): «Woman was born to be the companion of man, not his slave.» Feyzi — Mâna murad olundukta? Tayfur — Kadın, erkeğe refika olmak için doğmuştur. Esir olmak için değil...

Doktor — Tayfur Beyin hakkı var. Bu ingilizce ibarenin mânasını anlıyarak bu örtünün ucuna işleyecek Eyüp'te hiç bir kadın tasavvur edemiyorum...

Sa'di — Evet., evet Bânû hanım mektepten erkeklere karşı kadınlık bayrağını açarak çıkmış. Cinslerinin eski âdet ve kayıtlardan kurtulmasına çalışan kadınların içinde İngiliz (Süfr^Ajet) lerinden yamanları yoktur... Mektepten aldığı terbiye tamamiyle müsmir olmuş. Örtü kenarına, havlu ucuna, yastık köşesine, peçete ortasına ibareler işlemek kadınlığın (Emansipation) u için bir reklamdır., erkeklere karşı göz dağdır., her fırsattan istifadeye atılmaktır. Kim bilir dün akşam kaç keçiyi kefiyelediler. Bez yetişmedi, küçük hanım bu tuhaf işte kullanmak için masanın üzerinden örtüyü çekti, aldı...

Tayfur büyük bir memnuniyetle haykırdı:

— Bravo Sa'di Bey tıpkı benim gibi muhakeme ediyorsun.

Feyzi yayık bir istihza tebessümüyle:

— Bu muhakemeniz ile sanki hâdisenin müşkil cihetlerini izah etmiş olabiliyor musunuz?

Tayfur — Evet., evet mesele birkaç sağlam nokta üzerine kurulduktan sonra öbür tarafları kendikendine yürür... Her şey tavazzuh eder.

136

DİKİLEN İSKELET

Feyzi — Hatip Feyzullah Efendinin mezar şeddi arkasından ağlayıp gülen, kurşundan müteessir olmıyan iskeletlerin (mekanizma) lan hakkında doğru malûmat isterim. Çünkü ömrümde hiç bir muammanın merakı dimağımı böyle şiddetle sarsmamıştır.

Tayfur — Feyzi Bey birader. İnsanı meraktan [çatlatan en ustalık, en garip, en akıl almaz hokkabaz hünerlerinin gugukları anlaşıldıktan sonra ehemmiyetleri kalmaz. Çünkü sizi hayretlere düşüren o marifetin püfyeri pek sade bir şeydir., emin olunuz işte bu da öyle... Hakikati anladıktan sonra aynı inkisarı hayale uğrayacaksınız.

Feyzi — Bu husustaki düşündüklerinizi daha doğrusu keşiflerinizi kıyaslarınızı makul olmıyan şeylere inana^mmamaktaki mazeretimi nazarı dikkate ıflarak söyleyiniz...

Sa'di — Tayfur Bey müsaade ederseniz evvelâ pek garip bulduğumuz bu meseleyi birkaç sade cümle ile ben izah edeyim...

Tayfur — Buyurunuz...

Sa'di Feyzi'ye dönerek:

— Birader gece fena halde ürktüğünüz hortlakların başlarına bezler sarılmış sütçü Cemal'in keçilerinden başka bir şey olmadıklarına kanaat getirdiniz ya?

Feyzi dalgınca:

— Evet bunu makul bulurum...

— Makul bulurum değil, bu bizce müsbet bir hakikattir. Daha tahkikatımızın mabadini sütçünün ahırında itmam edeceğiz. Orada yaralı keçiyi göreceksin. Ve daha hükmümüzü kuvvetlendirecek başka şeyler de işiteceksin... Şimdi kelleleri koltuklarında gezen araplar kalıyor. Bunlara tesadüf ettiğini söylüyorsun. Bu garibeler senin muhayyilenden başka ne mezarlıkta, ne ahırda hiç bir yerde mevcut değildir. Birkaç ağızdan böyle bir söz işittin. Dimağın bunların üzerine işledi. Bu kuruntun karanlıkta gözlerinin önünde tecessüm etti. İşte hakikat bun!

DİKİLEN İSKELET

137

• dan ibaret. Ağlayıp gülen, kurşundan müteessir olmıyan iskeletlere gelince bunlar hakkında da bizi doğru bir muhakemeye sevkedecek bir ip ucu yakaladık. Feyzi büyük bir hayret içinde sordu:

— Nedir?

— Kocakarı, Didon Paşanın kızı Bânû hanımın kapısı • önünde ölü kafaları bulmuş olduklarını söylemedi mi?

— Evet...

— Bunun için ne, düşünüyorsun?

— Olabilir a... Mezarlık sırtındaki evlerin kapıları • önüne böyle bir şey yuvarlanabilir...

Sa'di itmi'nanla gülerek:

— Hayır... Ölü kafaları mezarlardan çıkıp ta yuvarlanana yuvarlana evlerin kapıları önüne gitmezler.

— Ya bunlar oraya kadar nasıl gelmişler?

— Bunlar oraya kadar gelmemişler. İskelet kuklalarını oynatan hanımlar telâşla evlerine kaçarlar iken ellerinden bu kafaları düşürmüşler., belki de düşürdüklerinin pek farkında olmıyarak içeri girmişler...

Feyzi — Ne söylüyorsunuz? Ürktüğümüz müthiş şeyler kukla mıydılar?

Sa'di — Tamamiyle ve bütün mânasiyle kukla idiler...

Feyzi zihninde halli müşkil çatal çatal bir şey düşün^düğünü imaen yüzünü buruşturarak:

— İşte bunu aklım almadı...

Sa'di — Ben şimdi aldırırım. Frenklerin «prosesyon» [dedikleri kilise alaylarına hiç tesadüfetmedin mi? Haçları, putları sıırıkların ucunda sokak sokak dolaştırırlar. İşte bu hanımlar da aynen böyle tepelerine birer ölü kafası geçirdikleri sıırıkları beyaz çarşafıara sararak karşımızda oynattılar. Kendileri maksure şeddinin arkasına, zaviyei meyyite dahiline sığınmışlardı. Yukarıdan atılacak kurşunlardan masuniyetlerine tamamiyle emin olarak bize bu oyunu yaptılar. Gülen ağlayan tabî kendileri idi.

138

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

139'

Artık bu kemik kafalı (fantoş) ların üzerlerine istediğim kadar ateş et. İsabet ettirebileceğin kurşunla olsa olsa sıırı zedeliyeceksin. Çarşafı deleceksin. Kemik kafayı patlatacaksın. Ettiğin her ateşe mukabil,aşağıdan alacağın cevap tabii kahkahadan ibaret olacak... Parlayan ışıkları da pili büyükçe bir elektrik lâmbasıyla yapmak kabildir.

Tayfur hemen Sa'di'nin boynuna sarılarak:

— Kafalarımız ayrı amma dimağlarımız kemmiyeten,, keyfiyeten birbirinin aynı., çünkü >ben de tıpkı böyle düşünüyordum.

Feyzi — Ayniyet üzere tasavvuratta bulunmuş olmanız düşündüklerinizin hakikat olmasını icabettirmez.

Tayfur — Âfâkî muhakematta doğru kıyaslara alışmış iki zihnin aynı iz üzerinden yürümelerinin bence, ehemmiyeti büyüktür. Siz, enfûsî düşünöyorsunuz. Feyzi Bey.. Sizi doğru yola gitmekten meneden zihninizde sabit fikirler var. Onların ağılarından bir türlü kurtulamıyorsunuz... Tesadüf ettiğimiz garabet, Sa'di Beyin söylediğı suretten diğer türlü kabili izah, kabili hal değildir.

Feyzi — Beyefendi bugün ulûm, fûnun «prensip» leîrine hattâ değişmez sanılan kanunlarına itiraz ediyorlar., sizin bulduğunuz şu izah sureti herhalde benzetilip te söylenen lakırdılardan ibarettir. Her şey dediğiniz gibi olsa da didon lakabıyla anılan Sıtkı Paşa kızı Bânû hanımın en cesur erkeklerin iliklerini donduracak tehlikeleri göze aldırarak bize böyle bir mezarlık faciası oynamasmdaki sebebi, hikmeti bir türlü aklım almıyor. Garabet içinde garabet... Meselenin heyeti umumiyesine ithali lâzımgelen bu cihete de makul bir sureti izah bulmak icabeder...

Tayfur — Bu esas üzerine yürüyerek hâdisede hiç bir karanlık nokta bırakmıyacağız...

Doktor — Fakat bu, burada böyle çene yarıştırmakla olmaz...

1

Tayfur — Evet hakkınız var. Şimdi Bânû hanımdan, bir mülakat istiyeceğiz...

Doktor — Acaba nasıl mukabele göreçğiz?

Nihat — Pek nazikâne bir hüsnü kabul memul etmiyorum...

Sa'di — Niçin?

Nihat — Akşamki sahnenin artistleri yorgun düştükleri yataklarında şimdi derin uykuda olsalar gerek., vereceğimiz rahatsızlıkla onları sinirlendireceğiz. Kabul olunacağımızı hiç ummuyorum...

Tayfur — Tabii böyle alay malay gitmiyeceğiz... İçimizden en cazibeli, cerbezeli birisini murahhas intihap edelim...

Nihat — Tayfur Bey çok kurnazsınız. Hep bizi daraya çıkarıp küçük hanımla siz müşerref olacaksınız...

Tayfur — İntihapla azizim intihapla...

Feyzi — Kızların bu husustaki saikleri ne olabileceğini tayin etmeden böyle bir harekete kalkışmak abes olur._

Tayfur — Feyzi Bey kalbinizi müsterih etmek için mutlak bir saik tayini lazımsa bu da zannettiğiniz kadar müşkil bir keyfiyet değildir. Vakıa bu hanımlara dair yalan yanlış kocakarıdan işittiklerimizden başka kat'î birşey bilmiyor isek te zahir hale nazaran aşağı yukarı bazı hükümler verilebilir.. Bânû Hanımın Cihangirdeki konakları işgal edilmiş. Kim bilir o semtte, ne türlü eğlencelere alışmış olon Bânû burada dadının dört beş odalı harap evinde, bu âhir et diyarında ne ile vakit geçirecek? Kocakarının tarifine göre bahçede (tenis) mi oynuyormuş? (Kroket) mi? Fakat sonra o çağda, o terbiyede bir kız bu mezarlık havasını teneffüs ede ede boğulur. Yerinde tek duramaz. Cevval zekâların üzerine muhitin ne büyük tesiri olduğunu bilif misiniz? Yalılarda yaşıyan kediler bile fareden başka balık tutmasını da öğrenirler... Burada mezarlıkta bir oyun çıkarmaktan gayri bir (distraksiyon)_

V
140

DIRILEN İSKELET

zemini yok. Biz sizin takibinizden evvel de buraya birkaç defa gelmiştik. Elektrik fenerleriyle mezarları karıştırırken pencerelerinden besbelli bizi görmüş ve bu tarzda • araştırma yaptığımızdan büyük bir meraka düşmüş ve nihayet o malûm surette bizi ürkütmeye karar vermiş olacaklar. .. Ve elhak oyunlarını bu pek korkunç sahnede muvaffakiyetle oynıyarak bize epey helecanlar çektirdiler. Nihayet hilelerine tamamiyle mağlûp olmayıp kecinin başından kefiyeyi kaptığımızı görünce artık dikiş tutturamıyacıklarını anladılar kaçtılar...

20

Uğradıkları garip hâdiseye Tayfur ile Sa'di'nin buldukları izah sureti bu idi. Doktor tasvîpkâr, Nihat mütereddit, Feyzi mu'teriz bulunuyorlardı.

Tayfur — Kırk dereyi bir tepe keser. Gidip Bânû hanımla görüşmek için ben kendimi tarafınızdan vekil intihap ediyorum.

Nihat — Ne vesile bulup ta gideceksin? Kapıyı çalıp ta: «Mezarlıkta şöyle böyle cadı hâdisesi oldu. Bizim 'keşfimize nazaran o hortlaklar da sizsiniz..» denemez a...

Tayfur — Tabii böyle damdan düşer gibi söylemiyeceğim. Tahkikata giriştiğimi nazikâne anlatarak masa örtüsünü göstereceğim. Bunu tanıyıp tanımadıklarını sormaktan işe başlayacağım... Evvelâ meseleyi onların üzerine hiç mal etmiyerek tenvirim hususunda mümkün olabildiği kadar muavenetlerini rica edeceğim...

Daha diğer türlü ufak tefek itirazları dinlemiyerek Tayfur Bey yürüdü. Dadı Gece Safa'nın yorgun bir kuş gibi iki kanadı birer tarafa sarkmış sokak kapısını çaldı.

Avludan:

— Kimdir o? nidası koptu.

Tayfur — Dadı kalfa lütfen biraz kapıyı açar mısınız?.

DIRILEN İSKELET

14 b

— Dur açayım...

Tebşirinden sonra kapı içeriye devrilir gibi bir çarpık  lukla aralandı. Gece Safa başta bir kırmızı çatma, kollar sıvalı, etekler belde gözüktü. Simasından yaşı belli olma^A yan zencilerden biriydi.

Gece Safa — Sen kimsi? Ay o?...

Tayfur — Kim olduğumu anlatması şimdi uzun. Mümkünse biraz küçük hanımı görmek isterim...

— A yediği naneye bak.. Kim olduğunu söylemeden koçu hanım sana görünür mü hiç?

— Pek mühim, pek acele bir iş için geldim.

— Postacı mısın? Kağada imza mı koydurtacaksın?

— Postacı değilim fakat işim ondan daha aceledir...

— Koçu hanım hasta... Gece nezleyle tutuldu. Yatıyo..^A

— Sen kaldır. Haber ver. Sonra mesul olursun karış, mam ha...

— Mesrur mu olurum? Hiç bir şeycik olmam...

— Sen sözümü dinle dadı... Yukarıdan nazik bir ses: '

— Dadı nedir o?

Gece Safa birdenbire babalanarak:

— Hah işte kalktı. Erkek sesi duydu mu dayanamazsınız., mutlaka ne olduğuna anlayaca...

— Yukarıdan — A sus., ne istiyor? Kimdir? Anlıyalım... Gece Safa — Kim olaca?.. Geçen günkü gibi bir de, likanlı... Yine başıma ne iş çıkaracan ayo?..

Küçük hanım hafif adımlarla merdivenden inerek:

— Sen çekil bakayım., nedir anlıyayım?

— İşte çekildi., anla., tatlı tatlı konuş...

Bânû Hanım başında beyaz yünden bir (bone), arkasında göğsü boynuna kadar kapalı bir spor fanilâsı, ve bir kısa eteklikle görünerek:

— Kimi istiyorsunuz beyefendi?

142

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

143

Tayfur — Bânû hanımefendiyle mi müşerref oluyorum?..

Bânû — Ta kendisi efendim...

Kızdaki tenasübü endam, tabîî süzme, altın iltima'lı elâ gözler, taravetinin tamam baharında penbe yanaklar, gül koncası ağız, Tayfur'u âri bir meftuniyetle şaşırttı. O, bu derece şayanı prestij bir kız ile karşı karşıya geleceğini memul etmiyordu. Delikanlı, böyle müstesna bir güzelliğin muhatabı olmaktan mütevellit sarsıntısını belli etmemeye uğraşarak:

— Rahatsız ettim efendim., çok mahcubum... Bânû Hanım bakışı kadar tatlı bir sesle:

— Estağfurullah...

Tayfur kızar ar ak:

*

— Bilmem nasıl bir cür'etle buraya kadar geldim. Şimdi sebebi ziyaretimi arzetmeğe bir çocuk gibi sıkılıyorum...

— Söylemek cesaretnizi kıracak kadar korkunç bir mahlûk değilim zannederim...

— Bilâkis efendim bilâkis...

Tayfur kekelememek için sustu. Helecanını yatıştırmak istiyordu. Biraz dinlendikten sonra:

— Maksadımı ziyaretimi pek garip bulmanızdan korktuğum için tereddüt ediyorum... Kız, bu sözden büyük bir meraka düştüğünü ima eder . gibi delikanlıya birkaç baygın nazar kaydırarak bekledi.

Tayfur kızın füsunkâr güzelliği önünde âdeta puslayı şaşırmış olmasından dolayı kendikendinden utanır gibi bir hale geldi. Niçin sıkılıyordu? Kaç akşamdır mezarlıkta o kadar maharetle cadılığı temsil eden bu fettan kız değil miydi?.. Onun cazipliği bu günahını affettirmek için bir mazeret olabilir miydi? Böyle ilk mülakatta münakaşalar maahaza kadınlığın sihriyle mağlûp düşmeyi

• erkekliğine yediremiyerek kendini toplamaya uğraştı. Sesine metanet vererek:

— Küçük hanım büyük bir zatın kerimesi olduğunuzu yüksek, asrî bir terbiye görmüş bulunduğunuzu öğrendim. Bir müşkilin halli için size müracaat etmek cesaretini gösterdim...

Bânû Hanım fıkır fıkır cevap verdi:

— Herkesin ithamıma medar edindikleri şeyleri sizin ~Wrer meziyet telâkki ettiğinize teşekkür ederim. Müşkilinizin halline gelince maatteessüfkendimde böyle bir :Vtidar göremiyorum... ,

— Emm olunuz küçük hanım müşkülümü bu Eyüp semtinde sizden daha iyi halledebilecek bir fert tasavvur edemiyorum...

— Sözüünüzü değerimin fevkinde bir teveccüh addederek dinliyorum...

— Birkaç gecedir bu mezarlığın ölüleri, dirileri rahatsız edecek haşarılıklarda bulunuyorlar...

— Öyle diyorlar, bir takım garip rivayetler biz de işitiyoruz...

— Yalnız işitiyor musunuz? Bu beyaz kefenlilerle, bu temik kafalılarla, kelleleri koltuklarında gezenlerle, kefiyeli hortlaklarla hiç karşı karşıya gelmediniz mi? İnsanın iliklerini donduran kahkahalarını, ağlamalarını hiç işitmediniz mi?

— Oh., oh., oh.. Allah göstermesin böyle (aparısyon) lan görmedim.

Tayfur pek mütehayyir bir eda ile:

— Onlara bu kadar komşu bulunup ta hiç bir şey görmemek şaşılacak şey., biz ta filan yerden geldik te gördük...

— Böyle şeylere pek inanmam. Fakat lakırdıları o1 urken bilmem neden titrerim...

144

DİRİLEN İSKELET

— Bazı geceler silâh gürültüleri duymuyor musunuz?' Bahusus bu gece sabaha karşı?..

Bânû hanım bir alın hareketiyle ince kaşlarını kavislendiren hemen gayri mahsus küçük bir tereddüt vakfesi geçirdikten sonra:

— Duyduk. Bütün komşularla beraber biz de işittik—

— Eh buna ne mâna veriyorsunuz?

— Bu koca ulu mezarlık., gece vakti türlü vukuat olabilir.

— Bu hususta bendenizi hiç tenvir edemez misiniz? Çok rica ederim efendim...

*Bânû Hanım büyük bir taaccüp edasiyle başını kaldırarak:

— Ne gibi beyefendi?

— Evvelâ işittiğiniz rivayetler ne yolda şeylerdir. Lütfediniz minnettarınız olurum...

— Oh meselâ birkaç vakittir geceleri bu mezarlıklara bir takım gençler dadanmışlar. Elektrik fenerlariyle kabirleri eşip kanştırıyorlarmış. Geçen akşam bir ikisi çarpılmış. Kaçmışlar. Sonra yine gelmişler. Galiba ölü kemikleri topluyorlarmış. Avrupaya satıyorlarmış. İşittiklerimiz bunlar., aslı var mı yok mu bilmiyorum. Mahalle halkının zaten masal düzmekten başka ne işleri vardır. Fakat beyefendi ne olursa olsun mezar karıştırmak pek menfur bir harekettir. Hele kemik ticareti... Aman Ya rabbi ne günlere kaldık. Her cihetten iflâs ettik te şimdi ecdadımızın kemiklerini mi satacağız?

Bu avamî itham karşısında Tayfur'un nefretle yüreği kabarak:

— Budalaca uydurulmuş bu şeylere inanıyor musunuz?

— İşittiklerimi söylüyorum efendim... Tayfur kızın yüzüne biraz dikçe bakarak:

DİRİLEN İSKELET

145

— Küçük hanım o dediğiniz gençlerden biri işte karşınızda duruyor...

Bânû hanım pek korkmuş gibi, iki avuciyle yüzünü kapayıp tekrar açarak:

— Oh aman Allahım sizin gibi sevimli bir genç kabil midir ki mezar karıştırsın?.. Kemik çıkarsın?..

— Kulunuzu sevimli bulmuş olmanız bu âciz mevcudiyetim için dünya saadetlerinin en büyüğüdür., lâkin küçük hanımcığım, yalanı sevmem, asmaya götürseler doğrudan şaşmam., sizi nefretten titreten bu, büyük günahı ben irtikâb ettim... Fakat kemik ticareti yapmak kastiyle değil. Akla gelmez diğer türlü bir merak saikasıyla... Bânû hanım beyaz, ince yumuşacık parmaklariyle tekrar yüzünü kapıyarak:

— Ne saikasıyla olursa olsun bu hususta sizi asla ma'zur göremem. Eğer üzerinizde ufak bir nüfuzum olaydı

(baygınca bir nazar ile yutkunarak) bir parçacık söz geçireceğimi bileydim sizi bu nahoş meraktan kurtarmaya uğraşırdım., bu hareketim hem sizin için'hem de mezar dakiler için ne büyük bir iyilik olurdu.

Kızım bu hayırhahlık temennisi önünde Tayfur'un yüreğinde tatlı, mes'ut bir his kaynadı. Bu turfanda kızın yek nazarda gönülleri kapan güzelliğinden, cazibesinden başka ne saf, ne samimî bir kalbi vardı. Hile, riya bilmiyor düşündüğünü hemen söyleyiveriyordu.

Tayfur göğsünü dolduran kaynar hissin gözlerinden şerareleri saçılarak:

— Küçük hanımcığım gösterdiğiniz samimiyete karşı samimî olmamayı büyük bir küfran sayarım. Sizinle teşerrüfüm hemen on beş yirmi dakikayı geçmedi. Fakat hayatım mes'ut tesirinizle sarsılmaya başladı. Sözlerinizin ta vicdanıma nüfuzundan emin olabilirsiniz. Her emriniz başım üzerine.. Lâkin mezarlardan kemik toplayışım etraftan tefsir edildiği gibi ticaret fikriyle değildir., nazariyenizde bu, büyük günahıktan tebriye etmek için hakikati

10

146

DİRİLEN İSKELET

anlatmak isterim. Biraz başınızı ağrıtaçağım fakat buna zaruret görüyorum...

Bânû hanım, ihtiyar Gece Safa'ya seslenerek:

— Dadı, beyefendiye bir iskemle getir...

Gece Safa, bir tarafa çarpılmış beliyle sallana sallana, otları pürüzlenmiş bir iskemle getirdi. Avlunun bir köşesine koydu. Dikkatli ve müteaccip bir gözle genç misafire bakarak:

— Ayo sen küçük hanımın eski ahababı imişsin de niçin söylemedi? Ben seni birdenbire bilemedi ki... Galiba ikiniz de bir nektepte okudunuz? Hani Hisarın üstündeki nektepte.. orada bir tekke vardır. Şeyhin başındaki kavuk tamam on iki dilimdir. Allah rahmet eylesin Paşa sağken biz oraya çok gittik. Sade mi? Şekerli mi? Söyle.. Ben eski ahbabları çok severim... Seni şimdi hatırladım. Adın İzzet değil mi? Senin de bir Çerkez dadın vardı Çeşme Fettan., bir gün koçu hanımla beraber havuza düşmediniz mi? Şırl sıklam ikinizi de ben çıkardım. Ne afacandınız., ne afacandınız, ne afacan., şimdi bir parça akıllandın mı? Bizimki pek akıllanmadı. Senin yanında böyle durduğuna bakma... Kendikendine kalınca zıpzıp sıçrar. Ağaca çıkar, dama çıkar., (şakadan bir tehditle kızın yüküne bakarak) daha ne yapar söyliyeyim mi? Ha!..

Bânû — Haydi dadı haydi sen beyefendiye bir kahve pişir...

Arap yürür.

Küçük hanım — Beyefendi kusuruna bakmayınız bir çocuk kadar saf yüreklidir.

Tayfur İtalyada mezarlık kilisesindeki vak'ayı.. salona bir iskelet koymak merakı kendine nereden geldiğini anlatır. Bânû hanım hikâyeden pek memnun olur. Ellerini cırparak:

I

DİRİLEN İSKELET

— Ne iyi., ne iyi...

Tasvibiyle Tayfur'un bu pek (orijinal) fikrini alkışladıktan sonra sorar:

—İskeleti tamamlamak için lâzımgelen kemikleri hep topladınız nu?

v

— Evet., evet., noksanımız kalmadı gibi birşey...

— İskelet kurulup ta elinde kum saatiyle beAçi kulübesinin içinde salona yerleştirildiği vakit görmek isterim. Evvelâ güzel tefriş. edilmiş bir salona çok merakım vardır. Saniyen bu tertibiniz (allegorik) (senbolik) harikulade (orijinal) (jeniyal) bir şey...

— Ziyaretinizle hanemi müftehir, beni bahtiyar, edersiniz...

— Beyefendi etrafın bedhahlığma, fena tefsirlerine aldanarak aleyhinizde hasıl ettiğim ilk suîîfikirden dolayı affınızı rica ederim.

— Ah efendim insan ne kadar münevver fikirli olsa muhitin bu nevi iğfallerinden kurtulmak mümkün mü?.. Lüzumundan ziyade uzayan bu ilk ziyaretimin iz'acmdan pek utanmakla beraber ricamda ısrardan kendimi alamıyorum...

— Nasıl rica efendim? Emredersiniz...

* — Bu mezarlık hâdiseleri hakkında mümkün olabildiği kadar tenvirimi istirham ediyorum. Mükerrer bir iz'laç fakat ne yapayım?.. Mutlak., mutlak hakikate ermek isterim.

Bânû hanım yüzünden esen hafif bir pembelikle:

— Beyefendi bildiğim kadarını arzettim.

Diğer cihetlerde pek sevimli bir samimiyet gösteren küçük hanım acaba neden bu noktada hemen ketum bir Vaziyet alıyordu? Onlar avluda bu lakırdıları ederken viran evin üst katında hafif hafif gezinmeler, çıtırtılar, pıtırtılar oluyordu. Yukarıda kimler vardı? Besbelli gece Bânû ile beraber iskeletler faciasını oynıyan diğer sanatkârlar.

ı Ji re; ı ı ATJı* 1A IOIvbiAu A

Tayfur, kızın letafetine meşhur Aolmakla beraber bu hakikati teville yol aramıyordu. Evet., evet mezar başında kafaları sarıklı iskeletlere hu hu çektirten yukarıdaki arkadaşlarıyla beraber bu hanımdı. Bu hakikatin aksi zahir olmadıkça Tayfur bu fikir ve zannından dönemiyecekti. Kıza bunu itiraf ettirmek pek müşkil olacak belki de hiç İhabil olmayacaktı. Şimdi ne yapmalı?

Delikanlı gayri sarıh bir surette kıza hücumla karar vererek dedi ki:

— Küçük hanımcığım müsaade ederseniz bir sualım var...

— Bir değil on sual sorabilirsiniz.

— Sizin kapınızın önünde bu sabah bir ölü kafası bulmuş olduklarını söylüyorlar...

Bânû hanım tevahhuş ürpermeleriyle" gözlerini yumarak:

— Aman beyefendi demeyiniz... Fena oluyorum...

— Bundan malûmatınız yok mu?

— Hayır., kat'iiyen...

Böyle bir şeyden Bânû'nun kat'iiyen haberdar olmaması mümkün miydi? Tayfur'u bir düşünme aldı. Kız besbelli böyle kat'î inkârla üzerine şüphe davet edeceğini anlıyarak:

— Ben ölülerden çok korkarım da... Böyle bir şey olmuşsa da belki benden saklamışlardır. Durunuz sizin yanınızda sorayım...

Mutfağa seslenerek:

— Dadı.. Dadıcığım...

Arap elinde kahve tepsisiyle görünerek:

— Ateş geçmiş te yeniden yaktım. Affedersiniz. Kahva geç kaldı...

Bânû — Dadı... Arap — A canım?

9u ipusjaXaq

DİKİLEN İSKELET

149

Arap — Ne diyo?

Bânû — Bizim kapının önünde ölü kafası görmüşler...

Arap — Gormuşlarsa ne olmuş? Yeni bir iş mi bu? Ben kaç defa bizim komurlukta buldum. Hem dört tane beş tane birden... Bir tanesi de sarıklıydı.*.. Yine bu sabah hepsini topladım. Götürdüm. Şuracfe çukura gomdum.. Hacı Recebin karısı soyladı. Geceleri şurada bu kafalar hu hu çekiyorlarmış... Cemalin ineklerinin, keçilerinin gece sütlerini içiyorlarmış...

Bânû — Dadı sus içime fenalık geliyor...

Arap — Ne var fenalık gelece ayo... Ben kırk yıldır bu mezarlıkta oturuyorum., onlar bana alıştı. .Ben onlara alıştım. Sen hiç korkma ayo... Onlar sana bana çarpamaz...

Bizim içimizde kotolok yok Elhamdülillah...Bânû çırpınarak:

— Onları bizim kömürlüğe kim getirip bırakıyor?

— Bilir miyim ben ayo?.. Kandi kandılarma mı geliyorlar? Bize buyu yapmak için mi getirip bırakıyorlar?..

— A bize kim büyü yapacak?..

— Belki sana goz koyan gözlüklü oğlan?

Gece Safa ağzını bir tarafa, kıçını öbür yana çarpıtarak kırta kırta misafire kahveyi verdikten sonra mutfığa gider...

Bânû gelincik gibi kızarmış bir sima ile:

— Beyefendi işte gördünüz ya., dadımdan da doğru bir cevap alınamaz ki., o kadar o kadar saftır ki gece rüyada gördüklerini hakikat diye bize anlatır... Bunların akli bir incir çekirdeği doldurmadığını iddia eden zat bunu büyük bir tecrübe üzerine söylemiş. Kömürlükte gördüğü ölü kafaları da bu kabilden olacak...

Oh hiç şüphe yok., patlak veren bir hakikati Bânû tamire uğraşıyordu. Tayfur hücumun ikinci adımını atarak:

— Size daha garip bir şey söyleyeceğim...

150

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

151

arasına gömerek te

Bânû başını iki omuzlarının vahhuş ra'seleriyle:

— Rica ederim bey artık korkutmayınız...

__Mademki bu mevkide, şu evde oturuyorsunuz. Hakikati bilmeniz bilmemenizden hayırlıdır.

— Peki dinliyorum...

— Gece, kefenli dört beş iskelet buraya kaçmışlar... Kızın korkudan gözleri büyüyerek:

— Nereye!?

— Sizin eve...

— İşte bu her haddenden efsun.. kim söylüyor bu yalanı?

— Yalan gerçek olduğunu bilmem., şurada komşunuz bir kocakarından duydum...

— Şu bunak Hasibe mi?

— Admı bilmiyorum. Ak saçlarıyla penceresinden cadıları seyreden bir cadı...

— A şerrine lanet., o aldığım bulduğunu söyleyen, ortalığı dedikoduya boğan bir mahalle karışdır., kendisiyle konuşmadığımız için bize pek garezdir... Demek mezarlığın cadılarım bu gece bizim eve doldurmaya kalkmış... Bu nasıl iftira?..

Validem, büyük validem, büyük hemşirem, teyzem Beşiktaşta dayımın evinde oturuyorlar. Biraderim askere gitti. Mesken buhranından hısım, akraba hep oraya

üşüştüler. Ev, Galatadan Bebeğe hareket eden tramvay gibi dolu... Pek sıkıldım. Oturamadım. Buraya dadıcığım Gece Safa'nın yanına kaçtım...

Arap mutfaktan:

— Ohh ne iyi etti de kaçtı. Benim evini, gönlünü şenlendirdi.

Yar üstüne yar sevmek Olur mu hiç ne demek?

Ud ile bu şarkıyı beyefendi söylese ne.. Piyanosu konakta kaldı. Yalnız udunu getirdik. Bânû gülerek:

— Ah dadıcığım, eğer onların da zencileri varsa bir siyah melektir...

Dadı — Bizim memleketin şeytanları, melekleri hep siyahtır., ben orada hiç beyaz adam görmedi. Buraya gelip te beyazları görünce odum koptu. Ama şimdi alıştı...

Tayfur — Vukuat bundan ibaret değil...

Bânû — Daha neler olmuş?

Tayfur — Sütçü Cemalin ahırını açmışlar., hayvanları mezarlığa salıvermişler...

Bânû — Bunu biz de duyduk...

Tayfur — Keçilere korkunç birer şekil vermek içi» başlarına kefiyeler sarmışlar...

Bânû — A daha neler...

Tayfur, caketinin altından keten örtüyü, bu nâkabilî red vesikayı ortaya çıkararak:

— İşte sahte hortlaklardan birinin başından çekip aldığım kefiye... Küçük bir masa örtüsü., kenarına da İngilizce bir ibare işlenmiş...

Bânû büyük bir istigrabla iki adım geriye çekilerek:

— Aman Yarabbi...

Gece Safa bir elinde yarı çentilmiş bir soğan ötekinde kara saplı bir pıçakla mutfaktan dışarı uğrayarak:

— Ne oldu ayo?.. Ne var? (Örtüyü görünce) A a bizim' koçu hanımın çay masasının örtüsü., konaktan getirildi.. yukarıda masanın üstünden birdenbire kayboldu... Bunu kim aşırı diye merak edip duruyordu. A nereden çıktı bu şimdi?

Bânû hayretler içinde:

— Örtü bizim... Fakat ne suretle bu, evden uçarak • keçilerin başlarına kefiye olmuş?..

Tayfur manidar bir nazarla kızı süzerek:

— İşte ben de sizden bunu soracaktım... Bânû döğüne döğüne:

— Oh., oh., ölü işi mi? Diri işi mi? Demek ki evimizin

152

DİKİLEN İSKELET»

DİKİLEN İSKELET

153

içinde bir takını esrarengiz eller dolaşiyor.. (Gece Safa'ya dönerek) Dadı. Ben evde yokken bugünlerde buraya kimler geldi? Kimler gitti?.. Arap düşünerek:

— Oyuncakçının kızı Safiye geldi, kahvacının karısı Kamile geldi... Bunların elleri uzun mudur? Vallah şimdiye kadar denemedim. Ah ah kimseye inan kalmadı., arı kandaki komleğine bile...

Dadı. Arap mutfaka çekildi. Tayfur gözlerindeki manidarlığı artır a artır küçük hanıma bakarak:

— Bu muğlakça mesele dadınız Gece Safa'nın saffesiyle halledilebilecek bir mahiyette değildir. Buna biz aramızda bir izah sureti bulmalıyız... Günlerdenberi beni sinirlendiren bu garip hâdiselerin anahtarını bulabilmek hususu benim gayretimden ziyade sizin himmetinize ihtiyaç gösteriyor...

Bânû'nun güzel çehresi penbeliklerle ebrûlenerek:

— Ne demek istiyorsunuz? Anlıyamıyorum beyefendi...

— Bendeniz bu anlaşılmaz mezarlık vak'alarının merakına tutularak birkaç geceyi buralarda geçirdim. Bu semtlerin yabancısıyım. Gecenin simsiyah meçhuliyeti altında, etrafımda bir takım hokkabazlıklar oldu. Küçük hanımefendi siz buralı gibisiniz. Sütçü Cemal'i, zevcesi Ayşe'yi, ahırını, ineklerini keçilerini ve binaenaleyh bu gece garibelerine ait teferruatı benden iyi tanıyorsunuz... Siz bu hususta daha isabetle muhakeme yürütür ve daha doğru düşünebilirsiniz...

Bânû hanımın yüzüne pek yaraşan bir asabiyetle kaşları çatılarak:

— Sözlerinizde sarih hakikatlar değil kapalı imalar görüyorum. Biraz daha açık söylerseniz minnettarınız olurum...

Tayfur yumuşak bir hücumla:

I \

— Küçük hanımcığım, hortlak şekline sokulan keçimin başından kendi elimle aldığım kefiyenin size ait bir masa örtüsü olduğunu tasdik ediyorsunuz!!

—Evet... Bu hakikati niçin inkâr edeyim?

— Dadınız kömürlükte başı sarıklı ölü kafaları gördüğünü söylüyor...

— Evet buna da hayır diyemeyeceğim...

— komşularınız gece mezarlıktan kaçışan beyaz kefenlilerin buraya girdiklerini söylüyorlar...

— Söyliyebilirler...

— Sizin bir harikaî zekâ olduğunuz görünüyor...

— Oh binaenaleyh mezarlıklarda oynanan o fecî komedyaların baş aktrisi ben miyim demek istiyorsunuz?..

Tayfur şimdi biraz mahcubiyetle:

— Hayır pek te öyle değil...

— Bahis tuhaflaşıyor. Buna nezaket sığmaz açık konuşalım "beyefendi...

— Kapalı konuşmuyorum., hattâ lüzumundan fazla açık Ttonuştuğuma da biraz nadimim...

— Diyeceğinizi deyiniz.. Cevabımın dosdoğru ve kat'î olacağından da şüphe etmeyiniz.

— Muammanın netice itibariyle bu haneye girerek "kaybolan esrarı hakkında bildiğinizi söylemenizi*Kica ederim.

Bânû hanım pür infial birdenbire titizlenerek:

— Ortada bir cinayet mi var?

— Hayır...

— Zabıta memuru musunuz?

— Hayır...

— Amatör «detektiv» misiniz?

— Hayır...

— O halde, mezarlıkta cereyan eden garabetlere dair aie salâhiyetle benden izahat istiyorsunuz?

Pek tatlı başlayan bu mülakatın böyle birdenbire ek

I

154

DİKİLEN İSKELET

sünesinden Tayfur acı bir helecanla sarsıldı. İleri varmış, olduğunu anlıyarak:

— Hiç bir* sıfat ve salâhiyetle sormuyorum., mahza fevkalâde nezaketinizden cesaret alarak, kaç zamandır meraktan beni öldüren bu pek garip hâdise hakkında lütfen tenvirimi istirham ediyorum. Keyfiyet bundan ibaret...

— Buna imkân yoksa?..

— Sağlık olsun., bu vesile ile sizinle görüşniek bahtiyarlığı benim için büyük bir nimettir...

Tayfur işi tatlıya bağlamak lâzımgeldiğini anladı..

22

İz'acmdan dolayı küçük hanımdan afve merhamet dileyerek ayrıldı...

Ağır ağır arkadaşlarının yanma dönerken şöyle düşünüyordu:

— Şu viran evin içine ne fikirle girdim. Ne halde çıktım. Ben kendimi metin bir erkek sanırdım. İlk gördüğüm bir kızın elâ gözleri, efsunkâr sözleri karşısında bütün metanetim eridi. Ne kadar gönül sihirbazı bir mahlûk., bir parça daha dursam beni ayaklarına kapandıracak... Ben buralardan kaçmalıyım.. bu kız varlığımın üzerine pek müthiş bir tesir yapacak., sözü uzatmaya da zaten lüzum, kalmadı. Bu cadı oyununun baş artisti bu küçük hanım olduğuna yemin edebilirim. Beyaz çarşafli hayalatm o eve kaçmış olmaları, keçinin başından çıkan kefiyenin kendilerine ait bir masa örtüsü olduğunu itiraf etmeleri, dadının kömürlükte sarıklı iskelet kafaları gördüğünü söylemesi hep bu delâil hakikati isbata kâfi değil midir? Bâñnû benimle görüşürken yukarı sofada pıtır, pıtır hafif peri ayaklı mahlûklar geziniyor, fıkır fıkır bir şeyler oluyordu. Bunlar hiç şüphesiz bu mezarlık (trup) unun diğer sanatkârlarıydı. Fakat ben arkadaşlarımla yanma gi

DIRİLEN İSKELET

155

dince ne diyeceğim? Za'fımı itiraf mı edeceğim? Evde bir bakışta insanı çarpan güzel bir kız bulunduğunu söylesem hepsini meraka düşürmüş olurum. Bu periye görmeğe giderler. Gece şeametinden kurtuldukları cadıya gündüz çarpılırlar.

Refiklerinin yanma geldi. Hepsi birer mezar taşına yaslanmış kimini yorgunluktan yarı uyuklar bir halde, kimini cıgara içmekte, kimini ruzname defterine bir şeyler kaydetmekle meşgul buldu...

Feyzi, Tayfur'un neşesiz döndüğünü görünce:

— Nerede kaldın birader? Biz burada uyuduk. Rüya gördük uyandık. Haline bakılırsa birşey anlıyamadan dönmüşe benziyorsun...

Tayfur — Öyle... Feyzi — Ben size demedim mi? Tayfur — Hakkın var...

Feyzi — Asırların halledemediği bir meseleyi yirmi dakikada anlaşılır mı zannettin?..

Tayfur can sıkıntısıyla tekrarladı:

— Hakkınız var dedik ya...

Doktor Ferhat, Tayfur'un halindeki garabetin farkına vardı. Onun kafasında gizli tutmaya uğraştığı bir şey olduğunu anladı. Fakat ses çıkarmadı.

Nihat müteaccip bir şada ile:

— Tayfur bey sizde bir tuhaflık var. Buradan pek helecanlı, cerbezeli gittiniz.

Fakat sönük bezgin döndünüz. ..

Tayfur — Yorgunum. Ağzımı açacak halim yok.

— Siz gideli bir saati geçti. Bu müddet zarfında ne yaptınız?.. Bize üç dört cümlelik bir haber yok mu?

— Gösterilen evin kapısını çaldım. Karşıma beli kırık ihtiyar bir arap çıktı. Ne benim söylediğimi o anladı. Ne onun dediğini ben anladım., nihayet Didon Paşanın kızıyla görüştim. O da yüzüne bakılmaz alık salık bir şey...

156

DİKİLEN İSKELET

Hasibe hanımın rivayetince (Amelikan) mektebinden çıkmış. Benim keşfime kalırsa salaşpur tahsil evinde bile o kumuşa benzemiyor... O evde bu şüphelendiğimiz rolleri oynayacak kimse yok...

Sa'di — Götürdüğünüz kefiyeyi ne yaptınız?..

Tayfur biraz durgunlukla:

— Orada bıraktım. Geldim...

— Demek artık her nevi tahkikattan, takibattan vazgeçiyoruz...

Feyzi memnun muzaffer:

— En iyisi de bu...

Sa'di — Bu kadar yorgunluklara, zahmetlere katlandık. Hortlakların keçi olduklarını anladık. İskelet hokkabazlarını kaçırdık. Muammanın ukdesini gevşettik. Tamam bu garip esrara ereceğimiz anda bu dâvadan vazgeçmeye doğrusu aklım ermedi...

Tayfur — Birader bu işte benim asıl maksadım, bir iskelet imali idi. Lâzım gelen

insan enkazını topladım. Şimdi düşünüyorum. Keyfiyetin öte tarafı benim için

dedikodudan ibaret kalıyor. İşimi gücümü bırakıp ta boyuna bu cadı, hortlak

muammasıyla uğraşacak değilim ya... Vakitleri müsait olanlar bu işle istedikleri

kadar meşgul olabilirler., işte mezarlık, işte sütçü Cemal'in ahır, işte Didon Paşanın azadlısı Gece Safa'nın hanesi...

Sa'di büyük bir hayretle arkadaşına bakarak:

— Evvelen bu mezarlık hâdisesinde insanî bir guguk sezinliyordum. Fakat şimdi işte akıl ermez bir maneviyet bulunduğu inanacağım geliyor., çünkü Tayfur bey, siz kafada bir gencin uğradığı bu ani tahavvül ancak tabiatın fevkinde bir hâle delâlet eder. Gece sizi çarpamıyan cadılar, zannediyorum ki gündüz büyülemeye muvaffak oldular.

Bu sözde Didon Paşanın kızı Bânû'ya dair bir ima vardı. Tayfur muhatabının

fevkalâde zekâsını takdirle

DIRİLEN İSKELET

157

beraber meseleyi derinleştirmekten ihtirazen bahsi kapa, tacak surette idarei kelâm etti...

Zaten beş arkadaş helecandan, uykusuzluktan bitap düşmüşlerdi. Semtlerine döndüler., döşeklerine uzandılar. Tayfur yorgunluğuna rağmen pek az uyuyabildi. Kalbinde, mezarlıktaki helecanları ehven bırakacak bir galeyan vardı. O kısa uykusunda hep Bânû hanımla uğraştı. Onu. kendine dargın görüyor,, barışmak için sıcak göz yaşlariyle ayaklarına, eteklerine atılıyor, kız şiddetle reddediyor, kan terler, çarpıntılar içinde uyanıyordu...

Böyle didinmekten döşekte daha ziyade yorgunluk; duydu. Kalktı, bir sigara yaktı. Oturdu. Doktor Ferhat'la bir odada yatıyorlardı.

Şimdi ağır, uzun nefeslerle tütünün dumanlarını bu uğradığı derde karşı bir deva gibi yutup yutup tekrar salıvererek düşünüyordu. Ne oldu? Bânû'ya tutulmuş muydu? Buna pek ihtimal vermiyor, o âna kadar sevdaya âsi ve muannit duran gönlünün böyle âni bir teshir ile yumuşamasını kabul etmiyordu...

Tayfur gençliğinin bugününe kadar yalnız Nâsıra'ya karşı kalbinde bir sıcaklık duymuş, bu aşk yangınının mukaddimesini vuslat kaynağıyla hemen söndürmüştü. Yeni uyanan bu heves de acaba o kabilden miydi? Bânû'nun hayali pembe sünbûUere reşkâver olacak sahir bir sima ile kâh mütebessim, kâh çatık karşısında dolaşıyordu. Bu pek latîf hakikat neden böyle çarçabuk hayal olu ver, di? Bir daha onu artık ne vesile ile, nerede görebilecekti? Kızdan ayrılırken yakında bir daha görüşmek için bir bahane hazırlıyamamış olduğuna çok teessüf etti., ümitsizliklere düşmekte iken sonra birdenbire hatırına geldi. Toplanan kemiklerden bir iskelet kurulduğu vakit Bânû hanım bunu görmeğe geleceğini vadetmemiş miydi? Mümkün olabildiği kadar bu işi tesri' lâzımdı...

Tayfur'un böyle uflaya puflaya yatıp kalkması, birA

158

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

159

biri arkasına sigaralar püfürdetmesi Doktor Ferhat'a merak verdi.

Sualden kendini alamıyarak:

— Tayfur kendikendine keçiler hakkında tahkikata gidip döndüğün zamandanberi sende bir garabet peyda oldu. Kadîm ve samimî arkadaşlığımız namına bunu senden sormaya kendimde bir salâhiyet görüyorum. Sen de yine o nam ile bana doğru cevap vermeğe acaba vicdanında bir mecburiyet duyacak mısın?..

Tayfur gönlünden kabarıp taşan yeni hissini döküp biraz hafiflemek istemekle beraber bilinmez nasıl gayri şuurî bir endişe ile bu sırrını herkesten saklıyordu. Fakat Doktor, hayatının en ince elyafına kadar karışmış pek samimî bir dostu olduğu için böyle bir sırrın ondan ebediyen gizli tutulmasına imkân olmadığını anlıyarak:

— Evet kardeşim ben Gece Safa'nın evine doğru dürüst bir insan olarak girdim.

Oradan çarpılmış çıktım.

Bu itiraf karşısında Doktor Ferhat mütehayyir bir sükûtle dostunun yüzüne bakakaldı. Tayfur devam etti:

— Didon Paşanın kerimesi Bânû hanımda müstakbel bir zevce gördüm...

Doktor Ferhat mütezayit bir hayretle:

— Bugüne kadar senin ağzından izdivaç lakırdısı işitmemiş olduğum için sözünü çok tuhaf buluyorum.^A

— Bu âna kadar izdivaç arzusu göstermediğim, hayalî hanemdeki nadireyi bulmayı muhal bildiğim içindi. Şimdi onunla karşı karşıya geldim., hemen izdivaca karar verdim...

— Tayfur bu ne âni ateş., ne acele karar...

— Huyumu bilirsin., ben aklıma eseni yaparım.

— Bari bu parlayan arzu karşılıklı mı?

— Onun için kat'î bir şey söyleyemem... Bânû ilkönce bana pek mültefit bulundu. Benim kabalığım üzerine sonra biraz bozuştuk. Yine barıştık...

Doktor dalgın bakışlarla dudaklarını bükerek:

— Neler işitiyorum? Ömründe birinci defa tesadüf ettiğin bir kız ile vukubulan yarım saatlik mülakatta bozuşmalar, barışmalar., bu garip şeylerin hiç birini şimdiye kadar tecrübe ettiğim ciddiyetinle asla telif edemiyorum...

— Azizim hayatta ciddi olan ne vardır? Her şey hava ile, mizaçla, muhitle tebeddül eder. Eğer ciddiyet bir hal üzere istikrarda ise rica ederim bana kâinatta bunun bir numunesini göster...

— Azizim sen Gece Safa'nın evine evlenmek için bir kız intihabına değil, zikreden iskeletler hakkında tahkikata gitmiştin. Buna dair bir şey söylemiyorsun?..

— Müsaade et de yine söylemiyeyim...

— Gittikçe hayretimi arttırıyorsun Tayfur., erdiğin hakikat neden sence mahremiyeti icabettiren bir sır oluyor?

— Bânû'nun esrarı benim de esrarım olduğu için.

— Acayip., acayip pek acayip...

— Acayip macayip ne yapalım? Hakikat bu merkezde.

— Zannederim ki arkadaşlarının içinde samimiyetçe benim cümlesine bir tefevvukum olacak...

— Şüphesiz...

— O halde beni olsun meraktan kurtar...

— Lakırdı aramızda kalacak...

— Merak etme<:.

— Namusuna tevdian söyleyeceğim...

— Söyle bu iskelet oyununu idare edenlerin elebaşısı kimdir?

— Bânû...

— Kendi böylece sana itirafetti mi?

160

DIRILEN İSKELET

— Hayır., hayır., kendisi böyle bir isnadı şiddetle reddediyor. Kızıyor, köpürüyor...

— O halde demek ki sen buna kendince hükmediyorsun?

— Evet...

— Yanılmıyasm?..

— Yanılmam. Delâilim pek kuvvetli... Bize cadı oyununu oynayanların başında bu kız var... Fakat şimdilik benden tafsîlât isteme...

— Peki ama beni bir meraktan kurtardın. İkincisine düşürdün...

— Nedir?

— Beş altı erkeğe karşı büyük bir maharetle bu müthiş komediyayı oynayan bir kız ileride kocasına ne açmazlar yapmaz., bunu ne cesaretle almaya hevesleniyorsun? Bu cür'etlerinde bir ahlâksızlık görmüyor musun?

— Hayır... Bilâkis zekâsının şiddetini görüyorum. Şimdi bahsin beyhude tarafını bırakalım. Bu emelim uğrunda benimle beraber uğraşmaya söz ver. Cenkleşeceğim müşkülâtta bana muavin ol... Çünkü çok zorluklara çatacağımı hissediyorum. Bânû'yu buraya bir ayak evvel celâbetmek' için hemen bugünden tezi yok. İskeleti kuralım...

23

Bu işte mütehasşs bir Lehli doktor buldular., vidalar, tellerle bütün mafsalları hareket etmek üzere bir haftada iskelet kuruldu. Mailen yol yol kırmızı ve beyaza boyanmış bir nöbetçi kulübesi içine oturtuldu. Omuzlarına beyaz burnus gibi bir kefen sarıldı. Elllerine kum saati verildi. Kulübenin cephesine İtalyadaki iskeletten naklen şu ibare yazıldı:

Ömrünün ölen saniyelerini sayıyorum. Benden kork

DİRİLEN İSKELET

61

ma., ben senin derinin içindeyim. Bu kafesten uçan ruhum da sendedir. Ben sende mazimi görüyorum. Sen kemik alnımın üzerinde istikbalini oku. Bir gün dirileceğim. Söyleşeceğiz. Fakat bu mucizeden sonra yaşamıyacaksın...

Bu, geniş, müzeyyen salonun bir köşesinde ebediyetten açılmış bir pencere gibiydi. İçinde bir nefer âhiret adamı hayatın adalı, 'şahmî, asabî, veridî, şıryanî bütün libasından soyunmuş, zamanın tahribatına karşı hissiz, siyah gözlerinin remzi, nihayetsiz çukurluğu içinde fânilere bakıyor, mahdud kum daneleriyle nâmahdudu ölçmek için eline o saati verenlerin saffetlerine tebessüm ediyordu.

Onun ebedî sükûtunda kulübenin cephesine yazılan ibreden daha çok belîğ ve derin bir ifade vardı., sanki diyordu ki:

— Ey fâni insan, vehmü hayal içinde yaşıyorsun. Zamanı ölçmek için icad ettiğin âletler, takvimler o kadar gülünçtür ki... Senin çarşamba, perşembe dediğin hafta günleri ne zamandan başlar? Ne vakit nihayet bulacaktır? Heyetşinaslarm, münecimlerin, muvakkitlerin bunu sana haber verebilirler mi? Böyle esassız bir hesap üzerine biriktirdiğin ayların, senelerin ebediyet çetelesinde bir hakikat ifade edebilirler mi? Durmayıp dönen bu Mevlevî dünyanın yuvarlak sathına yine müteharrik güneşten akseden zıya hangi noktasında bir saniye sabit kalabilir ki sen zaman var diyorsun? Hayat ta zamanla yürüyen bir şeydir. Hayal içinde hayal... Sen şimdi var mısın? Bir zaman evvel ben de kendimi senin gibi var zannederdim. O, mağrur, mahzuz olduğum varlığımdan yadigâr işte bu kemikler kaldı. Onlar da zevale mahkûm... Baban ananla birleşti. İki vücudun şeraresinden sen doğdun. İşte

sana iki esrar evi., ana rahmiyle mezar... içinde halk olduğumuz, çürüdüğümüz iki kovuk... İşte

(11 '

162'

DİRİLEN İSKELET

aşkın aktığı iki mecran., işte Şefikayı Şeüka pek tatlı gösteren iki münteha ortasındaki iğf alkârlık...

Ben sendeyim. Sen bendesin. İşte netice bu. Biz daima muzaafız. Bizi ayrı ayrı görenler aldanıyorlar.

Salonu ziyaret eden müteassıplar bir ölünün dirilerle beraber ikametini hoş görmüyorlar. Serbest fikirliler buna türlü mânalar veriyorlar. Bu iskeletin önünde kimi mütebessim, kimi müteessif, kimi mütefekkir bulunuyor... Tayfur'un konağı etrafında hayli dedikodu oluyordu. Âlem bu, hangi şeye gözler aynı tasvipkârlıkla bakmış? Hangi şey hakkında dimağlar aynı tefekkürde bulunmuş? Ağızlar aynı hükmü vermiştir?

Herkesin bu mütebayın düşünceleri Tayfurca ehemmiyetten âriydi. O, Bânû hanımın genç kalbi bu insan kafesi önünde nasıl bir teessürle çırpacak? Garabetpe rest dimağı nasıl bir galeyanla taşacak? Bunu görmek, işitmek merakıyla tutuşmuştu.

Kızı ne suretle davet etsin? Gece Safa'nın evine kadar kendisi mi gitsin? Yoksa o adrese bir mektup mu göndersin? Buna bir karar vermek için kendikendine düşündü. Doktor Ferhat'la müzakereler etti. Nihayet bizzat gitmeyi daha nazikâne buldu. Bir sabah Gece Safa'nın evine uğradı. Çat çat kapıyı vurdu. Arap keçiyle insan arasındaki titrek sesi ve lâyetegayyer istifham kelimesiyle cevap verdi:

— Kimdir o?

— Dadı benim.

— Sen kimsin ayo?

— Hani geçen haftalarda gelen...

— Buraya gelip gidenin hesabı mı var? Ben ne bileyim ayo hangisisin?

Ziyaretçilerin bu çokluğu karşısında başı dönen Tayfur bir iki yutkunmadan sonra:

DİRİLEN İSKELET

163

— Benim., haniya sizin keten masa örtüsünü mezarlıkta keçinin başında bulup ta getiren delikanlı...

Gece Safa kapıyı açarak:

— Dur bakayım hangisisin? Aklında kalmıyo ki., şimdiki kızlara kadından çok erkek misafir geliyo...

— Ben Bânû hanımın mektep arkadaşı İzzet bey değil miyim? Haniya küçük iken hanımla beraber havuza düşmedik miydi? Sen bizi sırlıklam sudan çıkarmadın mıydı?

— Ha ha ha aklına sındı geldi. İzzet bey, İzzet bey.!. Buyur bakalı oy o, neredede kaldın?

— Küçük hanımı çağırır mısın?

— Koçu hanım yok... Tayfur'un benzi sarararak:

— Nereye gitti?

— A o deli fişek iki gun bir yerde oturur mu ayo? Kızkardeşinin, yanma gitti. Çevri bey aldı, goturdu.

— Çevri bey kim?

Gece Safa acayip bir tebessümle:

— Akraba...

— Bânû hanım buraya ne zaman gelir?

— Kim bilir ayo... Bedriye, Zübide, Mebrure, Bidar, Ümmühan hapsi bir araya toplanırlarsa yine barabar buraya gelirler...

— Geçen defa ben küçük hanımı görmeğe geldiğim zaman bu hanımlar hep burada mıydılar?

— Öyle ya., öyle ya... Siz Bânû ile burada avluda konuşurken onlar yukarıdan sizi dinliyorlardı. Sen gittikten sonra hepsi yukarıda turşu gibi yattı. Bilmem neden yorulmuşlar nezle olmuşlardı... Bir kahva pişireyim mi? İşte iskimli otur., sen yabancı değilsin İzzet bey...

Tayfur Gece Safa'nın bu ikramından çok memnun oldu. Arap yanında kimse olmadığı zamanlarda eski masallardaki ay ile, kaya ile konuşan kahramanlar gibi ke-

164

DİRİLEN İSKELET

dilere hikâye söyleyen, farelerle kavga eden, ayağını burgıduğu için nalına gücenen takımdandı. Tayfur bir kahve müddetinde dadının ağzından çok esrar alabileceğine seviniyordu.

Gece Safa takunyelerini sürüye sürüye çarpık belini kıra kıra, buruşuk dudaklarını çiğneye çiğneye kahveyi getirdi.

Tayfur fincanı alırken:

— Dadı ben senden çok hâzettim. Şöyle karşıma otur bakayım. İçim açılsın. Seninle iki satır konuşalım...

Arap en tatlı kahkahalarını salıvererek:

— Aha benim paşsam..#eksik olma totonum.. seni ne kadar göreceği geldi İzzet...

Dadın ne yapıyor? Büyük hanım ne yapıyor? Bunadı mı?

— Dadım iyi,, çok çok selâmı var...

— Gittiğin vakit benden de söyle., bol bol selâm sole...

— Yine geceleri beyaz kefenliler geziniyor mu? Kömürlükte ölü kafaları görüyor musun?

— Sorma İzzet evlâdım sorma... Geçen gece üç tanesini bizim eve girerken gordum.

Bizim komurlukta kaç tane kafa istersen var., sııklar... Koçu hanıma haber verdim.

Bana: «Sakin ha kimseye söyleme. Sonra evinin adı çıkar» dedi... Bana and verdi.

Yemin ettirdi. A söylemem. Söylemem. Sonra çarpılırım...

Gece Safa esrarlı bir süzülüşe:

— Var., var., gaz sandığının içine koydular. «Bunlar burada dursun., uğurdur.

Kımsaya söylersen uğur bozulur...» dediler. Ben de senden başka bir kula söylemedim.

Tayfur pek müsterham bir tebessümle:

— Dadıcığım bu kafaları bana gösterir misin?

— A olur mu ayo hiç?.. Sandığın ustune bir eski keçe parçası örttüm. Daha üzerine birkaç odun koydum. Ben

I

DİRİLEN İSKELET

1 5

bile açıp bakmasına korkuyorum... Nah böyle çukur çukur gozları.. iri iri dişleri var... Biz de öldükten sonra öyle mi olacağız ayo? Benim etimin altındaki kemiklerim siyah mı acaba? Pek merak ediyorum...

— Hiç merak etme dadı. Senin kemiklerin bizimki gibi beyazdır. Sen siyah koyunun etini pişirirken kemiklerinin bembeyaz olduğunu görmedin mi?

— A sahi ayo.. bunu hiç aklına gelmedi...

Tayfur Gece Safa'nın nasırlı, pürüzlü parmaklarını kendi elleri içine alarak:

— Ah dadıcığım seni ne kadar sevdiğimi bilsen?

— A bilirim ayo.. eski dost sevilmez mi hiç?

— Sana çok ama pek çok yalvarırım. Bana bu kemik kafaları göster... Dadıcığım aha benim şeker kaymak dadıcığım...

— A o kadar yalvarma içim goturmaz.. gostarırsam kımsaya söylemez misin?

— Söylemem., söylemem...

— Yemin et...

— Yeminlena, kasemlena, emlîha, yemlîha...

— Elverir., gel arkandan...

Maltaları çatlamış, açılmış, tesviyesi bozulmuş mutfağın bir köşesindeki kömürlüğe girerler., insan yüksekliğinde murabba küçük bir pencereden dökülen mütereddit, muhteriz, esmer bir ışık burayı kâfi derecede aydınlatamadığından Tayfur'un gözleri loşluğun içinde evvelâ bir şey seçemez., fakat giderek alışır... Buraya kömürlük denmesine rağmen o kara mahrukattan köşede küçük bir yığınak görülüyor. Diğer köşedeki kazmalar, kürekler, beller delikanlının dikkatini celbeder. Muayene için eğilir. Eliyle yoklar. Bunların uçlarını taze çamurla bulaşık bulur. Yeni hafriyatta kullanılmış olduklarını anlar. Bu kazma küreklerle bahçe mi kazılmış? Mezarlık mı? Bu toprak ameliyesini yalnız başlarına kızlar mı yapıyorlar?

166

DİRİLEN İSKELET

Yoksa içlerinde erkekler de varmı? Nihayet bir takım çalı çırpının öte tarafında dadı dört beş odun kaldırır. Gaz sandığının üzerinden keçe parçasını alır., altında gayri muntazam birbiri üzerine yığılmış insan kafaları yürekleri boğan meş'um bir manzara ile sırtır...

Tayfur'u feci bir garabet | içinde bir düşünme alır. Hallini kolaylaştırdım sandığı muammanın anlaşılmasız bir safhasına daha girdiğini hisseder. Yüksek bir tahsil ve terbiye görmüş bir paşa kızının niçin böyle mezarlık kazdığını, kömürlüğe bir yığın kemik kafa topladığını, bunları bir hazine gibi gizlediğini izaha sebepler arar., zihninde yeni yeni şüpheler uyanır. Evet Bânû'nun kabristanla bir işi, yek nazarda akılların alamıyacağı bir derdi var., mezarlıkta bir şey mi arıyor? Yoksa oraya bir şey mi gömüp gizliyor? İşin içinde bir cinayet mi? Bir define mi? Asrî bir sihirbazlık mı

var? Bânû hanımın, validesinin, hemşiresinin ikametgâhlarını bırakıp ta böyle vakit vakit mezarlık ortasında bir haneye çekilmesinde elbette mühim bir sebep var... Tayfur .birer birer kılıfları sandıktan çıkarıp rayar. Tamam altı tane bulur. Son gece Hatip Feyzullah Efendinin mezar şeddi arkasından göründüklerinden bir fazla... Hepsini ayrı ayrı dikkatle muayene ederken birinin sağ şakağında kendi rövelVer kurşununun çapma muvafık bir delik görür. Karşlarına üç iskelet çıktığı akşam rövelver attığını hatırlar. Bu kuru kafa o gece vurulmuş olmasın? Belki öyle., belki değil...

Sonra kazma küreklerin bir tarafında sapları hemen dört arşın uzunluğunda altı tane büyük haç görür.'Evvelâ bunlara zihne mülayim gelecek bir mâna veremez. Sonra haçın tepesine kemik kafayı geçirip iki koluna da çarşaf dolayarak buna bir insan iskeleti şekli verilmiş olmasını düşünür.

Vak'aya hangi yüzünden bakılsa kafaların kömürlük

DIRİLEN İSKELET

167

te bulunmaları Bânû hanımın bunlar ile bir oyunu bur lunduğu hakikatmı gösteriyor. Fakat kızın türlü türlü ağır şüpheler veren bu esrarengiz kusuru Tayfur'un sevdasına halel getirmez. Gönlünün bütün ateşiyle Bânû'ya perestişinde devam eder. Daha başka esrar keşfetmek için kömürlüğün orasına burasına bakınmakta iken kapının yanında gözüne bir çöp tenekesi ilişir. Araba şüphe getirmiyecek bir ihtiyatla eğilir içine bakar. Bir takım süprüntü, çör çöpün arasında yırtılmış yazılı kâğıtlar, kartpostala benzer bir şeyler farkedir.

Gece Safa'yı bir parçacık yanından savmak için: — Dadıcığım pek susadım. Bana bir bardakeık su lütfeder misin?

———A ne demek., getireyim sana., hem de koçu hanımın iyi suyundan...

Dadı telâşla gider. Tayfur yalnız kalınca hemen elini tenekeye sokar. Süprüntüleri avuçlar. Yarı yırtılmış, yarı buruşturulmuş birkaç kartpostal ile beraber Türkçe, İngilizce yazılı parça parça edilmiş kâğıtlar bulur. Diğer süprüntülerle olan temastan murdarlaşmış olmalarına, fena kokularına ehemmiyet vermiyerek hemen hepsini ca ketinin yan cebine tıklar...

Dadı su dolu zarif bir billur bardakla gelir. Tayfur hakikatte susamamış bulunup ta maslahat icabı öyle demişken bardağın Bânûya ait olması ihtimalinden iştahlanarak tatlı tatlı suyu içer. Bitirir...

Gece Safa — Oh tosunum... Sakarlar, afiyetler olsun...

— Teşekkür ederim dadı...

— Teşekur edenlerin çok olsun e mi...

Tayfur artık görecekt başka işi kalmadığını anlıyarak cep defterinden kopardığı küçük bir sahifenin üzerine kurşun kalemiyle şu satırları yazar:

168

DIRİLEN İSKELET

»Küçük hanımefendimiz "

«İskelet kuruldu. Salonun bir köşesindeki kulübesin»de kemik parmakları ve ebedî tebessümüyle fânilerin ölmürlerini ölçüyor. Teşrifinizle bendenizi ihya ve belki ona da can bahşetmiş olacaksınız.»

Meşhurunuz Hiknietullah Tayfur

«Hamiş:

«Adresim:

»

«Ağa yokuşu kurbunda kırk sekbanlar, numara 19»

Bu kâğıdı dörde büküp dadıya uzatarak:

— Gelir gelmez, bunu küçük hanıma veriniz...

— Aha benim gozelim başüstüne. İnşallah yine buyurunuz. Kusura bakma. Ev bizim değil sizin. Dadınız »Çeşme Fattan'a çok çok selâmlar. Benim yerine gozlarmdan öpüver. Niçin gelip te bir kerecik beni görmüyor ay o? Elekli Baba'da kısmatımıza baktırdığını unuttu mu? Benim talihine bir askar, onun talihine bir katıp çıktıydı.

24

Tayfur Bey Gece Safa'nın pek coşkun meveddetinden kaçarak konağına döndü. Bânû'yu aradığı yerde bulamaması kalbinde onun için pırıldamıya başhyan ateşi yelpazeledi., kızın esrarına hulul artık hayatının en meraklı meşgalesini teşkil ediyordu.

Odasına kapandı. Cebinde getirdiği süprüntüleri masanın üzerine döktü., çör çöp içinde altın arayanlara mahsus bir itina ile en ufak parçayı dikkatinin .en ince haddelerinden geçirerek bu müteaffin şeyleri bir bir ayırdı.

Alt köşesinden cüz'î bir kısmı kopmuş bumburuşuk bir kartpostal buldu., prese koydu. Kâğıdı düzeltti. Bunun ortasında elinde (raket) ile (tenis) oyunu kıyafetin

DİRİLEN İSKELET

169

de Bânû'nun bir fotoğrafı vardı. Başında saçlarını zapte den bir çatkı, kolları dirseklerden yukarıya kadar açık bırakan bir gömlek kısa bir (jüp), küçük hanım kendini tamamilen, tenis şampiyonu meşhur matmazel (Langlen) e benzetmişti. Didon paşanın kızı o kıyafette o kadar lâtif, o mertebe cazipti ki Tayfur billur kolları, süzme baldırları seyrede ede doyamadı. Bu resim Bânû'nun kendi hususî makinesiyle çekilmiş olacak., belki de beğenilmiyerek atılan bir prova idi...

Tayfur kartı evirdi, çevirdi üzerinde bir harf yazı bulamadı. Bu sebze süprüntüleriyle karışık kâğıtların içinden bir ikinci kart daha çıktı. Bunda baş tarafı tama miyle kopmuş bir erkek resmiyle intihaî şu birkaç satır yazıyı gördü:

«Verdiğin söz geçen defakine benzemesin. İsnad ettiğin kabahatlerin faili olmadığımı isbat etmek benim için ;güç bir şey değildir. Bu pazara mutlak bu pazara., mazeret kabul etmiyeceğimi peşin söylüyorum., orövvar...

Sadullah Çevri»

Bu satırlar seyyal bir ateş ıztırabiyle Tayfur'un dimağından kalbine yıldırım gibi aktı. Delikanlı bu gayri memul ve âni saika tesiri içinde kendikendine güldü. Deli mi oluyordu? Ne oluyordu? Yalnız Gece Safa'dan adını işitip te şahsını, hüviyetini tanımadığı bir genç yine kendince yarı meçhul bir kıza birkaç satırlık bir kart yazmış., kelimelerde bir teklifsizlik, hattâ iki genç gönül arasında muammayı andırır

bir şive, bir cilve var... Olabilir a... Bu genç kız ile oğlan akraba imişler. Belki de birbirlerine âşıktırlar. Bu da pek muhtemel., çünkü öyle görünüyor. Tayfur Bânû'yu Cevri'den kıskanıyor muydu? Ne salâhiyetle? Kız ona herkesten evvel kendinin olacağına dair söz vermemişti ki... Farzı muhal olarak Tayfur bu sözü verilmiş addetse bile bu bir maziydi. Gönlünü Bânû'nun

170

DİRİLEN İSKELET

haliyle, istikbaliyle alâkadar saysa da onun dünkü hareketine karışmak, bundan""cToİayı üzüntülere düşmek sırf cinnet olurdu. Lâkin insanlık, bahusus gençlik, hele sevda ne tuhaf şey... Bazı noktalarda bütün iradesinin insilâbı önünde adam haklıyı, haksızı, savabı, hatayı, mantığı kaybediyor... Yalnız ruhundan kopan bir feryadın arkasından gidiyor...

Kartın üst tarafı kopmamış olsaydı çirkin mi? Güzel mi? Zeki mi, ahmak mı?

Cevri'nin simasını görerek bu hususta doğru yanlış kendince bazı ahkâm çıkarabilirdi. Kâğıdın yarım olması bu da talihsizliğine ait bir sûiîte sadüftü.

Yazılı, yazısız öteki süprüntü kâğıtları da dikkatinin en ince süzgeçlerinden geçirdi. İyi, kötü tam mealde kendince mühim bir şey keşfedemedi...

Gece Safa'nın evini ziyareti üzerinden üç gün geçti. Bânû'dan hiç bir cevap çıkmadı. Kız, dadısının evine avdet etmedi mi? Yoksa etti de orada gördüğü küçük davetnameye ehemmiyet mi vermedi? Tayfur'a yüreğini kızgın cımbızla didikleyen bir şüphe daha geldi. Bıraktığı ufak tezkere Cevri'nin eline geçmiş olmasın? İmzayı: «Meşhurunuz Hikmetullah Tayfur» diye sarih, cesur bir muhabbet izhariyle atmıştı. Ne büyük ihtiyatsızlık, çocukluk ettiğini anladı. Evet, evet bu sarahat bu cesaret Cevri'yi çok kıskandırabilir. Huylandırabilirdi. Böyle imza atışın saymakla tükenmez pek çok diğer mahzurları da vardı. Tezkereyi kızın validesi, hemşiresi biraderi, diğer akrabası da görebilirlerdi. Bu zıpçıktı Tayfur kimdir? Sana yazdığı tezkerede böyle teklifsiz, pervasız lisan kullanmak cesaretini nereden alıyor? Sualiyile kızı muahaze lerinde haklı sayılırlardı.

Tayfur yüreğinin feveranına kapılarak nasılsa pek büyük bir ihtiyatsızlıkta bulunmuş, tamiri nâkabil meş'um bir ıatâ işlemişti.

DİRİLEN İSKELET

171

Bir hafta geçti. Didon paşa kızından hiç bir haber esmedi. Tayfur'un ızdırabı arttı. Mutad meşguliyetleriyle eğlenemiyor, evde, sokakta bir yerde duramıyor. İçi içine sığmıyor, neticesi gittikçe kararan bu uzun intizarın karşısında âdeta saatten saate sararıp soluyor, kâh kıza bir mektup daha yazmayı, kâh telgraf çekmeyi, kâh kendini bir otomobile atarak Gece Safa'nın evine gitmeyi düşünüyor ve netice itibariyle hiç birini yapamıyarak üzüldükçe üzülyordu.

Koca konağın içinde onun gözlerinden bu derin ıztırabını okuyan yalnız bir can vardı.. Nasıra... Delikanlının, ruhu tutuşalıdanberi kız elîm bir tetkikle onun hiç peşini bırakmıyor, yaşlı gözleriyle, karşısında sine sine yanan bu volkanın sebebi iştialini keşfe uğraşıyordu.

Nasıra Tayfur'u, onun Bânûyu sevdiğinin on katı bir ateşle, tahammül olunmaz bir aşkla seviyordu. Efendisini yakan bu elemi kendi hayatı pahasına söndürmeyi büyük bir teselli, bir saadet biliyordu. Fakat hakikatin ne olduğunu nasıl anlasın? Kız bu uğurda hiç bir şeyden çekinmemeye karar verdi. Bir gün Tayfur konakta yok iken odasına girdi. Kilitli yazıhanesine, dolaplarına anahtar uydurdu. Nihayet, (pres) ile düzeltilmiş Bânû'nun ucu yırtık kartını buldu. O, beyin çekmecelerinde, sandıklarında, bürolarında hasılı neresinde nesi var hepsini kendi eliyle koymuş gibi bilirdi. İ'tinâyı mahsusla gizlenmiş bu ütülü kart fevkalâde dikkatini celbetti. Bu, her zamanki kâğıtların arasına yeni girmiş pek uğursuz manzaralı bir yabancıydı.

j

Elleri, kalbi, ruhu titriyerek Bânû'ya baktı. Baktı. Aynanın önüne gitti âni bir humma ile Tayfur'un kanını tutuşturan bu güzel kızın resmini kendi çehresiyle mukayeseye girişti. Kendine hüsünce mütefevvi bir rakibe karşısında bulunduğunu gördü. Kâğıdı parça parça edip kırıntılarını da ateşe atmak istedi. Lâkin bunun aslı sağ du

172

DİRİLEN İSKERLET

rurken resmini yok etmekten ne çıkardı? Hayır hayır bu fotoğrafı yok etmemeli., belki bir kopyesini çıkarmalıydı. Hemen (şambrnuvar) a koştu. Kartın üzerindeki şekli istinsah etti. Aslını getirdi yerine koydu. Her şeyi düzeltti. Gözleri kilitledi. Çekildi.

Şimdi Nasıra geceleri odasına kapanıyor. O da Bânû'ya taaşşuk etmiş gibi resmi karşısına koyuyor. Kendi: kendine:

.— Güzel kız söyle sen kimsin? Bu ne açık saçık kıyafet.. Müslüman mısın? Kâfir misin? Söyle., hangi dinden, milletten olursan ol her şeyden evvel körpe bir kadınsın., kolların, bacakların apaçık... Resmine erkeklerin bakacaklarını hiç düşünmedin mi? Yoksa bir takım masum, toy delikanlıcıkları, günaha, derde sokmak için mi böyle soyundun? Bu kılıkta Tayfur ile (tenis) oynadm mı? Evet insanlar için cehennem lâzım. Bahusus şimdiki kadınlar için... Âhîret kanunlarını dünyadakiler gibi teşdit etmeli. Şimdiki kadınların vücutları lokanta camekânlarında soslarla, yeşil salatalarla (trüf) lerle gelip geçenleri imrendirmek için süslenen yemekler gibi teşhir olunuyor... Süslenip süslenip te süzüle çalkana sokaklarda boy gösteren kadınlar hallerinin lisâniyle:

«— İşte bana bakmız da imreniniz. Bir sepet çileğe, bir salkım olgun üzüme, bir tabak kaymağa, sulu armuda nasıl mideniz depreşir, ağzınız sulanırsa işte beni de öyle içiniz çeksın.»

;

Fakat efendim sokaklarda ipekler, renkler, kokular içinde salma, kırta giden kadınların ekseriya süs fanta ziyelerini tatmin eden birer rical sahipleri var. Ve onlara imrenen erkeklerin de birer zevceleri., efendim, cemiyeti harap eden en büyük haram ve haramilik işte budur. Kadınlar hep erkeğin zaafından istifade izi üzerinde yürürler. Bir erkeğin tuvaletinde, telebbüsünde kadını imrendirmek için hiç bir tarafını açtığını, yahut boyayıp telleyip

DİRİLEN İSKELET

173'.

pullayarak hiç bir uzvunu teşhir ettiğini görmedim... Balolarda çeşitli erkeklerle yarı bellerine kadar üryan dekolte cinsi lâtifin kılıklarına bakınız... Kadın müsavaten erkekle omuz öpüşüne kalkışmaya kıyafetini tashihten başlamalıdır. Devekuşunun tüyünü tepesine, denizlerden, istiridyelerden çıkan boncukları orasına burasına takındıktan, kulaklarını delip cici bici sallantılar geçirdikten sonra:

— Ben pek akıllıyım..

Demek gülünç olmaz mı? Zavallı mahlûk bir kere başını eğip te ökçelerine baksana. Seni işte bu garip hale sokan modacı, kafadaki maddeîî dimağın hiffetinden cesaret aldı. Yürümüyorsun. Sekiyorsun. Nefsine işkenceyi süs sanıyorsun. O moda garibelerini çıkar. Çıplak ayaklarınla parmaklarının uçlarına basarak yürü ve bunun letafeti neresinde olduğunu bana söyle... Bu ökçelere verilen paralar hastahanelerde gıdasızlıktan ölenlere sarfeîdileydi kim bilir insanîyet ne kadar nüfus kazanırdı. Bugün hangi eskicinin önünden geçerseniz mutlaka onu uzun ökçe çivilemekle meşgul bulursunuz. Ekmek bulamıyan kadınlar bile topuklarının altına bu sivri yumurcakları koymak cinnetinden kurtulamıyorlar... Nefsinize reva gördüğünüz bu azaplar, girdiğiniz bu gülünç kıyafetler ne için hanımlar? Ne için? Kendinizi akılca müsavi belki de mütefevvik addettiğiniz erkeklere fazla beğendirmek için değil mi? Merak etmeyiniz maryanın tüyleri her ne kadar yıkanıp taranmamış olsa da tabiatın icbarı ânında koç onu beğenir. Zannetmem ki tabiat sahibi bir erkek ayağında sivri ökçeli iskaripini olmadığı için güzel bir kadın bırakıp ta mahza modaya bu tevafukundan dolayı bir çirkinini intihap etsin. Zekânızı ancak tuvaletinizde göstereceğiniz zevki itidal ve sadelikle isbat edebilirsiniz, yüzünü beş renge boyayan, sokakta vücudunun nısfını açan, arkadan vasat bedeninin bir kısmını indirip öbürünü bindirerek yürüyen kadın akıllı başında bir erkeği değil ancak:

174

DIRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

175

kendikendini aldatır. Matmazel misin? Müptezel misin? Gözünü Tayfur'a dikme.. Vallah ikisini birden çıkarırım. Onun gönlü benimdir. İzdivaç saadeti bana mev'uddur. Hayatımı onun mes'udiyetine hasredeceğim. Söz aldım. 'Söz verdim. Sevdasına güvenerek şer'î rabıttan evvel gönül akdiyle onun oldum... Şimdi sen araya girersen ben ahlâksız bir kız menzilesine inerim. O âdi bir mugfil olur., »aşkımızın, hayatımızın ahengi bozulur., saf, pâk olan şeyler cinayete döner...

25

Nasıra şer'î rabıttan evvel Tayfur'un olmuştu. Lâkin bu semahatinde ne kadar yanıldığını şimdi derin bir yeisle anlamaya başladı.

Erkeğin bir feveran, bir şiddet ânı var ki hiç bir vait'ten çekinmiyor. Fakat bu vaitler vicdandan değil şehvetten geliyor. Damarlarını yakan arzu hummasının ateşi düşünce verdiği sözler tavsıyor.. tutulmıyan bu vaitleri ihtara vesile olacak muvacehelerden kaçıyor. İğfal edilmiş kadının serzenişlerinden muazzep oluyor.

Evvelden, sevişmek için Tayfur kızı konağın تنها, izbe yerlerine cezbeder, başbaşa kalmak için zuhur eden fırsatları hiç kaçırmazdı... Eakat şimdi Nasıra'nın gözlerinde

yanan davetleri görmemezlikten geliyordu. Biçare kızın gönlü, dimağı o kadar serzenişlerle dolu idi ki vefasız sevgilisini تنها bir yerde yakalar yakalamaz hemen dökülecek, taşacak, bütün galeyanıyla boşanacaktı.. fakat kızın icat ettiği vesileleri Tayfur hep birer surette hükümsüz bırakmaya muvaffak oluyordu. Nihayet Nasıra son ızdırar ile şu satırları yazdı:

«Beyefendi,

Aynı dam altında yaşıyoruz. Fakat zannolunur ki bi-

rimiz dünyada birimiz âhiretteyiz. Gözlerim elîm bir tahassür, acıklı bir istirhamla daima gözlerinizi arıyor. Benimkiler yaşlı, sizinkiler dalgın...

Telâkiî nazardan bir bomba pathyacakmış gibi korkuyorsunuz. Evet inkâr edemem. Göğsümde böyle bir infilâk dolgunluğu var... Lâkin emin olunuz bundan size bir zarar gelmez. Kendi ateşim yalnız kendimi tahrip eder.

Verdiğiniz sözden vazgeçtiğinizi ağzınız söylemeğe cesaret edemiyor fakat her haliniz bu hakikati muterif... Aramızda bir fiil vukubuldu. Onun dünkü adı aşktı. Bugünkü ismi cürüm oldu. Belki ona yarın cinayet denir...

Of beyefendi ağlamaktan boğulacağım., bir gönüle malikiyetimi idrak ettiğim günden beri ben sizi severdim. Bu gizli dinimi Cenabı Hakka açmaktan bile korkardım. Siz bu mukaddes muhabbetimi deştiniz. Çirkin bir yara yaptınız. Dün iftihar ettiğim bu yüksek his bugün bilmem nasıl beni utandıran en büyük zillet oldu. İnsaniyetin öyle gülünç, öyle acıklı, öyle mantıksız'telâkkileri var ki...

Daha dün hazin bir mes'udiyet içinde yaşıyordum. Kalbimde tatlı ateşiniz, dimağımda beni hiç terketmiyen nezih, melekâne hayaliniz ile konağın en kuytu, harim bucaklarında dolaşır, Arşî Rahmandan yüreğime dökülen feyizdar yaşlarla sine sine sızardım. Ah bu, benim için ne cavidanî bir ibadet, ne büyük lezzetti. Şimdi Havva gibi bu safalı cennetten kovuldum. Nedamet ifritiyle karşı karşıya cehennemin esfelinde tesellisiz kaldım.

Beyefendi bu göz yaşlarım, bu istirhamlarım sizi gönlünüzün hilâfına bir muhabbete icbar etmek için değildir. Bunun ikimiz için de büyük bir işkence olacağım bilirim. Bundan sonra gözlerimle gözlerinizi aramayacağıma, hiç görünmemek kabil olamazsa da karşınıza imkân derecesinde ender çıkacağıma., maziye kat'iiyen ihtar etmiyeceğime, hiç bir türlü serzenişte bulunmayacağıma söz veriyorum.

176

DİRİLEN İSKELET

İffetsiz bir kızın söz vermesine belki gülersiniz. Belki bunu makbul tutmazsınız.

Namus, ülvüü cenab nerede başlar, nerede biter bilmiyorum. Sizce müsbet zilletimle beraber emin olunuz efendini ben elan namuslu bir kızım. Sözlerimi nasıl dinî bir hürmet ve sadakatle tutacağımı göreceksiniz.

Sizden yalnız büyük bir tazarruum var. Ziyaa uğramasından bütün mevcudiyetim titrediği için onu bu kâğıda tevdi edemiyorum. Ancak şifahen arzedebileceğim.

Bu muvacehe sizin için pek tahammülsüz bir azap ise bir defacık buna katlanmakla günahınızın kefaretni vermiş olursunuz. Bu benim için son zillet sizin için ülvüü cenabın gayesi olacaktır,...

Bu akşam sizi gece yarısından sonra mezarlığa bakan sarmaşıktı pencerenin önünde beklerim. İffetimin makteli olan bu yerde ruhumun halâsı için sizden bir istimdatta »"ulunacağım...

Bu feryadıma hissiz kalacak kadar sizi küçük göremediğim için yalvarıyorum. Beni bu gönül işkencesinden kurtarmak bin esir âzad etmekten daha sevap olacağını biliniz.

• Israrımla sizi bundan ziyade iz'ac etmek istemem. Tehdit ise haddim değildir. Hakikat budur. Vicdanınızın hükmüne razıyım...

Bugün ve daima cariyeniz Nasıra

Tayfur iş odasında binbir havaî meşguliyetle Bânû'ya dair olan gönül hüsrânını yenmeğe uğraşırken iki üç istizan fiskesinden sonra aldığı müsaade üzerine Nasıra içeri girdi. İstirhamnamesini yazıhanenin üzerine bıraktı. Hiç durmadan çıktı. Beyefendi zaten kaç zamandır kızm gözlerinde parıldayan sakit serzenişlerden kaçmıyor mıydı? Bu çekinme

DİRİLEN İSKELET

177

sini anlayıp ta Nâsıra'nın sükût ve uğradığı metrukiyete hazım ve tahammülle mukabele etmesi lâzımgelirken böyle tahrirî iddialara, tazallümlere, şikâyetlere kalkışmasını terbiyesizliğine hamletmek istedi.

Kâğıdı açtı. Okudu. İlk hiddeti biraz yatıştı. Kızı evlenme va'diyle aldatmıştı.

Bânû'nun muhteşem hayali yanında şimdi Nâsıra'nın cazibesi sönmişti. Fakat bu mev'ud izdivacın olamayacağı hakkında bir ma'zeret uydurup söylemek lâzımgeliyordu ki kız ümidi kessin. Üzüntülere, göz yaşlarına mahal kalmasın. Verdiği sözü tutmamak bir namertlik olduğu gibi kızı aldatmakta devam da daha çirkin bir ikinci namertlik olacaktı.

Tayfur bu cihetteki çalı çırpı nev'inden engelleri telmizliyerek Bânû ile sevda zemininde karşı karşıya serbest kalmak istiyor ve şimdi bu sert hakikati Nâsıra'ya onu en az müteallim edecek surette bildirmeyi insaniyet sayıyordu. Binaenaleyh nefsince fuzûli bir yorgunluk bildiği bu gece davetine icabete karar verdi. Aldatarak ona bir hakikat söyleyecek, gönlünü alarak kızm gönlünden sıyrılmaya uğraşacaktı. Tayfur gece yarısından sonra dehlizleri, loş maltalıklan, mahzenleri Firavun mezarlarına benzeyen konağın merdivenlerinden indi. Alt katın eski İstanbul sokakları gibi dolambaç (galeri) lerinden yürüdü. Mezarlığa nazır sarmaşıklı pencereye yaklaşıncı orada gecenin karanlığına karışmış bir hayalet seçti... Bu, Nasıra idi. Tayfur durdu. Bekledi. Hayaletin ne bir hareketi görüldü. Ne sesi işitildi. Karanlığın kasveti altında iki ruh karşı karşıya eziliyorlardı. Çünkü maddiyetleri pek seçilmiyor, birbirini havâsı hamseden hariç bir kuvvetle binaenaleyh maddî tahassüsten daha derin bir hisle duyuyor gibiydiler. Kız ile sevda hesabını bir an evvel kesmek isteyen Tayfur'a gecenin siyah sükutiyle cınlayan bu korkunç ev altında bir cinayet işliyeceklere mahsus ihtiyatlarla titre

178

DİRİLEN İSKELET

şerek bekleşmek pek ağır geldi. Bu elîm vaziyetten hemen kurtulmak telâşiyle:

— Bana uzun uzadıya bir beyanname yazmaya ve böyle karanlık yerlere inmeğe ne lüzum vardı? Alelade bir surette yanıma gelip meramını anlatamaz mıydın?

İfadesinin ilk çırpıntıyla sesi kısılan Nasıra:

— Beyefendi takdim ettiğim kâğıt bir beyanname değil pek derin bir

teessürnamedir. Size aksi tesir yaptı. Şaşmaktan ziyade ağlayacağım geliyor...

— Yok., yok., kızım ağlama... Söylemekte yazmaktan ziyade tesir yok mudur? Ben onu anlatmak istedim...

— Taşkın bir dimağ şaşkın oluyor. Fartı teessürden ağzımın yoliyle halimi ifade edememekten korktum. Kaleminden istindat ettim. Belki ikinci cümleden sonra sert bir tekdir ile sözümü kesmeniz ihtimalini de düşündüm.

— Beni bu kadar barbar mı biliyorsun Nasıra?

— Estağfurullah...

— Maksadını anlamak, isterim. Söyle...

— Medenî gönüller sıkıldıkları (küçük bir tereddütten sonra) nefret ettikleri şeylerin karşısında bazan bar

barlaşırlar...

— Sen teessürname adını verdiği kâğıtta böyle serzenişlere kalkışmıyacağını yazmışsın. Bu vadileri geç'e'lim. Asıl maksada gelelim...

— Beyefendi serzeniş değil., serzeniş bir nevi naz demektir ki sevilen kimseler daha ziyade sevilme için yaparlar... Bu, menfurlara muhabbet temin edecek bir silâh değildir...

— Nasıra işte hep bu sözlerin birer serzeniş okudur... Birer, ikişer fırlatarak yapmıyacağım dediğin şeyi yapıyorsun. ..

— Beyefendi en mülayim sözlerim size birer zehirli ok gibi tesir ediyor. Ne yapalım aramızda pek müelliîn bir macera döndü. Bunun müsebbibi, mes'ulü sizsiniz...

DİRİLEN İSKELET

179

— Her kız hayatın ilk zevkine teslimi vücut ettikten sonra böyle söyler...

— Fakat beyefendi her mert erkek masum bir bakiri iğfal ettikten sonra böyle söylemez...

Tayfur darbenin şiddetinden biraz sersemleyip sustu. Şimdi bu ilk galebeden sesi kuvvetlenip gözleri ateşlenen kız devam etti: /

— İffetimin bu büyük dâvası için bu karanlık تنها, ölümlü, sarmaşıldı yeri intihap etmeme sebep bu mahallin bekâretime maktel olmasıdır. Buradan bir müfteris gibi namusumun kan kokusunu alıyorum. Ölülerin muvacehesindeki bu zulmetin içine bir mahkeme kurmak istedim. Çünkü şahitlerim, delillerim vekillerim, müdafilerim hep buradadır. Karanlıkları dinleyiniz. Unuttuğunuz şeyleri, gece size mehîb sükûtu içinde izhar edecektir. Ölülerden sorunuz. Ben kendimi nasıl vñüdafaa ettim. Siz beni nasıl aldattınız. Söylesinler. Bütün bu hakikatlar yarasalarla beraber etrafımızda uçuşuyorlar. Sesimle beraber dalgalanıyorlar. Canlanıyorlar. Allah olunca vicdan da vardır. Menfaat kasdiyle onu susturmaya uğraşanların içinden o, yine hakikati söyler. Nasihatlarına artık aldırmayacak kadar onunla yüz göz olanlar vardır. İşte bu, hakka aldırmamaktır... İşte ahlâk, cemiyet, dünya her şey bu

seyyi'e ile sukut eder... Ben kendi felâketimden ziyade senin bu düşkünlüğüne ağlıyorum Tayfur.

Kız başını sarmaşıklı pencereye vererek hazin, elîm hüngürtülerle gözyaşlarını salıverdi. Hakikati inkâr ile maceranın altından kurtulamıyacağını anlıyan Tayfur kendi dâvasını büsbütün iptal etmiyecek surette kıza sure tîiHaktan görünmek ızdırarında kalarak:

— Nâsıracığım hak sözlerinle beni yendin... Sadanda galebe ve hakikat titriyor. Ben mağlûbum. Sus., yetişir... Fakat sana neden bu suretle söz söylemek ızdırarmda kaldığımı bilmiyorsun.

186

DİRİLEN İSKELET

— Belki., lâkin bunu bildirmen kabil değil midir?..

— Evvelden bu hakikatla seni müteallim etmek istemiyordum. Fakat şimdi bu acı doğruyu söylemeğe mecburiyet hasü oldu.

— Ne kadar acı olsa hakikat şifalıdır. Söyle., dinliyorum...

— Cenabı Hak kalbimi biliyor. Yegâne emelim seninle izdivaçtı... Öf., lâkin...

— Ne oldu? İzalesi nâkabil bir mâni mi çıktı?

— Evet...

— Nedir?

— Validem... A

— Validen senin ciddî hiç bir arzuna karşı kat'î bir mümanaat gösteremez ki., o senin her suretle mağlubundur. Sen ne istersen o onu alkışlamakla iftihar eder...

— Bu defa öyle' değil...

— Söyle merak ediyorum. Bakalım bu defa validen neden huyunu değiştirdi.

— Validemin eskidenberi garip bir arzusu vardır...

— Nedir Allah aşkına...

— Bana bir paşa kızı almak... Kendisi paşa karısı olduğu için paşa kızı kaynanası olmak deliliğini tutturmuş...

26

— Neler duyuyorum Allahım... Tayfur, hanımefendinin huyunu, âdetini ben de bilirim. Elinde büyüdüm. O senin intihaplarına hiç karışmadığı gibi senin reyini almadan parmağını kımıldatmaz. Masallarda dinlediğimiz gibi hakikatte de gönlünün intihap ettiğiyle izdivaç edebilmek için tacından, tahtından vazgeçmiş çok şehzade (prens) maceraları işitilmiştir. Bir paşa zadenin evlenmek için bir paşa kızı araması nev'inden çürümüş âdetlere herkesten ziyade sen gülersin. Fakat ne yapalım ki şu saatte

DİRİLEN İSKELET

181

senin için böyle söylemek icabediyor. Bu asrın azalan hüümdarları bile âhâdî nasdan kadınlarla teehhül ediyorlar... Beni arzu etmiş olsan böyle zekâvetine yaraşmıyaçak özürler serdetmezsin... Ne şöyle ne böyle... Bir muhalif rüzgâr esti. Senin gönlünü benden aldı gçHürdü. İşte haMkat bu...

>

— Nasıra sana bir delilik gelmiş., söylüyorsun dönüyor yine onu söylüyorsun. Düşünmeden söylüyorsun...

— Bey, o kadar düşünüp te söylüyorum ki bu son gecelerim uykusuz yalnız düşünmekle geçti...

— Bana inanmıyorsan seni bir yere gizleyip validemi söyleteyim. Hakikatin ne merkezde olduğunu kendi kulağınla işit...

— İpnotize etmiş gibi validene istediklerini söyletebilirsin. Aksini iddia eden yok...

——Ne yapalım Nasıra? Söylediklerime inanmadıktan sonra seninle nasıl uzlaşabiliriz?

— Uzlaşmaya lüzum var mı? Bu (Lafonten) in kurt ile kuzu dâvası... Gönlünün arzusunu yerine getirirsin. Evvelce bana verilmiş sözün ne hükmü olabilir?..

— Peki Nasıra ısrar etmiyeceğim. Sözlerimi aklın ne suretle alıyorsa öyle kabul et., beni buraya davetten müTıım bir maksadın olduğunu yazmışsın. Şimdi oraya gelelim...

— Şaşkınlığımdan size kâh müfret muhatap, kâh cemi muhatap sigalariyle hitap ediyorum. Terbiyesizliğimi, affedersiniz.

— Beis yok. Nasıl istersen öyle hitap et...

— Beyefendi siz de bilirsiniz ki vicdan başka gönül başkadır. Biri hak ve hakikate öteki hava ve hevese tâİbidir.

— Rica ederim Nasıra felsefende (derinleşme... Bu bahsin kısa kesilmesi bence son derece mültezemdir.

— Biliyorum beyefendi... Fakat ne yapalım., kaç za

182

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

\

183

mandır işleyen koca bir yara bir nefeste iltiyam bulmaz. Korkmaymız. Kalbinizi kendi gönlüm gibi biliyorum. Siz ne kadar inkâr, tevil yollarına sapsanız ben hakikati tekmil acı vuzuhiyle görüyorum...

— Uzatma diyorum Nasıra., şimdi yürür giderim. Sözün yarım kalır., bundan sonra olacak davetlerine hiç kulak vermem. Bak ona göre sözüne devam et...

— Beyefendi sizin korktuğunuz şeyi biliyorum. Sizinle geçen sevda maceramızın iadesini ve netice itibariyle izdivacımızı istirham ve bu vadide ısrar edeceğimden korkuyorsunuz., hayır, hayır, hayır., bin kere hayır kat'iyen emin olunuz size böyle bir teklifte bulunmıyacağım... Paşa kızıyla, şah kızıyla imparator kızıyla kiminle isterseniz onunla izdivaç ediniz... Lâkin bu feragatime mukabil sizden büyük bir istirhamım var...

— Nasıra bu feragatine mukabil benden ne istersen iste... Hiç bir fedakârlıktan çekinmiyeceğim.. meselâ seni bir paşa kızı gibi cihazlayıp çimenleyerek münasip bir adama vermek... Hattâ bu hususta gönlünün bir arzu ettiği de varsa hiç çekinme söyle...

Ah karanlık olmıyaydı bu tekliften zehirlenmiş gibi kızcağızın nasıl yemyeşil kesildiğini Tayfur görecekti., biçare başını rutubetli kaim, sağır duvara verdi. Teslim i ruh eder gibi inim inim inliyordu.

Kızın bu âni ve muamma  yesini anlayamıyarak Tayfur şaşırdı. Kendisiyle izdivaçtan feragat ettikten sonra bir diğ rine varmasında bu derece teell m  mucip ne vardı? Zihninde JP116 kızışan bir hiddetle karanlıkta N sira nın gözlerini bulmaya uğraşarak:

— Kız yüzünü göremiyorum amma sesinden, sözlerinden alıyorum. Galiba bu gece sende şiddetli bir humma var. Arada bir saçmalıyorsun...

Nasıra hâlâ derin iniltiyle:

— Beyefendi ben saçmalamıyorum. Sözlerime karşı sizin kulağınızın ahengi bozulmuş., işte onun için anlaşamıyoruz.

— Benimle izdivaçtan katiyen feragatini söyledin.

— Evet...

— O halde seni elbette bir diğ rine vereceğiz., karabaş yapacak değıliz ya?

Kız helecandan kesilen sesiyle:

— Bu teklifi bir daha bana etmeyiniz Karşınızda hafakandan tıkanarak d ş r l r m., ve bu, sizin için aynen beni hançerle bitirmek derecesinde bir katil sayılır...

— Kızım benim kulağımın ahengi değıl senin aklının muvazenesi bozulmuş. I te ben gidiyorum. Sen bu mânâsız, irtibatsız sözleri daima karanlıklarda konuşmaya alıştığın (fantom) lara anlat...

Tayfur hızlı adımlarla kaçarken Nasıra cebinden b r elektrik feneri çıkardı.

Karanlığın kesafeti i ine doğ n bu  n  güneşle, diğ r elinde tuttuğ  bir kâğıdı aydınlatarak:

— Beyefendi ka mayınız. (Tennis) oynıyan ř  g ze  matmazelin başı için durunuz...

Tennis ve matmazel kelimeleri Tayfur'u bulunduğ  yere  ni bir sihirle  viledi.

Delikanlı döndü. Kızın g sterdiğ  ş ye baktı. Bânû'nın resmini ta uzaktan tanıdı.

Geriliyemiyor, ilerliyemiyor, bir ş y s yliyemiyor donmuş gibi öyle duruyordu...

Nasıra resmin sihirkar tesirinden cesaretlelenerek tekrar etti:

— Beyefendi bu matmazelin başı için son sözümü dinlemeden buradan gitmeyiniz.

Tayfur şimdi ilk şaşkınlığından ayılmaya uğraşırken bir miknatıs kitlesi karşısında bulunuyormuş gibi resmin cazibesine tutuldu. Kıza yaklaşarak:

— Nereden buldun bu resmi?

— Karanlıkta konuştuğ m fantomlar getirdi...

184

D R LEN  SKELET

— K t phanemden mi  aldın?

— K t phanenize bakarsınız. Oradaki yerinde durmuyorsa böyle bir şüpheye hakkınız olabilir. Fakat efendim bizi burada birleştiren meseleden hariç sözlerle vakit ge irmiyelim... Bahis uzadıkça sizi iz'a  etmekten ziyade kendim üzülüyorum. Beni dikkatle, insaniyetle dinleyiniz. Son sözüme karşı son diyeceğinizi bekliyorum.

— Dinliyorum Nasıra...

— Aldatmak üzere bana vermiş olduğunuz izdivaç sözünden sizi bir şartla ıtlak edebilirim...

— Çabuk şartını söyle...

Nasıra ağlama sarsıntıları içinde tutunacak yer arıyarak:

— Kiminle isterseniz onunla evleniniz...

— Peki sonra?..

— Bana başka bir koca teklifinde bulunmayınız...

— Peki sonra?..

Nasıra gözlerinin yağmurunu zaptetmek için iki avuucu içine düşen bedbaht başını sıkı sıkı elîm hüngürtülerle sarsılarak:

— Beni bu konaktan kovmayınız. Ben sizin azat kabul etmez bir esirinizim.

Huzurumla sizi kat'iyen rahatsız etmiyeceğime işte Cenabı Hakka yemin ediyorum. Bir i aha beni hiç hiç hiç karşınızda görmeyeceksiniz.. ancak sizinle bir dam altında bulunmak tesellisiyle yaşıyabüleeğim. Beni bu haneden çıkarmak kendi elinizle bir adem uyusuna atmaktır. İlk hatâyı beraber işledik. İkinci cinayetden birbirimizi kurtaralım. Emin olunuz beyefendi intiharım sizin yeni izdivacınıza şeamet getirir., diğer bir kadınla olacak saadetinizi benim bikes kanımla kızıla bo vamtan ne hazzınız olabilir?

— Nasıra, müşkile sarmış bir sevginin insan yüreğini nasıl dağladığının tecrübesini şu saatte ben de geçiriyorum. Peki sana yaptığım fenalığa mukabil muvafakat edi
DİRİLEN İSKELET

185

II

yorum bu konakta otur... Fakat bu gibi ahvalde verilen sözlerin hükümlerini bazı anlarda insan tutamıyor. Bu pek müşkil ve ekseriya muhal oluyor... Evet., evet artık açıkça konuşuyoruz. Bütün riya, yalan, hodbinlik perdelerini aramızdan kaldıralım., işte ben sana verdiğim sözü tutamadım., elan sözümün eri olmak isterim lâkin şimdi ben sana o sözü verdiğim andaki ben değilim., iradem elimde yok. Sen de şu anda bana verdiğin sözü ileride tutamayacaksın... Çünkü bu konağa bana zevce namıyla bir kadın gelince benim her an onunla olacak ruhî vahdetim sana bu evde bir cehennem hayatı yaşatacak... Kıskanacaksın... Her ânın bir intihar dakikasından daha elîm geçecek... İyi düşün...

— Beyefendi bundan sonra benim ruhum cehennemde gerek. İrtikâp ettiğim günahın cezasını çekerek mane'viyetimin tasfiyesine uğraşacağım., bazı tarikatlerce eza'yı nefsiiv ibadet olduğunu bilmiyor musunuz?.. İbadet mabuda vusul için yapılır... Demirin yanarak paslarından temizlenmesi gibi insan da ateşle hakka yaklaşır... Ciyfe'den nura döner... İşte ben bu konağın sakafı altındaki cehennemde ruhumu böyle musaffa bir hale getireceğim., hiç bir tekke, hiç bir mabed, hiç bir çilehane burada çekeceğim azap kadar beni Rabbime çabuk yükseltemez... Hem beyefendi etrafımda dolaşan vücutsuz ruhlar bana daha başka şeyler söylüyorlar...

— Ne diyorlar Nasıra?

— Her günahın muhakkak bir cezası vardır. İnsan :musibetinin cezasını çekerek melekleşir... Çekmiyen iblis olur., Ben hatâmın ukubetine çabuk uğradım... Ettigine

"bir gün sen de uğrayacaksın Tayfur., o zaman benim musaffa ruhum senin imdadına yetişecek.. Kendimi kurtardığım gibi seni de tahlise kışacağım. Şimdi bunu bozulmuş aklımın uydurduğu mânâsız bir kehanet gibi görerek ;? belki gülersin. Ben şimdi senin zevcenden daha yakın bir/

löö

DIRILEN İSKELET

şeyinim. Ruhum umduğum tasfiye ile Allahma yükselirse ben sana bir melek üs siyane olacağım. Sen son verdiğin sözü tutarsan Halik ikimizi de affeder., gönlün kimi istiyorsa onunla evlen. Gözlerinize görünmiyerek aynı dam altında saadetinize şahit olmak., işte., hayattan kendime ayırdığım bahtiyarlık hissesi., bunu bana çok görmezsin değil mi? Haydi Tayfur mes'ut ol., bu konağın alt katında metruk odalarda yalnız yaşamak için verdiğin müsaadeye istihkakımı teslim et. Ve bu vaadini hiç bozma...

Tayfur kârgir katın soğuk cidarlarında titreyen sesiyle:

— Nasıra sana tekin değil diyorlar. Ben bu avamî zan na gülerdim., fakat şimdi görüyorum ki sende diğer kadınlara nisbeten garip bir mümtaziyet var. Emin ol verdiğim sözü tutacağım. Bu konakta kalacaksın... Belki ben mezarlıkların şeametine uğradım. Belki ben büyülendim... Belki ben imansızlığımın cezasını çekeceğim. Bir uçurumun kenarında dolaştığımı hissediyorum. Belki bedbaht, makhur saatlerimde üzerine başımı koyarak ağlamak için şefik bir diz arayacağım., belki bu penahım sen olacaksın Nasıra...

— Tayfur ben senin elinin çizgilerini, alnının hatlarını önümde bir açık kitap gibi daima okurdum. Çok nikâbetlere uğrayacağım. Fakat hepsini atlatacağın. Tez mizaç, zaafına mağlûpsun. Çabuk kapılır, çabuk soğursun.. Çok defa akıl ve mantıktan kaçarsın. Lâkin metin görünmeğe uğraşırsın. Çok defa felâketlerini ayağınla gider., ararsın. Kendi zekânın üzerine akıl beğenmezsin., d mebhaste müdekkik bir âlimin önünde bir dimağın açılıp yine kapanması mümkün olsa âlim, o kafa sahibinin talihini söyleyebilir... Çünkü dimağ bize hayatta bir pusula vazifesini görmek için Cenabı Halikin verdiği bir âlettir. Sahibini iyi, fena yola sevkeden kafalar vardır. Bazı tedaviler, temrinler ile fenaları iyi, iyileri fena yapmak mümkün

DIRILEN İSKELET

kündür... Onun için hayatta muhitin, bazı hâdiselerin ah+ lâk üzerine ve dolayısıyla talih üzerine tesirleri büyük, olur... Yine onun için mektebin, terbiyenin tahsilin milletler üzerinde oynadıkları roller mühimdir. Senin kafan daima emniyet supapı olmıyan bir makine gibi alabildiğine bir şiddetle işledi. Sana nasihat verenlerden kaçtın. Daima hava ve hevesine uyararak yaşadın. Senin gayri şu'urî bu taşkınlıklarına kurban olanlardan biri de benim... Sen sevr burcunda doğdun. Korkma o seni himaye eder. Aleyhine kurulan dolapların hemen daüma üstünden geleceksin...j Üzerinde akik yüzük, akik teşbih taşı. Bu mübarek kırmızı taş sevrin tılsımıdır. Seni kazadan, belâdan saklar...

— Oh Nâsıracığım bir falcı karı kadar söz biliyorsun. Ve pek tatlı dinletiyorsun.

— Evet iştihar etmemiş bir falcıyım... Bütün'sihirlerimi senin lehine yapacağım... Sarmaşıkların, servilerin arasından eliyle gökyüzünü' işaret ederek:

— Dün gece bir şahâbı sâkıb Arz ile Zühre arasında düşerken çizdiği nuranî iziyle senin adını yazdı. Sen cadı tabiatlı iki genç kızın arasındasm. Bu ikiden biri benim. İkincisi de bu tenisçi matmazeldir. Remil attım... İsminde (elif) (be) var., benim burcum (kavis) onunki (akrep) tir... Çok naz ve istiğnadan, bin türlü müşkilâtta sonra bu kız sana varacak... Fakat az vakitte üzerine hıyanet edecek., o zaman bana gel... Burçlarımız çarpışsın da gör....

Tayfur bu acaip sözleri dinledi dinledi. Yeisle bîçarenin bir nevi cinnet nöbetine tutulmuş olduğuna hükmetti. Bu hale sebep kendisiydi. Kızın böyle nücumdan,, bruçtan, elden, kafadan kahve telvesinden daha birçok şeylerden istikbal okumak gibi garabetleri vardı. İşte şimdi bu deliliği artmış saçma sapan bir dereceye varmıştı. Fakat ba'zen ne muntazam bir ifade, ne müessir bir manâ

188

DİRİLEN İSKELET

W

^Atık, ne büyük bir felsefe ve ikna kuvvetiyle söylüyordu... *

Zavallıyı konaktan savup büsbütün çıldırtmadansa onu nezdlerinde muhafaza için vicdanından kopan sadaya itaat etti. Ve biraz daha gönlünü almak üzere:

— Nasıra merak etme seni bu konaktan, yanımdan "hiç ayırmıyacağım... İzdivaç istemiyorsun o hususta da icbar etmiyeceğim. Burada yıldızıma bakıp beni nikbetlerden, kazalardan, büyülerden, felâketlerden kurtararak yaşıyacaksm...

— Merak etme Tayfur., isminin ilk harfi (t) ikincisi '(y) dir. (T9) (y10) dur.

Adetlerin sıracı bu tevafuklarına dikkat ettin mi?

—Etmedim. Kızım hiç aklıma gelmedi...

— Fakat bu güzel nisbeti son harfler bozuyor... (f80) *(v6) (r200) dür. İsmi'nin ilk dört harfini cemedersen (105)e baliğ olur. Son harf ikiyüz (200) (105) i iki defa havi değildir... Bundan ne çıkar biliyor musunuz?

— Bilmiyorum. Ben bilmek istemem. Senin bilmen kâfidir...

— Yalnız şuna dikkat et ki adları beş harfli olan erkekler ekseriya zevceleriyle hüsnü imtizaç edemezler., tek harfinfirattır. Bu mahzuru defî için ismi tek harfli olan erkekler, yine adı tek harfli kadınlarla evlenmeli«dirler ki adetler çiftleşsin... Arada imtizaç hasıl olsun. Meselâ (Ahmet) ile (Zehra) pek güzel geçinirler. Çünkü ikisi de çift harflidir. Fakat (Ali) ile (Melek) (Cavit) ile (Düriye) imtizaç edemezler...

— Nasıra izdivaçtaki isimlerin adedi nisbetlerini şimdi bırakalım. Başka mühim bir diyeceğin var mı?

— Var...

— Söyle...

— Salonda kırmızı kulübedeki iskeletle arasına görüşmek için müsaadenizi rica ederim...

— Vay sen onunla görüşüyor musun?

DİRİLEN İSKELET

189'

— Evet...

— Onun dili var mı?

— Dil yalancıdır. Dil riyakâr. Aldatıcıdır. Hiç bir zaman dimağın müfekkiresini, işlenmiş ve işlenecek şenaatleri, kalbin iyi, kötü, maksatlarını, kinlerini, hasetlerini

muhabata dosdoğru söylemez. İnsan diğer insanın her uzvuna halikın yazmış olduğu hayat beratını hecelemeyi bilmelidir. Hâzik bir doktor hastayı, sağlamı, nev'i marazı insanların yüzlerinden nasıl anlarsa bir ilm-i sima mütehasısı da çehreden ruhanî hasiseleri, nakiseleri keşfeder.. Arifler ceA zahir batının aynasıdır. Kâinatta her şey anlıyanlarca kendi tercümei halini, yaradılışını tabiatını mazisini, istikbalini natıktır. Bu hakikatları görmeyi bilseydik çok ibret dersleri alırdık. Ben iskeletin alın yazılarını okudum. Bütün insanların huyları birbirlerine benzer. İyi zannolunanlar fena tabiatlarını saklıyabilenlerdir.. salondaki kurukafa çok heyecanlı maceralar yaşamış. Bu, iki zevcesinden hıyanet görmüş bir erkek., sana ibaret âmiz hayatını anlatayım mı? Kuru kafada iki nevi yazı var. Biri kihfin mukadder sernüvişti, ikincisi kafa sahibinin hayatındaki teessüratından intiba' eden yazılar. Bu sergüzeşt şöyle başlıyor: «Nihayet mezarda döktüğüm etlerimi tamam elli iki sene üzerimde beyhude bir yük gibi taşıdım., cismaniyet hamallıktan, gafletten başka bir şey değil.. uzviyet ancak kabirde şîfapezir olan bir hastalık...

— Nasıra sus. Benim sinirlerim pek gergin seninkiler de çok heyecanlı; ikimizin de sükûnete ihtiyacımız var. Ölü kemiklerinde okunmuş âhiretten menkul hazin vakalarla dimağlarımızı yorup büsbütün çıldırmıyalım.

— Tayfur gafletten uyanmak istemiyor musun.

— Gencim Nasıra., yaşamak için gaflet lâzımdır. Ada-lâtımm hamallığı benim için bir zevktir... Bütün insanlara ne oluyorsa nihayet bana da o olacaktır. Ana rahmindeki teşekkülümüzden hiç bir şey duymadık. Mezarda ne ola-

190

DİRİLEN İSKELET

cağımızı da hiç düşünmemeliyiz... Hayatın, mematm bizi »sürüklemesi mukadder mecralardan geçmek için rızamız, fikrimiz, tasvibimiz, itirazımız, tenkidimiz sorulmaz... En büyük filozoflarla en gabi ahmaklar varlığın yokluğun aynı kapılarından girerler, çıkarlar. Bir insan dilhahı üzere kendikendini yaratamaz., hayatı mizacına göre tashih edemez. Ölümü imrenecek surette tatlılaştıramaz.. tabiat merhametsizdir, sağırdır. Yamandır. Onun karşısında ta-zallumla ne kadar çırpmsak o iradesinin bir harfini değiştirmez., böyle abdal vaizler, karışık hoca hanımlar gibi bir düziye âhiretten, mezardan dem vurma... Sinirlerin bozulmuş, haydi üst katlara çık. Biraz hava al. Gel sana müsekkin bir şey içireyim...

— Teşekkür ederim. Bir şey içmem. Buranın havası bana her yerden iyi gelir.. Sen yalnız beni bu konaktan atmıyacağıma dair vermiş olduğun sözü tut... Başka lütuf istemem...

— Sözümden emin ol Nasıra...

Kız bu defa hüngürtüsüz hazin yaşlar ile:

— Bir daha teşekkür ederim. Allah sana akıl, sevdiğin kıza merhamet, bana da sabır versin... Haydi Tayfur git... Demindenbefe yeisli yüzümden, ölümlü sözlerimden sıkılıyorsun. Savuşmak için bir veda cümlesi arıyor fakat bulamıyorsun.

S

— Ben burada durdukça senin asabiyetin artacak., işte gidiyorum.

Ne bir ayrılık pusesi, ne bir veda nüvazişi Tayfur kırklara karışmış bu kızın yanından sâri bir şeyden uzaklaşır gibi kaçarken şöyle söyleniyordu:

— Of., merhametten maraz hasıl olur derler işte bu... Vaktin (orakl) leri, bakıcı karıları bunun, yanında halt etsin... Dinlenmiyor. Çekilmiyor. Ben bu, budala kızı nasıl sevmişim acaba? Sevda yeşile aklı zıvanasından bütün bütün çıkmış. Az vakit sonra tamamıyla çıldıracağa

DİRİLEN İSKELET

191

benziyor., başka kocaya varmayacakmış o da bana tasa mı? Oturursa işte konak, çıldırırsa tımarhane var.

Sarmaşıklı pencerenin önünde ölümlerle ve gönlündeki ateşle yalnız kalan zavallı Nasıra da kaçan Tayfur'un arkasından göz yaşlarını silerek:

— Kaç., kaç., dünyanın yuvarlak olduğunu bilmiyor musun? Kaçtığın noktadan ne kadar uzaklaşsan yine dolaşp oraya geleceksin., o kız ile mes'ut olamayacaksın. Nihayet saadetini benim izdivacımda arayacaksın..

Tefe'üliyle mırıldanıyordu.

27

Tayfur beyin, küçük hanıma takdim edilmek üzere 'Gece Safa'ya tezkere bıraktığı günün üzerinden iki buçuk hafta geçti. Mukabeleten Eyüpten hâlâ hiç bir ses çıkmadı. Bu sükût ne mânaya alınabilir? İhmal mi? Kast mi? Yoksa hastalık, saire kabilinden ciddî bir mâni mi var? Her ne olursa olsun iki satırlık bir kart ile itizar etmek lâzımgelmez miydi? Bu nezaket kaidesinden ayrılmağı icabettirecek acaba ortada ne vardı?

İki haftadır yalnız bu madde üzerine fikir yürüterek yaşayan Tayfur'un zihninde mesele çatallandı, çutallandı.

Gelecek kartpostala intizaren konaktan bir yere ayrılamıyor, odasında, pencere önünde, çenesi dirseğinde, hiç bir şey yapmaksızın saatlerle düşünüyor, doktor Ferhat'tan başka yanma kimseyi kabul etmiyordu.

Son ziyaretinde doktor sordu:

— Tayfur bu ne hal?

— Bânû'dan cevap bekliyorum...

— Bu cevabın mutlak geleceğinden emin misin?

— Mutlak değil., fakat bilmem nasıl geleceğine dair kalbimde tuhaf bir ümit var...

192

DIRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

193

— Azizim o tuhaf ümidini kes. Her zamanki eğlencelerinle meşgul ol. Rahatına bak. Bu söze karşı Tayfur'un benzi sarardı. Titrek bir ihtiyar gibi iki kolu son yeisle aşağı sarktı. Yalvaran sabit bir nazarla:

— Rica ederim bu sözünü bir daha tekrar etme... Doktor Ferhat bey istiğrapkâr bir durgunlukla:

- Beni hayretlere düşünüyorsun Tayfur... Neye tekrar etmiyeceğim? Ne var?
- Çok muhtaribim. Hayatımı Bânûdan gelecek cevaba muallak görüyorum...
- Bu nasıl söz? Ya cevap gelmezse ne olacak?
- Pek fena şeyler olacağını hissediyorum...
- Saçma... Çocuğum aklını başına topla... Genç,, mes'ut hayatını iki defa gölüğün huyu, hilkatı, tıyneti, maksadı meçhul bir kızın hayaline raptetmek gibi saçmaları senin ağzından işittiğime kulaklarım inanmak istemiyor.
- Doktor hakikat söylüyorum. Ve ıztırabımın onda birini göstermeye uğraşıyorum... Halim her türlü tahminin fevkinde vahimdir...
- Sana akşam sabah sofraya hazırız buyurunuz, diyorlar. Ceplerin para dolu. Sen bu evde bir küçük (Senyör)

İşün.. bir konak halkı senin emrinle oturup kalkıyor. Aklına gelen eğlenceyi delilikleri yapmaktan seni meneden bir fert yok... Bu kadar refah, saadet sana çok geldi. Hazmedemedin. Kendi kendine mezarlıklarda, Eyüp semtlerinde bir dert aradın. Nihayet âlâsını buldun. Başında maişet derdi ve bugünün başka şey düşünmeye meydan bırakmayan geçinme endişeleri olsaydı o kızın yılan gibi dimağına giren sevdası kanını bu kadar çabuk zehirliye rek istilâ edemezdi. Bu senin tutulduğun (normal) bir aşk ve alâka değil âdeta karasevda... Görüyorum ki sözlerin bozuk. Gözlerin bozuk, âsâbın bozuk... Nabzın bozuk., fikrin bozuk., niçin sakhyayım hastasın. Haydi kalk hamama gidelim. Sana evvelâ bir duş sonra tek mil vücuduna (firiksiyon) yapayım. Aksülâmel geldikten sonra bir otomobile atlıyalım.. Şişli, Kâğıthane, Cendere, Maslak, Büyükdere..... güzel şehrimizin müferrih mevkilerini bir dolaşalım. Bu konağın kasvetli ufkundan çık, biraz hava al., dünyada Bânû hanımdan yüz defa güzel ne kızlar olduğunu gör... Gönlün, gözün açılsın... İlk hamlede bu derece mağlûp düşersen bu sevda yesi sana büyük fenalıklar eder.

Tayfur hazine bir sesle:

- Ya biz evde yokken Bânû'dan kartpostal gelirse...
- Gelirse daha iyi ya birkaç saat bu pek elîm intizardan kurtulursun. Akşam konağa dönünce kartı yahut mektubu gelmiş bulursun.

Bânû'nun üftadesi bu hayırhahane teklifi reddedemedi. Bir duş, firiksiyon, masajdan sonra giyindi. Bir otomobile atladılar. Bu yeni icat araba rüzgârları yırtıp koşarken yüzüne serin serin hava çarptıkça aşk hastası memnun oluyor, dimağını saran sevda kasvetinden etrafını seyrederek biraz avunuyordu. Yalnız odalara kapanıp karasevda ummanın dibine çöken zavallı müntehirlerin hep böyle doktor Ferhat gibi birer vefakârları olaydı çoğu ölümün pençesine kendi nefsinin teslim felâketinden kurtulurdu.

Otomobil Beyazıttan geçti. Mercan yokuşundan indi. Şimdi köprü kalabalığının ortasından uçuyorlardı.

Doktor Ferhat yüzüne biraz renk gelen hastasını süzerek:

- Gideceğimiz yerin intihabını sana bırakıyorum Tayfur... Bugün sünnet çocuğu eğlendiren bir lala gibi emrine tâbi olacağım...

Sünnet çocuğu ses çıkarmadı. Düşünüyor, kendisini Eyüpten uzaklaştıran her tekerlek devri yüreğine ıztırap

13

194

DIRİLEN İSKELET

veriyor, garip bfr miknatıs, gönlünü, fikrini, bütün varlığını mukavemet olunmaz bir şiddetle Halicin sol munıvtehasına çekiyordu. Bu incizaba sebep nedir? Bânû o anda dadısı Gece Safa'nın evinde mi bulunuyor?

Tayfur mev'ud itaat hilâfına bir itiraza uğramaktan korkarak bu arzusunu doğrudan doğruya doktora açamıyarak:

— Gidelim., gidelim... Bir (montanyirus) gibi Beyoğr lu tepesine çıkalım... Şişliden uçalım. Kâğıthane deresine inelim... Gönlüm evvelâ havalanmak sonra bir kartal süzülüşiyle sırtın kıvrımlı şosesinden döne döne vadiye inmek istiyor...

— Peki., şaka değil mirasyedi eğlendiriyorum. Nasıl emredersen öyle olsun paşam. Doktor Ferhat, arkadaşının Kâğıthane deresinde bir lâmelif çevirdikten sonra Eyüp semtine yollanmak sevdasına düşmüş olduğunun farkına varamadı.

Banka önünden, Şişhane yokuşundan, Galatasaray, Taksim, Şişli uçtular... Vadiye hâkim tepede yirmi otuz araba, otomobil toplanmış sonbahar seyranı yapıyorlardı. Doktorun tensibiyle orada biraz durdular... Tayfur etraf kırlığa bakmarak:

— Burası Beyoğlu halkının en yakın gezinti mahallidir Fena değil sonbaharın ufuklara serpilmiş vedalı morluğu, topraklarda yer yer tazelenmiş çimenler, oradan buradan sızan ufak kaynakların güneşe karşı parıltıları,, vadide damla damla yaşlarını akıtarak yapraklarını döken ağaçlar., yazın ölümüne ağlayan, hüznler saçan hep bu renkler, sisler, manzaralar, müessir birer şi'riyetle insanın yüreğine dokanıyor. Bak., bak şu karşılara bak.. birbiri arkasına sıralanan şu dağ silsilelerinin hafif penbe bulutlar altından bize bakarak düşünür 'gibi duran tepelerinin maveralarmda neler var biliyor musun? Vatanı bir baştan bir başa yakan, kızıl kana boyayan ilk ateşler

DIRİLEN İSKELET

195

oralardan çıktı... Baktıkça uçuşan şehidlerin kefensiz kanlı hayallerini görüyorum. Beynimde mütemadiyen toplar gürleyor.. gürleyor... Rüyetimin ufku genişledikçe içimin gamı büyüyor... Haydi., haydi., buradan kaçalım. Vadiye inelim. Dar yerlere sığınalım, Gözlerin', dünyayı görmesin. Ne kalabalık görmek isterim, ne manzara., burnum her taraftan kan kokusu alıyor. Etrafımda dolaşan halka baktıkça zannediyorum ki kulaklar meş'um haberler duymak için kırıste., gözlerde avını bekliyen yırtıcı hayvanların vahşetleri parlıyor., her hayatın ancak diğer bir hayatı tepelemekle kabili temin olduğu bir zamanda yaşıyoruz., her ırk kendi cinsinden olmıyan diğer insanların kanma susamış... Her kavim dünyayı diğer akvamdan temizliyeerek benimsemek hülyayyle çıldırmış...

— Haydi., haydi., yine nöbetin tuttu. Dünyayı karasevdanın gözlüğü altından görmeğe başladın...

Kâğıthane vadisine indiler. Son yağmurlardan feyizlenerek hazanla hemâhenk şarılıtlarla yer yer köpürerek akan derenin sazlar ve mevsim çiçekleriyle süslenmiş kenarında aşağı yukarı birkaç gezintiden sonra Tayfur:

— Sıkılıyorum lâla.;

— Emret beyim...

— Gidelim...

— Nereye?

— Eyüp tarikiyle semte...

— Pek çabuk dönmüş olmaz mıyız? Hem niçin Bey oğlundan gitmiyoruz?.. Daha eğleniriz...

— Düşman "î"i o"rnek istemiyorum... Beyoğlu hep onlarla dolu... Müslüman mahallelerinden geçmek., kü"r"k çember sakallı, şalvarlı, arakiyeli, âbanili nuranî, asil Türkler görmek, ellerini yüzlerini öpmek kucaklarına düşerek hıçkıra hıçkıra ağlamak istiyorum. Türbeye uğrayacağım yana yana dua ederek içimin ateşini dökeceğim. Güvercinlere darı serpeceğim., bu manevî tedavinin

193

DİRİLEN İSKELET

DIRİLEN İSKELET

197

bana senin tıbbî tedbirlerinden çok ziyade hüsn-ü tesiri olacağını hissediyorum...

Doktor Ferhat, Tayfur'un bu Eyüp ziyareti altında saklanan maksadından hiç şüphelenmiyerek:

— Bin şükür Rabbime nihayet hidayetini sana da erıştirdi. Peki dediğin gibi olsun. Ferman efendimizin...

Eyyuba vurdular. Cami'in kapısı önünde otomobilden indiler. Boyunları bükük, sakat, aç, bitik dilencilere Tayfur cebinden eline ne geçerse veriyor, bütün bir göğsün iniltisiyle hararetli dualar alıyor. Fakat gittikçe üç adım ötede mezbele gibi kokan ve üç yaşından yetmişine kadar irili ufaklı, kirli, zayıf avuçları uzatılmış bir sefil alayının ortasında kalıyordu...

Avluda, pencere içlerinde, şadırvan üstünde, saçaklarda kuyruklarını yelpazelendirip kursaklarını kabartarak hu çeken türbe kuşlarına tas tas darı serptirdi. Etrafın derin hüznün sefaletine yalnız bu mübarek hayvancıklar da nelere indirdikleri sevinçli gaga darbeleriyle biraz neşe saçıyorlardı...

Doktor güvercinlerin birbirini iterek yemleri kapışmalarına bakarak:

— Kuşu, insanı bütün kâinat aç... Ve herkes birbirinin önünden, elinden kapmaya bakıyor..

Türbenin çinili penceresinin önüne gittiler, Tayfur alınların, dudakların temasından bazı aksamı (kaol) ile silinmiş gibi parlayan parmaklığın önünde ellerini kaldırdı.

Dua etti. Parmaklarını yüzüne sürdü. İçeride evliya kokan bir loşluk içinde sanduka ihtişamlı, şa'saalı, heybetli, züvvara bakıyor, onları dinliyor, anlıyor gibiydi...

Doktor Ferhat arkadaşının acemi bir mühtediye benziyen bu ittika tavırlarına taaccüple bakarken Tayfur ona dönerek:

— Anlıyorum. Halime şaşıyorsun. Ben kalbime manevî tedavi istiyorum. Hazreti Halid'in huzurunda ıztı

rabımı unutmaya çalıştım. Küçük iken babamla beraber buraya gelirdik. Lalam beni kucağında bu pencereye kadar yükseltirdi. Büyük bir makamda olduğumu anlar, huşu'la titrer, masum dudaklarımla okuyarak minimini avuçlarımla içine üflerdim. Bu ziyareti iri bir lenger yoğurtlu kebabla koca bir tabak kaymak takip ettiğinden yüreğim büyük bir huşu' ve lezzetle dolardı. Kendimi bütün günahlarımdan melekler gibi hafiflemiş bulurdum. Yine o ruhanî zevke ermek istedim.

— Ah azizim Tayfur, sende ne o masum dudak kaldı, ne o melekâne kalp. Ne o minimini parmak., zamanın vicdanları yiyen pasları seni de kemirdi, beni de bitirdi. Ötekini de... Paşa baban burada kebabı kaymağı yalnız kendi yemez, fıkara da sofralar kurdurturdu, şimdi bizde ne merhumun cebindeki liralar var., ne de o zamanın mideleri., ne de Eyüpte o eski taze kaymaklar., o yumuşak kebaplar... Otomobillerine bindiler. Eyüp çarşısını dolaşıp Defterdar caddesine çıktılar. Arabanın tekerlekleri henüz çok devir yapmadan bir sokak başında Tayfur:

— Rica ederim Doktor., sen burada beni bekle., şu sokağın içinde biraz işim var., şimdi gelirim... dedi.

Otomobilden atladı. Hemen yürüdü. Eyüp sokaklarında Tayfur'un ne işi olabileceğini doktor birdenbire kesti remedi. Fakat arkadaşı gözden kaybolduktan sonra şöyle sırtların vaziyetini, mezarlıkları, mahalleleri bir gözden geçirerek hakikati anladı. Tayfur Gece Safa'nın evine gidiyordu.

Doktor kendikendine şöyle düşünmeye başladı: —Bu oğlan da artık azıtıyor. Beni gafil avladı. Allem etti, kallem etti, dikkatimin altından sivişti. Zihni, fikri yalnız bir noktaya saplanmış. Cinneti vahide var... Birkaç saatcik olsun aklını o Bânû aşiftesinden çeviremedim. Ben bu işin sonunu feci görüyorum. Tayfur'un gön

198

DİRİLEN İSKELET

lünde zapta gelmez bir düşkünlük, kızda anlaşılmaz türlü türlü hoppalıklar varken neler olmaz. Neler olmaz. Ne mülâhazasızlık, ne mantıksızlık daha doğrusu akılsızlık Yarabbim... İlk gördüğün öyle bir mahlûka sen vapur bacası gibi tutuş... Hemen kendi zihninden izdivaca karar ver. Kendikendine gelin güvey ol. Dur bakalım kızın bir başka gönüllüsü mü var? Yavuklusu mu? Nişanlısı mı var? Red cevabı aldığı günü zavallı Tayfurcuğum kendine yâr olmıyan kafasındaki o, üç buçuk dirhemlik akıl cıgımı da bütün bütün kaybedecek. Başına kızıl dîvâne kesilecek... Uğraş artık bakalım akıllandırabilir misin?

Doktor bu mülâhazalarla caddeden gelip geçenleri seyrediyordu. Kâh otomobillerin canavarları denmeğe seza askerî kamyonların ortalığı sarsan homurtularla kaldırdıkları tozlardan bunahıyor, kâh Eyübe, Defterdara yanaşıp kalkan vapurların çıkardıkları çatlak cılız düdük seslerinden kulaklarına bir eğlence arıyordu.

Tayfur gideli saati geçti. Feshane fabrikası paydos etti., genç ihtiyar amele takım takım sokakları doldurdu. Fakat küçük bey nerede kaldı? Lalayı biraz endişe aldı. Hiç te nikbinane olmıyan tefekkürleri ve sokağın tozları gürültüleri içinde doktor sıkılmakta iken nihayet karşıdan Tayfur koştı. Bütün dünyada ancak birkaç edip,

şair Frengin hüznüperver hayallerine hoş gelen ve dirilerle ölülerin karışık sakin oldukları dar, çarpık sokaktan Hikmetullah Paşa zade her adım üzerinde birkaç defa sendeleyip âdeta sarhoş ra'sheleriyle duvarlara tutunarak aklen, cismen perişan bir halde geliyordu. Nüzule uğramış gibi yüzünü kan bürümüştü. Basamağa ayağını atıp arabaya binebilmek için doktorun muavenetine muhtaç; kaldı. Ferhat Bey büyük bir telâşla:

— Tayfur bu ne hal? Ne oldun? Kovuldun mü?

— Hayır fakat işte ona yakın bir şey...

DIRİLEN İSKELET

199

Doktor ısrar ile muhatabının yüzüne bakarak:

— İnkâr etme kovulmuşsun. Ve hattâ üste de rakibinden dayak yemişe benziyorsun...

Tayfur elinde tozdan kararmış mendiline alnının sızıntılarını silerek:

— Ne dayak yedim. Ne de sarih bir surette kovuldum., çünkü Bânû yine evde yok...

— O halde sana dayak atmasını araba sipariş ederek evden çıkmış olacak... Tabîî sen ihtiyar Gece Safa'dan daha tetik olduğun için meşe yarması beynine kalktığı zaman darbeden kafanı kurtarmış olacaksın...

— Ne öyle., ne böyle... Eve gidelim de anlatayım...

« 28

Tayfur'un ye'si çok derindi. Doktorun bir iki sualine dudak bükerek somurtmaktan başka cevap vermedi. İki arkadaş dargın gibi ağız açmadan konağa geldiler.

Ferhat aşk hastasının mizacını ve o anda ne büyük bir buhran içinde bulunduğunu biliyordu... O halde, o asabilikte olanlara elemelerine dair suallere girişirseniz cevap vermedikten başka tecessüsünüzü iz'aç sayarak hiddetlenirler. Fakat onların kendikendilerine taşıacakları bir an vardır. İşte o zamanı beklemeli. Siz sormasanız da onlar söylerler...

Sofraya indiler. Dertli Tayfur ağzına götürdüğü birkaç lokmayı zor yuttu.

Yiyemiyeceğini anlıyarak itizarla çekildi.

Sevdiklerimizin kederlerine sureta iştirak eder gibi görünürüz. Lâkin midelerimiz bu riyakârlıkta ekseriya bize uymaz. O gıdasını almak ister. Doktor neşesiz görünmekle beraber mükemmel karnını doyurdu.

Tayfur yarı karanlık odalarda yalnız başına düşünmek için insanlardan ve arkadaş doktordan da kaçıyor.

200

DIRİLEN İSKELET

DIRİLEN İSKELET

201

Ferhat Bey bu sivişmelerin farkına vardı. Fakat arkadaşını gidip hiç aramadı, kendi haline terketti.

O gün beyin nerelerde gezdiğini Nasıra şoförden anladı. Eyüp semtinden, bu, bozuk düzen avdetin esrarına ermek için kız, karanlıklarda ses vermez adımlarla hayalet

gibi dolaşıyor., kapı dinliyor, duvar dinliyor, yerlere yatarak kulaklarını döşeme tahtalarına yapııştırıyordu. Onun günden güne pek hazin bir şekil alan masum cinnetine acımayan yoktu.

Bu zavallı kızın tedavisiyle uğraşan da yine Doktor Ferhat'tı. Lâkin Tayfur onunla geçen macerasını herkesten büyük bir ihtimamla gizliyordu. Ketumluktaki bu itinalara rağmen Doktor bazı şüphelere düştü. Hattâ Tayfur üzerine hiç bir şey mal etmeksizin bir gün arkadaşından sormuştu:

— Bu kızıdaki cinnetin nev'ini bana söyler misin? Doktor sigarasını çekerek derin derin onun göz bebeklerine baka baka cevap vermişti:

— Bu kızda şekli insanide başlamış fakat tatmin edilemediğinden dolayı ilâhî istidadına dönmüş büyük bir aşk var... Ben Nâsıra'da bir Müslüman (Jan d'Aark) ı görüyorum... Bir gün bu kız akıl almaz pek garip bir mucize ile hepimizi hayrette bırakacağı benziyor...

Bu cevaptan şaşalayan küçük bey:

— Haydi bakalım doktor sen de mi bu kızın evliyalığına kail olanlar sırasına girdin?..

— Pek garip bir iki haline vâkıf oldum. Erenler de onun gibi insan değiller mi?

— Konunun komşunun parasız talihlerine, gaiplerine bakıyormuş... Birkaç şeyi o kadar üstüne düşürmüş ki herkesi velayeti hakkında imana getirmiş., kadınlar (Orlean) bakiri (Jan d'Ark)ı bilmiyorlar. Nâsırayı bilmem kaç senesinde Valide Sultanın rüyasına girerek kendine mutantan bir cenaze alayı yaptırtan meşhur Hırka-i Şerifli Deli Sabire'ye benzetiyorlar... Ben zannediyoordum ki doktor sen bu mahalle karılarının fikirlerine muhalefetle bana bu maddeye dair fennî izahat vereceksin... O günü söz bu kadarda kalmıştı. Bu gece doktor kenîdikendine oturdu. Vakit geçirmek için kitap okudu. (Paslyans) açtı. Nihayet üç saat sonra oda kapısından Tayfur gözükerek şöyle itizar etti:

— Doktorcuğum sen fen adamısın. Sinirli zavallıların hallerinden bilirsin. Deminden kimsenin huzuruna katlanamıyacak bir buhran içinde idim. Herkesten, hattâ senden de kaçıyordum. Kabil olsa kendi kendimden de* uzaklaşacaktım... Hayatın herhangi bir şekliyle uzun uzadıya temasa tahammül edemiyorum. İstiyorum ki ömür dediğimiz bu canlı sinema şeridi daima değişsin... Ölmek için gizli bir yer arayan hasta bir hayvan gibi çekildiğim odada ben yalnızlığın içine gömüldüm. Yalnızlık benim içime doldu., kalbim artık onu istiyab edemez oldu. Sıkıldım. Şimdi bir dost yüzü görmek, birkaç doktor sözü işitmek istiyorum. Söyle doktorcuğum benim halim böyle ne olacak? Derdimin dermanı yok mu? Lokmandanberi fenniniz bu aşk marazı için ne deva tavsiye eder?

Doktor bîihtiyar gülerek:

— Bu derdin ilâcını bileydin şimdi Pastör'den daha meşhur, Rokfeller'den daha milyarder olurum., senin gibi milyonlarca gençler bu müthiş marazın zehriyle şu saatte kıvranıp duruyorlar. Öyle korkunç bir hastalık ki ateşi bütün seyirlerini geçirdikten sonra düşer. Kuduzun aşısı bulundu. Henüz bunun çaresini düşünen yok., halbuki bu ki aşk vereme, cinnete, intihara en ziyade kapı açan bir tehlikedir.

Mahrumiyete uğradıkça şiddeti artar., şüphe yok bu, cinnet envamdan biridir. Aşıkla

deli lafızları müteradif gibidir. Çünkü ben hiç aklı başında bir sevdalı c örmedim. Ezcümle işte sen ne hoş, ne arkadaş canlı, akıllı muhakemeli bir çocuktun. Haysiyetini bilirdin. Veka

202

DIRILEN İSKELET

rın, izzeti nefsin vardı. Şimdi hepsini ayaklar altına aldın. Hakaret görüyorsun tahammül ediyorsun. Kovuluyorsun yüreğinin ateşi yine sönmüyor. Ah bilsen hakikatte ne kadar ehemmiyetten âri ve hattâ gülünç birşeydir damarları cin tutmuştan ziyade hararetle, dehşetle saran bu alev gerek doyunluk ve gerek zamanla söndükten sonra insan yaptıklarına, ettiklerine, çektiklerine kendi kendine güler. Döktüğü göz yaşlarına acır., çünkü erkeğin kanında dünyaya çıkmıya uğraşan nesiller var. Onlar mecralarına kana kana döküldükten sonra aşk vazifesini görmüş olur... Bu hâdisede insanlarla hayvanlar arasında fark yoktur. Meselâ kediler damların kiremitlerini indirirler. Tırmana tırmana duvarları yıkarlar. Sıvaları sökerler. Bir feryat, bir ateş, bhy mırnavdır gider. Naralar mahalleleri sarsar., mart, kabak geçer., bakarsınız bu azgın sevdalılarda derin bir sükûnet... Sarman ev altında uyuyarak o bütün kış süren hovardalığının yorgunluğunu geçiriyor. Tekir şiş karniyle, ağır ağır ortada geziniyor. Sonra sokaklar, viraneler cıyak cıyak bağırarak kedi yavru lariyle dolar... Sefalet, cinayet., dişi kediler canı kadınlar gibi çocuklarının boğazlarını sıkıp çukurlara gömmeyi, lâğımlara, kuyulara atmayı bu suretle kabahatlerini gizlemeyi bilmezler. İşte azizim şer'î, nizamî, vicdanî bir ma'kul şekli takip edemiyen muaşakalardan cinayetler doğar... Binaenaleyh aşk insanıyetin hem yardımcısı, hem yıkıcısıdır. Bunun için henüz bir serom icad olunamadı. Sen de kanında bir aksülâmel hasıl oluncaya kadar Didon Paşanın kızı Bânû hanıma böyle çayır çayır yanacaksın... Gündüzün Gece Safa'nın evinde uğradığın hakareti anlatacaktın., ne oldu? Şimdi sen söyle...

Tayfur bir sigara yakar. Bitabiden. nevmididen solmuş çehresi damarlı, helezonlu bir duman perdesiyle kâh örtülüp kâh açılarak izzeti nefsinin derin bir ceriha ile kanatan macerasını hikâyeye başlar:

DIRILEN İSKELET

203

— Gece Safa'nın kapısını çaldım... Hayli bekledim. Ses çıkmadı. Evde kimse yok miydi? Yahut bu bir istiskal miydi? Yüreğimi bir ıztırap hançeri burmaya başladı. Bir daha çaldım. Bir hayli bekledim. Yine ses yok. Kimseyi görmeden dönmeye içim razı olmuyordu. Kapıyı üçüncü defa fakat bu sefer hızlı ve devamlı vurdum. Nihayet Gece Safa'nın evvelâ derinden kopup giderek yaklaşan ihtiyar keçi sadası:

— ilâhi elin kurusun emi? Çat çat., çat çat kapımı mı yıkacaksın ayu?.. Bu evde ben bir canım. Seksen halayık mı var burada çat dedikleyin koşacak?.. A acelemden bulaşık çukuruna girdim. Çıktım., bir kere vurdun dur bakalı bekle... Ne oluyorsun? Çıplağım işte... Sana böyle anadan doğma mı çıkacağım... İkinciye camide şakarlı mevlut var., mutvakta yıkanıyordum... İki tas su dökü nür dökünmez çat çat çat., elinin kuru musibet... Terbiyesizler. Başımın sabunlarını yıkamaya vakit kalmadı. Gözlerim yanıyo...

Bu masumane tahkirler savten ve mealen büyüyerek kapı açıldı. Gece Safa hakikaten iyi çalkanmıyarak yarı köpüklü kalmış bir kara tencere gibi suları aka aka gelmişti. Beni görünce derhal bilmem nereden kavradığı kırmızı bir peştemal başına çekti. Kabakçı arabın:

Bizim kadın erkekten kaçar Başını kapar kıçım açar
Dediği gibi peştemalm örtemediği vücut aksamını teşhirden pek ürkmiyerek kara bacaklı bir leylek duruşuyla karşımda arzı endam etti.

Beni görünce:

— A a a İzzet Bey sen misin? Hiç aklına gelmedi ayu.. affet... Seni kahvacınm Hurmuz zannettim.. kusuruna bakma.. Arap aklı bu., iyi düşünmedim. İçeri buyur. Bir iki tas su döküneyim de sana kahva pişireyim...

204

DIRİLEN İSKELET

Taltifleriyle içirdiği ilk haşlamaların acısını affettirmeye uğraşıyordu.

Görünüşe nazaran Bânû'nun evde olmadığını anladım. Bu hakikati hissetmekle beraber alacağım menfi cevabın sinirlerim üzerinde yapacağı fena tesirden korkarak sormaya cesaret edemedim.

Gece Safa bana avluda bir iskemle vererek zırıl zırıl sularını akıta akıta mutfağa çekildi. Arabm bu çarpık evi, parmaklıkları kararmış yıkık' dökük merdiveni nazarımda şahane bir saray ihtişamıyla parıldıyordu. Çünkü ben o basamaklarda tasavvurumun erebildiği sahirlikte peri yüzlü bir nazeninin fıkırdayarak indiğini görmüştüm. O dakikadanberi Meryem ana kandili gibi gönlümde hiç sönmiyen birşey parladı. Şimdi o perinin mevcudiyetinden evin havasına saçılmış /bir şeyler arıyordum. Bânû'yu o kadar göreceğim geldi ki beynim onun için sızım sızım " ~sızlıyor, yüreğim yanıyor, gözlerim sulanıyordu. Bu ilahemi birkaç saat daha görmesem çıldıracağım sanıyordum. ..

Gece Safa Afrika sultanları gibi bir bornos sileceğe bürünmüş, başlığını çekmiş elinde ikramının en büyük delili olan kahve tepsisiyle geldi., içim ferahladı. Çünkü arabm yüzündeki beşâsetten aleyhime hazırlanmış bir infial ve nefret olmadığını anladım., söze Gece Safa'nın hatırını sormaktan girişerek:

— Nasılsın kalfam keyfin iyi mi?

— Çok şukur arslanım sizi sormalı.. Hanımefendiler, kalfalar., hep iyidirler inşallah? Dadın Çeşme Fettan, lalan Anber ağa., benim eski yavuklum...

Vücudu olmıyan dadım Çeşmi Fettan'a bu defa bir de lala Anber Ağa ilâve edildi.

Hep bu mevhum dadılarımdan, lalarımdan selâmlar, dualar, senalar uydurdum. Arap, yalnız evde oturup ta görüşecek bir cana tesadüf ettikleri vakit coşanlara mahsus bir lâkırdıcılık ve hebenneka bir

DIRİLEN İSKELET

205

suratla ağzını yaya yaya kendi zihniyetinden başkalarını sıkıntıdan öldürecek başı sonu olmıyan saçmalara daldıkça baygınlıklar geçiriyordum. Fakat ne çare dinlemek lâzımdı. Zemheride gömleği olmıyan sefiller gibi nihayet içim titriye titriye sordum:

— Küçük hanım nerede?

*

— Bir hafta evvel burada idi. Çevri beyle beraber geldiler., üç gece kaldılar. Yine onunla beraber gittiler...

Bu Çevri ismi yalı kazıklarına indirilen şahmerdan gibi rençberlerin heyamolalarına benzer bir kulak uğultusuyle beynimin üzerinde gümledi.

Beş on saniye kendimi bulmaya uğraştıktan sonra:

— Sana bıraktığım tezkereyi küçük hanıma vermedin mi?

— A nasıl vermedi ayu... Hiç vermez olur mur

— Haniya cevabı?

— Cevap vermedi ki...

— Tezkereyi okuyunca ne dedi?

— Okudu. Güldü. Çevri'ye verdi. O da okudu güldü. Tekrar küçük hanıma uzattı...

O da yine tekrar, okudu, güldü. Güldü. Güldü. Tezkereyi yırttı., yırttı.: yırttı.

Parçalarını yere attı. İskarpinin sivri ökçeleriyle de çiğnedi. Öteye itti. Sonra ikisi kolkola girdiler bahçeye çıktılar...

Arap lâkirdisini bitirmeden evvel ben bittim. Anî fakat müthiş bir zelzele oldu. o viran ev çatır çatır sallandı. Sallandı. Bütün enkazı tepemden aşağı döküldü. Hurd oldum. Kâğıt kalem çıkardım. Bir tezkere daha karalamak istedim. Beynimi yokladım. Bir kelime bulamadım. Kafamın içi bomboştu. Beynimden herşey silinmişti. Ana dilimi bile unutmuştum. Hem bir ikinci tezkere yazmaktan ne tesir, fayda memuldu? Bu da birincinin akıbetine uğramıyacak mıydı? Çevri, kızın gölgesi kesilmişti. Çift geziyorlar., ikinci tezkerem de istihzalı gözler, kahkahalı dudaklarla okunduktan sonra parçalanmıyacak mıydı?..

2U6

DİRİLEN İSKELET

• Sevdamın şiddeti Bânû'nun önünde beni bazı zilletlere katlandırabilir fakat Çevri'ye eğlence olmak istemem. Komediya (jön promiye) leri gibi birinci muraccah âşıkın önünde müsteskal, mentur, gülünç ikinci sevdalı rolü aman Yarabbi hayatta ne ağır bir mevki... Merhametsiz insanlar sahnede de, hakikatte ağlanacak şeylere gülerler... Bânû bu gıyabî hakareti bana, Çevriye hoş görünmek için mi yaptı? Ben onu haneme davet etmedim. O kendiliğinden iskeleti görmek arzusuna düştü. Ah kardeşim Ferhat sonra bu derin yeisle Bânû'ya biv selâm bırakmasını bile unutarak evden çıktım.

Gece Safa'ya veda ettim mi? Etmedim mi? Onu bile bilmiyorum...

— Ben bu Didon Paşa kızının acayip hallerinden büyük şüphelere düştüm. Mademki Bânû'nun Çevri ile olan vaziyetleri onun seni kıskanacağı bir mertebededir. Bu hakikati bilip te kızın size iskeleti görmeye gelmek için söz vermemesi icabederdi. Ve yine mademki bu sözü verdi Çevri'nin önünde senin' davet tezkereni yırtmak cakası ne olacak?

— Sureta büyük bir densizlik şeklinde görünen bu muameleden sen ne anlıyorsun?

— Bunun iki mânası vardır oğlum. Küçük hanım ya seninle Çevri'ye hız verecek veya Çevri ile sana... Tayfur senin şu saatte çektiğin ıztıraplar hiç bir şey değildir...

— Ne diyorsun Ferhat deli olacağım...

— Ben de aksini iddia etmiyorum Deli olacak değil olmuşsun.

— Peki bu dertten çıldırdığımı tasdikle beraber ıztıraplarımm hiç bir şey olmadığını nasıl iddia ediyorsun?..

— Dinle çocuğum dinle., sen bugün müthiş bir felâketin eşiğindesin. Asıl elemi, ıztırabı sonra göreceksin... Su saatte çektiklerin hiç kalacak... Yol yakın iken sen bu sevdadan vazgeç...

— Ben yolun yarısını çoktan geçtim. Nasihatla geri

DİRİLEN İSKELET

207

dönecek gibi değilim... Alev semaya yükseldikten sonra kova ile cökülen su yangını söndürmez.

— Oğlum sevdada, diğer şeylerde insanlığını müdrik olanları kurtaran bir his vardır... İzzeti nefis., bu mübarek şeyi tepeleyip tepelenenier insanlık Hududundan kenkenderini artık çıkarmış olurlar., çünkü hudut dahi. linde kalmaları, buıurı insaniyet için bir şeyn sayılır. Tayfur, senin bu derekelere düştüğünü görmek istemem.

29

Aşk cinneti, Tayfurun dimağını, sahnı günden güne kalınlaşan bir galvano gibi kaplıyor, kendinden başka hissiyatı menfileştiriyor, bütün hodbin tahakkümüyle delikanlıyı sararak artık ona dünyayı göstermiyordu.

Zaaflarına mağlûp insanlar ancak ondan daha kuvvetli bir manianın araya hulûliyle aşktan kurtulabilirler. Bu da ölümdür. Her şeyden daha kuvvetli ve her şeyi paçavra gibi yere çarparak susturan, söndüren, dindiren, hiç eden, her ıztırabı bıçak gibi kesen ölümdür.

Tıb ile hıfzıssıhha ile beraber her fen her ilim onunla mücadelededir. Büyük gürültüler, alkışlar, takdirler ile temin edilen muvaffakiyetler kısa müddetler içindir. Daima son zafer ölümündür. Fakat ıztıraplarını bu deva ile bitirmek için onun halaskar aguşuna atılmaya karar verenlerin ölüme razı oluncaya kadar neler çektiklerini o acılara bigâne kalanlar tasavvur edemezler. Bu, uzun, dayanılmaz bir çilenin teellüm zirvesidir. Bazı kimselerin ondan öteye tahammüle kudretleri kalmıyor... Kendi idfm hükümlerini kendileri veriyorlar. Nefislerinin hem hâkemi, hem celladı oluyorlar...

İçindeki can dayanmaz ıztırapları harice saçmak için poS'uk namlunun şakağa temasiyle vücutta gezmen müthiş ürperti, sonra o gümleme ve can acısı zannolunur ki

208

DİRİLEN İSKELET

mev'ud ecellere CenabıHakkm memur ettiği Azrailin elinden yüz kat daha vecanâktir... Çünkü çoft hastalar uzun (koma) lardan sonra gelen ihtizar halleriyle hayattan âhirete intikallerinin farkında olmaksızın ölürlər...

İşte Tayfur'un, her hareketinde ifratperest olan bu çocuğun zihni aşk ile intihar arasındaki bu serhadlerde dolaşıyordu.

O, çok defa dolu rövelveri şakağına götürdü. Parmağını tetiğe koydu. Hayatla ölüm arasındaki pek uzun ve pek kısa mesafeyi ölçmeye uğraştı. Dünya göziyle iskandil edilmesi nâkabil simsiyah derinlikleri seçmeğe çabaladı. Gazetelerde tesadüf ettiği

intihar vakalarını alelade bir okuyucu nazariyle değil bir müdekkik tettebbüyle okuyor., hayattan çıkmak için nevmidlerin en çok intihap ettikleri ölüm nev'inin hangisi olduğunu bilmek istiyordu. Kurşun, ip, su, zehir., bunlardan hangisi en ziyade revacda?.. Bunlardan hangisi en ziyade can kurtarıyor? Sefalet müntehirlerini son nefese kadar iktisat mecburiyetinde buldu. Galiba ip, deniz intiharların en ucuzlarıydı; aylık çıkacağı ilân edilip te bu vaitte isabet vukubulmadığı haftalarda intiharların çoğaldığına Tayfur dikkat etti. Ev sahibi, ekmekçi (işte ölümü şirin gösterer iki menhus çehre.. Allanın verdiği ömrü bakkal, kasap şimdi geri alabiliyorlardı., bir. zamanlar Avrupada içine yalnız kendince malûm bir ilâhtan iki üç damla akıtıp etibbanın kontrolleri altında aylarca sade su ile yaşayan ve bu suretle meşhur olan adam bu keşfinin imtiyazını alarak sırrını ilân etmişolaydı milyonlarca can kurtarıp milyoner olurdu... Dünyada da âhiretteki gibi yemeden varlıkta devam kabil olsaydı, intiharlar dururdu. İşte hiçbir iktisat mualliminin, hiç bir maliye nazırının, hiç bir (fiziyojist) in halledemeyeceği bir mesele...

Fakat Tayfur açlıktan intihar edenlere kızıyor açlığı aşkın yanında çok ehven buluyor bu mide işkencesinin gö

DIRILEN İSKELET

209

nül ateşiyle mübadelesi kabil olsa hemen trampadan geri durmayacağını söylüyordu. Açlardan gözleri açık olanlar elbette bir gün istidatlarına göre bir iş bulup ekmek paralarını çıkarabilirler., lâkin sevda işinde yâni aşk ile sihirlenmiş mevcudiyetiniz densiz bir kadının iradesine, daha doğrusu gönül fantaziyesine muallak kalıyor... Aşk ateşiyle böyle yüreği kebab olan Tayfur Nâsıra'yı düşündü. Canı cana ölçmek darbı meseleini tahattürle kızcağzın teellümü kendisinininkinden aşağı olmayacağını itirafnısfetini göstermek istedi. Zaten konağın içinde zavallının cinneti arttığı söyleniyor, bir bakıcı gibi şöhreti öbür mahallelere şayi oluyordu. Komşulardan birkaçının tuttukları niyetleri noktası noktasına üzerine düşürmüş dinleyicilerini hayretler içinde bırakmıştı. Her insan az çok aklî bir maraza tutulabilir. Fakat bakıcı olmaz. Bu kadar isabetle gaipten haber veremez. Bu garip kuvvet kıza nereden geliyordu?..

Tayfur, Nâsıra'ya dair düşündükçe onun birkaç esrarlı sözünü tahattur etti. Tenis oynayan matmazelin isminde (elif be) olduğunu söylemiş.ve bundan da birçok ahkâm çıkarmamış mıydı? Henüz hiç tanımadığı Bânû'nun isminde (elif be) olduğunu nasıl? ne vasita ile keşfetti? Bu kıza kuweîkutsiye mi vardı? Büyük bir şeytanlık mı? Bu istihracına daha mühim şeyler de ilâve etmişti: «Sen bu matmazel ile izdivaç edeceksin fakat bahtiyar olamayacaksın.» demişti. Binaenaleyh Nâsıra'nın keşfince demek kendinin Bânû ile izdivacı mukadderdi.

Şimdi Tayfur bu falcı taslağı deli kızın sözüne inansın mı? Kafalarını ilim ve fennin son sistem zırlarıyla mücehhez zanneden akıl ve muhakemelerine mağrur kimseler bile bazan nelere inanmak ıztırasında kalıyorlar.

Kızın istihracı doğru olsun, yanlış olsun acaba bunu ne his, ne esas, rfe hesap üzerine söyledi? Bu, Nasıra'da sırf bir cinnet haleti miydi? Yoksa bazı esrar mı vardı?

14

Şimdi Tayfur bunu anlamak merakına düştü. O gece nısıf illeyden sonra konağın bodrum katına indi. Bu karanlık (labirent) in korkunç, örümcekli, yeraltı yollarından döne dolaşa, el ve ayak yordamiyle sarmaşıldı pencereye geldi., etraf küf kokuyor, kemerlerden yüzüne rutubetler damlıyor, taş döşemenin üzerinde adımlarının çıkardığı şada akislerinden başka bir ses duyulmuyor. Yalnız bazı menfezlerden girip çıkan yarasaların dönen birer fırıldak gibi kanat hışıltıları kulaklarına çarpıp geçiyor. Bu zulmetlerin perisi acaba nerede? Tayfur gözleriyle le, kulaklariyle karanlıklardan bunu soruyor fakat cevap alamıyor...

Kârgir cidarlar en ufak bir sesi (mikrofon) gibi büyütüyor, Tayfur kendi vücudünden işleyen bir makineye andırır sesler işitecek bir intibah peyda etti...

O esnada Toyfur'un ayakları arasından yumuşak bir şey dolaştı. Kaçtı. Delikanlı, hızla irkilerek arkasını duvara çarptı. Yine o anda tatlı bir ses:

— Korkma Tayfur korkma o ayağına çarpan baş musahipti. Birşey yapmaz...

Tayfur sesinde titreyen bir helecanla:

— Musahip kim?

— Güzel bir fare...

— Bu çirkin hayvana amma da tuhaf isim vermişsin...

— Ne yapayım Tayfur... İnsanlar benden ben onlardan nefret Adeli hayvanlar ile dost oldum. Ben onlara yiyecek getiririm. Karanlıkta elimle hepsinin ağızlarına taksim ederim... Beni o kadar severler ki üzerime çıkarlar. Kolumda, omuzumda, başımda gezinirler., hem şunu bil ki tabiatla siyah vicdanlardan başka çirkinlik yoktur... İnsanlarca çirkinlik güzellik eski heykel traşlarm uydurdıkları çizgi nisbetinden başka bir şey midir? Bir fareye, bir file, bir ipopotama, yüzleri, vücutları bu ölçüye, bu

DİRİLEN İSKELET

211

nisbete uymadığı için çirkin demek insanlara mahsus hodbinliklerdendir. Hayvanlar insanlardan daima zulüm, gadir göre göre katliâma uğraya uğraya o kadar ürküp nefret etmişlerdir ki beşer evlâdının içinden bir iyisine tesadüf ettikleri vakit onun merhametine hilm ve adaletine bir türlü inanmak istemezler. Ve bir kere de buna inandılar mı o kadar dost olurlar ki insan kendi nev'inden böyle bir muhabbet göremez.. İşte fareler, kuşlar, en munislerinden, en vahşi ve azılılarına kadar bütün hayvanlar böyledir. Burada benim farelerden musahiplerim, yarasalardan dostlarım vardır. Onlarla konuşur, dertleşirim. Gayetle samimî ve iyi kalplidirler. Hiç dedikodu bilmezler.

Tayfur bu sözleri derin bir teessürle dinlerken kız birdenbire tepinip iki avucunu birbirine vurarak:

— Haydi musahiplerim bu gece siz gidiniz... Asıl dostum geldi. Onunla görüşeceğim...

Nasıra farelerin bu emre itaatlarını anlamak ister gibi beş on saniye tevakkuftan sonra:

— Tayfur orada iskemle var. Otur...

— Buraya iskemle de mi getirdin?

— Evet., çünkü senin bu gece geleceğini, helecanlı ve yorgun olduğunu biliyordum. Tayfur Bey el yordamiyle bulduğu iskemleye oturdu. Nasıra esnemeğe benzer küçük bir iniltiden sonra:

— Tayfur yalnız konaktakiler değil bütün mahalle halkı bana çıldırdı diyorlar değil mi?..

— Nasıra insanlardan kaçıp böyle farelerden musahipler, yarasalardan dostlarla karanlıklarda oturana öyle diyecekleri tabîî değil mi?

— Sanki kulaklarımın içinde teller bobinler, nâkiller, ahizeler hasılı bütün bir telsiz telgraf ve telefon cihazı varmış gibi arasıra uzaklardan sesler işitiyorum. Ve bu suretle istemiyerek bazı esrara da vâkıf oluyorum..

212

DIRİLEN İSKELET

haniya söylemezler miydi ki erenlerden falan zat, falan mürşit postunun üzerinde hırkasının yakasını yüzüne çekerek murakabeye varmış o saatte Bağdatta olan bir vakayı İstanbulda dakikasıyla aynen haber vermiş... Bu gibi harikulade hallere keramet denirdi. Ve çok kimseler buna inanmak istemezlerdi. Tayfur fiziolojide kulak cihazını ikimiz de gördük. Okuduk. O ne şayanı hayret bir makinedir. Cenabı Hâlik mümtaz yarattığı bazı kulları için buna telsiz telgraf kuvveti yani rnevceleri duyacak bir hassasiyet ilâve edemez mi? Sonra Tayfur gözlerimde uzun mesafelerden rüyet hârikasıyla beraber X şuaı nüfuzu var., bazı oluyor ki gözlerim maddî cisimleri delerek öbür tarafa geçiyor... Ben X şuamdan da daha kuvvetli bir hassaya malikim., bazan gözlerimin önünde dağ, duvar, demir daha bu kabilden rüyete mâni hiç bir kesafet kalmıyor. Her şey şeffaf ince birer cam haline geliyor. Dünyayı bir tarafından öbür yanına kadar temiz bir billur şeffaflığıyla seyredebiliyorum. Tabiat fevkinde görünen bu hallerime herkesle beraber sen de cinnet mi diyeceksin?

— Ben aklımın almadığı şeylere hiç bir şey diyemem. Bu söylediklerin hakikaten vaki ise senin yaradılışında umum insanlara nisbeten bir sazlık var... Fen buna cinnet mi der? Ne der? Orasmı bilemem Belki tedavi ile bu hastalıktan kurtulursun. Haricî, dahilî Autoscopie vardır. Haricî (autoscopie) bu eskidenberi malûmdur. Fakat bunun bir de dahilîsi çıktı. Ve fen âleminde birçok münakaşalara kapı açtı. Bu garip hale müptelâ olanlar kendi vücutlarının dahilindeki hayat makinesinin nasıl işlediğini gördüklerini iddia ediyorlar. Ve ekseriya da bu hal senin gibi genç kızlarda vukubuluyor. Bunlardan biri doktor (Komar) a, midesindeki fiil hazmın sureti vukuunu gördüğü gibi ve tamamıyla fiziolojiye muvafık olarak tarif etmiş ve meselâ (meri') ve mi'de femi gibi isim

DIRİLEN İSKELET

213

Jerini bilmediği birçok aksamı kâğıt üzerine resimlerini çizerek anlatmıştır. Bu garabetler fevkalâde heyecan halinde oluyormuş...

— Ben midemde, bağırsaklarımda olanları görmüyorum. Ben kalbimden saçılan ateşlerin irşadiyle hissiyatıma taallûk edenleri seçiyorum., sen bu akşam bana tenişçi matmazel hakkında bazı şeyler sormaya geldin. Tefe'ülûme inanmazsın. Fakat kafan

o kadar sevda ateşiyile bunaldı, kalbin o kadar daraldı ki benim falcılığımın me'ded ummak ızdırarına kadar düştün...

— Doğru söylüyorsun Nasıra buraya tamamiyle senin dediğin gibi bir niyetle geldim. Aleyhime de olsa hakikati tasdikten çekinmem...

— (Kıromansi) ye yani el falına itikadın var mıdır Tayfur?

— Yoktur. Ne yalan söyleyeyim Nasıra... İnsanın vücudundaki kılların bitimleri, ellerinin, alnının çizgileri ve »diğer mahsusatı irsî bir takım ahvale tâbidir. Hele el çizgileri belki her ferdin işlediği sanatla değişir... Bunlardan sahibinin ahlâkına, mizacına, talihine dair uzun uzadıya ahkâm çıkarmak falcıların hiç yoktan icat ettikleri ulumu batıla envamdan gülünç bir ilimdir... Nasıra tabiat bir insanın kaç sene yaşayacağını, kaç çocuğu olacağını, mes'ut veya bedbaht bir hayat süreceğini alnına, avucuna yazmaz... Göklerin elmasları burçların, bizim dünyamızdan nisbetsiz derecede büyük yıldızların zavallı insanların kâinatta asla ehemmiyeti olmıyan küçük talih işleriyle hiç bir münasebetleri yoktur. İyi, fena tegaddi, güzel, kötü iklim, neş'e, keder, hıfzıssıhhaya vukuf, veya kara ce'halet hayatı uzaltıp kısaltan âmillerdir. Bir erkeğin ne kadar çocuğu olacağı yalnız kendi bünyesine ait bir mesele değildir. Bunda zevcesi olacak kadının da mizacen çok dahli vardır. Hiç zannetmem ki bir takım tabîi se'

214

DIRILEN İSKELET

heplerden doğan bütün bu şeyler vücuttaki bazı çizgilerin hatırı için hılkî nizamlarını değiştirsinler...

— Tayfur anlamadığın, tetkik, tetebbu etmediğin bir şeyde bu kadar inat ve ısrarla söz söyleme., asabı hastalıklar mütehassısı bir doktor (nevropat) bir hastanın yüzüne bakınca marazın nev'ini, derecesini nasıl tayin edebilirse bu elleri, alınları okuyanların da böyle ihtisasları, tecrübeleri var., uydurup söylemiyorlar. Tabiatın çizdiği ahkâmı okuyorlar. Çıkar elektrik fenerini, aç bana sol avucunu söyleyeyim dinle... İster inan ister inanma. Yalnız istihraçlarımı günler geçtikçe istikbaline tatbik ve göreceğin tevafuklara dikkat et...

Tayfur cebinden fenerini çıkarır. Sol avucunu açar... Nasıra, delikanlının eline ilk nazar atışta titriyerek:

— Aman Yarabbi Tayfur avucunun ne vazıh, ne celi bir yazısı var... Simdi burada bircnk çizgiler görüyorsun değil mi? Bunlardan mealen bize lüzumu olmıyanları kale almıyacağım. Yalnız izdivaç ve aşk ve alâkaya ait olanları okuyacağım... Elin temiz, güzel, kibar bir beyefendi eli., fakat ızdıraba mahvım ne püzel uzuvlar, vücutlar vardır. Ben ne lâtif kız ellerinde ne çirkin yazılar okuyarak böyle titredim., bak Tayfur bak., baş parmağın kökünde etten bir tepecik var. (Kıromansi) ilminde buna Zühre dağı derler. Aşk ve izdivacın bütün elemeleri bu tepeye toplanır... Bak Zühre dağının ortasında bir yıldız var., işte bu çekilecek ızdırapların gayesine alâmettir. Bütün izdivaç hatları elin yukarısına uzanmak üzere baş parmağın kökünden intişar eder. Eğer bu çizgiler düzgün, vazıh ise izdivacın mes'udiyeti anlaşılır. Kırık, dökük, arızalı ise aşk ve izdivaçta uğranılacak bin türlü müşkülâta, mihnetlere, meşakkatlere işarettir. Yıldızlar izdivaçta mutlak iftirak ifade ederler., bazan kör talihin öyle

ahkâmı vardır ki bunlara akıl ile, azim ile galebe kabil değildir.. Tayfur görüyor musun? Senin avucunda biri züh

DIRILEN İSKELET

215

re tepesinde diğeri zekâ hattının üzerinde iki yıldız var., ve bu yıldızlar bir çizgi ile birleşiyorlar... Bu vazıh ahkâmı okumak için (Kıromansi) ilminde o kadar tebahhura da lüzum yoktur. Birinci yıldızın tağyir hükmüne kudre^tiⁱbeşerin taallûk edemiyeceği hudut dahilinde bulunması bir felâkettir. Lâkin ikinci yıldızın zekâ haddine tesadüf bir kısmı musibetliğin akıl ve metanet ve cehd^ügayretle izalesi kabil olduğunu gösterir.

Nasıra ra'şeler içinde, vefasız sevgilisinin el yazısını okumakta devamla*:

— Tayfur senin için vehametle neticelenecek bir izdivaç mukadder... Lâkin vehametın ağır kısmı öbür tarafa isabet ediyor... Fenalığı nisbeten sen ehven geçireceksin...

— Nasıra benim müsbet ilimlerden g&yri şeylere aklım ermez. Bu kadar sağlam bir imanla söylediğin şeyler de belki tesadüfen bazı isabetler de olabilir., tefe'üllerini karip bir istikbale tatbik etmek için senden bazı şeyler soracağım... Bana bütün dikkat ve imanınla doğru cevaplar verebilir misin?

— Beyefendi ben şimdi elinin yazısını okumaktan başka bir şey yapmadım. Her meçhul böyle tabî bir hat ile bana münkeşif değildir... Fakat senin zayıçenle çok uğraştım... Şimdi gönlündeki şeyleri kendi gönlümdeki^{ler} gibi biliyorum.

Soracaklarını sen söylemeden istersen

,ben sana haber vereyim... ki sanada biraz emniyet gelsin...

— Ne soracağımı söyle bakayım?

— Yakında teehhül edip etmiyeceğini soracaksın...

— Bravo bildin., ikincisi?

— İkincisi kiminle evleneceğini anlamak merakmdasm...

— Buna da daha büyük bir bravo... Sonra?

— Sonra o tenisçi kızdan bir haber bekliyorsun gelmiyor... Meraktan çıldırıyor., ölüyorsun...

216

DIRILEN İSKELET

— Evet Nasıra şimdi sende gerek pek keskin bir zekâ kuvvetiyle ve gerek fennin henüz tamamıyla izah edemediği fevkalâde bir intibah veya (bersamî) bir hal ile her ne suretle ise benim aklımın ermediği bir kuwei kâşife bulunduğu inanır gibi oldum... Lâkin soracaklarımı keşfile beni tamamıyla memnun edemezsin., senden bu suallere cevap isterim...

Nasıra kârgir pencerenin içine oturup gözlerini yumduktan sonra:

— Elektrik lâmbanı söndür... * Tayfur bu emre itaat eder... Nasıra hafif bir inilti ile:

— İskemleni bana yaklaştır. Ellerini dizlerime koy... Bekle. Ben sana sor dediğim vakit intizamla suallerini tekrar et... Ve daima zihnini suallerinle münasebettar o^{lan} şahıslara o mevkilere şevket... Hep onları düşün...

Tayfur kızın bu sözlerine harfi harfine itaat gösterir. Bir, iki, üç, dört, beş, altı dakika kadar bekler. Nihayet parmaklarının altında kızın vücudu ürperdiğini hisseder. Nasıra kalbi, derin ıztıraplar ile inleyenlere benzer ahlara, oflar salıvererek ufak ufak titredikten sonra enindar bir sesle:

- Tayfur söyle., beni nereye göndermek istiyorsun? Tayfur birdenbire şaşırarak:
- Bilmem., ben seni nereye gönderebilirim?
- İstersen dünyanın öbür ucuna kadar...
- Bilmem kızım., ben bu yolda sual cevaplara alışık değilim. Beni irşad et...
- Gönlün kimlerle uğraşıyor? Akim hangi semtlerde dolaşıyor?
- Ben söylemeden sen bunları keşfedemez misin?
- Ederim fakat uzun sürer. Çok zahmet, yorgunluk çekerim., asabıma merhameten sen söyle...
- Gönlüm bir kız ile uğraşıyor...

DIRİLEN İSKELET

217

- Adı?
- Bânû...
- Babasının adı?
- Merhum Didon Paşa...
- Anasınınki?
- Bilmiyorum...
- Semti?
- Cihangir fakat şimdi konakları işgal edilmiş... Kâh Beşiktaşta akrabalarında, kâh Eyüpsultanda mezarlık kenarında dadısı Zenci Gece Safa'nın evinde oturuyor... Nasıra yüzünde derin tekalluslarla birkaç dakika çırpınıp inledikten sonra:
- i — Buldum... Yüzü güzel, kalbi çirkin bir kız... Koyu kumral.. penbe beyaz., uzun kirpikli, iri elâ gözlerinin bakışında erkekleri yek nazarda çarpan pek kuvvetli bir cazibe var...
- Çok üstüne düşürdün., tıpkı öyle....
- Fakat Tayfur kızın yanında güzel bir delikanlı görüyorum., bu., onun nesi?
- Bilmem... Nesi olduğunu sen keşfedeceksin... Nasıra titriyerek:
- Of., bunu bana sorma... Pek sıkılıyorum... Söyli yemem...
- Çok yalvarırım Nasıra...
- Bana acımaz mısın Tayfur...
- Sen bana acımaz mısın Nasıra? Bu kız ile o oğlanın arasındaki muamma kaç zamandır beni öldürüyor...

Nasıra inleye inleye:

- Cevabında zorluk çektiğim «uallerde beni tazyik edersen sıhhatime büyük fenalık etmiş olursun... Çok şeyi birden keşfetmek beni bitirir... Gaibe ağır ağır girerim...
- Bu ikisi hakkında şimdi bana hiç bir şey söyleyemez misin?..

218

DIRİLEN İSKELET

- Pek az söyleyebilirim... Söylemediklerim için beni tazyik etme...
- Peki., razıyım...
- Oğlanın adı?
- Çevri...
- Bekle...

Nasıra göğüs darlığına uğramış bir hasta gibi pencereye yaslayıp bütün vücudunu sarsan sık nefesler ile:

- Tayfur korkma.. Bânû ile Çevri isimlerinde birbirini tutan yalnız bir (vav) bardır. (Vav) altıdır. (2 vav= 12) dir. Anladın mı Tayfur?
- Anlamadım kızım., senin bu hesaplarına benim hiç aklım ermiyor...
- Bunlar hilede, desisede birbirine taş çıkartan ahlâksızlardandır. ..
- Birbirini seviyorlar mı?
- Bu سوالini ne tasdik edebilirim ne de red...
- Kuzum Nasıra., meselenin can alacak noktası işte burasıdır... Seni üzüyorum fakat affet merakımı biraz teskin edecek cevap isterim...
- Sorma Tayfur... Sorma... Bunu başka bir zamana bırak...
- İki kelimecikle beni tenvir edemez misin? Nasıra ra'sheler içinde:
- Seni temin ederim ki...

Kız susar... Birkaç dakika bekledikten sonra Tayfur:

- Bekliyorum... Beni ne hususta temin ediyorsun... Nasıra âdeta hay kır ar ak:
- Seni temin ederim ki Bânû ile Çevri'yi birbirine muhabbetten başka bir sır bağlıyor...
- Nedir bu sır?

Kız inliyerek:

- Bilmiyorum...
- İşte şimdi beni daha büyük meraka düşürdün...

DİKİLEN İSKELET

219

- Ben sana neticeyi söylüyorum. Teferruatla uğraşarak ne kendini yor, ne de beni...
- Netice kat'î mi?
- Kat'î...
- Bunu bana bir daha söyle Nasıra...
- Sen Bânû ile izdivaç edeceksin mutlak., mutlak... Çünkü ikiniz için de bu felâket mukadderdir.. Çevri bu izdivaca mani olmaya uğraşıyor... Lâkin mukadderi kim bozabilir?.. Ben sana Bânû'yu alma diye nasihat vermiyorum... Çünkü beyhude., sen şu saatten itibaren bütün azminle bu kızı almamıya uğraşsan yine mukaddere karşı gelemezsin... O, sana varacak... Bu izdivaç muhakkak olacak...
- Acaba deli kız bu sözleri fevkalâde bir sinir haliyle mi atıp tutuyordu? Yoksa hak ve bâtıl bir esasa müsteniden mi söylüyordu? Bânû ile izdivacı hakkındaki bu tebşirin ciddiyeti tahakkuk ederse.. Aman Yarabbi... Bu paşaysız saadet «mmanın önünde sevinçten Tayfura baş dönmeleri geliyordu. O bir defa Didon Paşanın kızıyle evlensin, bu bahtıyarlığa ersin de sonra isterse bütün külei, arz cesim bir volkan

infilâkiyle ateş alsın... Hayvani nebatî üzerinde yaşayan ensalden bir tohumcuk kalmıya cak kadar her şey mahvolsun...

— Nasıra bir iki سوالim daha var...

— Tayfur pek yoruldu  fakat hatırın için peki...

— Bânû  u saatte nerede bulunuyor? Nasıra gerine gerine inliyerek:

— Gece Safa'n m Ey pteki evinde...

— Sen  imdi orayı görüyor musun?

— Evet...

— Nasıl evi bana tarif edebilir misin? ^A

— Harap bir ev... Kapıdan girince taşlık., mutfak., kömürlük., bahçe...

—  st kata çıkamaz mısınız?...

220

D R LEN  SKELET

—  arpık bir merdiven., bir sofa üzerinde dört oda...

— Odalarda yatanları söyle...

— Dur... Sofada bir masa üzerinde islenmi  bir idare gazı yanıyor., köşedeki büyük odada eski fakat yastıkları çarşafları tertemiz bir karyolada Bânû yatıyor., ba ının altında dolu bir rövelver var... Oda kapısı içeriden sürmeli... Kız derin uykuda... Ona karşı odada çevri döşeğe uzanmış... Fakat uyumuyor... Helecanlar içinde buyandan öbürüne dönüp duruyor... Oda kapısı aralık., ikide birde yatağından kalkıp kalkıp Bânû'nın kapısına bakıyor. ..

, — Niçin bakıyor?

— Bilmiyorum...

— Kız tarafından bir davete mi intizar ediyor?

— Bilmiyorum...

— Bânû'dan bazan davet vukubulduğu var mı?

— Bilmiyorum...

— Pek yalvarırım Nasıra... *

— Bilmiyorum., bilmiyorum., sorma... Kabil değil cevap veremem...

— Peki Nasıra... Evde mutfaktan girilir bir kömürlük olduğunu söyledin...

— Evet...

— Bu k m rl   n sa  köşesinde üstü eski keçelerle örtülü bir gaz sandığı duruyor...

Nasıra titriyerek:

— Evet...

— Bu sandığın içinde ne var?

Kızcağız bu سوال karşısında fırtınalı havada bir sandalda imiş gibi    dört defa yerinde hoplayıp oturarak gülüyor zannolunacak şiddetli lezrelerle haykıra haykıra:

— Aman... Sorma Tayfur., sorma... Beni öldürecek misin?.. Of s yliyemem..

sorma., sorma., sorma... Ne için beni böyle müthiş şeyler görmeye sevk ediyorsun?

D R LEN  SKELET

221

— Nasıra o gördüğün müthiş şeyleri o sandığa niçin koymuşlar? Bunlarla ne yapıyorlar? Ne iş görüyorlar? Bu hakikatları anlamaya o kadar ihtiyacım var ki... Nasıra bir kalıp gibi pencerenin içine devrilir. Susar. Tayfur duyduğu şiddetli zangırtıdan bıçarenin titrediğini anlar... Suallerini keser. Bekler... Beş altı dakika devam eden bu hamleden sonra Tayfur mahcup muhteriz:

- Nasıra?
- Efendim...
- Seni çok mu rahatsız ettim?..
- Öldürüyordun...
- Bir tek sualciğim daha var...
- Of Tayfur babanın ruhuna hürmeten bir daha bana o menhus sandığı gösterme...
- Korkma başka şey soracağım...
- Suallerini çabuk bitir., fenalaşıyorum...
- Bânû buraya gelmeye söz verdi. Niçin gelmiyor?
- Çevri mani oluyor...
- Niçin?
- Seni çok kıskanıyor.. *
- Gelmiyecek mi?
- Gelecek... Hem de Çevri ile beraber...
- Ne vakit?
- Yakında...

30

Tayfur, Nâsıra'dan mucize görmüş bir kâfirin hayret ve tereddütleriyle ayrıldı... Ya kulaklarına inanmamak yahut gördüğü, işittiği şeylere birer izah sureti bulmak lâzımdı. Şiddetli bir sevda tesiriyle dimağ ve asapta böyle tabiat fevkinde denecek bir intibajı husulü kabil miydi?.. Bu garip meseleyi ne kendikendine düşünmeye, ne de Doktor Ferhat'la uzun uzadıya * münakaşa etmeye

222

DİKİLEN İSKELET

Tayfur'un vakti ve tahammülü yoktu... Madem ki Nasıra bazı suallere cevap vermek istememek veyahut ki verememekle beraber birçok sorguları şayanı hayret bir sıhhatle halletti, kızın pek yakın bir istikbale atfen haber verdiği şeylerin neticelerini beklemek en muvafık tedbirdi. Meselenin psikolojik, fizyolojik, patolojik cihazlarını tetebbüü Tayfur kendi salâhiyeti dairesinden hariç gördü. Kendince müsbet olan şey Nâsıra'nın sihir, tefe'ül, telepati, ipnotizme, manyatizma ile oynayan şarlatanlardan olmadığı idi.

Nasıra beyin Bânû ile izdivacını muhakkak gösterdi. Tayfur için de lâzım olan bu idi. Amma bu evlenmenin sonunda felâket görünüyormuş.. Tayfur Bânû'ya bir hafta, bir gün, bir saat malik olsun da isterse sonra kıyamet kopsun...

Hikmetullah Paşa zade hep Bânû'ya malikiyet fikri sabiti etrafında dönüp dolaşıyor bu gayeye vusul sevinciyle her belâya göğüs germeyi büyük bir saadet biliyordu... Bânû'dan bir habere intizaren Tayfur ömrünün en helecanlı günlerini yaşamaya başladı., bastığı yeri bilmiyor, elindeki şeyi düşürüp kırıyor, fena bir unutkanlığa

uğramış gibi başladığı sözü bazan bitirmeden susuyor. Muhatabını olduğu yerde terkederek yürüyüyor. Ciddî hiç bir iş yapamıyor, kendine ihtar edilmese yemeyi içmeyi unutuyor. Büyük bir şaşkınlık, dalgınlık, garabet içinde bocalayıp duruyordu. Bânû'dan haber kendisine ne suretle gelecek? Gökten mi? Yerden mi? Posta ile mi? Telgrafla mı? Bir hizmetkâr ile mi?

Tayfur etrafında esen rüzgârdan, öten serçeden, meyleyen kuzudan hasılı kendini muhit her şeyden bu haberi umuyor gibiydi.

Nâsıra'nın istilracı üzerinden bir gün, iki gün, üç

DİRİLEN İSKELET 223

gün geçti... Hem de nasıl? Bizim bildiğimiz saniyelerin terakümiyle dakikalar ve onların birikmesiyle saatler toplanarak gelen geçen günler değil... Her saniye mikroskopla birkaç yüz defa büyüyerek uzunluğundan insanı öldüren yürümez, ağır bir zaman...

Nâsıra'nın yakın bir vakitte geleceğini kat'iyetle tebşir ettiği haber hani ya nerede? Kızın diğer keşifleri de buna benzemesin?.. Öyle (isterik) bir mecnunun saçma sapan sözlerine kapıldığı için Tayfur şimdi kendikendine acı acı gülüyordu. Hissimize, arzumıza muvafık olan, emellerimizi okşayan 'sözler bir deli, bir bakıcı, bir çocuk ağzından da çıksa memnun ve inanmakla müteselli (jluñruz. Sonra hakikatle karşılaşınca uğradığımız inkisarı hayal o memnuniyetimiz nisbetinde acı olur. Tayfur, deli kızın bazı şeyleri insanı mephut bırakacak bir vuzuh, sıhhat ve sadakatle haber vermiş olmasına aldanmıştı. Fakat gaibi yüzde elli noktası noktasına tevafukla haber veren falcılar yok mu? Bu bir san'at mı*fır? Sihir midir? Tesadüf müdür? Böyle fevkalâde istihraçlar, garibeler daima görülüp, işitilip duruyor. Bir saadet veya felâkete intizaren teheyyüc içinde yaşayanlar iyilik veya fenalık tefsiriyle en ufak şeyden nem kaparlar., çarçabuk yeisten ümide, ümitten ye'se düşerler. ..

Tayfur böyle bir buhranın çırpıntı dalgaları üzerinde kararsız sallanıp dururken bir sabah önüne iki üç mektup ve kartpostal koydular., kaç defa, kaç defa böyle gelen mektupları elleri titriyerek açmış fakat ümitleri hep boşa çıkmıştı. Böyle boş sevinçleri takip eden yeislerden pek bunaldığı için bu sefer ümitlenmek istemedi. Gönülsüzce mektubun ikisini açtı. Biri kârlı bir teşebbüsten bahsediyordu. Tamamlamadan elinden kâğıdı fırlattı... İkincisi bir tavsiye talebine dair bir istirhamname idi... Onu da bir tarafa attı... İskambil kâğıtlarıyla oynar gibi üç

224 DİRİLEN İSKELET

dört .kartı birbirinden ayırırken bir tanesinde gördüğü şekil tuhaf bir tevahhuşla yüreğini titretti. Bu, hristiyan mezarlık kapılarının üzerinde tesadüfedilen ölüm rumuzu şeklinde birbirine çatılmış iki oyluk kemiği ortasına konmuş bir kuru kafa idi.

Hemen imzaya göz attı. Güzel bir istifte yazılmış Bânû'yu okudu. Nun, elife narin bir çiçek dalı gibi sarılmış., lâkin o matemî şekil bir nuhuset alâmeti hüznüyle yüreğini gittikçe daha ziyade sıkıyordu. Bu şekli kulplarından tutarak tabut taşıyan siyah urbalı kilise hademelerinin göğüslerinde, başlarında ve cenaze arabacı atlarının,

haşalarında, alınlarında gördüğünü hatırladı. Fakat niçin niçin Bânû bu uğursuz alâmeti bir aile arması gibi kullanıyordu.

Tayfur satırlara geçti. İşte şöyle idi:

Beyefendi,

zâtı âlinize verdiğim söz ile ziyaretimin arası hayli uzadı. Eğer bu müddet zarfında Gece Safa'nın harap evine lütfen ve tenezzülen birkaç deş'a uğramamış olsaydınız unutulmuş olduğuma hüküm ile tasdia cesaret edemiyecektim.

1

Keremkârlığınıza büyük imanım hasebiyle akrabamdan Çevri Beyi beraber getiriyorum. Sizinle teşerrüfarzusiyle âdeti yanıyor., teveccühünüze lâayık müstesna bir artisttir.

Kemik armamdan teşeüm etmeyiniz. Hıristiyanlar ölmüş bir varlığı bu rumuzun himayesiyle gömüyorlar., ben de bununla gençliğimin defnolunmuş sürürünü işaret etmek istedim...

Bu cuma saat üçte geliyoruz.

Bânû

Tayfur tutulduğu çıldırasiye bir sevincin sadmesiyle ilk kıraat hamlesinde karttan hemen bir şey anlıyamadı.

Çünkü gözleri, dimağı bir kelimeyi kavramadan ötekine atlıyor, meal anlamadan satırdan satıra uçuyor ve derhal yine baştan başlıyor. Lâkin aynı telâş, aynı heyecan... Dimağına dolan sevinç sanki artık hariçten bir fazla nefes inzimamına imkân bırakmıyacak bir inbisatla kanını bütün vücudunu kaplamış gibiydi...

O kâğıttaki satırlardan duyduğu daha doğrusu tevehhüm ettiği sihirli lezzeti, lâhûtî neşeyi şimdiye kadar ona hiç bir şiir, hiç bir edebiyat vermemişti. Yarım saattin içinde belki yüz defa okudu. Kim bilir daha kaç kere okuyacaktı. Bu, her okuyuşunda ilâhî zevki artan bir tılsımdı.

Cumaya iki gün vardı. Ufuktan güneşin iki devrinden sonra saat üçte konağın parkeleri, merdivenleri Bânû'nun güzel ayaklarını öpecek, salonun havası onun konca ağzından dağılacak nefesiyle ıtırnâk olacak, onun varlığı her tarafa cennetten nişan veren sürurlar, safalar, zevkler, saadetler, meymenetler saçacaktı.

Fakat Tayfur bu mesut ziyaretle yaşadığı dakikanın arasını ayıran kırk sekiz, elli saati nasıl geçirecekti?.. Dakikalar, saniyeler, yine tahammülü yakan bir betaetle işlemez bir yelkuvan gibi yerinde saymaya başladı. O gün çarşamba idi. Cumaya ne kadar saat, dakika, saniye vardı Allahım.. halkaları birbirine merbut kalın bir zincir gibi karşısında uzanan bu zamanı son ânına kadar nasıl öldürecekti?

Geçen her saati büyük azaplarla kazanılmış birer menfaat gibi mazinin karanlık, dipsiz kuyusuna atarak Bânû'nun âşıkı geceyi buldu., alaca bir uyku ile döşğinde yuvarlandı, yuvarlandı., kısa dalgınlıkları esnasında hep hep Bânû'nun ziyaretiyle uğraşüyor, tâ sokak kapısı önünde koltuğuna girerek sevgilisini otomobilden indiriyor, bir gelin götürür gibi salonun üst köşesine çıkarıyor, kıza ikramlar, komplimanlar yaparken helecanlar

15

içinde uyanıyor, bir de saate bakıyor ki daha nazeninin gelmesine otuz bu kadar saat var. Sonra gönül ateşini söndürmek için akşamdan çok yutmuş bir' sarhoş gibi bir bardak soğuk su içerek tekrar yatağına uzanıyor... Yine kısa dalgınlıklar, yine Bânû'ya ait rüyalar, yine helecanlar...

Zavallı Tayfur, altı ay süren kutup karanlıkları sıkıştıkındaki geceyi nihayet sabaha erdiriyor... Dünya neşeli bir güneşin nurlarıyla yaldızlanıyor... Fakat delikanlının gönlü nasıl tarif etmeli azaplı bir sevinçle muztarip.. o kadar sabırsızlıkla tulûu beklenen büyük yıldızın tekrar ufuk altına çekilmesine ohhh şu kadar saat lâzım... Gebertmek için yine dakikalarla muharebeye girişen sevdalı çocuk sabahleyin erkenden kartpostalı eline alır., hıfza çalışanlar gibi namütenahi defa okumaya başlar... Bu nihayetsiz tekerrürlerden satırları teşkil eden kelimelerle zihninde bir nevi istinas peyda olur. Şimdi her cümlemin mânâsını araştırmaya başlar... Türlü türlü tefsirlere girer...

Bânû Hanım verdiği söz ile ziyaretin arası uzadığı hakkında hafif bir itizardan sonra Tayfur'un Gece Safa'ya birkaç defa uğramış olmasından unutulmamış olduğunu anlıyarak tasdie cesaretlendiğinden bahsediyor. Hakkikatî hal böyledir de küçük hanım niçin delikanlının bu ümitsiz müdavemetine karşı derin bir sükûtle mukabelede bulundu? Niçin Tayfur'dan aldığı davet tezkeresini Cevri'nin gözü önünde yırtarak yerlere atıp çiğnedi?

Tayfur'un keremkârlığma büyük imanı bulunduğunu yazıyor. Bu âdeta: beni sevdiğinden eminim demek değil midir? Sonra Cevri'nin teşerrüf arzusuyla âdeta yandığını anlatıyor. Cevri'nin tanışmak hususundaki bu pek ateşli teşneliği neden? Çevri her türlü teveccühe lâayk müstesna bir artist imiş, bu ecnebi kelimenin Türkçemizde o kadar geniş mânaları var ki., kalem artisti mi? Muşam-ba artisti mi? Sahne artisti mi? Musiki artisti mi? Yoksa sadece gönül artisti mi? Bu kelime dilimize arabî ve farişînin yardımıyla «hezarîfen» terkihiyle de tercüme edilebilir. Bu «zîfünûn» bir çocuk mu?

Her ne ise acaba Bânû Cevri'yi neden bu kadar Tayfur'un gözüne sokmaya uğraşıyor? İlk ziyaretinde bile bu gölgesinden ayrılamıyarak beraber geliyor?

Ve sonra Bânû gençliğinin defnolunmuş sürurundan bahsederek kartını hüznün engiz bir cümle ile bitiriyor... Hasılı muamma içinde muammaya benzer lâkırdılar... Nâsıra'nın istihracına göre Bânû ile Cevri'yi aşk, alâka ve izdivaç haricinde birbirine bağlayan bir sır varmış.., Eğer bu söz deli kızın saçmalamasından ibaret bir şey değilse bu sır ne olabilir? Bu sır Tayfur'un Bânû ile izdivacına mâni olacak bir mahiyette midir? Bunlar ne kiyasetle, ne kehanetle anlaşılacak esrara benzemiyorlardı.

Bununla beraber Nâsıra'nın bazı sözleri çıktı. Bir gece evvel Tayfur uykusuzluğu esnasında sofada biri gezindiğinin farkına vararak kapı aralığında bakmış Nâsıra'nın salona girdiğini tavanın ortasında yanan lâmbanın ışığıyla görmüştü.

Mecnun kız acaba salonda ne yaptı? Tayfur onun bazı bazı iskeletle görüşmek için kendinden müsaade istediğini hatırlıyarak düşünmeye başladı. İskeletle nasıl görüşülür? Cidden merak edilecek birşey.. Bânû'nun geleceği saat yaklaştıkça Nâsıra'nın esrarengiz faaliyeti artıyor gibiydi...

Tayfur o gece kızıdan evvel davranarak salona gizlenmeye binaenaleyh bir kaçıkla bir iskelet arasında vukubullahacak garip mülakata mahrem olmaya karar verdi. Konakta el ayak çekildikten sonra Nâsıra'nın gelmesi melhuz olan zamandan bir saat evvel delikanlı salona girdi. Büyük pencerenin geniş ipekli perdesine bürünerek saklandı. Bir saatlik intizar müddetini helecanlı bir merakla geçirdi. Kız gelecek mi? Gelmiyecekmi?

Nihayet tahmini doğru çıktı. Beş altı dakikalık bir teehhürle salonun kapısı açıldı. Bütün pancurlar kapalı olduğundan içerisi en zifiri gecelerden daha karanlıktı. Sofada işleyen yerli büyük bir saat ağır, vekarlı, mevzun rakkasının tiktakları arasında medîd ihtizazlar ile cınlayarak gecenin vehim verici sükûtu içinde bütün, yarım, çeyrek saatlere kadar zamanı haber veriyordu...

Kız bu pek muzlim tavanın altına girince Tayfur'un orada gizli bulunduğunu keşfedebilecek miydi?

Sekiz on adım yürüdü. Durdu. Epeyce bir fasıla ile uzun bir of, sonra daha hazin bir ah çekti.

Bânû'nun âşıkı, iğfal ile büsbütün çıldırttığı bu zavallı kızın yüz, vücut hareketlerini göremiyordu. Fakat şu mırıltıyı işitti:

— Tayfur bugün burada çok oturarak kokunu bırakmışsın... Itır şahî gibi havayı ta'tir etmişsin. Seninle aynı kattaki hava seviyesine girince burnum derhal vücudunu hisseder...

Bu mırıltıdan sonra salon derin bir sükûta daldı. Tayfur keşfolunmaktan korkarak nefesini kendi kulaklarının bile duyamıyacağı bir yavaşlıkla alıyordu.

Birkaç dakika geçti. Nâsıra'nın yumuşak halıların üzerinde adımları duyuldu. Gece, gündüzün hiç hisşolunmıyacak en ince pıtırtiları bile birer gürültü gibi büyütüyordu. Kız iskelete doğru yürüdü.

Tayfur titriyerek şu matemli sözleri dinledi:

— Gece, zifafımızı tes'it, tebrik edecek kadar karanlık., sevgilim sarıl bana ver ağzını., al ruhumu...

İskeletin kulübesi sallandı. Kemik çatırtıları duyuldu. Bir muhtezirin son ıztıraplarına^Abenzer bir enin içinde hayat ölümle izdivaç ediyordu.

• □ □ □

A

DİRİLEN İSKELET

229

Tayfur'un bütün tüyleri ok gibi dikildi. Mezarlık hâdisesinin nâkabilî izah en korkunç anlarında bile böyle bir dehşet, böyle derin bir teessür, duymamış, en ince asabına kadar böyle soğuk, ölümlü fair ra'şe ile vücudu zangırdamamıştı...

Genç W zîruhun iskelet ağuşunda inlemesi, bu nevî haîi sevdâ hemen bir çeyrek sürdü. Ölüm hayatla doya, doya öpüştü. Sonra iki sevdalı arasında bir muhavere başladı. Nasıra bütün yüreğinin ateşiyle söylüyor, sonra kemikten muhatabının cevabını dinliyordu...

Nasıra — Bu deraguşumuz cavidanî aşk visalidir. Sevgilim dudaklarının ebedî neşesinden tadan bütün dünya zevklerinden iğrenir...

İskelet —.....

İskeletin söylediğini Tayfur işitemiyor fakat Nâsıra'nın sükût arasında:

— Evet... Şüphesiz... Ah...

Gibi tasdik, teyit ve teessür nidalarından söz nöbetinin kırmızı kulübenin bekçisinde olduğunu anlıyordu. Besbelli kız, marazî bir haletle sözlerine karanlıktan cevap alıyordu. Yoksa Tayfur bu garibe sem'iyeyi diğer türlü nasıl izah edemirdi? Bir insan kafesiyle bir mecnunenin âşıkane muhavereleri, bu her ?aman görülüp işitilir sahnelerden değildi. Delikanlı hayatın maveraî esrarına karışıyor gibi ürpertiler içinde bütün dikkatiyle kulak verdi:

Nasıra — Evet aşktan doğdun yine bir aşk darbesiyle öldün...

İskelet —.....

Nasıra — Vücudümde yüz insanın kemiği var diyorsun... Ne kadar babanın sulbünden dolaşıp ne kadar ananın rahminden geldiğini anlıyorum... Ne kadar talihe oyuncak oldun. Alnında ne kadar sabahın güneşi parladı. Bey

230 DİRİLEN İSKELET

nin ne kadar gecenin zulmetiyle ezildi. Tenasül mu'cizesiyle bir kemikten hesapsız kemik doğar...

İskelet —.....

Nasıra — Evet bilirim. Mezar beşiğin kileridir. Erzak anbarıdır.. baban senin oğlundur. Sen senden kaçanların içindesin... Buraya niçin, geldin?

İskelet —.....

Nasıra — Benim ateşimle... Lâkin gafil insanlar hayatın ölüme, ölümün hayata aşkını hiç çekemezler., şimdi gelirler beni senden ayırırlar... Bütün bütün birbirimizin olmak için ben mi öleceğim? Sen mi dirileceksin?

İskelet —.....,

Nasıra — Sualime niçin gülüyorsun?

İskelet —.....

Nasıra — Ters mi söyledim? Doğrult...

İskelet —.....

Nasıra — Ölü benim., diri sensin öyle mi? İkimizin birden aynı hale inkılâbımız kabil değil mi?

İskelet —.....

Nasıra — İnkılâp yok mudur? Affedersin ben kendi hissime göre söylüyorum...

İskelet —.....

Nasıra — İnsanlar daima ölümün himayesinde iseler beni sar. Dirilerin işkencelerinden kurtar., intikamımı al... Ah şimdi anlıyorum ki ben ölüyüm., sen dirisin., kemik kollarınla sarıl bana., sarıl bana ismetimin kanma giren fânî, hercai aşk ifritinin levsinden beni temizle... Kurtar... Senin iğfalsiz ağuşunda aşkın müebbed zevkiyle mest i medam yatmak isterim...

Yine kulübe sallandı. İskeletin kemikleri çatırdadı. Yine inlemeler, muhtelif âlemde iki ruhun kaynaştığını ihsas etti...

v

DİRİLEN İSKELET

31

231

Ertesi sabah mesut cumanın parlak güneşi doğdu. Bânû'nun teşrifi müjdesini getiren o gün Tayfur erkenden hazırlıklara başladı... Akşam şahidi olduğu ölü ile dirinin vuslatından sinirleri sarsılmıştı. Nâsıra'nın iskelete arzı sevdası esnasında ağzından çıkan ağreb ve mate-mî sözler arasında küçük bir cümle hâlâ beynini tahrişte devam ediyordu. Kız bütün yüreğinin ateşiyle:

— İntikamımı al...

Diye yalvarmıştı. Her bir kemiği başka mezardan toplanarak yüz doksan sekiz parçadan yapılmış bir insan kafesinden dünya umuruna ait bir intikam ricasında bulunmak vakıa ehemmiyetten âri gülünç bir temenni idi. Fakat bu intikam kimden alınacak? Tayfurdan mı? Bânû'dan mı? Evin içinde deli kızın böyle bir niyet beslemesi hoş bir şey değildi... Fransızların bir darbimeseli vardır: «Bir güvercini bile kendine düşman etme» derler... Nasıra intikamını iskelete havale etmekle kalırsa hiç bir endişeye mahal yok. Lâkin cinnetin bir feveranı ânında aklına esen fenalığı yapmaya kalkarsa bir felâket vukuundan korkulabilir. Ona vermiş olduğu kat'î söze rağmen Tayfur kızı konakta tutup tutmamak şıklarını zihnen muvazeneye girişti. Şimdi her şeyden evvel salona koştu. O gece Nâsıra'nın sevdalı ağuşunda çok çatırdayan bu kemikten adamın bir tarafı kırılıp kırılmamış olduğunu muayene edecekti., çünkü Bânû sırf onu görmek maksadiyle geliyordu...

Kırmızı kulübeye yaklaştı. Oraya diktiği uhrevî bekçi arkasında bornosu, elinde kum saatiyle mevkiinde duruyor, geniş çıkıntılı alnı altındaki hadekasız bomboş siyah gözleriyle fânilerin seçemediği derinliklere doğru bakıyordu.

232

DİRİLEN İSKELET

Tayfur bornosu çıkardı. Öldükten sonra da insanların ihtiraslarına karıştırılmaktan kurtulamayan bu kemik bedeninin her tarafını dikkatle muayene etti. Gece karanlığında işittiği çatırdılara rağmen hiç bir tarafında bir zorlanma, bir kırık, çıkık, hattâ ufak bir gevşeme eseri bile göremedi. Bütün vidalar, rabıtlar yerliyerinde ve sağlamdı...

Bir ince tekdir ile iskeletin karşısında şöyle söylendi:

— Ben seni buraya bekçi koydum. Maneviyetinle etrafını korkutmak lâzımgelirken sen kendin taarruza uğradın. Sana âdeta ateşli bir sevdalı rolü oynattılar., sen bir deli kızın kolları arasında çatırdayarak inlemeli miydin? Onu çarpmalı, korkutmalı değil miydin? Ha anlıyorum vücudunda ayrı ayrı cesetlerden toplanmış yüz bu kadar muhtelifkemik var. Bunların içinde zanpara kemiklere ait enkaz bulunmamak kabil değil... Ölümünden sonra, mezardan sonra, çürüdükten sonra bile kadına dayanamadın değil mi?

İskeletin bu metanetine Tayfur taaccübünden kendini alamadı. Kulaklarını dehşetle dolduran o, gece de-raguşunu düşündü. Çatırdıları, iniltileri hâlâ duyuyor gibiydi. Daha garibi sesleri çift işitmişti. Bu aynen savt, ahenk ve ateşçe canlı iki müteharrik deraguştı...

Tayfur salondan çıktı, diğer hazırlıklarla meşgul iken Doktor Ferhat bey geldi... Hane sahibi sevinçten parlayan gözleriyle arkadaşını süzerek şöyle bir latifede bulundu:

— Ayol ben seni davet etmedim. Böyle erkenden nereden / çıktın?

— Doktorlar her zaman davetle gelmezler. Hastalarının tedaviye ihtiyaç gösteren nazik, mübrem zamanlarını herkesten iyi kendileri tayin ederler...

— Ben hasta değilim oğlum...

DİRİLEN İSKELET

233

— Hasta değilim diyenlerden korkulur. Hastasın. Bugün her zamandan ziyade hastasın. Bu gece uyumamışsın., aynaya git te gözlerine bak. Gittikçe artan bir humma ile kızarmış yanıyor. Vücut bu şiddetli helecanlara birkaç gün dayanır. Teskini çaresi bulunmazsa sonra yorgunluğu birden hissederek bitap kalır. Serilir...

— Doktorların anlamadıkları bazı hastalıklar vardır...

— Tıbbın teşhis ve tetkike uğraşmadığı hiç bir hastalık yoktur...

— İlmülemrazınızda «aşk» namiyle hususî bir bahis olduğunu bilmiyordum.

— Aşk, sevda kelimelerinin hesaba gelmez envai vardır. Herhangi bir his (normal) ölçüden taşarsa tıp derhal onu teşhis eder. Adını kor, tabelasını yazar... Sen de böyle birkaç hafta daha yemez, içmez, uyumaz aynı şeyi düşünmekle vücudunu, zihnini, asabını bitirmekte devam edersen nihayet döşeğe düştüğün vakit ben de senin tabelanı yazarım., ilmülemrazda bu kelime var mı imiş, yok mu imiş., tıpta bunun adına ne diyorlarmış o zaman anlarsın... Suallerime cevap ver. Dün gece uyumadın?

— Döşekte didindim...

— Yemedin... I

— Zor ile birkaç lokma...

— Bugün de yemiyeceksin...

— İştiham yok...

— Dikkat et Tayfur kaç vakittir bedeninin sağlam zamanının müdahhar sıhhat sermayesiyle geçiniyor., hayatın devamı vücutta yanan, aşınan şeylerin hemen tazminiyle olur. Sen tabiî nizamda yaşamıyorsun. Şiddetli bir hastalık geçiriyorsun. Bu hırpalanmaya mukabil zavallı vücudun muhtaç olduğu muhtelif gıdaları muntazaman alamıyor... Bu halin daha uzun müddet devam ederse maruz kalacağın tehlikeler saymakla tükenmez. İşte yine söylü

234

DİRİLEN İSKELET

yorum. Bugün benim arkadaşlığıma, tababetime her zamandan ziyade muhtaçsın., çünkü...

Bu edatıtalilden sonra doktor manidar bir sükûtle, gözlerini hastasının gözlerine dikti.

Tayfur büsbütün asabileşerek:

— Ciddî bir anda böyle tevbihkâr bakışlara, manidar sükûtlara tahammül edemem., çünkü dedin sustun. Bu talilin alt tarafını getir...

— Bugün konağa Bânû geliyor...

— İnşallahüTaâlâ... Fakat bir manii zuhur edip te gelmezse diye yüreğim müthiş bir işkenceyle çırpıyor...

— Bugünü hayatının en mühim anlarından sayıyorsun...

— Bu günü doğum veya ölüm gününden daha mühim sayıyorum...

— Şimdi üzüntü içindesin?

— Evet tatlı bir üzüntü içindeyim...

- Âliheiruhun gelip gittikten sonra acaba ne halde bulunacaksın?
- İyi bilmiyorum ama pek mesut olacağımı tahmin ediyorum...
- Bilâkis... Şimdikiyle kıyas kabul etmiyecek şiddetli üzüntülere düşeceksin...
- Oh doktor oh., sen de Nasıra gibi başıma falcı mı kesildin?
- Bu açıkhakikati görmek için falcı olmaya lüzum. yok...
- Ne imiş bu açık hakikat?
- Sen, bütün sinirlerin mansur âhengine çekilmiş.gibi bir püften ateş alacak kadar teessüre müheyya bir haldesin...
- Bunu inkâr edemem...
- Bânû hanım etekliğinin altında buraya o kadar üzüntüler getirip saçacak ki... O gittikten sonra sen âde
- DİRİLEN İSKELET**
- 235
- ta deli olacaksın., seni nasıl zaptedeceğimi düşünüyorum... bir (cebir gömleği) hazırlamak bile aklımdan geçiyor...
- Canım henüz meydanda endişeyi mucip bir şey yok iken böyle meş'um fikirlerle beni arkadaşlık namına. mı? Doktorluk namına mı tethiş ediyorsun?
- Her iki nama da azizim Tayfur., istersen bunlara bir de insaniyet ilâve et te üç olsun...
- Neden dolayı böyle vesveselere düşüyor ve beni. de düşürmek istiyorsun?
- Ben bu işi pek karışık görüyorum...
- Söyle., nasıl?..
- Bugün Bânû Çevri ile beraber geliyor...
- Evet...
- Çevri Bânû'nun nesidir? Tayfur'un soluk benzi kızar ar ak:
- Hısmı...
- Canım bu beylik söz benim sualimin cevabı değildir. Bu hısm, akraba tabirleri bir minder örtüsü gibidirÇok kir ve ayıp kapatır...
- Peki nesi olabilir? Sen söyle...
- Nesi olabileceğini seninle evvelce de görüştük. Şimdi mesele pek orada değildir... Onu buraya beraber niçin getiriyor? Bu kız sana varmak niyetinde olsa Çevriyi bir gölge gibi buraya kadar sürüklemez, ya Gece Safa ile yahut refakati münasebet alacak diğer bir kadınla gelirdi.
- Güzel söylüyorsun doktor lâkin şu anda zihnim pek karışık olmakla beraber sualini ters çevirerek ben de senden sorarım... Bânû Cevri'ye vajrmak niyetinde olsa onu beraber alıp buraya getirir mi? Buraya gelmek arzusunu izhar eder mi?
- Edebilir a!.. Onun buraya gelmesi mutlaka sana varmak mânasını tazammun etmez ya... Sevgilisi, yahut nişanlısı —nasıl istersen— ile birlikte gelirler.. İskeleti

DİRİLEN İSKELET

görürler, giderler... Bu pek tabî bir ziyaret olur., sen bundan izdivaca hâhişgerlik meali çıkarırsan ileride çok üzülür, büyük yeislere düşerek fenalaşırsın.. kendini hayalâta kaptırtmamak için sana dost nasihati veriyorum. Daha doğrusu onların bu gelişlerinden ben bazı hileler seziyorum... Evvelâ buraya gelmek arzusunu göstermek., sonra gönderdiğin tezkereyi Cevri'nin önünde yırtıp çiğnemek, aradan hayli müddet geçirerek nihayet bu ziyarete razı olmak... Hep bunlarda hayıra delâlet edemeyecek muammalıklar var... İyi düşün Tayfur. Sonra kızıl divane olursun alimallah... Önüne bir çukur kazıldığını görüyorum. Adımlarını hesaplı at...

— Doktor sözlerime gülmiyeceğini bilsem sana bazı şeyler söyliyeciğim... Ben şimdi fala, talihe, zayıçeye, nüçuma, remile ve ilh.. ulûmüñhafiyyeye itikat peyda ettim...

— Tebrik ederim lâkin bundan sonra daha rahatsız yaşıyacaksın... Parmağını kımıldatmak için sâ'd yajut nuhs saatlerini birbirinden ayırmaya uğraşacaksın... Ulûmüñbâtıla müntesipleri senin gibi bir taraftar kazandıkları için sevinirler... İşte sende aptallaşmanın ilk alâmetleri baş gösteriyor. Yakında Bânû'nun zevçliği ile müşerref olursan küçük hanım seni aldatmak için çok sıkıntı çekmiyecek... Bu aşk seni bugün aptal eder, yarın büyücülerle dost., öbür gün daha acınacak sıfatlara mevsuf yapar...

— Yook doktor böyle kabîh iyhamları sevmem... Şimdi dinle. Nasıra fal söylüyor fevkalâde üzerine düşürüyor. Hissiyatında hârîka denecek bir intibah var...

— Biçare kızı çıldırtan sensin... Keramet onda değil sana olan aşkında. Dikkat et Tayfur. Bak sevda neler yapıyor.

— Bânû'yu alacağımı Nasıra kat'iyetle temin ediyor...

— Bu kat'î haber ŞuarâyıñYemânî yıldızlarından mı geldi?

— Onun bu istihracını benim kalbimdeki bir hissi kablelvukuda katiyetle tasdik ediyor...

— Sende doğru bir hissikablelvuku olsa sana daha gözünü açacak pek çok şeyler ihsas etmesi lâzımgelir. Sen daha dün doğru düşünen bir filozoftun. Bugün talihe, mukaddere inanan bir (fatalist) oldun. Şimdi bu lâfları bırak... Küçük hanım akrabasından küçük beyle bir kaç saate kadar buraya geliyorlar...

— Evet...

— Bunları kabul için bir teşrifat programı yaptın mı?

— Anlıyamadım. Beni ziyarete İskandinavya prensiyile prensesi gelmiyor ya?..

— Harpten sonra birçok hükümetler inhilâl edeli şimdi her taraf çantalarını kendileri taşıyan prens, prenseslerle dolu... Onlara ehe. 'yet veren kalmadı. Akşama sabaha bir iş yahut meñriyet arayan sabık hükümdarlar göreceğiz...

— Sana soruyorum. Misafirlerin için bir kabul programı yapmadın mı?

— Buna lüzum var mı?

— Şiddetle...

— Neden?...

— Çünkü şimdi onlar gelince sen kendini şaşıracaksın. Ne yaptığını ne yapacağını bilmiyeceksin. Belki de bîihtiyar acayip hareketlerde bulunacaksın. Seni gülünç olmaktan kurtarmak için yapacaklarını bir programla takıyd etmek isterim...

— Ben, bir misafir kabulünde yapacağımı bilmeyerek vesayete muhtaç olacak kadar budalalaştım mı?

— Henüz tamamiyle budala değil fakat pek şaşkın bir haldesin., Söyle misafirlerini nereden istikbal edeceksin?

*

— Merdivenin üst başından... Hayır alt başından... Hayır sokak kapısının önünden...

— İşte gördün mü ya? Akim dört rüzgâr arasında ne tarafa döneceğini şaşırmış bir fırlıdak gibi kararsız... Eica ederim Tayfur onlar gelmezden evvel hareketlerini tanzim et... Bu âna kadar ben senin sokak kapısı önünden misafir karşıladığını hiç görmedim. Ben, bir Hikmetullah Paşa zade için misafirini oda kapısından istikbali kâfi görürüm...

Bu bahis birkaç saat uzadı. Doktorun bundan asıl maksadı pek elîm intizar dakikaları geçiren Tayfur'u bu suretle biraz avutmaktı.

32

Öğleden sonra saat iki buçuğa, nihayet üçe geldi., beş on dakika da geçti. Lâkin pek büyük sabırsızlıkla beklenen misafirler henüz gözükmedi... Tayfur ümitsizlik teessürü içinde kâh yüksek bir hararetle yanıyor, kâh soğuk terler döküyorken konağın geniş kapısı önünde duran bir otomobilin iri nefesleri duyuldu...

Doktor hemen kapıya nazır bir pencereye koşarak:

— Tayfur müjdemî isterim. Geldiler... Hikmetullah Paşa zade tebşir edilen saadetin vukuuna inanmaz hemen gayri şuurî bir bakışla alındı kaldı...

Onun bu hareketsizliğini görünce Ferhat Bey tekrar etti:

— Hey sana söylüyorum geldiler...

Tayfur iktisap ettiği âni metanetine doktoru hayrette bırakacak bir telâşsızlıkla:

— Gelsinler ne var?..

— Ha şöyle ağırlığını, vekarını takın...

Doktor anlıyamadı. Tayfur vekarını takınmış değil "fazla sevinçten âdeta garip, muvakkat bir felce uğramıştı.

Yarım dakika sonra bu betaeti cıva gibi bir hareket ve sür'ate münkalip oldu.

Merdivenlerden aşağı aktı., bu defa doktor makûs bir taaccüple arkasından bakakaldı. Hane sahibi uşaklardan evvel sokağa fırladığı zaman Çevri otomobilden inmiş ve indirmek üzere elini arabadaki Bânû'ya uzatmış bulunuyordu. Tayfur hemen reka' betkâr bir telâşla aynı hizmete can atarak o da kıza kolunu takdim etti. Şimdi küçük hanım kendine uzanan bu iki rakip kolun birini tercihte bir tereddüt vakfesi geçirdikten sonra Tayfur'a meyletti. Çevri bu tercihten hasıl olan bozgunluğunu, kindarlığını pek gizlenemiyen soluk bir tebessümle dağıtmaya uğraştı. Doktor Ferhat, misafirler daha içeri girmeden iki delikanlı arasında sokakta başlıyan bu rekabetin komedyasını yukarı pencereden seyrediyordu.

Bânû, açık arakıyye rengi hafif bir mantoya bürünmüş, kendi kumrallığıyla lâtif bir ahenk peyda eden yine o renkte bir kreple başını kundaklamış, Allahm vurduğu

mutena fırçalardan başka hiç bir tarafına boya dokundurmamış, sade fakat pek alımlı, cazip bir tuvalette idi.

Çevri de koyu kurşunî kostümü, biraz soluk, nazik, kibar benzi, kıvrıcık kirpikli iri şahane gözleriyle küçük hanıma centilmen bir eş teşkil ediyordu...

Misafirler avludan geçip merdivenlerden çıkarken konağın içinde bir tecessüs fırtınası koptu. Pencereleler, kapılar, aralıklar seyirci başlariyle doldu. Ağzıdan kulağa bire yüz katarak uydurma rivayetler, türlü tefsirlerle konak çalkanıyordu, işte fısıltılar:

— Bu kızm babası didonmuş...

— Dönme miymiş?

— Bilmem...

— Dönmüş ama hak yoluna des?il.. tersine dönmüş. |— Bizim küçük bey bunu alacakmış diyorlar...

— Dünyada nüslüman kızı kalmadı mı ayol?

— Şimdi müslümanm oğluna, kızına rağbet kaldı mı?

— Bizim kızlar da şimdi ahlâkça» kıyafetçe tamamıyılla onlara benziyorlar...'Bir farkları var mı? Başlarını açtılar. Göğüslerini açtılar, kollarını, bacaklarını açtılar., daha nereleri kaldı? Frenk karıları bir gömlek, iki gömlek daha açılınsınlar da bak o zaman bizimkilerdeki cesareti görürsün... Balolarda oynuyorlar. Erkek kadın bir arada, denize giriyorlar... Hiç bir şey ayıp değilmiş hanım. Sende olan bende de varmış. Gizli illetleri bulunanlar örtünüp kendilerini gözlerden sakınırlarmış...

Çirkin bir hastalığın olmadıktan sonra vücudunu kapamakta ne mâna varmış?

— Eski dünya yenilendi hanım. Yeni kafalar, yeni fikirler. Ortadan ayıp kalktıktan sonra her şey olur kardeş... Yaşamak, evlenmek, boşamak hepsi değişti. Eskiler mangafaymışlar; şimdikiler pek zeki... Ah, neler işitiyorum., neler görüyorum.. Ahbaptan birinin kızı için geçenlerde kocaya vardı dediler. Allah versin dedim. Çok hazzettim. Böyle zamanda geçinecek koca bulması ele geçer devletlerden değil... Damat mükemmel ev tutmuş, döşetmiş, dayatmış. Aynalı dolap, piyano, hizmetçi, aşçı, otomobil., süs, saltanat, emir emirküm... Birkaç ay sonra kız sümüğünü çekerek anasının yanma gelmez mi? A nedir bu? diye şaşırakaldık. Takdir böyle imiş boşandı geldi dediler... Sonra bir dostum beni bir kenara çekerek: «Hanım inanma.

Boşanmadı. Zaten nikâhlı değildi ki boşansm. «Mantinota» idi. Düzme damat hesabını kesti. Kızı gönderdi. Diye kulağıma fışladı. Şimdi evlenmeler böyle., kızlarımız zevce olmuyorlar, mantinota, metres oluyorlar... Ah ah ahir zaman evler apartıman olacak, karılar nikâhsız, çocuklar babasız artık kimsenin kocaya vardığına inanmaz oldum. Sıkılma, arlanma yok... Ah ne

DİRİLEN İSKELET

241

sefalet hanım, vücudunu bir erkeğe birkaç_____a3r~kiralayaabilen kızlar kendilerini bahtiyar sayıyorlar...

— ' Ah hanım ne doğru söylüyorsun., kalbimi takrir ediyorsun. Bu haller veba, kolera gibi mahalleden mahalleye, aileden aileye, haneden haneye sirayet ediyor. Geçen günü benim oğlan da haline bakmıyarak bir metres tutmaya kalkmış... Daha eli

ekmek tutmadan bu halt edilir mi? Babasına söyledim. Zılgıtı verdik. Hakkın var her şey değişti. Evvelden yetişkin evlâdını böyle ağır bir meseleden dolayı takdir ettiğin vakit onlar önlerine bakarlar, kızarak seni dinlerlerdi., şimdi böylesi nerede? Bir söyle bin karşılık işit... Nah böyle kürek kürek pay., ak sakallı babasına ne cevaplar verdiğini söyleyeyim de dinle... Biz felsefe bilmez misiz. Asri hayatı anlamaz mısınız.. bundan sonra evlenme âdeti kalkacak... Kim kiminle canı isterse birleşecekmiş.. arzu ettiği zaman da yine ayrılmakta hürmüş... Ne fenalık çıkıyorsa nikâhtan, izdivaçtan çıkıyormuş.. Şeyhülislâm kapısında dâvalar, nafakalar, aylıklar, iddetler, hiddetler, felâketler hep nikâhların yüzünden oluyormuş., ama böyle gönül rızasıyla iki sevdalı hayatı yaşarsanız bıkkınlık geldiği günü birbirinize Allahısmarladık. Uğurlar olsun diyebilirmişsiniz... Ne dâva, ne niza...

— Ya çocuk olursa hanım., ya çocuk olursa?

— Bunların hesaplarında çocuk olmak yok... Böyle bir kaza vukubulursa kadına ait bir ihtiyatsızlık sayılacağından cezasını o çekecek... Çocuk kubura akmamak için inat edip te dünyaya çıkarsa onu ters yüzü geldiği yere göndermenin çareleri yok değil ya...

— Şimdi bu kız Tayfur Beye mantinota olmıya mı * geliyor?

— Öyle diyorlar...

— Hanımefendi buna razı mı?

— Ana baba rızasını düşünen var mı şimdi?

16

242

DİRİLEN İSKELET

— Ya kızın yanındaki bu oğlan kim?

— O birinci sevdalısi imiş...

— Demek Tayfur ikinci âşıkı... ,

— Besbelli...

— Aman bırak ne karışık, ne çapraşık işler...

Her delikten böyle türlü dedikodular tüterken Nasıra benzi sarı, gözleri yarı kapalı bir sairifilmenam dalgınlık ve sessizliğiyle ortada gölge gibi dolaşıyor, uzun mesafelerden seçen esrarlı nazarlarıyla Bânû'nun alnını okumaya uğraşıyordu.

Misafirleri evvelâ küçük salona aldılar., kahveler, şekerlemeler ikram ettiler.. Bânû, yerleri, duvarları, her tarafı dolduran kıymettar halıların, ağır ipekli döşemelerin, tabloların, antikaların arasında dolaşırken bir gün bu müzeyyen kâşanenin hanımı olacağını hisseder bir gururla süzülerek her şeyi ince bir dikkatten geçiriyor sonra biihtiyar Çevri ile gözgöze geliyor, aralarında bazı derin ifadeler uçuşuyordu.

Bânû ile Çevri doktora ve doktor her ikisine takdim olundu.

Yeni ahbap olanların birbirinin mizacına tevafuk edecek sözler prova etmeleri kabilinden muhtelifzeminlerde konuştular.

Bânû şen idi. Lâkin Çevri'nin yüzünde izaleye muvaffak olamadığı bir hüznün gölgesi dolaşıyordu.

Kız ne derse Tayfur dört nala tasdikle arkasından koşuyor, zekâsını, dehasını mübalagakârane hayretlerle alkışlamaktan kendini alamıyordu.

Doktor Ferhat, mezarlıkta keçinin başından aldıkları keten örtüye işlenmiş İngilizce ibareyi hatırladı.. Bânû'yu coşturmak ve o harareti esnasında taşıyacak fikirlerinden muhakemeler yürütmek için söze o vadiden girişerek:

DİRİLEN İSKELET

243

— Kadınlığın erkeklere karşı açtığı sılada müstesna bir alemdarlık dehasını gösteriyorsunuz...

Bânû küçük bir tebes6Ümle:

— Biz erkeklere değil haksızlığa karşı sila ediyoruz. Ve zaferin teminine kadar edeceğiz. Rasîn görünen birer cephe ile çürük temeller üzerine bina edilmiş bütün haksızlık âbideleri yıkılmadıkça beklenen müstakbel refah husul bulmaz., kadın artık uyanıyor, hattâ uyandı, çırpınıyor...

Doktor aynı ince tebessümle:

— Kadınlığın geç uyanmasından erkekliğe büyük bir mesuliyet teveccüh etmez...

— Anlıyamadım beyefendi...

— Kadınlığın asırlarca uyumasının mesuliyeti kendi hilkî zaafına aittir. Bu ilk galebe ilk mağlûbiyet tabiaten iki nevi arasındaki bünye farkını gösterir., erkek kadından her suretle kuvvetlidir hanımefendi. Bu hilkat icabıdır. Öyle olmazsa tenasül zorlaşır., insanlarda da bu böyledir., hayvanlarda da., erkek gükreyince Misi sinecektir... Ve illâ ki tabiat kanunu bozulur...

Bânû tebessümünü müstehzi bir fıkırtıya yükselterek:

— Beyefendi biz medeniyetin tekâmül etmiş son nesillerinden bahsediyoruz. Böyle nazik bir dâvada tabiatın tarihten evvelki iptidâî vahşetlerinden misal almaya neden lüzum görüyorsunuz? Eğer kuvvet mutlakiyet şeklinde bir hak ise duralım. Ayılar bizi parçalasınlar, buğalar çatır çatır kemiklerimizi kırsınlar. Zannederim ki insanların hayvanlara manen tefevvukları kuvveti adaletle telife uğraşmalarındadır. Yoksa galebe daima vahşî kuvvete verileydi mahkemelere, hapishanelere ne ihtiyaç kalırdı?

Doktor Ferhat ta tebessümünü genişleterek:

— Hanımefendimiz kadın bugün uyandıysa geç uyan

£44

DİRİLEN İSKELET

di., garptan bir (Emancipation) rüzgârı esti. Serpintileri şarka da geldi. Kadın bugüne kadar erkeği süsiyle, cazibesıyla, yani yalnız (koketri) siyle kendine bend ve mağlûp etmekten başka ciddî bir intibah göstermedi. Fakat şimdi dâvasına birdenbire bir nevi isyan şekliyle girişti. Artık erkeği vekâletinden çıkarıyor. İçtimaî umurunu kendi re'yîle halletmek, teşria sesini karıştırmak, büyük müşkil münakaşalarda muvazene temini için şimdiye kadar ihmalinden şikâyet ettiği terazinin bir gözüne kendi nev'inin hukukunu yığmak istiyor...

Bânû bahsin ateşiyle gül katmerleri gibi ebrûleşerek: — Ne yapsın efendim? Kadın akli noksandır. Saçı uzun akli kısadır. Ne kadar yaşlansa ebedî çocuktur. Ve ilelebed nevinden erkeğin koyduğu düsturlarla mı yaşasın? Bizi daima vesayetiniz

altında bulundurmak hoşunuza gidiyor. Bu âna kadar bütün emirleriniz önünde | baş eğer muti mahlûkun bugün kendi hakkındaki yanlış telâkkilerinizin tashihini talep etmesine, bazı kösteklerin kaldırılması hususundaki dâvasına niçin tahammül edemiyorsunuz? Güzel sanatların içinde kadının erkeğe yetişemediği daha hangisidir? Erkeğin kadına karşı öğüñe neceği bir sanat vardır. Muharebe., bu da bence güzel değildir... Bu umumî felâkette kadın bu zeminde de boy göstermekten çekinmedi. Hissesine düşen vazifeyi şayanı hayret bir metanetle ifa etti. Fakat itiraf ederim insan öldürmekte kadın erkekle omuz öpüşeniz. Bu da zaafnamını verdiğiniz hilkiyet nezaketinden ileri gelir., çünkü kadın insaniyetin annesidir. Karnında evlât taşımış, südiyle onu beslemiş göğsünün hararetiyle ısıtmış olanlar beşerin bütün çocuklarına karşı şefkatle mütehassistirler. Eğer harp ilân olunurken siyaset masasının başında oturanlar hep kadın olaydılar emin olunuz bu müthiş meseleye en az kan dökülecek bir tesviye sureli bir hal çaresi bulunurdu.

Beyefendiler her hususta erkek kadından da

DİRİLEN İSKELET

245

ha üstün değildir. Kadının da erkekten daha iyi göreceği işler vardır., kadının bu hak ve bu dâvasını teslim ile onu istidadının sevkettiği vadilerde serbest bırakınız. Doktor tebessüme bedel şimdi derin bir bakışla: — Kadın birçok kayıtlardan serbestlemek istiyor. Fakat bu «serbest» kelimesinin bir kadınca bir de erkekçe iki türlü mânası olamaz. «Serbest» ne demektir? Bir kere düşünelim. Dünyada Şahdan Gedâya kadar «serbest» bir • fert yoktur. İctimaî hayatta bir takım vazifelerle cemiyet azaları birbirine bağlıdır. Muhitten aile ocağına doğru bu vazifeler, kayıtlar âdeta tekasüf eder. Bir kadının bir erkekle izdivacı müteakabil vezailerle birbirine bağlanmak demektir. Bu bağların içinde nasıl serbestlik arayacağız? Kadın kendini hangi rabitalardan ıtlaka uğraşıyor? Zevce mi olmak istemiyor. Valide mi olmak istemiyor? Kız veya erkek evlât ana baba vesayetinden yani yuvasından çıkarlar. Buldukları eşler ile kendileri yuva kurmaya giderler... En minimini kuşcağızlar bile tabiatın bu umumî kanunu dahilinde doğup büyürler. Serçenin sevine sevine gördüğü bu vazife önünde kadın neden isyan ediyor?

Tayfur, şimdi yüzü penbe dalgalar fırtmasıyla fazla kızaran Bânû'nun imdadına yetişmek telâşıyla söze atılarak:

— Doktor bugünkü ictimaî hayatımız serçenin maişetiyle kıyas kabil olacak kadar sade değildir... Erkek kadını birçok hususlarda zaafı itham ederek ihmal etmiştir. İctimaî bünyemizin bu müzmin dertlerini ta eski vakitlerde aramak icabeder. Kadın üzerine asırların ördüğü bu ruhunu bunaltan ağlardan kurtulmak istiyor...

Bânû — Evet fenalığın kökü eski vakitlerde, hatı

tâ o kadar eski, o kadar eski ki., tarihten evvelki., bu es

V ki devirlere ait resimler ve gravürlerde vahşî erkeği sopa

ile çınlak kadını dövmekle meşgul görürüm., tabî (dap

re natür) olmalıyan bu levhalarda erkek ressamın kalı

246

DİRİLEN İSKELET

ben zihniyet cihetiyle kadınlara ne kadar dost oldukları hakikati seçiliyor. En medenî, en terbiyeli, nazik bir erkeğin bile kadına muhabbetinde daima bir vahşet gizlidir... Kadına izafe edilen bir kahfçe tabiri vardır ki mertliğin zıddı mânalarda erkeği tavsifte de kullanılır., fakat kelime mefhumundaki redaeti kadının tıynetinden almış görünür... Aman Yarabbi kadın ne için kendinin âşıkı erkeğin nazarında bu kadar hor ve hakirdir?.. Bizden sadır olan bir söze: «Adam sen de kadın lakırdısına, bakılmaz.» denir... Bir erkeğin korkaklığı, cebaneti yüzüne vurulmak istenirse: «Kadın gibi» tahkiri en ağır ithamlardandır., beyefendüer elbette dikkat buyurmuşsunuzdur. Erkek hiddetlenip te galiz küfürler savurduğu vakit hep sövülen kadındır. Anadır. Avrattır. Kız kardeşidir. Riya, terbiye, nezaket önünde hiç kompliman yapmıyarak erkeğin kalbini tahlil edersek kadına karşı hıyanetler, kinler, hançerler, törpüler, burgular, kışkaçlar buluruz... Kaba erkekler kadını söverek severler., erkek, hele şark erkeği evde âmirdir. Cebbardır. Zâlimdir. Cehalet hükümferma olan kavimlerde bu hal daha ziyade zahirdir. Bunun sebebi hiç gizli değil göze batacak kadar meydanda duruyor...

Doktor — Nedir hanımefendi? Bu kadar bariz sebep ne olabilir?

Bânû karşısındaki gençleri birer birer süzerek:

— Erkeğin kadına adalı tefevvuku... Doktor gülerek:

— Bu tefevvuk kadında olsaydı erkeği dövmiyecek miydi?

— Elbette., ohh ne âlâ olurdu...

Çevri ufak bir râ'şeyle omuzlarını silkti. Bânû sordu:

— Ne oluyorsun? Çevri baygın bir bakışla:

DİRİLEN İSKELET

247

— Tatlı tatlı .arkam kaşınıyor,..

Hep gülüştüler... Lâkin bu ima yalnız Tayfur'un hoşuna gitmedi.

Bânû devam etti:

— Erkeğin bu adalî tefevvuku sebebiyle aile iâşesi ona yükletilmiştir.. kadın ekmeğini ondan bekler., yaşamak için onun eline bakar. Erkeğin kahırlarına boyun eğmek mecburiyeti işte buradan geliyor... Anadan babadan zengin olmıyan kadın kocasına hizmetçi olur. Hiç bir müstebit efendi huysuz bir zevç kadar müşkülpesent ve zstfim değildir. Daima abus durur. Vara yoğa kızar. En ufak kusurları pertavsızla görür. Ben neler gördüm. Neler işittim. Biraz tuzlu olmasından dolayı yemek tenceresini karısının başından aşağı boşaltmış erkekler bilirim...

Doktor — Henüz pek gençsiniz küçük hanım. Lâkin • yaşınız ile gayri mütenasip çok şeyler biliyorsunuz...

— Zaman öğretiyor. Bu devrin bir senesi eski vakitlerin on yılma bedeldir., yaşlarımızı, görgülerimizi buna kıyas ederek hesaplayınız... Asrımızın kadını bu hakikat önünde aklını başına toplamaya mecbur oldu. Erkeğin ağır vesayetinden kurtulmak için kendi ekmeğini kendi kırmak yollarını aramaya başladı. Kadın dimağına, kadın parmağına, zarafetine, nezaketine yaraşan bu kadar iş var... Ne için kadın tasmalı bir koyun gibi evin trabzan parmaklığına bağlanıp erkeğin avucunâ baksın., bir lokma ekmekle beraber kâh tokat, kâh yumruk, kâh tekme yesin?.. Sonra

izdivaç meselesine geçelim... Bu alırsar tımda da yine erkeğin reyi hâkimdir... O, istediğikıza___talip olabilir. Fakat bir kız mutlaka talep vukuunu beklemek mecburiyetindedir. Geçenlerde zamane ukalasından biri asrî izdivaçlara kızın da bir erkeğe talip olabilmesi düsturunu ithale çalışıyordu. Fikir güzel. Lâkin tatbiki mahzurdan salim değil... Bir kadın herhangi bir be

248

DİRİLEN İSKELET

P

yefendinin izdivacına talip çıkıp ta kabul olunmazsa kıymetten düşer. Çarşıda mezat görerek satılamayan bir mala döner...

Doktor manidar bir göz imalesiyle:

— Merak etmeyiniz küçük hanım. Güzel bir kız hiç bir zaman izdivacını kimseye teklif ıztırmada kalmaz. Bilâkis taliplerin kesretine karşı hangisine muvafakat cevabı vereceğini şaşırır. Erkek gönlünün meyli uğrunda hiç bir fedakârlıktan çekinmez. Sevdiği kıza malik olmak için bir iki reddeden yılmaz. Her ciheti göze aldırır... Beğenilmeyen zavallı talihsiz hanımlar ise gazetelere reklamlar verseler, yine beyhudedir. İzdivaç teklifinin erkek tarafından vukuu usulünü zaten tabiat vazetmiş. Erkeğe niyaz, kadına naz yaraşır...

Tayfur Bânû'ya baygın nazarlar kaydırmaktan kendini alamıyarak:

— Şimdiye kadar olan nikâhlarda mihrümmüeccel ve muaccelden başka bir şey düşünülmemiş... Ah meselenin o kadar pürüzlü ve halli elzem cihetleri var ki... İnsan bir hane kiraladığı zamanda bile bilmem kaç maddelik bir mukavelename imzalıyor.

Bânû — Buna niçin lüzum görülmemiş olduğunu bilmez misiniz? Her husus erkeğin arzusuyla hallolunur. Hiç bir şeyde kadının reyi sorulmaz ki mukaveleye hacet kalı.

Doktor — Şeriat izdivaçta kadının hukukunu da inceden inceye tetkik ve müdafaa etmiştir...

Bânû — Öyle diyorlar amma her gün vukubulan talaklardaki haksızlıklar, vicdansızlıklar gözümüzün önünde duruyor., zevç zevcesinden bıkınca bohçasını koltuğuna veriyor. Geldiği yere gönderiyor. Ekseriya kucağına bir de çocuk yükletiyor... Bu çocuğun, yahut çocukların, o bedbaht kadının diğer bir kocaya varması için ne büyükA bir mâni teşkil ettiklerini düşününüz. Bazan şeriat bu ha

DİRİLEN İSKELET

249

yırsız erkeği huzuruna celp ile talak için sebep soruyor., o zaman bu insafsız adam bin özür uyduruyor... Şeriatın, jüzamın icbarıyla tashih olunmuş bir talak vak'ası bilmiyorum... Zevcin zevcesine bir anda yabancı olması için: «Kadın seni bıraktım.» demesi kâfi... Benim gördüğüm, talak numuneleri hep böyle... Fakat kadın boşanmak erkek boşamamak isterse o zaman müşkilâtı seyrediniz.

Doktor — İzdivaç hususu deminden söylediğiniz gibi hane kiralamağa benzemez. Bu aşk ile, iki tarafın rızasıyla olan bir şeydir. Karı koca arasına bir kere gönül soğukluğu girdikten sonra nikâh mukavelenamesindeki mukayyet şartların ne hükmü

olabilir?.. Keyfiyetin asıl ehemmiyeti izdivaçtan evvel birbirini iyi anlayabilmekte
dir. Güzellik için, servet için, geçinmek için ve daha türlü türlü emellerle evlenmeler
vardır... Dünyada zeval bulmıyan ne vardır? İzdivaçtan sonra bu sebepler evvelki
kuvvet ve cazibelerini kaybedebilirler... Emeller, hevesler tatmin olunup geçince karı
koca karşı karşıya vicdan, insaniyet, samimiyet bağıyla merbut kalırlar... Teehhülün
gayesi işte budur. Lâkin bu limanı bulmak için geçirilecek o kadar müthiş boralar,
fırtınalar var ki... Çokları kayalara çarpıp parça parça oluyorlar...

Tayfur titreyerek Bânû'dan şöyle bir sual sormak cür'etinde bulundu:

— Küçük hanımefendimiz affedersiniz yaşıma ve kadınlığıma nazaran izdivaç
hususunda çok tetkikiniz var... Bu mesele bugün en medenî milletler nezdinde bile
son sureti hallini bulamamıştır. Müsaadenize igtiraren soruyorum izdivaç nasıl
olmalıdır? Sizce azru buyurulan şekli hangisidir?

Bu serbestçe sual karşısında Bânû yine ateşin bir gül kesildi. Bir iki küçük kaş ve
dudak hareketinden sonra;

— Vallahi beyefendi ben umumî surette söylüyorum. Meseleyi kendi noktai
nazarımdan yani kendi nefsimce

250

DİRİLEN İSKELET

henüz inceden inceye tetkik etmedim... Bana pek çetin görüldüğü için zihnim bu
maddeye yanaşmaktan ürküyor. Tayfur, kızın izzeti nefesine dokunacak bir çam
devirmekten titremekle beraber cesaretini biraz daha ileri götürerek:

— İzdivaç aleyhinde muhik itirazlarınız, tenkitleriniz var. Her tenkit pürüzlü cihetin
öbür savap yüzünü göstermek için yapılır. Siz (ideal) izdivacı nasıl tasavvur
ediyorsunuz? Bunu anlamak isteriz...

Bânû tatlı bir tebessümle boynunu bükerek:

— Beyefendi dilimize «mefkure» ile tercüme edilen (ideal) sözü kelimelerin
şahikasıdır. Havayı nesimî gibi fikir yükseldikçe saffet ve nedret peyda eder. Uçan
düşüncemizi yakalamak için arkasından koşar nihayet ona bir mâna tatbiki için bu
müphem tabiri kullanırsınız. Mefkûrevî izdivaç nasıl olmalı? Her delikanlı, her genç
kız bu tatlı rüyanın kuş tüyü döşeği içinde yuvarlanır durur. Ve belki her genç için
bu muhayyel cennetin vafsa gelmez, tasavvurlara sığmaz safalan, saadetleri
vardır... Filozoflar bize: «Saadet arzudadır. Arzu husul bulunca zevki kalmaz.»
demiyorlar mı? İzdivacın mesudiyeti, lezzeti işte bu arzuyu yaşatmaktadır. Erkeğin
aşk suretinde görünen her savleti bu arzuyu öldürmeğe matuftur. Kadının mahareti
erkeğin ateşini hep birden israf etmiyerek uzun senelere yetiyecek surette hüsnü
idare edebilmesinde görülecektir... Yoksa izdivaç şöyle yahut böyle olmalıdır
katîiyetiyle bir düstur şekline konamaz... İzdivacın akdi de inhilâli de serbest,
hukukan kadın erkekle tamamiyle müsavi olmalı zevcin sadakatsizliklerine karşı
kadının hercailiklerine de hiç şaşıp kızmamalıdır. İzdivaçtan maksat erkeğin
efendiliğini, kadının hizmetçiliğini tasdik demek değildir. Ve daha akıl ve
mantığın, vicdanî adaletin emrettiği mübrem şeyler var ki bunları tasrihe lüzum
görmüyorum.

DİRİLEN İSKELET

İskeletin bulunduğu büyük salona geçtiler. Aralarında hep bu izdivaç bahsi devam ediyor, Bânû gayet serbest, söylüyor, doktor itirazdan çekinmiyor, Tayfur, kızın evlenme hususundaki fikirlerini, arzularını, şartlarını anlamak için seksen dereden su getiriyor, söyleyecekleri olsa da Çevri hakkı kelâmı yokmuş gibi elîm bir tahammül ile yalnız dinliyordu...

Bânû, ipek perdelerin saçaklı, püsküllü takı altından bu hususî bedestana girdiği anda biraz kendini kaybetti. Burası ecdattan ahfada sabırlı ellerin intihabiyle biriktirdikleri kıymettar, nadide eşya ile dolu idi. Tarihin (me'malik-i mahruse-i şahane) veya Osmaniye namını verdiği vüs'at-ı hudut zamanında yâni Türkiyenin Adriyatik denizinden Aden körfezine kadar uzandığı ve Afrika'nın bütün şimal sahillerini kendi rengine boyadığı vakitlerdenberi her memlekette çıkan makbul eşyadan birer numune âdetâ bir müzehane tasnifiyle bu salona yerleştirilmişti.

Didon paşanın kızı Arnavutluğun gümüş tel imalleri, Çanakkale testileri, Kütahya çinileri, Bursa, Şam ipeklileri, Anadolu İran halıları, çatmalar, kutnular, sırmalar işlemeler arasında şaşırdı.

Ailenin son filizi olan Tayfur Hikmetullah yerli ağır kumaşlarımız ile Avrupakâri kanapeler, koltuklar vesaire imalinde hiç taassup göstermemiş ve bu suretle pek zarif şeyler vücuda getirmişti.

Bânû her adımda durarak, bir sandalye veya sedirin ucuna ilişerek etrafını ihata eden eşya hakkında tafsilât sora sora iskeletin kulübesi önüne kadar geldiler...

Bekçi, siyah gözlerinin boşluğuyla ademden varlığı seyreder gibi ve zairlere hiç ehemmiyet vermez bir vekarla duruyordu.

• 252

DİRİLEN İSKELET

Dört genç bir nevi huşu' sükutiyle bir müddet bu insan kafesine baktılar. Dünya ile ahir et birbirini temaşa ediyor gibiydi.

Nihayet Bânû sükûtu bozarak:

— Hayvanat içinde iskeleti en mütekemmil olan insandır değil mi?

Doktor — Evet, fakat ırktan ırka teşekkülâtça az çok farklar vardır. Meselâ bir Avrupalı kışkıyla bir Avusturyalının kafası arasında zaviye vechiye vesairece başkalıklar görülüyor.

Bânû — Ne olursa olsun, ırk, iklim, tekemmül, temeddün ve iptidailik farklarını bir yana bırakalım. Halıkın bütün insanları bir numune üzerine yaratmak istediği görülüyor. Hepimizin vücut kemiklerimiz gözümüzün önündeki şu model üzerine çatılmamış mı?

Doktor — Buna şüphe yok...

Bânû — Öyle ise biz insanlar hep bir asıldan gelme halis, muhlis kardeşiz...

Doktor gülerek:

— Böyle bir mukayeseye ve karabet taharrisine kalkarsak zatülfıkarat ve sediyeye olanlardan başlayıp aşağı doğru bütün hayvanlar ile de akraba çıkarız... İnsana

tekemmül etmiş bir maymun demiyorlar mı? Bu bizim için iftihar edilecek bir akrabalık değil amma maymun da teşekkülâtça kendinden daha kaba bir hayvanın mütekemmilidir. Bu karabet mikyası üzerinden ne kadar uzaklaşsak meselâ havada uçanlarla, suda yaşayanlara kadar gitsek yine aramızda birçok yakınlıklar bulmaktan kurtulamayız...

Bânû — Bu iskeleti teşkil eden kemik parçaları, iptidaî hilkatlerden beri olan tarihi tabiilerini söyleseler.. bu son şekillerini alıncaya kadar geçirdikleri tebeddülleri ve hayatta ilk tohum, ilk telkih nasıl oldu? İlk aşk na-

DİRELEN İSKELET

253;

sıl tutuştu? Anlatsalar, fen adamlarını bir takım asılsız, faraziyelerle yorulmaktan kurtarsalar...

Böyle söylenirken Bânû'nun gözüne kaynak kemiği halkasına bir iplikle asılmış bir kâğıt parçası ilişti. Bu müşahedesini parmağıyla Tayfur'a işaret ederek:

— Şu kâğıtçağızı alıp okumama müsaade eder misiniz?

Tayfur gösterilen şeyi gördü. Şaşırdı. Çünkü kendisi oraya böyle bir kâğıt asmamıştı. Nasıl olmuş? Bunu oraya kim bağlamış? Sonra aklına derhal Nasıra geldi. Bu olsa olsa onun marifeti olabilirdi. Deli kız acaba kâğıda ne yazmış? /

Bânû'nun ricası önünde çok düşünmeye vakit yoktu. Tayfur istenen müsaadeyi verdi. Bânû elini uzattı. Kemik halkaya geçirilmiş ipliği kopardı. Kâğıdı aldı. Küçük bir helecane açtı. Şu sözleri okudu:

«Esrarımı merak ediyorsanız tercümanımı çağırınız size anlatsın.»

Didon Paşa kızı ev sahibine dönerek:

— Bu ne demek Beyefendi? Lütfen bana anlatınız.

— Bunun ne demek olduğunu anlamakta ben de sizin kadar müteRayyirim...

— Bu iskeletin konağınızda bir tercümanı mı var? Bu vasıta ile onunla vakit vakit konuşur musunuz?

— Biz iskeletle konuşacak kadar henüz ermedik. Fakat evimizde onunla görüştüğünü iddia eden bir deli kız var...

Bânû minimini bir çocuk çırpmmasıyle:

— Nasıl deli kız? Ben onu görmek isterim. Gelsin, Benim yanımda iskeletle konuşsun...

— Huzurunuza çıkacak gibi değil., abuk sabuk buda; lanın biri...

— Kendini buraya celbettirmek için bu kâğıdı yar

254

DİRİLEN İSKELET

DİRİLEN İSKELET

255

zıp oraya asmak pek te abuk sabuk bir budalanın işine benzemiyor...

Tayfur önüne baktı. Yutkundu. Mutkundu. Söyliyecek şey bulamadı.

Mütevekkil bir bakışla başını kaldırarak:

— Mademki emrediyorsunuz. Çağırayım gelsin...

— Büyük bir lütfetmiş olursunuz...

Tayfur salondan çıktı. Şimdi Nasıra gelip te bir münasebetsizlik ederse?.. Hiddetten bastığı yeri bilmiyor, deli kızı ayaklarının altına alarak ezmek istiyordu. Lâkin hal ve mevki buna kat'iyen müsait değildi...

Sofadan beş on adım ilerleyince kulis arasında rolünü bekliyen bir sanatkâr gibi Nasıra karşısına çıktı.

Tayfur hiddetini yenmek lüzumunu hissetti. Çünkü infial, şiddet gösterse kızı bütün bütün çıldırtarak nahoş belki de vahim hareketlere sevk etmiş olacaktı. Mülâyim sözlerle kulağını burmayı daha muvafık bularak:

— Kızım Nasıra niçin böyle yaptın?

— Ben yapmadım. İskelet öyle emretti...

— Haniya sen bana, çağırmadıkça karşıma çıkmıya? ağma söz vermemiş miydin?

— Vermiştim ama kendi keyfimle gelmediğime inan Tayfur... Onun emrine karşı duramam... Dün gece pek hiddetliydi. Misafirlerinle görüşmek istediğini söyledi.

Bana bu yolda hareketi o emretti...

— Misafirlerimle ne görüşecek?..

— Kim bilir Tayfur? Ne görüşeceğini keşfetmek kabil mi?

— Rica ederim Nasıra., iskelet hiddetlenip te ağır lakırdılar söylerse sen bunları mülâyim surette ifadeye gayret et... Misafirlerimi gücendirme...

— Merak etme Tayfur. O, pek çelebi, nazık, diplomat bir zattır. Kimseyi gücendirmez. Lakırdıyı rumuzla, istiare ile söyler...

Nasıra tepeden topuğuna kadar siyahlar giyiniş, mebzul saçlarını dalga dalga omuzlarından " aşağı dökmüş, sahnede nevhagerliğe çıkan bir matemzede halini almıştı

Tayfur önde, kaçık kız arkada salondan içeri girdiler.. Nasıra bir putperest gibi kemik insanın huzurunda yerlere kadar ihtiramla eğildikten sonra misafirlere birer küçük (reverans) tevziyle bir tarafa çekildi. Durdu.

Deli kızın humma ateşiyle yanan hastalara benziyen dalgın ve muztarip bakışı Bânû'nun dikkatini cebetti. Nasıra siyah muslinler ve ipek saçlarının dalgaları içinde (feerik) bir letafetle güzelleşmişti.

Bânû Tayfur'un kulağına eğilerek:

— Vah zavalılık ne güzel kız... Kendisiyle konuşabilir miyim?

Tayfur aynı ihtiyatla misafirinin kulağına:

— Konuşabilirsiniz fakat işiteceğiniz garip sözlere ehemmiyet vermemek şar tiyle...

Bânû deli kıza teveccühle:

— Hemşire isminizi söyler misiniz?

Kızcağız dönen mevlevî gibi engin bir hüznle boynunu çarpıtarak:

— Nasıra cariyeniz...

— Oh memnun oldum.»Ne güzel isim...

— Hiç bir şey sizin kadar güzel olamaz hanımefendi.. Allah öğmüş yaratmış...

— Beni bu kadar güzel bulduğunuza teşekkür ederim.

— Ben bulmuyorum... Bu bütün âlemin tasdik edeceği bir hakikat...

Bânû yine Tayfur'un kulağına:

- Pek muntazam söylüyor... Tayfur aynı suretle: □^A
— Görürsünüz. Şimdi sapıtır. Bânû Nâsıra'ya hitaben:
— Siz bu iskeletin tercümanı imişsiniz?..

256

DİRİLEN İSKELET

- Evet min gayrı liyakatin...
— Ne için kendinize iskeletin vasıtai tekellümü demiyorsunuz da tercümanı diyorsunuz? Bu kemik adam. başka dilden mi konuşur?
— Evet...
— Hangi dilden?
— Ruh lisaniyle...
— Siz o dile vâkıf mısınız?
— Evet...
— Nerede tahsil ettiniz?
— Bu tahsil ile öğrenilmez... *
— Nasıl öğrenilir?
— Umum ruhların bir lisanı vardır. Her ruh buna ezeldenberi vâkıftır. Ölümden sonra ruhlar dünya lisanı ile konuşmazlar. Öyle olsa meselâ bir Rus ile bir İtalyan ruhunun birbiriyle anlaşamaması lâzımgelir ki bu hal ruhaniyete yaraşmaz. Bir nakise olur... Hiç bir ruh diğeriyle anlaşmak için dünya diline muhtaç değildir...
— Siz sağ iken ölümlerin dilini nasıl öğrendiniz?
— Ölüm bütün dünya hissiyatından tamamiyle tecerürüt demektir. Sağ iken buna kısmen muvaffak olanlar vardır...
— Ölümlerin dili nasıl telaffuz olunur? Ne şivededir?
— Onların dili telaffuz olunmaz., mütekellimin fikri tasavvur halinde iken muhatap onu derhal anlar. Binaenaleyh onların arasında yalan, riya olamaz. Dünyadaki bütün fenalıklar fikirlerin, tasavvurların, maksatların hilelerin, kötü niyetlerin dimağlarda mahfuz kalmasından ileri geliyor... Meselâ şu salonun içinde, bulunanlar biz hepimiz yekdiğerimizin kafalarından geçenleri bilseydik birbirimizden yıldıran korkar gibi kaçardık.

Tayfur Bânû'nun kulağına:

- Size demedim mi? İşte başladı...

Didon Paşanın kızı birdenbire uçan bir beniz ile Cevâ

DİRİLEN İSKELET

257

ri'ye göz kaydırmaktan kendini alamadı., iki nazar âdeta tevahhuşla birbirine saplanıp ayrıldı.

Bânû bu, bozgunluğu cebrî bir tebessümle örtmeğe uğraşarak Tayfur'un kulağına:

- Ne garip mahlûk., tuhaf söylüyor... Doktor fısıltıya iştirak ederek:
— Tuhaf söylemiyor. Vahşî bir felsefe ile insanlığı pek doğru tavsif ediyor...

Bânû giderek solan bir tebessümle:

- Doktor bey bu sözü bütün insaniyete şamil bir felsefe olarak nasıl kabul ediyorsunuz? Meselâ biz şimdi birbirimizin dimağımızdaki fikirleri ayan bir kitap

sahifesi vuzuhiyle okusak birbirimizden yılan görmüş gibi bir dehşetle kaçarmıyız? Aramızda böyle canî kafalı biri bulunduğuna ihtimal verir misiniz?

Tayfur Doktordan evvel cevaba atılarak:

— Deli bal kabağından olmaz ya., işte böyle insandan olur... Müsaade ederseniz bu kaçığı daha ziyade fnüna sebetsizlendirmeden savayım...

Doktor — Her sözün mânası telâkkiye göredir. Bir delinin saçmalarından korkulmaz...

Bânû — Öyle ya., öyle ya... Biz bu kızı iskeletle konuşmak için çağırttık., soralım bakalım daha ne türlü garibeler işiteceğiz.

Bânû işi şaklabanlığa dökerek Nâsıraya döndü. Yüksek sesle:

— Nasıra Hanım sizi buraya iskeletle aramızda tercümanlık etmeniz için çağırdık.

— Peki lâkin bilâhara nedamet ve tevahhuş edeceğiniz sualler sormayınız...

Bânû gülerek:

— Peki iskelet efendiyi hiddetlendirecek şeyler sormayız... Fakat azıcık görüşünüz de görelim...

17

208

DİRİLEN İSKELET

Nasıra kelimeleri takti' edercesine ağır bir telaffuzla:

— O, benimle halvet olmadıkça konuşmaz.

— O ne demek? Biz hepimiz şimdi salondan dışarı mı çıkacağız?

— Hayır., kulübe ile ben büyük bir örtü altına girmeliyiz...

Tayfur asabî bir istihza ile:

— Saçmalama Nasıra... Şimdi kulübe ile seni örtmek için bir çadır bezi lâzım...

Nasıra — Ben çadır bezi hazırlattım. Merdiven başında duruyor. Emrediniz getirsinler...

İki hizmetçi bezi getirdi. Kulübe ile Nâsıra'yı örttüler. Şimdi Örtünün etrafındakiler bir hokkabazlık seyredeceklere mahsus birer merakla bekliyorlardı.

Kulübenin irtifai beze hakikaten bir çadır şekli verdi. Nasıra bu kabarıklığın altında kayboldu.

Seyirciler dört beş dakika beklediler. Nihayet kulübe ispirtizmecilerin masaları gibi harekete geldi.

Bânû Tayfur'un kulağına:

— Kulübeyi kız sallıyor değil mi? Tayfur — Şüphesiz...

Nasıra bez altından:

— Hariçten fısıltı caiz değildir., çünkü hazrete her şey malûmdur. O şimdi hepinizin kalbini okuyor. Ve bana ruh lisaniyle anlatıyor...

Bânû müstehzi bir kahkahacıkla:

— Nasıra hanım tebrik ederim., iskeletiniz çok sürati intikale malik...

Nasıra — Bânû hanımefendi eğlenmeyiniz iskelet hazretleri şu dakikada sizinle meşgul...

Bânû taaccüple:

1

— Benim nen/ile meşgul?

— Bugün otomobile binmezden evvel Çevri beyle a ranızda şiddetli bir mücadele geçmiş...

Bu söz  zerine Bânû ile Çevri ba larından aşağı birer kova buzlu su dökmüşler gibi dişlerini sıkarak birer ince titreme geçirdiler.

Bânû dudaklarındaki istihzayı muhafazaya uğraşarak:

—  skelet cenaplarını tekzip etmek istemem amma doğruyu söylemek l zımgelirse bugün Çevri ile aramızda hiç bir münakaşa, mücadele geçmemiş olduğunu itirafa mecbur kalırım...

Nasıra istihzaya mukabil tatlı bir ısrar ile:

— Ah k  k hanımefendimiz hazret hiç yalan söylemez...

Bânû — Hazrete olan büyük teveccüh ve itimadınızı bozmamak için bu latifelerine gülmekte bir beis görmem...

Nasıra — L tife değil efendim... Hakikat... Müsaade buyurursanız m cadelenizin esbabını ve aldığı neticeyi hazretten duyduğum gibi söyliyeyim...

Bu defa Bânû'nun dudaklarında bir istihza tebessümü teressüm edemedi. Kız ne g lebildi. Ne de infialini izhara cesaret edebildi... Bozgunlu u hemen hemen saklıya ı madı.

Tayfur derhal sevgili misafirinin imdadına koşarak:

— Canınız sıkıldı...

— Hayır., aslı faslı olmıyan bir şeyden bahsolunuyor da...

— Ben size evvelce dedim. En iyisi bu mecnunu buraya  a ırmamaktı. Deli kız iskelete atfen örtünün altında uydurup uydurup söylüyor. L kirdılarının ne ehemmiyeti olabilir. Divane s z  kaleme gelir mi?.. Savalım gitsin...

Bânû döndü. Bir saniyede silkinip infialini üzerinden attı. Öyle ya... Ka ık bir mahlûkun iskeletin ağzından tellevio pullayarak attığı patavatsızlıkların ne hükmü olabilir...

Nasıra if aatiyle besbelli mühim bir hakikatin üzerine vurmuştu. Lâkin   phesiz bu bir tesadüftü. Bundan korkmak büyük bir ahmaklık olmaz mıydı?

Bânû kendini topladı.  ittikleri garip sözlerin acayip bir tesadüften başka bir şey olamayacağını imaen Cevri' ye gizli, seri bir teselli nazarı fırlattıktan sonra:

— Hayır hayır savmıyalım...  skelet cenapları dedikoducu bir kocakarı gibi yalnız  unun bunun hususiyet halleriyle meşgul olmuyor ya?.. Ondan te ekk l t  âleme dair bazı şeyler sormak isterim...

Nasıra  adır altından:

— Fısıltılarınızı hep işitiyoruz...  skelet efendimizin asıl vazifesi bu konağın namus bekçisidir. O, bu muhterem ailenin iffetine nighbandır. Aile namusunu bozanlar hakkında merhamet bilmez.  ylelerini en ağır cezaya çarpar., kendisi naziktir. Alimdir. Misafirleri memnun etmek için vazifesi haricinde ilmî, fennî konferans verebilir.  sted  nizi sorunuz...

Güzel misafirinin g cenmesi ihtimaliyle Tayfur'un titrediğini doktor Ferhat bey far ketti... Nasıra, Bânû'nun Çevri ile mücadeleleri hakkındaki ifşası şüphesiz iskeletin kemik ağzından menkul bir kehanet değildi. Ka ık kız bunu sırf kendi ilhamıyla söyledi. Lâkin ne kadar üzerine düşürdü. Deli kız âdeta hayret ve tebrike  ayan bir

zekâvet gösterdi. Çünkü genç misafirler hassas bir noktadan vurulmuş olduklarını pek saklıyamadılar... Mutlak mutlak o günü aralarında şiddetli bir mücadele geçmiş olacak... Acaba ne mücadelesi?

Bu vadideki ifşaatında devam ederse Nâsıra'nın yine böyle şayanı hayret bir isabetle daha büyük bir çam devirmesi muhtemeldi. Bânû ile bir bozgunluk zuhurunda Tayfur'un bu kaçık mahlûk aleyhindeki hiddet ve şiddetine nihayet olmayacak ve ye'sinin bütün hıncını bu zavallı kızdaki çıkaracak netice pek fenaya varacaktı. Doktor bu melhuz tehlikeyi düşündü. Sözü diğer bir zemine çevirmek için deli kızdaki sordu:

— Nasıra kızım sen iskeletle görüşüyorum, diyorsun Lâkin biz buna inanmıyoruz...

Nasıra — Evet inanmadığınızı biliyorum. Zira ben sizin kalbinizi, hissinizi okuyorum.

Doktor — İnanmamakta haklı değil miyiz?

Nasıra — Haklı değilsiniz.

Doktor' — Niçin?

Nasıra — Çünkü hilkatteki, tabiattaki her hâdisenizin sade aklınıza temas edecek kadar basit olamaz... Zaten sizin inanıp inanmamanızın ne ehemmiyeti var... Kâinatta hiç bir şey sizin itikat veya imansızlığınız ile mahiyetini tebdil etmez. Bir karınca ayın kürei arza mesafesini, suyun kimyevî terkiibini düşünür mü? Ve onun düşünmemesiyle tabiat nizamından hiç bir şey değişir mi?. Hilkatte öyle esrar var ki onları ihata edebilmek için bizim zavallı kafamız karıncanın dimağından daha âciz kalır., biz beş hissimize çarpan şeyler ile meşgul olabiliriz. Kâinatı anlamak için bu beş his kâfi midir? Meselâ gözümüz olmasaydı bize ziyadan, renkten bahsetselerdi bir şey anlıya bilir miydik? Bu beş hissimizden hariç kalan hakikatleri, hâdiseleri inkâr etmek ancak cehalet şevkiyle cür'et ettiğimiz bir cinnettir.

Doktor — Kızım Nasıra bunları kendin mi yoksa iskelet hocanın telkiniyle mi söylüyorsun?

Nasıra — Benim ne haddime... Hazretin telkiniyle söylüyorum...

Doktor — Peki ama hazret takır takır kemikten bir insan kafesi., kendinde beş değil yarım hisse merkez olacak hüceyre yok., kemik parçaları nasıl düşünür? Ve bir diriyle nasıl müdavelei efkâr edebilir?

Nasıra — Beyefendi bana deli diyorsunuz. Şimdi bir şev söv]iveceğim büsbütün cinnetime hükmedeceksiniz. Akıllı insanlar kendileri gibi düşimmiyenlere_deli_ derler. Ben de sizin için aynı hükmü verirsem kızmayınız. Ben sizin nazarınızda divane isem siz de benim indimde öylesiniz. Çünkü aynı suretle düşünmüyoruz. Hayatı aynı göz ve muhakeme ile görmüyoruz. Fakat delilik sizde mi? bende mi? Bunu kendi reyimizle tayin edemeyiz. Bir üçüncü hakem lâzım. Onu nereden bulacağız? Siz ekseriyeti nazarı itibara alıyor yani çokluğu akıllı farzediyorsunuz. Binaenaleyh deli saydığınız ekalliyeti tımarhanelere tıkiyorsunuz. Halbuki delilerin güçleri yetse onlar sizi da]rüşşifalara kapayıp kendileri serbest gezerler. Bir tarafın adeden diğerine galebesi akıllı olduğuna delil değildir...

Doktor — Tuhaf söylüyorsun Nasıra... Evet insanların ekseriyeti çıldırsa ekal kalan akıllıları sıhhat evlerine kilitlerlerdi.

Nasıra — Akıllılar delilerden, deliler akıllılardan şikâyet ederler. Birbirinin yaptıklarına gülerler. Hangi taraf haklıdır? Bunun cevabı zannolunduğu kadar kolay değildir. Şu hakikati zihninizde tesbit ederek benimle konuşursanız birbirimizi biraz anlıyabiliriz...

Doktor — Hiç zannetmiyorum Nasıra...

Nasıra — Niçin? «

Doktor — Çünkü sen ne kadar akıllı ve mukni' bir deli olsan iskeletle konuştuğuna bizi ikna edemezsin. Çünkü kemik konuşmaz., binaenaleyh böyle bir iddiada ancak deliler bulunurlar...

Nasıra — Alâ lâkin siz akıllısiniz da bir deli ile münazaradan ne zevk alıyorsunuz?

Doktor — Bu bir nevi tetkik, tettebbüdü de onun için...

Nasıra — Meselenin aramızdaki güçlüğü iskelet hazretlerinin benimle konuştuğuna sizi iknada kalıyor. Böyle bir şeyi aklınız bir türlü kabul etmiyor... İnsan oğlu hilkatin her sırrını anlamak için yaradılmamıştır... Sanırım ki size nisbeten bende altıncı bir his var., samiaya malik bir adam anadan doğma taş gibi sağır bir insana musikiden ne kadar bahsetse bir şey anlatmağa muvaffak olamaz. Dimağ intibah ve seviyece bana biraz yaklaşabilmiş olaydınız şimdi iskelet hazretlerinin ortaya çıkıp gezindiğini görür ve konuştuğunu işitirdiniz... Size İsm-i Bâriye yeminle söylüyorum ki sizinle hep ondan aldığım telkinle konuşuyorum...

Doktor — İskelet hazretlerinin fazilet ve ilim dehalarına iman getirmek için kendilerinden rica ederiz. Bir ölü ile dirinin görüşmesi nasıl mümkün oluyor? Bu hâdiseyi bizim hissimize mülayim gelecek bir lisanla bize anlatsın...

Nasıra sustu. Çadır bezinin altından muhtelif homurtular duyuldu. Zelzele geçiren bir bina gibi kulübe sallandı...

Vuku bulacak garip hale intizaren etraftakiler kulübenin raşelerine gözlerini, homurtulara kulaklarını vermişler öyle duruyorlardı. Mevcut çehrelerin içinde en bariz istihza teessümü Bânû'nun yüzünde görülüyordu.

Nihayet bez altından Nâsıra'nın sesi çıktı:

— Doktor bey siz bana birçok sual sordunuz., müsaade eder misiniz bir tane de ben size sorayım...

Doktor — Hay hay...

Nasıra — Uyanıklıkla uyku arasındaki farkı bana tarif eder misiniz?

Doktor — Uyanıklık müsbet, rüya menfidir. Tıpkı bir kumaşın tersi yüzü gibi...

Nasıra — Tarifinizi biraz daha izah ediniz...

Doktor — Rüya, dimağımızdaki uyanıklık intibaatınm bir nevi hayalidir., ekseriya uyanık iken meşgul olduğumuz şeyleri görürüz. Daha vâsi bir tabir ile rüya uyanıklığın bir karikatürüdür. Diyebilirim.

Nasıra — Rüya eşkâlini uyanıklıktan alır demek istiyorsunuz?

Doktor — Evet... ,

Nasıra — Fakat insan bazan rüyada uyanık iken görmemiş olduğu şeyleri de görür.

Doktor — Evet lâkin nasıl söylüyorsunuz? Bu bir nevi (konbinezon) yani terekkiptir. Meselâ hayatta deniz, hava, yıldırım, yangın, yılan ne olduğunu biliriz. İşte hep bu bilgimiz dahilinde rüyalar görürüz. Yine bazan asabımızın, midemizin, dimağımızın

fantaziyelerine kapılarak ha  kikattan daha lâtif veya korkunç şeyler görebiliriz., fakat esas daima uyanıklık intihalarından m  mbaistir. Hayal eşkâlini onu bazan çok değiştirerek hakikattan alır...

Nasıra — S  ylediklerinizi hazret kabul ediyor. Yalnız tasrih etmediğiniz bir cihet kaldı... Doktor — Hangisi?

Nasıra — Uyanıklıkla rüya arasında maddiyet, maneviyet farkı vardır...

Doktor — İ  zah ediniz... Nasıra — Rüya ruh ile görülür... Doktor — Uyanıklıktaki tahass  slerimiz, m    ahedelerimiz ruhsuz vuku bulmuyor ya?

Nasıra — Aralarında çok fark var. Deminden buyurduğunuz gibi biri hakikat öbürü hayaldir... Meselâ uyanıklık âleminde gördüğümüz bir a  a     ebekei ayniyemize irtisam eder, fakat rüyada a  a   yoktur. Teress  m hayalden ibarettir. Şimdi bundan bir mesele çıkıyor. Maddiyet manev  le  ir ini? Maneviyet madd  le  ir mi? Yoksa ikisi bir birinde mündemiç midir? Y  ni cisimle gölge gibi birinin hudusu diğerinin vücuduna mı vabestedir., meselenin ufku büyüyor. Lâkin maksadımız uzun ve akim bir münakaşa değil bize lâzım olan küçük neticeyi çıkarmaktır. Binaenaleyh kıyasın teferruatından kaçarak sadece söyliyeceğim şudur. Rüya her suretle bir âlemi imk  ndır. Lâkin biydarı   yle değildir. İnsan rüyasında uçar. Bulutların fevkine çıkar. Ba   döndürücü irtifalardan yere düşer. Bir şey olmaz. Yahut   l  r. Dirilir. Denizin üzerinde yürür. Hayvanlarla konuşur. Cennete, cehenneme gider. Melekleri zebanileri görür... Rüyada mümkün ol  mıyan bir şey yoktur. Her muhal hakikat şeklinde cilvelenebilir. Onun için   airleri fantaziyelerine kapıldıkları vakit rüyanın kanatlarını takınarak âlemi imkân haricine uçarlar. Rüyada fikrin alabildiğine cevelanına hail, mâni olacak hiç bir had yoktur. Şimdi sizden sorarım Doktor beyefendi siz   lem  i  m  nada, iskelet hazretleriyle g  r    mez misiniz? Bu muhal bir tasavvur mudur?

Doktor — Kendi arzumla değil tesadüfen böyle bir rüya görebilirim. Bu muhal değildir. Belki de şu bahisler üzerine bu gece hazretle konuşmak şerefine ererim. Lâkin bu, zihnimin bu mesele üzerine teyakkuzu, yahut midemin dolgunluğu, asabımın bozuklu  ıyla vukua gelecek bir hâdisedir. Hakikatle hiç bir münasebeti yoktur. Rüyamda   Mısır  i  kad  m firavunlarından biriyle g  r    bilirim. Fakat bundan ne çıkar? Hakikatta firavuna m  l  ki olmuş değilim., iskeletle konuşmamız da bu kabilden olur.

Nasıra — Rüyanın hakikatla olan münasebetlerini ta  mamıyla inkâr mı ediyorsunuz? Doktor — Maalesef tamamıyla... Nasıra — Bazı rüyaların hakikat âleminde    noktası noktasına zuhur ettiğine hiç şahit olmadınız mı?

Doktor — Bu nevi şeyler işittim. Binde bir böyle garip tesadüfler olabilir.

Nasıra — Tarih sahifelerine geçen meşhur rüyaları 'okumadınız mı?

Doktor — Bir şeyin tarihte mesturiyeti mutlak s  d   T  na delil olamaz. Tarih kitapları yarıdan ziyade hurafelerle doludur.

Nasıra — Doktor insanlar çok hakikatları hurafe ve çok hurafeleri hakikat sanmışlardır. Keramet ehlinden bulunmıyanlara da rüya ile şayanı hayret hakikatlar m  n  ke  if olmuştur. Müddeti   m  rlerinde az çok böyle vakalara

tesadüf etmiyen yok gibidir. Rüyanın bazan hayatla manevî alâkadarlığı nâkabilî red bir vuzuhla kendini gösterir. İşte ben maddiyetle maneviyetin mumas haddinde uyanan bir ruhum. Binaenaleyh ben uyanık iken rüya görürüm. Uyanıklık dünyasında tıpkı âlemî mânadaki her muhal şekil imkâna girer... Cesedi döşekte yatarken ruhu küreî arzı dolaşan bir naim gibi pek uzak mesafelere uçar seyrânlar yaparım. İskelet hazretleriyle görüşürüm. Onunla kolkola gezerim. Benim görüp işittiğim şeylerden siz şüphe bile etmezsiniz. Çünkü siz sureta berhayatsmız. Dimağınız maddiyet kesafeti altında hayatın maneviyeti ne karşı hemen bütün bütün bîhistir. Anadan doğma sağır ve dilsizler gibisiniz. Dimağınız tahassüsünüze mâni olan kesif gışaveyi yırtamaz... Maddiyetin sisleri bu ikinci âlemin ufuklarını daima sizden saklar. İşte benim hazretle hembezm oluşumdaki esrar budur. Hakikati size bundan ziyade izah edemem. Çünkü hissiyatınız kapalıdır. Bundan ötesini anlıyamazsınız. Vakıa ne doktor ne de ötekiler bundan ötesini değil berisini de hiç anlıyamadılar... Nâsıra'nın hep bu sözleri zavallının cinneti hakkındaki kanaatlerini kuvvetlendirmekten başka bir şeye yaramadı. Çünkü uyanık iken rüya görmek hastalığı sağlam dimağlar için anlaşılır bir hâdise değildi.

34

Otomobile binip te semtlerine doğru uçarak Tayfur'un konağından uzaklaştıkları esnada Bânû bir tekdir sadaşsiyle Cevri'ye:

— Hocalarından korkan bir mektep çocuğu gibi onların huzurlarında âdeta betin, benzin kaçtı. İki lakırdıyı bir araya getirip söyliyemedin. Ne idi bu ihtirazın?

— Onlardan korkmadım. Senden çekindim.

— Neden?

— Bir çam devireceğim diye ödüm kopuyordu. Onlara karşı olan vaziyetimiz çok nazikleşti. Sükûtu hayırlı buldum. ..

— Deli kızın keşiflerine ne dersin?

— Hayret... Bütün esrarımızın ortaya dökülmesi healecaniyle titredim, durdum...

— Çok safsın Çevri. Deli kız hep iskelete atfen yâni onun tercümanî efkârı olduğu iddiasıyla atıp tutuyor., hiç iskelet lakırdı söyler mi? Bu zavallı kız Madam (Fer aya) gibi bir takım Avrupalı falcı karıların eserlerini okuyarak bozmuş olacak...

Falcıların tekerlemeleri hep öyledir. Yüzde on üstüne düşürürler., sabahki mücadelemizin keşfi bu kabildendir. Deli dolu lâkin kızın bu sanata büyük istidadı var. Bir falhane açsa İstanbulda çarçabuk iştihar eder...

— Ah ah yüzde on isabetle istikbalden haber veren bir falcı bulsam herkesten evvel ben koşardım...

— Bu acelen neden?

— Hemen yarınımı, öbür günümü anlamaya o kadar ihtiyacım var ki...

— Çevri yarının gelişi bugünden bellidir., derler... Sor bana müşkilini halledeyim. Hiç bir falcı benim kadar senin her halini, ahlâkını, yaşayışını bilemez. Binaenaleyh talihini seçemez.

A = Şöyle bana yarınımız ne olacak?

— Onun dilhahımızca bir yarın pıması için çalışıyoruz.

— Biz çalıştıkça vaziyetimiz fenalaşıyor. Hulul edecek yarının iyi olmayacağını anlamak için falcı olmaya lüzum yok.. Bânû, seni seviyorum., çok seviyorum. Meşbum bir aşkla seviyorum.

— Niçin meş'um?

— Çünkü bir başlı olan aşklar meş'umdur.

— Benim de seni aynı şiddetle sevdiğime niçin inanmıyorsun? ;

— Aynı şiddetle mi? Bânû eğlenme., sen beni benim sevgimin onda biri nisbetinde sevseydin kendimi Allanın en bahtiyar kulu sayardım... Muhabbet öyle bir şeydir ki bir kalbe müstevli olunca ne kadar gizlemeğe uğraşsanız örtülmez. Onunla tenevvür etmemiş bir kalbi aşkla meşhun göstermeğe çabalamak ta beyhudedir. Çünkü hakikat kelimelerin kuru tasdikiyle değil ruhlardan neb'an edecek ateşle anlaşılır., birbirimizi bu kadar ateşle sevdikten sonra izdivacımıza ne mâni var Bânû?..

— Birbirimizi bu kadar ateşle sevdikten sonra izdivaca ne lüzum var Çevri?..

Âlemin önünde sayıp döktüğüm izdivaç morali, nazariyeleri bilirsin ki ağyar içindir. Ben düşmanıma varırım. Dostuma varmam., sen dostum'sun Çevri...

— Mukarrer plânını yürütmek için böyle söylüyorsun., o halde, bana varman için düşmanın olmaya çalışacağım...

— Bizim gibi ezeli dost doğmuş ruhlar birbirine düşman olamazlar...

— Ne söylesen Bânû beni aldatamazsın. Şu saatte kalbinden geçenleri harfi harfine biliyorum.

— Ben seni aldatmıyorum. Hakikatle dimağın istinasa uğraşıyorum. Şu anda kalbimden geçenler ne imiş? Söyle. İnkâr etmiyeceğim,.. Bilâkis zekânı tebrik edeceğim...

— Tayfur beyin konağı, salonları, mefruşatı, antikaları, kıymetli eşyası çok hoşuna gitti. «Maksadın apaçık .'görünüyor...

— Ne imiş bu apaçık maksadım?

— O konağa gelin gitmek...

— Evet inkâr etmem...

— Ben buna tahammül edemem...

— Seni de beraber götüreceğim...

— Bakalım Tayfur beni kabul eder mi? O etse de bert gider miyim?

— O da eder., sen de gidersin...

— Siz karı koca bir odada., ben başka odalarda... Ölümü bu işkenceye tercih ederim...

— Sen artist kafalı bir çocuksun Çevri. Sende çalışıp ta yaşamak cesareti yoktur.

Sen yaşamak için değil eğlenmek için serbest san'atların biriyle meşgul olmak istersin. Seni ayıplamıyorum. Çünkü bu hususta ben de tıpkı senin gibiyim. Yaşamak için çalışmam. Gönlüme bir eğlence bulmak için şöyle böyle meşguliyetler ararım...

Serbest sanatlar nedir? Edebiyat, şiir, resim, musiki, sahne oyunculuğu... Şu sanatlarla bu memlekette ferah fahur geçinen bir fert bilmiyorum. Kitap yazarsın kazanmak şöyle dursun tabı masarifini çıkaramıyarak matbaalara borçlanırsın., ediplik, şairlik, hekimlik bu memlekette ne hazin şeylerdir. Bugün Sa'di, Hayyam, Şekspir, Ra'sin, Volter burada tekrar doğsalar çarçabuk açlıktan ölürlər., ve

cerayanların tesadümiyle boralar kopacaktır. Fakat herhalde zafer sanatın, galebe istikbalin olacaktır.;.. Ve bunu pek yakın hissederek yüreğim titriyor... Ah Çevri bugün beni sahneye çağırsalar hiç düşünmez koşardım. Seni de kolundan sürüklerdim.

Çevri sarılacak gibi kıza vücut vücuda rampa ederek:

— Kopacak fırtınanın ilk kurbanları belki biz olurduk...

— Hiç bir ilim, hiç bir fen kurbandsız ilerlememiştir... Meslek fedaisi, sanat şehidi olurduk. Bugün birer hiç olan hüviyetlerimiz için bu, büyük bir şeref değil mi?

— Ben tehlikeli şerefleri pek alkışlıyamam... Bu fırtına ne vakit gelip geçecek? İhtimal takviminde ne yazıyor?

— Kestiremem. Nâsıra'dan daha falcılık öğrenemedim...

— Ben her şerefli yeni işe ilk mücahit kurbanların kanları akıtıldıktan sonra dahil olmak isterim. Demek bizi sahneye çağırsalar koşacağız.

— Şüphesiz...

— Her gece ellışerden ikimiz yüz lira hisse alırsak...

— Oh neler olmaz... Hiç te pohpoha, lükse atılmazdık.

— Ayda üç bin lira., hayali bile ne kadar tatlı... Beğyoğlunda küçük bir apartıman, iki hizmetçi, emrimize âmâde bir otomobil. Sade, samimî, mes'ut bir hayat., hiç bir dağdağaya kapı açmazdık. Bir tarafa yirmi otuz bin lira yığar, tatil zamanlarımızda seninle seyahate çıkardık...

— Ah Çevri gençliğin fevriyetiyle züğürtlük cinneti yelken açıyor. Bizi komik vadilere sevk ediyor... Memleketimizde sahne kazancından ayda üç bin lira., bu ne tuhaf bir hesaptır bilir misin? Hakikî sanatkârlarımız bu tahminimizi duysalar.. gülmeden bayılırlar... Bu kadar bir parayı onların en namdarları senede bile kazanmıyorlar sanırım. Ah ah yavaş söyleyelim. Kimse duymasın. Sonra bizden bu hülyamız için kazanç vergisi isterler. İkimize ayda üç bin lira., senede otuz altı bin lira., tamam on sekiz mebus maaşının yıllık topyekûnu.. herkes temaşa mektebine koşar. Herkes oyuncu olur. Ortada seyirci kalmaz.

——Bu istidatla değil midir? Bütün âlemin artistliğe kabiliyeti olabilir mi?

— Ah Çevri ah çocuksun. Sen bu memlekette işte kabiliyet arayorsun! Bizde kazançlı bir hizmet duyunca hiç kimse kabiliyeti muvazeneye lüzum görmez hemen koşar, vav tarafında vaki olan bastırır. Ve daima en ehliyetsizler düdüğü çalarlar...

Çevri hep bu latifeleri bir tarafa koyup bugün gayetle ciddî görüşmek ihtiyacındayız. Ayda üç bin lira ile ben senin kulağını, gönlünü alevlendirdim.

Evvelâ para sonra aşk ve alâka... Aç karnına sevişmek. Gece Safa'nın harap evinde yarı ölü hayatı geçirmek, bu suretle gençliğimizin sefalet fıçısında turşusunu kurmak., gençlik, bu ebedî bir şey değil seriüzzeval bir rüya imiş... Bu rüyayı da altın şıkırtıları, ipek kaime hışırtıları içinde değil zaruret kâbuslariyle bunalarak geçirmek... Bu hiç te sana bana lâıyk bir hayat değil... İnadından vazgeç Çevri. Üç bin liradan kurduğumuz hülyayı iki bine, bin beş yüze indirebiliriz. Bu para, belki de daha fazlası bizim için hazır... Ben senin canınım, cananınınım, maşukanım.. her şeyinim., bütün bunlara mukabil, belki de bunları büsbütün takviye etmek için Tayfur'un laftan ibaret zevcesi olacağım...

—Bânû.. yüreğim çarpıyor. Başım dönüyor. Gözlerim kararıyor... Söyleme... Sözüne bile tahammül edemiyorum... Böyle bir şeyin hakikatta vukuu beni deli eder. Öldürür.

35

Çevri ile Bânû sevişiyorlardı. Delikanlı kıza malik olmak için her mahrumiyete, kara sefaletle razı idi. Fakat öteki lüks hayat istiyor, otomobillerde koşmak, tayyarelerde uçmak, ihtişam içinde bütün dünyayı dolaşmak, büyük ziyafetlerin, suvarelerin gözleri kamaştıran şa'saaları içinde parıldamak, hasılı gençliğinin, güzelliğinin cazibesi etrafına pervaneler toplamak sevdasiyle yanıyordu...

Gece Safa'nın evinde sık sık kaldıkları esnada, civar mezarlıkta büyük bir define bulunduğu ve bunu keşf ve ihraç için geceleri insanlar dolaştığı rivayetini mahalleliden türlü mübalâğalarla dinlemişlerdi.

Bu duyguları üzerine bir gece mezarlığın haneden pek uzak olmıyan bir kısmında elektrik fenerleri parladığı, eski kabirlerin çukurları önünden sesler geldiğini seçince bunların define arayıcılar olduklarına hüküm ile onları korkutup kaçırarak medfun hazineyi elde etmek için tertibat almaya karar vermişler kendi mahremlerinden erkek kadın sekiz on genç toplıyarak bir kefenli is

H

kelet bölüğü teşkil etmişler, Hatip Feyzullah Efendinin aile mezarı maksuresinin seti arkasına zaviyei meyyite dahiline sığınarak âhiretten dünyaya müheyyiç, mahuf bir komedya oynamağa muvaffak olmuşlar, Bânû iri bir elektrik feneriyle şimşekleri taklitte âdetâ sanatkârlık göstermişti. Kollu, kefenli sırıkların başlarına geçirdikleri ölü kafalariyle beş genci türlü ihtimallere düşürerek hayli üzmüşlerdi. Fakat nihayet foyaları meydana çıktı. Define ümidi cılk oldu. Ve zaten aranılan şeyin define değil iskelet kemiği olduğu hakikati da anlaşıldı ...

Defineyi elde edeydiler Bânû Çevri'ye varacak ve kurduğu bütün o zenginlik hayalâtı vücut bulmuş olacaktı. Şimdi Tayfur'la izdivaç etmekle bu kuruntularının hiç olmazsa nısfına malik olabileceğini düşünüyordu.

Kız Tayfur'u sevmiyor. Onun gönlü Çevri'de, Hikmetullah Paşa zadenin yalnız zenginliğine hırslanıyor, aşk ve servet... Bu iki emel arasında Bânû bir müddet bocaladı. İkisinden birini tercih için derin düşünceli ve ızdırplı saatler geçirdi. Tayfur kendisine bir «lüks» hayatı temin edecek, Çevri gönlünü eğlendirecekti.. belki de eğlendirmişti. Eğlendiriyordu... Bu iki şeyin hangisi ötekine müraccahtı? Sonra elini alnına vurarak kendi saffetine güldü... Hayat ne tuhaf şeydi., insan bir takım itiyatlar, görenekler içinde doğup büyüyor., namus, ismet, sadakat, samimiyet ve ilh.. kelimelerin bağları içinde kıvranıyor. Bu silâh bedset jandarmaların bekledikleri hudut haricine ne vakit adımını kaydırsa acaba gördüler mi? Üzerime geliyorlar mı? diye ürküyor. Etrafına bakmıyor. Bir iki itiyat şikenlik cüretinden sonra bu müsellâh pürheybet bekçilerin mukavvadan birer korkuluk olduklarını anlıyor. Artık onlardan korkmaz, onları saymaz oluyor. Onlardan çekinenlerin aptallıklarına gülüyor... İşte hayatın içyüzü. Bu dünyada en bahtiyar yaşayan insanlar ötekileri en çok aldatmakta muvaffak olanlardır. Aldatan daima aldananın zararını kendi hesabına kâr kaydetmiş olur. Aldatmak, ananı, babanı, dostunu düşmanını aldatmak., bütün

âlemi aldatmak iktiza ederse kendikendini aldatmak., işte hayatın anahtarı. İşte bütün zorlukların düğümlerini çözen sihir... İşte herkesin gözünü bağkyan hokkabaz değneği...

Bânû niçin Tayfur'la Cevri'den birini tercih için düşünüyordu? Aldatarak ikisine birden malik olamaz mıydı? Ve asıl hüner ve saadet te bu değil miydi?

Bânû Tayfur'un kendisine olan çılgın ve her türlü ölçüden taşkın, payansız aşkını hissediyordu. Cevri'ninki de ondan aşağı değildi. Binaenaleyh iki delikanlının da gemlerini elinde tuttuğuna kanidi... Keyfiyet şimdi bu dizginleri hüsnüidarede idi... Bu da kendi zekâsına taallûk eden bir işti.

Didon Paşa kızı servetine karşı tutulduğu incizapla Tayfur'a varacağını fakat bu izdivaçtan sonra Cevri'nin metresi olacağını delikanlıya açtı. Cevri bu sözün kahbe liği önünde isyan etti. Bânû bu ilk protestolara, redlere, çırpınmalara hiç aldırmadı. Çünkü nihayet onun muva fakatta muztar kalacağını biliyordu. Çünkü ahlâk düsturları değil dünyalar alt üst olsa Cevri Bânû'dan ayrılamazdı...

Tayfur'la görüşmeğe başladılar. O birkaç defa Gece Safa'nın evine gitti. Ötekiler konağa geldiler., bu bir nevi izdivaç (kür) u demekti.

Nihayet bir gün Hikmetullah Paşa zade küçük hanımın desti izdivacına büyük bir ateşle talip olduğunu anlattı.

Bânû gayet kurnazca cevap verdi:

— Beyefendi ben bu hayatın beyhude âdetlerinden, rivakârlıklardan, merasimlerinden nefret ederim... Sözü kuru vadilerden dolaştırmaya ne lüzum var... Böyle bir teklifte bulunacağınız ilk görüştüğümüz günlerdenberi mahsustu., bu hususu enine boyuna ben de muhakeme, muvazene ettim., memnuniyetle sizi zevçliğime kabul ederim. Çünkü her suretle olan arzularıma muvafıksınız., yalnız ben çok serbest alışmış bir kıyım. En (liberal) görünen erkeklerin teehhülden sonra huylarını değiştirdiklerini söylüyorlar., ben kocamın namusunu bir iftihar tacı gibi başımın üzerinde taşıyım. Ve o uğurda ölürüm. Bu sözüme inanmalı., işte bu kadar. Başka dedilere kodula ra, adiliklere, şüphelere tahammül edemem... Hareketlerimden her ne türlü bir ıstibaha düşerseniz gelip yüksek sesle benden hakikati sormalı., ve en doğru cevabını almalı...

Tayfur yuvada anasının ağzından yem alan bir yavru kuş gibi sevinçten titriyerek:

— Müsaade et Bânû'cuğum sana gönlümden kaynayıp taşan samimiyetlerimle hitap edeyim... Bana meleklerden şüphe gelir senden gelmez. Namusum, servetim, hayatım her şeyim senindir... Ve izdivacımla sana teslim edeceğim bu emanetleri şöyle böyle kullanman için hiç bir türlü şart, kayıt dermeyeran etmiyeceğim... Ne istersen onu yap., onlar artık benim değil senindir...

ftânû — Evvelden söylenmesi icabeden şeyler var. Sonra söz olmasın...

Tayfur ağzı kulaklarına varan bir mes'udiyet sırtı şıyle:

— Her şartını kabule hazırım diyorum. Ben seninim diyorum. Bana sormadan reyimi istediğin gibi kullanabilirsin diyorum.

Bânû — Cevri'yle bir arada kardeş gibi büyüdük. O zavallı çocuk kimsesizdir. Benim izdivacımla öksüz gibi meydanda kalacak... Onu da beraber konağa size getireceğim. Evleninceye kadar yanımızda kalsın...

— Pek âlâ... Pek âlâ... Çok şükür yurdumuz büyüktür... Sinesinde on Cevri'yi müreffehen barındırabilir...

Analarının, sair akrabalarının reylerini almadan bu izdivacı ikisi aralarında pişirip kurtardılar. Bânû birkaç sandıkla ve her eşyadan ağır, fuzulî bir yük olan süt biraderi, Cevri'yle Kırk Sekbanlara, Perili, mezarlıklı konağa gelin geldi...

Bu o kadar feci, hayır komik bir izdivaçtı ki evlenmelerinin ilk haftasında İsviçreye doğru bal ayı seyahatine çıktılar. Süt birader de ikisinin ortasında gölge gibi beraber... Tayfur bilâ kaydüşart reyini zevcesine bahşetmiş olduğu için öyle tatlı bir ayda, karı kocalığın en harim saatlerinde fino köpeği gibi aralarından hiç ayırılmıyan bu süt biraderin pek müz'ic refakatine hiç ses çıkaramamak mahkûmiyetine katlanıyordu.

Giderek ıztırap derecesine varan rahatsızlığı bundan ibaret kalmadı. Hemen daima otellerde üç döşekli bir odada beraber yatıyorlardı...

Zavallı Tayfur bu mes'ut ve pek lezzetli ayın balından bir katrecik tadabilmek için inliyor, ölüyor fakat ne mümkün... Trenlerde, otellerde, vapurlarda yarım saatçik karısıyla yalnız kalabilmek için tertip ettiği en ustalıklı plânlar ötekilerin daha maharetli mukabeleleriyle hükümsüz kalıyordu...

Süt birader demek süt hemşiresinin zevciyle olacak mahremiyet saatlerine mütemadi bir engel teşkil etmek demek midir? Tayfur bunu bir türlü anıyamıyordu... Birkaç kadeh içki parlattığı anlarda hiddetle karışık bir cür'etle karısının belinden kavrayor. Bir kenara çekerek:

— Ah güzelim ah bu gece süt biraderini başka bir odaya atıp ikimiz yalnız kalmak için mükemmel bir plân kurdum. Sen bana yardım edersen iş olacak...

Bânû hazin bir tebessümle:

— Her emrin başım üzerine fakat Tayfur bu mümkün değil...

Tayfur mütezayit bir galeyanla:

— Bal ayı seyranına çıkan âşık bir kocanın bundan başka meşru ne emri? ne arzusu? ne istirhamı olabilir?

— Ah Tayfur bilmezsin. Çevri pek içli bir çocuktur. İçine kor., içine kor verem olur...

— Ah ne acayip söz bunlar?..

— Evet söylenişte acayip görünür., sen âdi kafada bir insan, bayağı bir koca olmadığın için ben açık söylüyorum...

— Çıldıracağım., ben seninle bir odada yatarsam Çevri neden verem oluyor?

— O da gençtir. Bekârdır. Hassastır... Malihülyalıdır. Bizden ayrı yalnız odada kalırsa gönlünden kim bilir neler geçirir...

— Ben izdivaç döşeğimin arasına kakılmış böyle bir engel ile bir müddet daha yaşarsam ondan evvel benim verem olmayacağı mı n,e biliyorsun? Onu kurtarmak için beni mi feda edeceksin?

— Yok Tayfur çocuk olma., onun engelliği her zaman için değil., konağımıza dönünce tabî o bizden ayrı odasında yatacak...

— Öyle ise hemen şimdi ilk trenle İstanbula dönelim. ..

Tayfur'un içkili zamanlarında Çevri de pek ayık bulunmazdı. Karı kocanın kendinden on beş yirmi adım ötedeki mahremane fısıltılarına uzun müddet tahammül edemiyerek hemen yanlarına koşup:

— Enişte benden gizli mi? Sizensiz duramıyorum. Yalnız pek canım sıkılıyor., sözlerinize iştirakime müsaade etmez misiniz?

Aman Yarabbi bu ne tasavvurlara sığmaz bir felâket. Umumî bir mahalde Tayfur'un zevcesiyle iki fısıltı etmek için bir köşeye çekilmesine bile imkân yoktu... Ve buna mukabil biliktiza Tayfur zevcesiyle bu garip süt biraderinin yanlarından ayrıldığı zamanlar avdetinde onları yüzler kırmızı, gözler nemli başbaşa helecanlı bir mücadelede bulur... Onu görür görmez söz değişir. Veya sükût edilir. Sahte bir sükûnet tavrı alınır...

İkisinin arasında ne var? Ne oluyor? Tayfur karısının hiç bir halinden şüphelenmemeye yeminle beraber bir halkaya geçirilmiş anahtar dizisi gibi ırzını, namusunu, servetini, saadetini cem'an yekûn onun eline teslim, etmişti. Şimdi hiç bir serzenişe, itiraza hakkı yoktu., zaten bir süt biraderle hemşire arasında ırza müteallik şayanı muahaze ne hal cereyan edebilir? Böyle bir şeyi akla getirmek bile ahlâksızlık, vicdansızlık değil midir? Fakat aralarında nâkabilî hal esrarlı bir mesele var. Bu da inkârı müşkil bir hakikat... Bu sır nedir? Ne olabilir? Ah bir yere gizlenip te mücadelelerini dinlemek kabil olsa., bu da mümkün değil...

Bir gün Tayfur çiftliklere, iratlara dair İstanbul'dan gelen müstacel bir yığın mektuba cevap vermek mecburiyetiyle odasına kapandı. İki süt kardeş otelin تنها bir saatinde tıraçada yalnız kaldılar...

Orada Türkçeyi Çince'den ayırabilenler çok olmadığı için serbest konuşuyorlardı. Çevri, süt hemşiresinin yumuşacık beyaz elini mermer masanın altında avucuna alarak:

— Bânû!

— Ne var?

— Elimin ateşini duyuyor musun?

— Evet., nöbetin var...

— Çayır çayır yanıyorum...

— Senin kanın daima böyle ateşlidir...

— Seni sevdiğim gündenberi böyleyim... Âşık Keleşrem'le akrabalığım var. Bir gün onun gibi bütün bütün yanıp kurtulacağım...

— Haniya senin kaşelerin vardı. Niçin almıyorsun?

— Bu ateşim kaşe ile geçmez. Onun ilâcını sen bilirsin., biraz şöyle bahçenin kuytu bir köşesine gidelim... Dudaklarını bir dakikacık ağzıma ver...

— Oh Çevri çocuk olma...

— Çocuk değil deli oluyorum... Hiç bir zaman bugünlerdeki kadar seni çiy çiy yemek hevesini kendimde duymamıştım... Bu pek vahşi bir iştihâ.. lâkin ne yapayım? Aşk beni canavarlaştırıyor...

— Böyle olmayacak şeyler söyleme...

— Olmıyacak şey mi? Benim seni öpebilmem artık muhalleşti mi? Kendini o menfur Tayfur'a saklıyorsun değil mi? İşte buna kat'iyen müsaade etmiyeceğim..

valâlah Billah seni onunla yatırtmak değil bir saatçik yalnız bırakmıyacağım. Ah ah ne güzel yerler, ne lâtif göller, ne şairane dağlar... Bütün Avrupa şairlerini bülbülleştiren bu manzaralar içinde ikimiz yalnız olaydık. Yeşil bir yuvaya sokulaydık. O menhus herifin aramızda ne lüzumu var?.. Seni kendi elimle bir hayduda teslim edeyim... İkiniz bir döşekte ben ayrı odada hayır .. Hayır beynim yanıyor... Zihnim cânıyane cür'etlerle sarsılıyor...

— Çevri., o şimdi şer'î zevcim...

— Sus., ben buna tahammül edemem., kıskanıyorum., ölüyorum... Ben sağ iken sen kimsenin olamazsın... Sen ona varmazdan evvel kendimin böyle müthiş bir hale düşeceğimi bilmiyordum... Çekilir ızdırıp değil., yok yok dayanamıyorum., beni bir emri vaki karşısında bulundurdun. Bugün ben tahammül edilemeyecek bir hale düştüm. Seni bu heriften boşatacağım...

— Saçmalama Çevri...

— Evet boşatacağım...

— Nasıl?

— Pek sade bir yolda...

— Ben boşanmak istemedikten sonra sen nasıl boşatırsın?

i

— Oh demek onunla yaşamak için beni mezara göndermekte hiç beis görmüyorsun?

— Hiç öyle değil yanlış düşünüyorsun... Sefaletten kurtulup birbirimizin olmamız için ben Tayfur'a vardım... Daha teşebbüsümüzün ilk safhalarındayız... Dur bakalım... Umduğumuz semerelerin birkaçını iktitaf edelim...

— Hayır duramam... Dayanamıyorum., boşatacağım...

— Söyle., canım nasıl?

— Oh., pek kolay., pek sade bir surette...

— Böyle ecnebi memleketlerinde., dünyanın her tarafına telli, telsiz, telgraflar telefonlarla bağlı kalabalık kibar otellerde delilik istemem., ne yapacaksın? Nasıl boşatacaksın? Söyle...

— Basbayağı canım.. Tayfur'a bütün hakikati anlatacağım., namuslu bir adam ise seni derhal bırakır. Yahut benimle düello eder.

— Dikkat et Çevri. Bu hareketin bana karşı müthiş bir hıyanet, âleme karşı büyük bir rezalet olacaktır...

— Kendime buyuramıyorum. İrademe malik değilim. Bu hareketimden dolayı ne Halik, ne mahlûk, ne kanun, ne vicdan hiç bir kuvvet beni mesul edemez... Bânû birbirimizin süt kardeşi değil ezelden âşıklısı olduğumuzu bu ahmak gence anlatacağım...

— Beyhude sinirleniyor, nafile yoruluyorsun Çevri... Benim reyimin zıddına hareketle hiç bir şey kazanamazsın...

— Hakikati ifşa ederek seni kocandan boşatamaz mıyım?

— Hayır...

— Tayfur Bey bu rezaleti çiğner, yutar, hazmeder mi?

— Tamamiyle...

— Yanılıyorsun...

- Kat'iyyen yanılmıyorum...
- Öyle ise bir tecrübe edelim...
- Peki et... Olacak şeyi ben sana söyleyeyim...
- Çabuk...
- Aramızdan sen çıkmış olursun işte bu kadar...
- Namusşikenane bir plânla ona varmış olduğunu anladıktan sonra yine Tayfur'un zevcesi kalacağından eminsin öyle mi?
- Tayfur beni çok sever. Benden ayrılmamak için her cinayetimi affa hazırdır.
- Cinayetin bu türlüünü her koca affedemez.
- Benimki affeder. Şimdi izdivaçlar asrîleşti. Namus telâkkileri bütün bütün değişti. Babalar kızlarının, biraderler hemşirelerinin kocalar karılarının bu yolda günahlarına pek aldırıyorlar... Tayfur böyle bir şey için beni terkedecek kadar ahmak kafalı bir genç değildir. Böyle orta çağa yakışan vahşetler tarihe geçti. Çevri ye'sinin bütün hinciyle iki avucu içinde patlatacak gibi beynini sıkarak:
- Doğru söylüyorsun Bânû.. ben de ne kadar ahmağım, bedbahtım, mecnunum, meş'umum. Şimdiki halde sen onun olduktan sonra senin mazide kalan, müstakbelen vukuu melhuz olan bir cinayetinden dolayı Tayfur seni terketmez... Kocaların havsalaları asrîleştirse âşıkların kafaları da değişmek lâzımgelir... Lâkin ben hâlâ orta çağğimsı bir telâkkideyim... Seni kocandan ziyade benimseyerek o kadar kıskanıyorum, o kadar kıskanıyorum ki... Bu hakkı ondan ziyade kendimde görüyorum. Mümkün değil tahammül edemeyeceğim...
- Neye?
- Senin, onun olmana...
- Fakat Çevri bu olmuş bitmiş bir şey...
- Hayır., olmadı. İzdivacın henüz fiilen vaki değildir. Sen onun olmadın. Oldum dersin (yüz üstü masaya kapanıp höngürdiyerek) eğer oldum dersin beni bitirirsin... (Gözlerini yumup kulaklarını tıkayarak) Yüzünde bunu tasdik eden bir hareket görmek, ağzından bunu muhterif bir söz işitmek istemem...
- Ah sen bugün fazla içmişe benziyorsun Çevri...
- İçtim...
- Nerede?
- Otelin bir (Majordom) u var., kavasa benzer bir herif., onunla dost oldum... İçkileri muayene için mahzene indik. Hepsinin tadına baktım... (Majordom) otel hizmetçilerinden güzel bir kız seviyor. Matild hiç ona yüz vermiyor... İkimiz de dertli., karşı karşıya atıştırdık...
- Oh Çevri böyle şeylere çok ihtiyat etmek lâzımgelirken bilâkis sen pek ileri varıyorsun.
- Çevri öpmek için Bânû'nun elini ağzına götürmeğe uğraşır. Fakat küçük hanım şiddetle geri çekerek:
- Bırak. Görürler...
- Görsünler... Burada bir kadın eli öpmek bizim memleketteki gibi cinayet sayılmaz.
- Çabuk öp haydi. Belki bir taraftan şimdi öteki çı* ka gelir...

Çevri sevgilisinin parmağında izdivaç yüzüğünü görür. Hemen eli şiddetle reddederek:

— Bu lanet halkalı elini kıyma tahtasının üzerine koyup ta satırla parmağını koparsam yine sana acımam...

— Benim gönlüm sende olduktan sonra onun yüzüğü parmağında bulunmasından ne çıkar?

— Daha onun olmadın değil mi?

— Olmadım.

— Çocuk aldatır gibi eğlenerek söylüyorsun. Ah canı biliyorum oldun...

— Eh oldum...

Çevri sıtmadan dudakları güveren bir hasta gibi titriyerek:

— İsbat et., hiç şüphem kalmasın... Yapacağımı ben bilirim...

— Ne yapacaksın?

Bânû'nun âşıkı pantolonun arkasından caketinin yan iç cebine naklettiği rövelverin namlusunu göstererek:

— Meselenin hallini buna havale edeceğim... Bânû kıpkırmızı ateşlenerek:

— Kimi korkutuyorsun onunla? Ben silâhtan ürken İstanbul kızlarından değilim...

— Cinayetini isbat et., görürsün. Ürksen de öldüreceğim. Ürkmesen de...

— Oldum.. İşte ne yapacaksın haydi göreyim?.. Çevri yarısı yeninin içine gizli elinde rövelver ile ayağa kalkarak:

— İşte gidiyorum. Evvelâ onu, sonra seni., nihayet kendimi...

Sarhoş bu müthiş niyetle taraçaya saldırdığı sırada "öteden mütebessim bir çehre ile Tayfur görünür...

Bânû hayvanatı vahşiye mürebbilerine mahsus bir hışımlı nazarla yerinden fırlayarak hemen gözlerini Cevrininkilere diker. Sarhoş ilk şiddetini kaybederek bu gağablı bakışların altında manyatize olur. Silâhlı elini aşağı indirir. Ne yapacağını tayine uğraşır gibi gözlerini Bânû'dan Tayfur'a ve sonra boşluğa dolaştırır kalır...

Bânû'nun şiddetli nazarları altında süt biraderinin teessür ve sersemliğini gören Tayfur'un yüzündeki tebessüm, saffet ve saadet zail olur. Bu hallere ne mâna vereceğini bilemez.

Tekrar üçü taraçanın bir köşesine çekilip sotururlar. O zaman zevç gayri iradî bedbin bir nazarla zevcesinden sorar:

— Ne var? Ne oldu?

— Hiç... (Majordom) Cevri'yi mahzene götürmüş.. içirmiş.. pek fazlaca keyif olmuş., işte bu kadar...

Tayfur karısı üzerinde kendinden ziyade bir zevciyet hakkı iddia eden bir süt kardeş refakatiyle böyle acayip bir bal ayı yaptıktan sonra İstanbula dönerler... Yine aralarında otel hayatındaki feci komedyanın diğer nev'i başlar... Bu sefer süt birader, süt hemşiresinin kocasıyla bir odada, heyhat evet bir döşekte yatmasına mâni olamaz... Fakat bu acziyle bütün bütün çıldırır... İşrete, sinirliliğe, deliliğe vurur...

Süt kardeşi namiyle sevdiği kızın peşine takılıp yalancı eniştenin konağına yerleşmek, yemek, içmek, giyinmek, zevceyi paylaşmak, zevci-meşruu kıskanarak

aleyhinde türlü suinîyet beslemek... Her an garabeti, tehlikesi artan berbat bir vaziyet...

Tayfur karısını kendi gözünden kıskanarak müfrit bir aşkla sevdiğinden onun süt biraderine ayırdığı fazla muhabbet hissesini hazmedememeye başlar. tahkikata girişir. Bânû ile Cevri'nin arasında süt karışıklığı olmadığını, kat'iyen akrabalıkları da bulunmadığını hattâ on iki yaşına kadar birbirini hiç tanımıyarak ondan sonra dost olduklarını öğrenir... Fakat zevç evinde hasıl olan her türlü şüphelere, ince tehlikelere rağmen Bânû'nun da Çevri'ye taşkın bir muhabbet gösterdiği nâkabili red'bir hakikat...

Tayfur işi meydana çıkarsa ne kazanacak?

Bânû — Evet biz Cevri'yle süt kardeşi değiliz. İki sevgiliyiz...

İtirafıyla oğlanın koluna girerek konaktan çıkıp gıl. derlerse?.. Tayfur bu iftiraka tahammül edebilecek mi? Vurma, kesme neye yarar?.. Ölüm bu gibi vaziyetlerin hitamıdır... Kendilerini yeis içinde kaybedenlerin atılacakları son çare... Lâkin marifet keyfiyeti bu son vahamete^A düşürmeden bir hal sureti bulmada...

Bazı bedbaht kocalar vardır ki ayaklarının altına açılan uçurumu titriyerek birkaç defa iskandil ettikten sonra artık oraya bir daha bakmak istemezler., işi talihe, tesadüfe bırakırlar. Ne olacaksa kendikendine olsun derler. Bu elîm yarayı kurcalamaya tahammül getiremezler. İşte o zaman ceriha kangrene döner...

Tayfur Bânû'yu bütün bütün kaybetmekle onu Çevri'yle paylaşmak arasında bocalıyordu. Zaten kendikendine takarrür eden son vaziyet bu idi...

Kendiliğinden zuhur edecek bir vak'a meseleye diğer bir şekil verebilirdi. Fakat bunu ihdasa Tayfur'da kuvvet, cesaret yoktu. Bânû'nun müfrit aşkı bütün cür'et damarlarını felce uğratmış gibiydi.

Maahaza ıztırabınm pek kesifleştiği bir zamanda Tayfur dayanamadı. Diğer bir şey bahane ederek Bânû ile atıştı., genç kadın süt biraderiyle beraber anasının evine savuştu. Karısının bir hafta süren bu gaybubeti esnasında bedbaht koca çıldırıyordu. Nihayet dayanamadı. Gitti., yalvardı. Yakardı. Zevcesini getirdi., lâkin Bânû'nun bu gidişi, sonra zelilâne yalvarılmakla gelişi karı koca arasında bir galibin mağlûpla muahede akdedişi gibi oldu. Süt birader hemşiresiyle birlikte yine geldi. Hem de bu defa eskisine nisbetle daha büyük, daha müsait imtiyazlar, itibarlar ile...

Zavallı Tayfur karısına karşı tahakkuk eden bu büyük zaafiyle artık ensesinde boza pişirilen bir koca oldu.

Çevri birkaç defa hastalandı. Bânû gece uykularını terketti. Döşegin başından ayrılmadı. Kocası keyfini bozduğu zamanlarda ona bu ihtimamın onda birini göstermez, sahte bir şefkatle etrafında dolaşır nihayet onu hizmetçilerin dikkatlerine terkederdi...

Tayfur'un bu müthiş felâketi müzmin bir devreye girdi. Evvelden Bânû ile Çevri ortadan kaybolsalar nereye saklandıklarını ne yaptıklarını gizliden gizliye araştırır, süt biraderin hastalıkları zamanında oda kapısının arkasından içeriyi dinler, gözetler, onları cürmü meşhut halinde yakalamak isterdi. Fakat bu cinayetin sübutuyla iş daha iyi değil daha berbat olacaktı... Bir dereceye kadar gizli cereyan eden bu rezaleti aleniyete vurdurmaktan ne fayda memuldu?

Artık süt kardeşiyle karısını takipten, hareketlerini tetkikten büsbütün vazgeçmiş gibiydi. Bânû canı istediği gecelerde hemen pek geç vakitlere kadar Cevri'nin odasında onunla yapyalnız kalıyor, bazı akşamlar iki süt kardeş zamanlarını sabahlara kadar büyük salonda başbaşa bir vahdet âleminde geçiriyorlardı...

Artık karışan, görüşen yoktu. Kimseden pervaları kalmamıştı...

Tayfur bu zevciyet sefaletinin zehirlerini katre katre yutarak dünyadaki kıskançlık acısının en tahammlfersaşsma tedricen aşılanmakta iken bir gece yatak odasında yalnız bulunduğu esnada kapısı vurulur.

Bu kim? Zevcesi olsa bilâ istizan içeri girer., gece yarısından sonra vakitsiz bu tık tıktan biraz teşemle:

— Kimdir o?

Titrek bir ses cevap verir:

— Benim.. Nasıra...

— Ne istiyorsun?

— Maruzatım var...

— Seni dinliyecek vaktim yok... Artık falcılığına ihtiyaım kalmadı. Maziyi, hli, istikbali şimdi ben de senin kadar biliyorum., her şeye vâkıfım... Ka zamandır yüzünü görmemek ratib yabis istihralarını dinlememek için ben senden kaçıyorum. Senin ferasetin olsa bu ekingenliğimi anlar buraya beni tacize gelmezdi...

— Yakında vukubulacak bir felâkete vâkıf değilsin., mracaatımın sana bir iz'ac deleğini biliyorum. Fakat hazretten aldığım emirler kat'dir.

— Yine mi bana Hazretinden bahsetmeğe geldin?

— Müsaade et gireyim. Tehlike büyüktür. Uzun sylemyeeğim.,.

Tayfur zaten uykusuzluktan, yalnızlıktan sıkılıyor., yeisten ölüyordu. Nâsıra'nın birkaç samasını, dinlemekte beis görmedi. Onu içeriye çağırdı...

Kızcağız soluk bir beniz, efendisinden korkan bir hayvanın msterham nazarlariyle odaya girdi. Adım seslerini boğarak yürüyordu.

Gz göze geldikleri anda kış günü pek kızgın bir sobaya karşı durmuş gibi kızm kaık yüzü birden kızardı.

Tayfur — Ne var? Efendinden bir hizmetçi sefaretle mi geldin?

Nasıra yine titriyerek:

— Evet...

— Benim sana da, efendine de itimadım kalmadı... o bir zevzek., sen bir divanesin...

Artan ra'şeleriyle düşmemek için Nasıra duvara tutunarak:

— Hş., hâşâ., o nasıl söz?..

— Ben onu ailemin namus bekiliğiyle tavzifen baş salonuma oturttum. Halbuki senin hazretin, ahlk bozulmuş oban köpeği gibi etrafında dönen şeylere hiç aldırmıyor...

— Sus Tayfur sus... Bu haksız sözlerinden yer gök. titrer...

— Evet efendin vazifesini yapmıyor...

— Müsaade et hakikati söyliyeyim...

- Söyle...
- O, seni tedip, tecrim için vazifesine iğmaz ediyor...
- Bu ne demek?
- Ne demek olacak sen tahammülde en ahlâksız asrî kocaları geçtin... Halik kuluna tahammülüne kadar çektirir.. konak senin, karı senin, her şey senin., efendi, âmirîsensin.. öbür edepsizi niçin başından defedemiyorsun?
- Tayfur bu suale birden cevap bulamıyarak sustu...
- Nasıra döğüşen bir tavuğun tüyleri gibi kabaran saçları ile başını uzatarak:
- Defedemezsin., çünkü ikisi beraber gidiyorlar... Sen kansız, Bânû'suz edemezsin... Onun aşkıyla her zilleti kabul ettin. Kendi yurdunda, kendi döşğinde, kendi hariminde, kendi koynunda, zevcenin bir diğeriyle paylaşmaya kadar alçaldı.. sen namuslu kocalar kadrosundan çıktın. Aşk ile namus arasında bocalıyan zavıf hilkatli zevçlere suimisal oldun. Tayfur, kadın her nazara karşı kırtır. Bakan her erkek gözüne kendini beğendirmeye uğraşır. Onun hilkatteki rolü budur. Kadın fırsat bulursa bir sever, beş sever. Kendini sevdiren., kocasını seven kadın yalnız o pâk damen kalabilir... Kadınlar hangi tabiattaki zevci severler? Zevcelerinin böyle cinayetlerini bilip te göz yuman erkekleri değil., kat'iyyen değil... Böyle bir koca herkesten evvel, günahına tahammül ettiği kadının nazarında menfur olur. Esfeli safiline iner... En fahişe bir kadın bile mert erkeği sever... Bânû, sende hilkî bir namuskâr kalbini göreydi buraya koca evine sût birader nâmiyle bir oynaş getirmeye cesaret edemezdi. Sonra karını hüsnü idareyi bileydin, o muhabbet tufeylisi burada dikiş tutturamaz, çoktan çekilirdi. Yalnız böyle Bânû gibi azan zevceleri ta'yip, muahaze etmemeli, asıl onların azgınlıklarına mâni olamıyan zavıf yürekli ve rezaletli karılarından iftiraka tercih eden ahlâksız kocaları ayıplamalıdır. Tayfur yatağından fırlıyarak:
- Ben ıstırabımın şiddetinden zaten senden ziyade çıldırmak üzereyim... Bu ithamnamenin keser misin? Yoksa seni bir iki tekme ile merdivenlerden aşağı yuvarlıyayım mı?
- Sözümlü bitireyim de ne yaparsan yap...
- Ben kendimi de bilirim. Bânû'yu da, sût kardeşini de, seni de, hazretini de... Beni bana tasvir etme... Kavrulduğum şu ateşin içinde yüreğime su serpecek birkaç lâfın varsa onları söyle...
- Hazret senin pek muztarip olduğunu biliyor.
- Biliyor da niçin kurtarmıya himmet etmiyor?
- Bu müthiş ıstırapla çile doldurarak ıslahı nefis etsin diye...
- Daha çilem dolmadı mı?
- Doldu... Zaten senin tahammülüne, onların edepsizliğine yani iki tarafın ahlâksızlığına hazretin tahammülü kalmadı... Lâzım gelenleri tedip edecek...
- Nasıl?
- Pek şiddetli ceza ile...
- Bu şiddetli cezadan ben de hissedar mıyım?
- Evet, lâkin seni kurtarmak için çok uğraştım., uğraşıyorum. Uğraşacağım...
- Kurtarabileceğinden emin misin?

— Kat'iyyen! Çünkü kürei arz üzerindeki dirilerin içinde onun yegâne dostu benim... Bu muhibbesini kırmaz.
— Başka bir söyleyeceğin var mı?
— Sen dinlersen dert biter mi?
— Yok Nasıra dinliyemem. Bu kadarı kâfi... Beni hazret nezdindeki sahabetine teşekkür ederim... O kemik adama tarafımdan bir çok selâmlar, senalar, komplimanlar...
— Başüstüne...
— Haydi bakalım arş... Karanlıklarda gezinme. Çekil odana yat...
— Hazretle uzun müzakeremiz var. Bilmez misin ben onun umuru dünyeviye ve uhreviye müşaviriyim...
— Nesi olursan ol. Artık beni yalnız bırak... Nasıra, sahne sihirbazları gibi odanın köşe bucağına acayip nazarlar gezdirerek birbirinden derin birkaç reverans yaptıktan sonra:

— Vak'ayı bu hafta içinde bekle... İhtariyle çekildi.

Tayfur bu zavallı kaçığın arkasından:

— Vah biçare mecnun... Sen de Bânû'yu kıskanmaktan bütün bütün çıldırıyorsun... Ne yapacağını bilemiyorsun... İskelete cezalandırarak ondan öç almıya uğraşıyorsun... Bununla bana da teselli veriyorsun. Şu muztarip anlarımda seninle deli dolu birkaç lâf ettim. İşkencem dinmedi. Yalnız ıstırabımın yeknasaklığı değişti. Artık ben delilerden, iskeletlerden derdine derman arayan bir nevmid oldum. Kendime mi ağlıyayım? Sana mı acıyayım? İskelete mi güleyim? Senin gönlünü hoş etmek için bir alay saçma dinledim. Sözlerinin içinde mütenebbih olacak nasihatler de yok değil... Akıllılar çok defa delilik ederler. Deliler bazan doğru sözde akıllıları geçerler. Zavallı Nasıra, bu çektiklerim belki de senin garip âhının tesiridir... Lâkin heyhat ne sen akıllanırsın, ne iskelet dirilir, ne ben mesut olurum...

37

Kaçık kızın bu ihtarı üzerinden üç dört gün geçti. Tayfur günden güne şiddetlenen işkenceler içinde hiç ehemmiyet vermediği bu mülakatı unuttu gitti. Bir soğuk algınlığından muztariben artık tek yattığı döşegine uzanmış olduğu bir gecede hasta zayıf zayıf inliyor, doktor Ferhad Bey bagucunda bekliyordu.

Gecenin güne kavuşmak için nısfilleyle geçtiği derin bir ânında hasta gözlerini açarak sordu:

— Neredeyim?

— Azizim Tayfur, konağında, kendi yatak odandasm.

— Sen kimsin?

— Kardeşin Ferhad...

— Bana ne oldu?

— Hiç bir şey... Soğuk algınlığıyla hafif bir nöbet geçiriyorsun...

— Yok... Çok hastayım... Fena fena rüyalar" görüyorum.

Hasta kundağı içinde kıvranan bir çocuk gibi yorganı altında gerine gerine hüngür hüngür bir ağlama tutturdu. Sonra acı acı haykırdı:

— Kurtarınız. Allah aşkına kurtarınız...

— Ne var?

— İskelet Bânû'yu boğuyor...

— Bu gece galiba sulfaton az geldi., öyle bir şey yok... Çırpınma., üzülme... Hasta sustu. Hareketsiz döşegine uzandı. Daldı. Beş on dakika sükûnetten sonra tekrar uyandı. Yatağı içinde yarı beline kadar davrandı. Humma ateşiyle gözleri iki mum gibi yanıyordu.

Yine sordu:

— Doktor ne oluyorum?..

— Bir şeyin yok canım., biraz nöbet geçiriyorsun.

— Bir haykıрма oldu...

— Sen kendin bağırdın...

— Gözüme pek müthiş şeyler gözüktü. Fakat ne idi? Şimdi pek iyi seçemiyorum...
İçim harareten kavruluyor. ..

Doktor ona biraz (limonat vinöz) verdi. Mezarlığın baykuşları geceyi sabahın horozlarına devrediyorlardı. Karanlık servilerden saçılan »ıeş'um seslere güneş müjdecilerinden bir ikisi cevap verdi...

Tayfur — Oh ne ağır bir gece... Rüzgârsız., bir tarafta çıt yok. Sanki kâinatın nefesi kesilmiş.. Beynim çatılayacak gibi şişiyor, yüreğim daralıyor., kulaklarım uğuluyor., çmliyor... Bir kere şafak atsa., sinirlerim sabah serinliğini duy sa...

— Bir şey kalmadı., sabah oluyor...

— Doktor niçin hastalar gece yarısına doğru ağırlaşırlar...

— Tayfurcuğum insanlar, hayvanlar, bütün nebatat birer canlı barometre gibidirler, iklimin, mevsimin, günün, gecenin muhtelif saatlerinin tesiratından mütehasis olurlar...

O esnada konağın bir kısmında zelzele oluyor gibi camlar şangırdadı.

Hasta ve doktor ikisi de kulak kabarttılar.

Tayfur — Bana evin yarısı sallanıyor gibi geldi. Bu da nöbetin tesirinden mi?

Doktor hâlâ dışarıyı dinliyerek:

— Hayır... Öyle bir şey ben de duydum...

— Bu nedir? Ne olabilir?

— Belki birdenbire fırtına çıktı...

— Fakat bizim odanın pencereleri sarsılmadı.

— Rüzgâra maruz çerçeveler zangırdadı sanırım... Hasta ile tabip meraklı bakışlarla gözler birbirinin

yüzünde, kulaklar dışarıda bu kısmî zelzelenin sebebini tayine uğraşırlarken yine birdenbire kadın, erkek sesleri bir arada muhtelif yerlerden bir cıglık koptu.

Doktor — Galiba konak tuttu. Yanıyoruz.

Telâşiyle kendini sofaya attı. Hasta döşeğinden fırladı. Birkaç dakika içinde hane halkı hep uykudan uyandı. Merdivenler, koridorlar, sofalar insanla doldu. Ne olduğunu herkes birbirinden soruyor, kimseden doğru bir cevap alnamıyor, hiç bir yerde yangın eseri görüleliyordu...

Kapılarını açarak bütün odaları dolaşmaya başladıkları sırada büyük salondan inceli kalmalı kahkahalar duyduklar. Merakla oraya hücum ettiler...

Salonun kapısı açılınca meydana çıkan manzara herkesi büht ve dehşet içinde bıraktı: Bütün elektrik ampulleri yanıyor. İçerisi en berrak gündüzlerden daha aydınlık., fakat birçok iskemleler, sehpa, vazolar, kıymetli antika âvâni devrilmiş., her cümlerce uğramış bu yaldızlı, müzeyyen sahnenin ortasında ikisi diri, ikisi ölü dört oyuncu var...

Bânû ile iskelet yanyana ipek halıların üzerine uzanmış yatıyorlar, Nasıra ile Çevri baş uçlarında kahkahalarla ağlıyorlar., iskeletin elinden kurtulan kum saati de bir tarafa fırlamış...

Vehleten bu halden kimse sağlam bir mâna çıkaramaz. Ne olduğunu bu, gülerek matem eden bu nevhager* lerden sorarlar. İkisi birden söyler. Saçma sapan ifadelerin içinde hakikat rîzelerini ayıklamak müşkül olur.

Doktor Ferhat Nasıra'yı isticvaba girişir:

— Kızım bu hal ne? Bize anlat...

— Efendim iskelet hazretleri bu gece beni kulübesine davet etti... Bermutat karanlıkta güzel güzel konuşuyorduk... Birdenbire salon kapısı açıldı. İçeriye iki karaltı girdi. Hazretin emriyle ben hemen kulübenin arkasına saklandım. Gelenler elektrik düğmesine dokundular. Lâmbalar yandı... Bu aydınlık içinde gelen çiftin Bânû hanımla Çevri bey olduğunu gördük...

Çevri sürekli bir kahkahadan sonra:

— Evet., evet gelenler bizdik doğru söylüyor... dedi Onu susturdular.

Doktor yine Nâsıra'ya hitaben:

— Ey sonra ne oldu?

— Bu kadar kişinin huzurunda böyle bir şeyi bana nasıl soruyorsunuz? Ben hicaplı bir kızım söyleyemem...

Doktor eliyle iskeleti işaret ederek:

— Söyliyeceksin... Bak yerde yatan hazret sana emrediyor., doğruyu söyliyeceksin... Nasıra korkudan büyüyen gözleriyle titreye, titreye iskelete bakarak:

— Evet., evet hazretin emri var., söylemeliyim... Bu,nu benden adalet soruyor değil mi?

v

— Evet adalet soruyor. Adalet huzurunda sıkılma olmaz., yalan olmaz...

Nasıra tediben gözlerini önüne indirerek:

— Ben söyliyeceğim. Lâkin söyliyemeyeceğim noktalar gelince siz irfanınızla anlayacaksınız. Hazretin emri yerini bulacak...

— Sen söyliyebileceğin kadarını söyle biz ötesini anlarız...

— Bu iki genç kolkola yürüdüler. Hazretin önünde istihzalı birer (reverans) yaptıktan sonra (eliyle işaret ederek) şu şal kanapenin üzerine oturdular. Bânû pek neşeli, Çevri durgundu., süt hemşire bir kolunu biraderinin boynuna doladı. Onu sinesine doğru çekerek:

«— Niçin bu akşam yine böyle meys, somurtkansın?»

Öteki cevap verdi:

«— Artık yeis benim gayri müfarik bir arkadaşımıdır.

«— Sarıl bana da neşen gelsin...»

«— Sana sarıldıkça neşelenmem. Büsbütün meysus olurum... Belki çıldırırım...

«— Niçin?

«— Çünkü şimdi sıcak sıcak kocanın koynundan çıktın da geldin. Daha her tarafın onun jteri, nefesi kokuyor... İşte bu beni çıldırtıyor... #Seni seviyor muyum? Yoksa senden şiddetle nefret mi ediyorum. Bilmiyorum...

«— Of.. Aynı sözler, daima aynı serzenişler... İşte sana söylüyorum ki burnun iyi koku almıyor., çünkü ben kocamın koynundan çıkıp ta gelmedim., o bîçare otuz dokuz derece hararete humma döşeğinde sayıklayarak yatıyor. Baş ucunda doktor bekliyor... An bu andır Çevri. Sarıl bana., her şeyi unut... Beş on dakika mesut olalım... Felekten kâm alalım., muhabbette dört başı. mamur olmak kabil değildir. Aşkın hakikî lezzeti işte böyle kaçak puselerde, deraguşlarda, vuslatlardadır... »

Bânû âşıkını yine göğsüne çekmek istedi. O anda bir zelzele oldu. Odanın çerçeveleri birbirine giriyor sandım...

İkisi de biraz şaşaladılar...

«Çevri — Ne oluyoruz?

^A «Bânû — Ne olacak... İstanbulun volkanik arazi üzerine kurulmuş olduğunu bilmez misin? Şiddetlice hareketi arz oldu. Geçti...

Bânû öbür kolunu da sevgilisinin boynuna dolamak isterken Çevri çekilerek parmağıyla hazreti gösterip:

«— Kocanın, senin iffetine nighbân tayin ettiği bu kemik adamdan korkmuyor musun?

Bânû bir kakhaha koparak:

«— Ben kocamı da, bekçisini de barbarlıktan kurtardım. Medenî yaptım., gönül, bekçi, ferman dinler mi? Hükümdarların, kanunların, hâkimlerin, kadıların «enî gizisyon» larm, seddedemedikleri memnu aşk bağına girmekten beni bu mezar kaçkını mı menedecek? Bir iskelet insanı nasıl çarparmış? Böyle bir hâdisenin vukuunu görmek için seni buraya getirdim. Dirilsin bakalım.

İkisinin de gözleri süzüldü. Dudak dudağa geldiler. İşte o zaman camlar bir daha şangırdadı. Hazret kulübesinden fırladı., kolları çapraz göğüste, pürtehevvür o de raguş manzarasına karşı durdu. Siyah çukur gözlerinden cehennemin ateşleri fışkırdığını gördüm. İki kemik çenesi leylek gibi takır takır birbirine çarptı... Sonra kendisinden şimdiye kadar hiç duymamış olduğum gür bir dünya sesiyle:

«— Adalet sefaletе döndü. Mahkemeler kulakları ürperten dâvalarla doldu. Emniyet edecek kimse kalmadı;

maşa kadar çocuklar çok bilmişlikte yaşlılara taş çıkarttı; her tarafmürailerle doldu; dalkavukluk aldı yürüdü; dünkü müflisler milyoner oldu; bet bereket kalmadı; fahişelerin kucaklarına eteğine para dökenler, sokaklarda açlıktan kırılanların cenazelerinin üstünden atlayıp geçiyorlar. İstibdat vüzerası murassa nişanlarını sattılar. Nice mukbiller aç yattılar. Nice açlar çok yemeden hazımsızlığa uğradılar. Borsalarda milyonlar on paraya düştü. Taaddüdü zevcat tersine döndü. Karıların kocaları çoğaldı. Zevçlere sabrütahammül kaldı. Ey kafelei beşer böyle bozuk

düzen gidişle bu yolsuz, taşlı, dikenli kaygan yamaçtan hangi terakki tepesine tırmanıyorsun?»

Bu hitabesinden sonra hazret parkeleri sarsarak hışımla, karşısındaki birbirine sarılmış çifte doğru yürüdü. Onlar derhal birbirinden çözüldüler. Kaçacak fare deliği arıyorlardı.

Şimdi hazret üzerlerine gök gibi gürledi: «— Ey Didon zade Bânû! Kocan humma döşeginde yatıyor. Sen burada oynaşınla fink atıyorsun. İskelet bekçiyi hiçe sayıyorsun., ben seni gebertmiyeyim de kimi kimi geberteyim?..»

Dedi. Üzerine atıldı. Gelin hanımı altına aldı., o zaman hepimizin boğazlarımızdan birer acı çığlık boşandı... Sonra salonu kesif bir duman kapladı. Ben de kendimi bir müddet kaybettim. Sonra ayıldım...

Çevri iki elini havaya kaldırdı. Baykuş gibi birkaç [defa öttükten sonra:

— Evet kızın söylediği gibi oldu. Pencereden bir yarasa uçtu. Ben onu kovaladım. Babamın mezarını gördüm. Bir Yasini Şerif okudum. İskelet üzerime atıldı, beni de boğacaktı. Bir boks (kroşe) si yaptım kurtuldum.

Doktor Ferhat Bey Çevri'nin simasmdaki tekallüse, gözlerinin dönüklüğüne, sözlerinin rabıtsızlık ve manasızlığına bakarak salondakilere:

— Kendinizi sakınınız bu zavallı da tımarhanelik olmuş... dedi.

Bânû'ya gitti. Tıbbın icabı veçhile genç kadını uzun uzadıya muayene ettikten sonra:

— Tayfur Bey zevceniz size ömür.. Cenabı Hak ga fur rrahimdir. Ona hakkınızı hel l ediniz. Mevt inkıt  teneff sle vuku bulmuş. Bunu bir raporla izah edeceğim. Ve sonra asıl hakikat feth i meyyitte anlaşılacaktır.

Ferhat Bey ikinci muayeneyi iskeletin üzerinde yaptı. Hazretin bir sağdan, iki soldan    kaburga kemiği kırılmış amudu fıkari si çarpılmış, ellerinin parmaklarından çoğu dökülmüştü.

* *

Cinayet mahkemesi iki delinin şahadetiyle bir iskeletin m crimiyetine hükmedebilir mi?

 şte hâkimlerin ebediyyen tereddüt edeceği adlı bir mesele...

SON